NOTICES

OF

SANSKRIT MSS.

SECOND SERIES

BY

MAHĀMAHOPĀDHYĀYA HARAPRASĀDA ÇĀSTRĪ, M.A.

Honorary Joint Philological Secretary, Asiatic Society of Bengal.

PUBLISHED

UNDER ORDERS OF THE GOVERNMENT OF

BENGAL

VOLUME II.

091.4912
Har

23556

CALCUTTA:

BAPTIST MISSION PRESS.

1904.

313/07

RAL
BRARY, U.P.
Acc. No. 23556.
20. 4. 56
Class No. 091.4 912/Hau.

PREFACE TO VOLUME II.

THIS volume contains notices of 266 manuscripts mostly either not mentioned in the Catalogus Catalogorum or not properly described in any descriptive Catalogue. The notices have been collected in Bengal and in Behār and include works on all subjects. They have been arranged in the alphabetical order. A classification of the works and their analysis is given below :—

Vedas.—Works on the Saṃhitās and Brāhmaṇas are very rare in these Provinces. But occasionally works subsidiary to the study of the Vedas are found here and there. Of these the Sarvānukramaṇīvṛtti, No. 243, by Ṣaḍguruçiṣya, has already been published in the Annecdota Oxoniensis series; Sūktapratīka, No. 250, gives the first word of each Sūkta with its Ṛṣi, chandaḥ, and devatā; Hanumaddurga, No. 264, affiliated to the Atharva Veda is a work on the worship of Hanumān for the purpose of attaining prowess and military glory; Anukramaṇikā, No. 5, is the well-known work by Kātyāyana; Ṛg-Vedaprātiçākhyam, No. 25, by Bhagavān, Çaunaka has been described in L. 902; Kāṇḍānukramaṇikāvivaraṇam, No. 29, not in Cat. Cat., is an index to the Kāṇḍas or chapters of the Yajurveda with a commentary.

Purāṇas.—This volume contains a number of Māhātmyas or works on local tīrthas; of these Yamunāmāhātmya, No. 170, is affiliated to the Padmapurāṇa, the day sacred to the Yamunā being the second day of the waning moon in the month of Kārttika; Narmadāmāhātmya, No. 112, is affiliated to the Revākhaṇḍa of the Skandapurāṇa; Naimiṣāraṇyamāhātmyam, No. 116, is affiliated to the same purāṇa; Miçritamāhātmya, No. 163, is also affiliated to the same purāṇa, though the interlocutors being Çiva and his consort, it looks

more like a Tantra than a Purāṇa. An abstract of the contents of this work has been given in page 3 of the Report attached to the eleventh volume of the Notices of Sanskrit MSS. Utpalāraṇyamāhātmya, No. 22, is affiliated to the Brahma Saṃhitā of the Skandapurāṇa. Utpalāraṇya is one of the nine Araṇyas sacred to Kṛiṣṇa. It includes Brahmāvartta, the holy seat of the Brāhmaṇas, within its limits. This work is also in the form of a Purāṇa, though the interlocutors being Hara and Pārvatī, it looks like a Tantra. The Jālandharamāhātmya, No. 71, is affiliated to the Brahmāṇḍapurāṇa. It treats of the holy places in the Jalandar Doab between the Sutlej and the Beas in the Panjab. Citrakūṭamāhātmya, No. 64, is affiliated to the Vṛhad-Rāmāyaṇa, though it is in the form of a Purāṇa, the interlocutors being Çāṇḍilya and Bhuçuṇḍi. Pañcavaṭīmāhātmya, No. 120, affiliated to the Padmapurāṇa, describes the holiness of Nāsika which is traditionally identified with the Pañcavaṭī of Rāma. These are the Māhātmyas described in this volume. They treat of holy places in Northern India alone.

Guṇaratnakoṣa, No. 54, is a hymn to Viṣṇu and Lakṣmī by Raṇgarāja Bhaṭṭa, who is said to have been a *Kumāra*, or Prince, belonging to the Kūra family. It has many commentaries. The commentary in the present codex entitled Vyākhyānam is by no less a person than Rāmānuja, the great Vaiṣṇava reformer of Southern India. Viṣṇu in this hymn is known by his name Raṇganātha.

Bhaviṣyapurāṇa, No. 151, from the Library of the late Mahārājā of Hatwa, appears to be a more complete copy of this purāṇa than any hitherto noticed. It contains in the Pūrvabhāga 287 chapters divided into Brāhmaparva, Mahādevamāhātmya and Viṣṇuparva. Then comes the Madhyatantra divided into four parts, the first having 25, the second, 26, the third, 25, and the fourth, 11 chapters. The first three parts of the Madhyatantra appear to be the same as that in L. 1742. The first 144 chapters of the Pūrva-Bhāga appear to be the same as those in MS. A in L. 2553. The work is

mainly divided into nine parts named after the first nine tithis. This division seems to have been unknown to Rājā R. Mitra. The present codex has all the nine, while MS. A in L. 2553 ends with the Saptamī. MS. B. in L. 2558 seems to be an entirely new work, commencing from the dissolution and recreation of the world. The present codex seems to be the real Purāṇa, the others are partial dilutions.

Viṣṇudharmottara, No. 190, in the same Library is a complete work in three Kāṇḍas. The first Kāṇḍa consists of 269 chapters; the second has 111 chapters and a large portion without chapter marks. The third Kāṇḍa has no chapter marks whatever. The interlocutors throughout are Vajra, the great-grandson of Kṛṣṇa and Mārkaṇḍeya. It contains all the various Paurāṇika topics concerning life. In Southern India this work is regarded as the second part of Garuḍapurāṇa. In Northern India this is regarded as an independent Upapurāṇa to be differentiated from Viṣṇudharma L. 2293 and the MS. described in I.O., Vol. VI, page 1308.

Çivagītātīkā, No. 211, by Kālādiveṅkaṭādrināyaka is a commentary in the interest of the Advaita sect on the Çivagītā in the Padmapurāṇa in sixteen chapters. This is to be differentiated from the Çaṅkaragītā in the Viṣṇudharmottara.

Çivatattvasudhānidhi, No. 212, affiliated to the Skandapurāṇa belongs to Southern India. There is a maṅgalācaraṇa in the beginning of the work in which appears the word likhāmi instead of Vakṣye. It is meant to be the scribe's maṅgalācaraṇa. The work treats of Çiva as looked upon from the Advaita point of view.

Vaidyanāthapūjāvidhi, No. 199, affiliated to the Skandapurāṇa, treats of the process of worshipping the earthen phallic emblem of Çiva in the peculiar form of Vaidyanātha.

Sanatkumāra-Saṃhitā, No. 237, from the Çivapurāṇa, contains a chapter on the Māhātmya of Avimukta or Benares. There is another work of this name affiliated to the Skandapurāṇa.

Kaçīkalpalatikā, No. 36, and Dattātreya-Sahasranāma, No. 94, are other Paurāṇika works described in this volume.

Haribhaktisudhodaya, No. 265, is a part of the Nāradapurāṇa. It is complete in 20 chapters and it treats of devotion to Hari.

The appearance of a MS. of the Brahmāṇḍa purāṇa, No. 144, containing 10,000 Çlokas out of 12,000, the traditional extent, goes against the theory that this purāṇa hardly exists in a complete body, but seems to be made up of a large number of Māhātmyas. It is composed of Prakriyā, Anuṣaṇga, Upodghāta, Madhyabhāga and Brahmāṇḍāvartta pādas. The same work in Stein, p. 205, contains only the first two pādas. Babu Nagendranātha Vasu in his edition of the Brahmāṇḍa purāṇa, in Bengali character, quoting Nārada purāṇa, says that there are two works going under this name: one is a Mahā and the other an Upa purāṇa. The Mahā purāna is divided into four parts: Prakriyā, Anuṣaṇga, Upodghāta, and Upasaṃhāra. The topics of the second and third are mostly found in the present codex, but those in the other two, seem to have been very greatly condensed.

(1) *Kāvya.*—Bhramaradūtam, No. 153, is a wretched imitation of Kālidāsa's Meghadūtam by Rudra Nyāyavācaspati Bhattācāryya, son of Vidyānivāsa, and grandson of Vidyāvācaspati. He seems to have been the great Nyāya commentator Rudra Nyāyavācaspati, and not the poet Rudra Nyñyavācaspati who wrote the Bhāvavilāsa in honour of Māna Siṃha's son. The father of the poet Rudra is not Vidyānivāsa but Vidyāvilāsa. The work is to be differentiated from the Keral, a work entitled Bhramara Sandeça by Vāsudeva, mentioned in page 449, J.R.A.S., 1884.

Candradūtam, No. 61, by Kṛṣṇacandra Tarkālaṇkāra, son of Gopīkānta Bhattācāryya, is another wretched imitation of the same work. Sabhākaustubha, No. 240, was compiled by Darpanārāyaṇa Mitra, under the orders of Harinārāyaṇa Mitra Vaṇgādhīkāri, the Revenue Record-keeper of the Suba of Bengal, and published by Rāmanārāyāṇa Mitra in B.S.

1077 during the prosperous reign of Aurangzeb Alamgir I. The capital of Bengal was then at Dacca. It is a mirror of the times as the compilation treats only of those topics which were generally talked of in learned assemblies in those days, otherwise it would be difficult to account for the motley combination of subjects to be found in page 214. It does not appear from the preamble that the assistance of Brāhmaṇas was taken. The Mitra family of Bengali Uttara Rāḍhīya Kāyasthas seems to have cultivated Sanskrit to a very great extent two centuries ago.

Gīta-Rāghava, No. 53, is a wretched imitation of Jayadeva's Gītagovinda by Hariçaṇkara. Another work of this name by Prabhākara has been noticed by Bhāṇḍarkar.

Prastāvasāra-saṃgraha, No. 135, by Rāmaçarmā, is a collection of couplets on a variety of subjects from Purāṇas, Kāvyas, and so on, mostly to be found in the Hitopadeça.

Kṛṣṇakeli, No. 41, by Kṛṣṇamohana, complete in 7 sargas, is a poem of ordinary merit. The author wrote four other works, entitled Nītiçata, Amṛtaçata, a collection of hymns, and Amṛtodaya. Rāmalīlā L. 1533, also seems to be by the same author.

There are two Dramatic notices in this Volume: one, Kṛtārtha-Mādhava, a secular Drama, No. 38, by Rāmamāṇikya Kavirāja, and the other, Vikhyātavijaya, No. 186, on the fall of Karṇa in the battle of Kurukṣetra by Lakṣmaṇa Māiṇkya Deva, one of the Bhūāṣ of Bengal in Akbar's time, who ruled the District of Noākhali almost as an independent Prince. He was a patron of learned Brāhmaṇas whom he settled in his principality from Mithilā. From the notice before us he seems to have written several Dramas, the best of which, the work under notice, was enacted at Kurukṣetra on the occasion of a great pilgrimage there before the assembled Princes of India, who were greatly delighted by seeing the ancient scenes of the Bhārata war and wanted to see some anecdote of that war enacted. Manohara, the manager of the Prince's theatre, is spoken of in the highest terms.

Stotras.—Nyāsatilaka, No. 119, by Veṉkaṭanātha, a hymn to Kṛṣṇa, Raṉganātha and others, with a commentary by Çrīnivāsa, is very popular with the Rāmānuja sect. Rājā Rajendralāla in noticing this work has confounded the text with the commentary, see L. 3103. The text is by Veṉkaṭanātha Vedāntācāryya, the founder of the Vaḍagele sect, who mark their forehead with the Y mark. This is the principal sect of the followers of Rāmāunja. His Çatadūṣaṇī raising one hundred objections against the advaita theory of Çaṃkara is the standard work of Veṉkatācāryya's followers. Çrībhāṣya Çrīnivāsa, the commentator of the present work belonging to the Kauçika gotra was the pupil of another Çrīnivāsa, the protege of Lakṣmaṇa Iyer, who again received his knowledge of Vedānta from Bādhūla Çrīnivāsa, the Guru of Rāmānuja Dāsa, the author of Caṇḍamāruta, the commentary on Çatadūṣaṇi.

Raṉganāthapādukāsahasraṃ, No. 175, by the same Veṉkaṭanātha, is in honour of the footprint of Raṉganātha. Ramamahimnaḥ stotra, No. 180, by Vijayarāmācāryya, is an imitation of the famous Mahimnaḥ stava by Puṣpadanta. The author was a pupil of Caturbhuja. For other works of his, see p. 570 B, Vol. I, Cat. Cat. Sūryyātharvaçirṣa, No. 252, purposes to be an upaniṣad of the Atharva Veda in honour of the Sungod. Stavāmṛtalaharī, No. 254, by Viçvanātha Cakravarttī the commentator of Bhāgavata, according to the tenets of Caitanya sect, is a collection of short hymns in eight verses each, on Vaiṣṇava saints of the Caitanya sect, such as Narottama, Lokanātha, and of Kṛṣṇa and Rādhā. Atmamandirastotra, No. 15, by Yāmunācaryya, the grandson of Nātha Muni, is a curious stotra on self as Kṛṣṇa. Caitanyacandrāmṛta, No. 65, is by Prabodhānanda Sarasvatī. The author was in his early years a Vaidāntika of the Çaṃkara sect. He was converted by Caitanya into one of his staunchest supporters. The story is given in Caitanyacaritāmṛta, a Bengali work written at the end of the sixteenth century. The author belonged to the early part of that century. Before conversion he was celebrated as Prakāçānanda, the author of the Vedānta-

siddhānta-muktāvalī. Rasikāsvādinī, No. 66, by Ānandī is a commentary on the same. Rasakalpalatā, No. 176, by Mohanānanda, is a hymn to Kṛṣṇa. Svadharmāmṛta-sindhu, No. 260, by Çūkasudhī, who appears to have been a follower of the Nimbārka School of Vaiṣṇavism, who accepted the Vedas, the Mahābhārata, the Pañcarātras, the text of the Rāmāyaṇa as Çāstras and reject the authority of the rest. The work is in 25 chapters. It is a comprehensive work on the rituals of the Nimbārka School and it occasionally treats of their philosophy too.

Vaiṣṇava works of the Caitánya sect.—Very few works are attributed to Caitanya the founder of the sect. Aufrecht mentions only three works under the name of Caitanya. One of these is Premāmṛta, L. 736, beginning with Yam Brahmā, &c. There is a commentary on that work in this volume, by Harinārāyaṇa Çarmā, entitled Premāmṛtaṭīkā, No. 138. Bhajanāmṛta, No. 150, gives the process of worshipping Kṛṣṇa in the form of ordinary Smṛti works, by raising objections and refuting them, by Narahari Ṭhakkura, the oldest man who accepted young Caitanya as an incarnation of Viṣṇu. He belonged to the Vaidya caste and was an inhabitant of Çrīkhaṇḍa in the District of Burdwan. His descendants are still the most noted Vaiṣnavas of Bengal. They invented the melody known as Manoharasāhī Kīrttana. Rāgavartma-candrikā, No. 178, treats of *bhakti* as produced from feelings as opposed to that produced by study and by following the processes laid down in the Çāstras.

Gauraganoddeça dīpikā, No. 60, is a curious work; it traces the followers of Caitanya to his followers in his previous incarnations. For instance, Jagannāth Miçra, the father of Caitanya, is traced to Nanda, the father of Kṛṣna, and to Daçaratha, the father of Rāma. Every follower of Caitanya is traced to one of the gopīkās or milkmaids in the Kṛṣṇa incarnation and to one of the Monkeys in the Rāma incarnation. The Author, Kavikarṇapūra, was the son of Sivānanda Sen of Kăcnāpāḍa who every year used to purvey the Bengali followers of

Caitanya to Puri as long as that great Reformer lived, the expenses being defrayed by Vāsudeva Datta, of Sātgă, a Bania Millionaire. Karṇapūra was about 12 when Chaitanya died, and he composed this work in Saka 1498 *i.e.*, 1576 A.D. He was educated at Kumārahaṭṭa, modern Halisahar, 26 miles north of Calcutta. He does not name his guru as it is prohibited to take the Guru's name. But his guru wrote a commentary on the Bhāgavata and consecrated an image of Kṛṣṇa under the name of Kṛṣṇadeva.

Anthology.—There are two works on this subject in this volume, *viz* :—Subhāṣitam, No. 248, a collection of Çlokas on a variety of subjects current among the Rāmanuja Sect and Subhāsita-sāra-saṃgraha, No. 249.

Poetics.—Kavipriyā, No. 28, is the same work as the Kāvyālaṅkāravṛtti by Vāmana. Kāvyakaumudī, No. 35, by Ratnabhūṣaṇa is a modern work by a Paṇḍita belonging to the Vaidya caste in East Bengal. It includes certain chapters on Grammar in the beginning. The date, Śaka 1781, given after the colophon, may, in this instance, be referred to the composition of the work. This is to be differentiated from the work of the same name given in Cat. Cat. Sāhityaratnākara, No. 246, by Dharma Sudhī, the son of Parvanātha or Parvatanātha, who was the elder brother of Rāma Paṇḍita belonging to a learned family at Benares, and treats of Vācya, Lakṣya, Vyaṅga and Guṇa.

Vyākaraṇa.—Taddhitagaṇadīpikā, No. 77, by Saccidānanda Mahānta Ṭhākura, appears to be a work on groups of words taking same suffixes. It belongs to the Saṃkṣīptasāra School. Taddhitatīkā, No. 78, by Vaṃçīvadana, also belongs to the same School. The Author's father was Vaçiṣṭha and mother Rāyamati. He wrote notes on the commentary by Goyīcandra. In this volume there is another work by the same author entitled Sandhipadaṭippanī, No. 239. Dhātugaṇa, No. 108, by Bhīmasenācāryya belongs to Panini's School. Dhātupravodha, No. 109, by Kālidāsa, the son of Kāmadeva Vācaspati, was written under the order of Rāmagovinda Cakravarttin.

This probably belongs to the Kātantra School. Pañjīvākya-pravodha, No. 123, by Narahari Çarmā is a commentary on Trilocana's Pañjī. This is a unique work. Akhyātavyākhyānam, No. 12, by Vilveçvara Tarkācāryya, a great writer on the Kātantra School, is another part of the work as Notices, Second Series, Vol, I, 247, where the work goes by the name of the author. Upasargavṛtti, No. 23, by Bharata Sena, son of Gaurāṇga, who belonged to the Mugdhavodha School of Sanskrit Grammar. Another work by the same author entitled Gaṇapāṭha treats of groups of words susceptible to the same grammatical changes. It treats not only of groups of roots but of other groups also.

Katipaya-kāraka-vyākhyānam, No. 27, by Vidyāsāgara, is a part of the author's great work on the Kātantra School. Kātantra-pariçiṣṭaṭīkā, No. 30, by Govinda Paṇḍita is a commentary on Çrīpati Datta's Pariçiṣṭa. Kṛtpādavivarṇaṃ, No. 39, a part of Sārāvali, by Raghuvīra Bandyopādhyāya, belongs to the Saṃkṣiptasāra School. Sārāvalī, No. 245, is a work composed by Nārāyaṇa Banerji, the founder of the Banerji family of Khānākula in the Hughli District. No. 39 is by a descendant of his and professes to be a supplement of his work. Vaṇçīvadana's Kṛdantaṭippanī, No. 40, also belongs to the same school. Kramakaumudī, No. 45, by Dhanañjaya, does not seem to belong to any particular school as the author says that his work is Nānāmatānuvandhā. It treats of the classification of Sanskrit roots. Vākyagovinda, No. 184, by Rāmeçvara Sena of the Vaidya caste whose genealogy is thus given. Vināyaka's son was Dhanvantari. His grandson, Hiṇga Sena. His son Bhombu, who had three sons Raviṣena, Ujjvala, and Rāma Sena. Ujjvala's son was Çrīdhara whose son was Çānti Sena. In Çānti Sena's family was born Nīlakaṇṭha whose son was Rāma Kṛṣṇa. In his family was born Madhusūdana, the father of the author and an inhabitant of Kābjāpallī. The work treats of the analysis of sentences and the connotation and denotation of terms. Vibhaktitattvam, No. 187, is another work on logic as applied to gram-

mar. It treats of the various meanings of grammatical terminations. Çabdaratna, No. 205, by Janārddana, Çabdasādhana by Rāmakānta, No. 206, are works on declensions belonging to the Kātantra School. Kārakacakra by Bhavānanda Siddhāntavāgīça, who flourished at Navadvīpa by the end of the sixteenth century and whose descendants in the 9th and 10th remove are still living, is a work of great merit on the logical analysis of the 'cases' in Sanskrit. The present volume contains an anonymous commentary on that work being No. 34. Anvayaçikṣā, No. 6, by Rāmakṛṣṇa Çarmā is a work on Sanskrit composition and it belongs to the Kātantra School of Grammar. Saṃkṣiptasāravyākhyā, No. 231, by Maheça Pañcānana, is an unique commentary on Saṃkṣiptasāra entitled Bhāvārthadīpikā. The Author's father was Vidyārṇava. A ṭippanī, or notes on the same work by Gopāla Cakravarttī, is to be found in No. 232. The author has a commentary on the Caṇḍī.

Tantras.—Akulāgamatantra, No. 1, is an original tantra treating of Yoga. It has nine paṭalas. The interlocutors are Nārada and Çiva. It presupposes a whole literature on the subject and takes much from the Dharma Çāstras. Kātyāyanī tantra, No. 31, treats of the worship of Kalī in the forms of Kātyāyanī, Mahādurgā, and Jagaddhātrī. Tripurāsāratantra, No. 92, in ten paṭalas treats of Bhakti and Yoga besides the ordinary topics of tantras. Puraçcaraṇalaharītantram, No. 128, is a dialogue between Subhagā and Nārada. Viçvāmitra-Saṃhitā, No. 189, is a dialogue between Çiva and his consort on the subject of mantra and their proper exercise and efficacy.

Yogasāra, No. 173, is an original tantra said to contain one hundred thousand çlokas in which unlike other tantras Çiva asks questions and Pārvatī answers them. It is a larger manuscript than that noticed in page 307 of Volume I. The chapters are named paricchedas. Merutantra, No. 169, has a chapter on widow-marriage. Çivarahasya, No. 213, is a large work in 100,000 çlokas divided in 12 aṃças. A nearly com-

plete work has been noticed by Burnell. But he classifies it as a tantra, while Stein who saw 4-12 aṃças classes it with Purāṇas. The Çodex under notice is the eleventh Aṃça complete in 50 chapters. I should like to call this work a Saṃhitā consisting of some Tāntrika and some Paurāṇika chapters. The second Aṃça has been noticed in the Notices, Second Series, Volume I, No. 361. But there it is affiliated to the Skandapurāṇa. There are other notices, too, affiliating it with that Purāṇa. Sanat-Kumāra Saṃhitā, 238, in 25 Paṭalas, is a Tāntrika work to be differentiated from the work of the same name belonging to the Skandapurāṇa. Samayācāratantra No. 241, is a totally different work from L. 755.

Prapañcasāra, No. 129, attributed to Çaṇkarācāryya treats of the condition of a child in the womb. Prapañcasāra, No. 130, is the same work as described by Eggeling, p. 869. Devīrahasya, No. 106, treats of the incarnations of Caṇḍikā in 120 Çlokas; Siddhikhaṇḍa, No. 247, in Hindi by Nityanātha Siddha treats of the six dark rites.

Çiva-Saṃhitā, No. 214, appears to be a totally different work from L. 474. This is complete in 500 Çlokas, while that is incomplete with 2511. This is divided into paṭalas while that is divided into Adhyāyas. This treats of Yoga, while that treats of a dualistic system of Çaivadarçana. This is said to be Īçvaraviracita, composed by Çiva, a statement which stamps it as a Tantra.

The Tāntrika compilations contain Kulapūjanacandrikā, No. 37, by Candraçekhara Çarmā, treating of the process of worship in the left-handed form. Tantradīpanī, No. 79, by Rāmagopāla is a compilation made in 1636 Saka. The author describes himself as a disciple of Kāçīnāthānanda Nātha, a Yogī. The work includes many Buddhist rites such as the worship of Mañjughoṣa. Akṣobhya and Tārā are mentioned in the very first verse in a manner which stamps it as Buddhistic. Akṣobhya is placed on the forehead of Tārā just as Dhyānī Buddhas are placed on the forehead of Bodisattvas.

Tantrapradīpaprabhā, No. 80, by Sanātana Tarkācāryya,

a commentary on Tantrapradīpa which commences with the word Ekadeçī and ends with the word Āhita sukha. This is not the Tantrapradīpa by Gadādhara L. 2172, nor is it Tantra pradīpa by Jagannātha Notices, Second Series, Vol. I, p., 146. This is a short commentary in 500 Slokas on some Tantrapradīpa yet to be discovered. Tantrasaṃkṣepa-candrikā, No. 81, by Bhavānī Çaṃkara Banerji, deals with the ordinary topics of Tantra. Tārārahasya, No. 83, by Rājendra Çarmā is a different work from the well-known work of that name by Brahmānanda. The work is complete in 32 chapters and deals with the ordinary Tāntrika rites. The author distinguishes his work from others by the following epithet—प्रकटगुप्ततर-सम्प्रदायकुलकौलात्तरनिगर्व्वरहस्यातिपरापररहस्यातिपूर्व्वरहस्याचिन्त्यप्रभावत् तारारहस्य He gives his genealogy as follows:—वेदगर्भ, शूलपाणि, विद्यापति, धनपति, कृष्णानन्दमहाशय, त्रैलोक्यनाथ, रामानन्द, वंशीदास, महामहोपाध्याय किशोर, राजेन्द्र This Vedagarbha is not one of the five progenitors of the Bengali Brāhmaṇas of that name.

Tīkṣṇā kalpa, No 90, composed in Saka 1732, at Cāndpratāpa a parganā in the district of Dacca, by the local zemindar Rādhāmohana. Tīkṣṇā is described in the Vācaspatya as a form of Tārā, fond of strong drinks and human sacrifices.

Nārāyaṇārcāratnamālā, No. 114, by Bhagavat Gosvāmī, treats of the Tāntrika worship of Nārāyaṇa in which puraçcaraṇa may be dispensed with.

Puraçcaraṇadīpikā, No. 127, by Candraçekhara was composed in 1512 probably of the Saka era. The author begins with a Maṇgalācaraṇa to Kṛṣṇa but treats of all sorts of mantras.

Çarabhapūjāpaddhati, No. 207, a part of the Ākāçabhairavatantra and Çarabheçakavaca, No. 208, are works devoted to the worship of Çarabha, the lord of birds, who, in this form, was a popular object of adoration among the Tāntrikas.

Çyāmāsaparyyāvidhī, No. 224, by Kāçīnātha Bhattācāryya, composed in Çaka 1679, is divided into seven Vibhāgas.

It says that a single utterance of the name of Kālī is more efficacious than thrice repeating the thousand names of Viṣṇu.

Mahiṣamardinīstavarahasyaprakāçah, No. 160, is a commentary by Jagadīça Pañcānana on Mahiṣamardinistava which consists of eight couplets, the first letters of each of the couplets taken together forms the Mahiṣamardinīmantra in eight letters.

Kāmāpañcatīrthavidhi, No. 33, treats of the worship of Kāmākhyā.

Çālagrāmalakṣanaṃ, No. 209, treats of 34 varieties of Çālagrāma stones. Each is distinguished from the other by peculiar position of lines and circles inside the stones.

Smṛiti.—Tithidvaidhaprakaraṇam, No. 86, by the great Çūlapāṇi treats of those tithis which fall on two days. The worship of gods and goddesses should be performed in the A.M. part of the tithi, while rites for the propitiation of departed ancestors are to be performed in the P.M. part of it.

Tithivivekatīkā, No. 87, by Çrīnātha Acāryacūḍāmaṇi. Both the compiler and the commentator are well-known writers. But the work has not yet been properly described. The Sanskrit College Library has only one page of the work. The MS. under notice is, however, complete. Tithyādividhi saṃgraha, No. 89, by Raghūttama Tarkaçiromaṇi is a unique work not mentioned in Catalogus Catlogorum.

Dānasāgaravidhi, No. 97, appears to be an unique MS. by an unknown author, on Dānasāgara, the Ocean of gifts, by which is meant 16 times sixteen gifts.

Dāyatattva vyākhyā, No. 98, is also a unique anonymous work.

Durgārcākālaniṣkarṣa, No. 99, and Vratakālaniṣkarṣa, No. 201, by Madhusūdana Vācaspati, appear to be unique.

The materials of Durgārcākaumudī, No. 100, by Paramānanda Vedāntavācaspati, are drawn from the Kālikāpurāṇa.

Durgārcāmukura, No. 101, by Kālīcaraṇa, treats of the Jagaddhātrīpūjā in the month of Kārttika. This pūjā is an exact counterpart of the Durgāpūjā in Āçvina, but it is

finished in one day while Durgāpūjā takes three days. The work is divided into two parts called *Mukuras*, one devoted to Durgā and the other to Kālī. This also is unique.

Dhānyācalādidānatattvaṃ, No. 110, treats of the gifts of mountains of paddy and mountains of sugar and so on. Unique.

Navyadharmapradīpa, No. 113, by Kṛpārāma is a unique MS. of Smṛti compilation. Kṛpārāma lived at a time when Tilakarāma and Kṛṣṇacandra were great landlords on the two sides of the Ganges. Both these Rājās flourished during the middle of the eighteen century : one lived at Burdwan and the other at Kṛṣṇanagara. The author's guru was Jayarāma, an extremely old man with a corpulent body, grey hair, and red appearance. The Author is perhaps one of the eleven Paṇḍits employed by Warren Hastings for the compilation of that work on Hindu Law, the translation of which goes by the name of Halhed's Gentoo Law. The codex under notice though incomplete extends to 4,200 çlokas.

Nigūḍhārthaprakāçikā, No. 137, a commentary on Çūlapāṇi's Prāyaçcittaviveka, appears to be a brand-new discovery.

Gotrapravaraviveka, No. 56, by Dhanañjaya, a part of Dharmapradīpa and Vṛhad-gotra-pravara-mañjarī by Puruṣottama Paṇḍita, No. 142, are works on gotra and pravara of the brāhmaṇas compiled from the Purāṇas and Dharma Çastras.

Mūrkhahā, No. 167, treats of a variety of Smṛti topics and not of prāyaçcitta only as stated in Cat. Cat. 464*b*.

Vrata-bodha-vṛtti, No. 202, is a work on vratas according to Vaiṣṇava rites. This is also called Vrata-vodhanī-saṃgraha.

Çuddhikārikā, No 218, by Nārāyaṇa Vandyopādhyāya, Çuddhitattvakārikā, No. 219, by Rāmabhadra Nyāyālaṅkāra, Çuddhiprakāça No 220, by Çrīkṛṣṇa Cakravarttī, Çuddhi pradīpikā, No. 221, by Kṛṣṇadeva Smārtta-vāgīça. Çuddhimuktāvalī, No. 223, by Mahāmahopādhyāya Bhīma of the Kānjivillī race and Çudṛāhaḥ-kṛtya-Tattva-prayoga, No. 222, by Raghunandana, are not mentioned by Aufrecht.

Of the four works on Çrāddha, Çrāddhatattvavivṛt

No. 226, by Kaçīnātha is well-known. Çrāddhaprakaraṇa, No. 227, by Narottama, is mentioned in the India Office Catalogue. Çrāddhavivekavyākhyā, No. 228 by Rāmakṛṣṇa Tarkapañcānana and Çrāddhakālanirūpaṇa, No. 225, by Madhusūdana Vācaspati, appear to be unique.

Satkriyāsāradīpikā, No. 235, by Gopāla Bhaṭṭa, is a work on Hindu rituals of the Vaiṣṇava sect. Gopāla Bhaṭṭa was a follower of Caitanya and he wrote other Smṛti works too for his sect. He belonged to Southern India and lived at Vṛindāvana where all Sanskrit works of this sect were composed. Gopāla Bhaṭṭa in his compilation of this work follows Aniruddha and Bhīma Bhaṭṭa.

Sat-smṛti-sāra, No. 236, by Jānakīrāma Sārvabhauma, and Sarvasādhāraṇapramāṇatattva, No. 242, appear to be orthodox works on Brahminical rites.

Smṛtikalpadruma, No. 256, in Bengali, gives, for the use of those men in Paṇḍita families who are not very strong in Sanskrit, rules of conduct in clear and lucid Bengali. The work was composed by Rādhāvallabha Kavivāgīça, son of Mukunda Miçra. The work is termed Kalpadruma or desire-fulfilling tree and its chapters are termed Mañjarī.

Smṛtisaṃkṣepa, No. 257, by Narottama and Smṛtisaṃkṣepasāra, No. 258, by Rāmakānta Cakravarttī, son of Madhusūdana Bhaṭṭācāryya are works on orthodox Brahminical rites not to be found in Aufrecht.

Svatvavicāra, No. 259, attempts to define the rights of property and goes deeply into the philosophy of it. The style is that of the Navadvīpa School of Nyāya.

Ahnikakārikā, No. 21, is a short work on the daily rites of brahmaṇas belonging to the Çaiva sect based on the Tryambakakalpa attributed to Çaunaka.

Acārollāsa, No. 13, by Khaṇḍorāya Paṇḍita is a part of Paraçurāmaprakāça, a complete digest of Hindu Law and rituals compiled by the author under the order of Paraçurāma Miçra the prince of Yamunāpurī on the Gomati which is Modern Jaunpur: Paraçurāma was a Çākadvīpī

Brahmaṇa who obtained from the Emperor the title of Vāṇīrsāla Rāya, and who is described as an ornament of learned men. The author's ancestors held for a long time the position of Dharmādhikāra at Benares. The genealogy runs thus:—

		Mahīpati	Paṇḍit.
his	son	Ananta	Paṇḍita.
his	son	Kṛṣṇa	Paṇḍita.
his	grandson	Nārāyaṇa	Paṇḍit.
his	sons	Nīlakaṇṭha and Khandorāya.	

The author quotes from the original Smṛtis, the Purāṇas, the Rāmāyaṇa, the Mahābhārata, the Viṣṇudharmottara, the Çāmbapurāṇa, the Bhaviṣyapurāṇa, Vaikhānas and other Āgamas, the Çaiva Āgamas, Medhātithi, Kalpataru, Kālādarça, Mitākṣarā, Hemādri, Parāçaramādhava, Smṛticandrikā, Smṛtyarthasāra, Madanavala, Smṛtidarpaṇa, Prayogapārijāta, Siddhāntaçekhara, Nyāya, Panini, Mīmāṃsā and the Āgamas. He does not quote from Kamalākara. He, therefore, seems to have flourished in the beginning of the seventeenth century or a little earlier. The 25th chapter of this work is devoted to the origin and position of the Çakadvīpī Brahmaṇas.

Prayogadarpaṇa, No. 132, is different from L. 1,775 and L. 2,773. It is anonymous and complete. It deals with the last rites of man, his cremation, and his çrāddha. The author makes his obeisance to Çridhara the author of Smṛtyartha-sāra and to all compilers down to his Guru.

Mahārṇavakarmavipāka, No. 159, a work on Karmavipāka, *i.e.*, diseases, good fortune, and misfortune generated by good or evil deeds in previous births. The work is by the same Viçveçvara Bhaṭṭa who compiled the Madanapārijāta, but this time the patron was not Madanapāla the Kacchva Rājā but his second son Māndhātā. Vākyatattva, No. 185, is a part of the Dvaitatattva by Siddhānta pañcānana who wrote also a commentary on Daçakarma. The work treats of Vākya or Saṃkalpavākya, *i.e.*, the wording of resolution to perform any religious duty. It should contain the

name of the month, the fortnight and the lunar day. There is a meagre notice of this work in L. 296.

Svargavāda, No. 261, dealing with, from the point of view of Smṛti, what Svarga or heaven is, appears to be a different work from Eggling 1191 B p. 651 A.

Darçana, Vedānta.—Brahma-sūtrabhāṣya, more correctly oṚju vyākhyā, No. 143, is by Vijnānabhikṣu. It stamps Vijnānabhikṣu, though he is known to be a commentator of and even the writer of the Sāṃkhya pravacana Sūtras, as a Vaidāntika.

Sārāvali, a commentary on the Bhagavadgītā, No. 148, by Rāma-caṅkara, who appears to belong to the family of Nārāyaṇa Banerji, of Khānākula, whose Smṛti compilation "the Sārāvali" has already been noticed.

Pañcīkaraṇavārttikābharaṇa, No. 121, has already been described by Weber.

Tattvacandrikā or Pañcīkaraṇavivaraṇatīkā, No. 122, by Brahmānandatīrtha, a disciple of Sadāçivānandatīrtha, appears to be a different work from that mentioned by Hall, No. 139.

Tattvānusandhāna, No. 76, by Mahādeva Sarasvatī the disciple of Svayamprakāçānanda Sarasvatī, is an independent treatise on Vedānta. The codex is accompanied with a commentary entitled Advaitacintākaustubha by Ānanda Sarasvatī, a disciple of the same.

Vedāntatattvabodha, No. 193, is an anonymous work of the Nimbārka School.

Vedāntatattvamañjarī, No. 194, by Çaṅkarācāryya, Paramahaṃsa, who appears to be a very different person from the great Çaṅkara.

Vedāntatātparyyanivedanaṃ, No. 195, by Govinda, the son of Nīlakaṇṭha and Bhogavtī, appointed as professor of Vedānta by Lakṣmaṇa Paṇḍita, is an independent treatise on Vedānta; not mentioned by Aufrecht.

Vedāntaratnamālā, No. 196, by Ananta Bhaṭṭa, the younger brother of Keçava Kaçmīrī, is an independent treatise of the Nimbārka School.

Vedāntasaṃjnāprakriyā, No. 197, is a treatise ex-

plaining the technical terms of the Vedānta System of Hindu Philosophy. Vedāntasiddhāntamuktāvalī with its commentary forms No. 198. The text is by Prakāçānanda who became a convert to Caitanyism and assumed the name of Pravodhānanda Sarasvatī Gosvāmī, and the commentary is by Nānādīkṣita, a disciple of Prakāçānanda when he was a Vedāntist.

Vyāsasūtravṛtti, No. 200, is by Raŋganātha, the disciple of Anandāçrama: the codex is complete. It contains in brief the ideas of Çaṃkarācāryya on the Vedānta Sūtras.

Çatadūṣanī is a well-known work by Veŋkaṭanātha. A work of the same name, No. 204, by Çrinivāsadāsa, the protege of Laksmaṇa Deçika, has been written with the same object, namely, refuting Çaṃkara. (See page VI.)

Çrīsūktabhāṣya, No. 229, by Rāmacandra, belonging to the Atri Gotra, is a commentary on the Çrī Sūkta, not known to Aufrecht.

Upāsanāvinoda, No. 24, is unique. It treats of the Vedānta topics but at the same time inculcates the worship of Rāma.

Adhikārasaṃgraha, No. 4, by Veŋkaṭanāṭha Vedāntācāryya treats of the Adhikāra sections of the Vedānta Sūtras. An enumeration of the Adhikāras will be found in page 4 of this volume. It is accompanied by a commentary by an unknown author.

Mīmāṃsā—Saŋkarṣakāṇḍabhāṣya, No. 244, was known only in quotations. The last four books 13th, 14th, 15th and 16th of the Mīmāṃsā Sūtras form the Saŋkarṣa kāṇḍa. They form a sort of appendix to the Pūrva Mīmāmsā. They seem not to have been commented upon by Çavara Svāmī, and hence later Mīmāmsākas neglected them. The prevailing opinion, therefore, was, and still is, that the Pūrva Mīmāmsā has only twelve chapters. The bhāṣya has been written as a supplement the to Bhāṭṭadīpikā of Khaṇḍadeva, a commentary on the first twelve known books of Mīmāmsā. This has been written by Bhāskara Agnicit, the son of Gambhīra.

He says twelve kalās made the work, Dīpikā, a lamp. He has made it full in 16 kalās and therefore rendered it candrikā or moonlight. Kahṇḍadeva was the guru of Jagannāth Paṇḍit of Dārā Sheiko, the son of Shah Jehan. The Paṇḍitarāja is well known by his numerous works, and by his supposed conversion into Muhammadanism for the sake of a Muhammadan girl. The author of the present bhāṣya must, therefore, have flourished some time after Khaṇḍadeva within the last two hundred and fifty years. The work has been printed in the Paṇḍit.

Sāṃkhya.—Kapilasūtravṛtti, No. 32, is an anonymous commentary on four of the Sāṃkhyasūtras of Kapila, probably Tattvasamāsa. It is a short work running to 125 ślokas only. The last verse emphasises upon four Sūtras only.

Nyāya.—Nyāya Sūtra or Nyāya Sūtroddhāra, No. 118, by Vācaspati Miçra, is an attempt to fix the readings of the Sūtras of Gautama. There is another work on the same subject by Vācaspati Miçra entitled Nyāya Sūcinibandha, published as an appendix to the Nyāyavārttika in the Bibliotheca Indica series. The opening verses of these two works, Nyāya Sūtroddhāra and Nyāya Sūcī do not however agree.

Nyāya nibandha: नमामि धर्म्मविज्ञानवैराग्यैश्वर्य्यशालिने
निधये वाग्विशुद्धीनामक्षपादाय तायिने ।
अक्षपादप्रणीतानां सूत्राणां सारबोधिका
श्रीवाचस्पतिमिश्रेण मया सूची विधास्यते ॥

Nyāya Sūtroddhāra: श्रीवाचस्पतिमिश्रेण मिथिलेश्वरसूरिणा
लिख्यते मुनिमूर्द्धन्य श्रीगौतममतं महत् ।

There is no closing verse to the Uddhāra but the closing verses of the Sūcī fix the date of Vācaspati at 888, probably of the Saka era. The Sūcī counts the number of Adhyāyas, Āhnikas, Prakaraṇas, Sūtras, Padas, and Akṣaras, but the Uddhāra is satisfied with the bare wordings of the Sūtras. The Uddhāra makes Vācaspati the court Paṇḍita of Mithilā and this is the first statement connecting Vācaspati with that country.

Nyāyadīpikā, No. 117, by Rāmakṛṣṇa Tarkāvataṃça Bhaṭṭācāryya, is an independent treatise dealing with not only the 16 padārthas of the Naiyāyikas but also other topics that had grown up since the time of Gotama. It is a short work running through 225 çlokas in 16 chapters. The author's aim was to make Nyāya Çāstra, easy. The author quotes a sentence from Gadādhara's work entitled Amumiti Gādādharī, though the wording is slightly different from the current text. Hence he seems to have flourished within the last two hundred years.

Padārthakhaṇḍana-tika, No. 124, is a commentary on Padārtha-khaṇḍana, one of the great works of Raghunātha Çiromaṇi, the founder of the Navadvīpa School of Nyāya-Vaiçesika. The commentary is by Rudra Nyāyavācaspati. Unique. Muktivādarahasya, No. 165, is a commentary on Muktivāda by Gadādhara. The commentary is anonymous.

Çaktivādavivṛti, No. 203, a commentary by Mādhava Siddhanta on Çaktivāda, a work on logic as applied to grammar by Gadādhar. Madhava's pupils are still living. Mādhava's father was Viçvesvara, who was descended from Rājendra, who turned aside by the power of his yoga the impetuous current of the Bhairava, a river in the District of Jessore, and who again was a descendant of Cakrapāṇi of the Pūti—Gāi.

Avayavatīkā, No. 8, Asādhāraṇa-siddhānta-rahasya, No. 10, Ācāryyānumānaṭippaṇī, No. 14, and Viruddha-Jāgadīçī, No. 188, are works on different sentences and sections of Gaṅgeça's work, the Tattvacintāmaṇi. The second is by Mathurānātha, the first and third by Gadādhara, and the fourth by Jagadīça.

Jyotiṣa.—Catalogus Catalogorum Vol. I mentions five different works under the name of Jyotiḥsāra, page 211*b*-212*a* and Vol. II mentions one, page 201*b*. The present volume contains notices of two other works of the same name and on the same subject; one, No. 73, by Kṛṣṇadeva Smārttavāgīça and the other No. 74, by Maheça Pañcānana. Jyotīratna, No. 75, by Gopāla Cakravarttī; Jyotiṣaratna, No. 72,

by Keçava Tarkapañcānana and Bālavīvekinī, No. 139, by Nanhidatta; Saṃksepa-Jyotīrākara, No. 233, by Rāmagovinda Cakravarttī; Saṇketa-sārāvalī, No. 230, by Çivarāma Çarmā are also works unknown to Aufrecht. All these are elementary works on astronomy and astrology as applied to Smṛti. Another work on the same subject, Jyotirgranthaḥ, by Devakīnandana, forms No. 107. The MS. is incomplete. It ends with the third chapter. Narajanmalakṣaṇan, No. 111, Janma candrikā, No. 68, and Jātaristyādínírṇayaḥ, No. 69, by Vidyārṇava, are works on horoscopy. Praçnadīpa, No. 133, by Kāçināṭha and Praçnasaṃgraha, No. 134, by Tājakācāryya, are works on fortune-telling—one according to the Indian, the other according to the Arabic system. The first is known to Aufrecht, the second is not.

Āya-prakaraṇam, No. 20, is a work on fortune-telling; by multiplying the length with the breadth and dividing the result by six, the remainders become the means of fortune-telling.

Vaçiṣṭha-saṃhitā, No. 183, appears more to be a work on Yogas than on astronomy. It differs, however, from L. 453. The Yog taught here appears to be tinged with Buddhist ideas. Vaçiṣṭha is said to have learnt the Yoga on Tārā mantra from Buddha at China, and here is a system of Pāçupata Yoga tinged with the idea of Buddhist Çūnyatā.

Adbhutasāgara, No. 3, is a work on omens extending to over 2,000, çlokas. There is a work of this name attributed to Vallāla Sena.

Vaidyaka.—Rasacandrikā, No. 177, by Mādhava Kavicandra is a work on Alchemy; Rāmavāṇa, No. 181, by Dāmodara is a book on the treatment of fever and so on, Snehamālikā, No. 255, is a work on the preparation of medicinal oils. Cikitsādarpaṇa, No. 63, is a new compilation. Hemādrī Tīkā, No. 266, is entitled Ayurveda-rasāyana, described in page 932*a* of the I.O. Catalogue.

Çilpa.—Manavasāra, No. 161, is a work on domestic, palatial, and temple architecture. This is the same as that

described in page 62 of Burnell's Tanjore Catalogue. The MS. begins with the thirty-fifth and ends with the forty-seventh chapter of the work, which is sometimes called Mānasāra.

NOTICES OF SANSKRT MSS. 1893.

No. 1. **अकुलागमतन्त्रम्**. Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 43. Lines, 7 on a page. Extent, 1,000 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Roāilgrāma. District Ḍhākā, Bābu Yogīndranātha Rāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ नारद उवाच ।
यत् पृष्टादौ त्वया नाथ मुनिसिद्धैरनेकधा ।
अनेकशास्त्रमर्य्यादा कथिता परमेश्वर ॥
प्रसन्नो भव देवेश भवदुःखविनाशन ।
अनेकशास्त्रभ्रमणादस्माकं भ्रमितं मनः ॥
एतच्च कारणं किञ्चित् प्रयोगः प्रोच्यते मुनौ ।
योगश्च षड्विधं प्रोक्तं नानात्वं तस्य दृश्यते ॥ इत्यादि ।

End. अभ्यासाच्च स्वयं प्राणो गच्छते व्योमषण्डलम् ।
अयं योगः सर्व्वशास्त्रे विज्ञानीयाद्वरानने ।
गुरोः प्रसादात् ज्ञातव्यं रहस्यमकुलागमम् ॥

Colophon. इति श्रीअकुलागमे योगशास्त्रे योगसारसमुच्चयो नाम नवमः पटलः ॥ * ॥
श्रीदुर्गा शरणम् ॥

विषयः । १ मे पटले,— योगज्ञानादिकथनम् । २ ये पटले,— कर्म्माकर्म्मादिनिरूपणम् । ३ ये पटले,— विन्दुनिर्द्धारणादिः । ४ र्थे पटले,— वक्रिमार्गधूमसमार्गादिस्वरूपकथनम् । ५ मे पटले,— गुणत्रयविभागादिकथनम् । ६ ष्ठे पटले,— स्थूलसूक्ष्मादिनिरूपणम् । ७ मे पटले,— षट्चक्रादिनिरूपणम् । ८ मे पटले,— दीक्षाशब्दव्युत्पत्तिसुखेन तन्मात्रात्मग्रादिकथनम् । ९ मे पटले,— आश्रमादिनिरूपणमिति ।

No. 2. **अघोरपञ्चाङ्गम्**. Substance, country-made paper, 6 × 4 inches. Folia, 145. Lines, 5 on a page. Extent, 750 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuyā Mahārājā's Library. Appearance, Fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ अघोराय नमः ।

ॐ हिमाद्रिशिखरासीनं ईशानं पार्व्वतीपतिम् ।
त्रिशूलखट्वाङ्गधरं कपालास्थिविभूषणम् ॥
चारणगन्धर्व्वसिद्धौघसेवितं त्रिपुरान्तकम् ।
पार्व्वती विनता भूत्वा पप्रच्छ परमेश्वरम् ॥ इत्यादि ।

End. गजव्याघ्रादयो दुष्टाः पलायन्ते दिशो दश ।
सर्व्वे दुष्टाः प्रणश्यन्ति चेत्याज्ञा पारमेश्वरी ॥

Colophon. इति स्तोत्रराजः सम्पूर्णः ॥

विषयः । १ । अघोरस्य पूजापटलम् । २ । अघोरपूजापद्धतिः । ३ । अघोरसहस्रनाम । ४ । अघोरकवचम् । ५ । अघोरस्तोत्रञ्च ॥

No. 3. अद्भुतसागरः . Substance, country-made paper, 12 × 6 inches. Folia, 65. Lines, 11 on a page. Extent, 2,000 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1700. Place of deposit, District Bardhamāna, Kājoḍā, Post Office Aṇḍāl, Rājendranātha Nāyek. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीश्रीदुर्गायै नमः । अथाद्भुतनिरूपणम् । तत्र दृद्धगर्गः ।
अभूतपूर्व्वं यत्पूर्व्वं × × × जायतेऽन्यथा ।
तदद्भुतमिति प्रोक्तं नैमित्तं स्यान्निमित्तजम् ॥
अथाचोत्पादविवेकः । तत्र गर्गः ।
प्रकृतेरन्य उत्पातः संश्रये तावदीदृशः ॥
त्रिविधः स तु विज्ञेयो दिव्यनाभसभूमिजः ॥ इत्यादि ।

End. चन्द्रः प्रतिमुखे तिष्ठन् सग्रहो यदि दृश्यते ।
सर्व्वधान्यानि शुष्यन्ति जातं जातञ्च नश्यति ॥
क्षुधा शस्त्रञ्च रोगञ्च अनावृष्टं तथैव च ।
उपद्रवञ्च भूताग्नितः । (?)
तदा द्विगुणकाले च फलं विद्यात् शुभाशुभम् ।
मयूरचित्रे ।
स्तोत्रस्यैवाथ विज्ञेयमद्भुतं निष्फलं हि तत् ।
मत्स्यपुराण-विष्णुधर्म्मोत्तरयोः । यदि निर्व्विकारमनाः पर्जन्यस्तर्जति यत्न
राजात् । प्रशममुपगच्छतीति शेषः ॥ • ॥

Colophon. इति अद्भुतसागरः समाप्तः । १७०० श्लोकाः ।

विषयः । उत्पातनिरूपणम् । सूर्य्याद्भुतावर्त्तादिकथनम् । शुभसूचकचन्द्रलक्षणम् । राहो रद्भुतावर्त्तादिकथनम् । ग्रहणफलादिनिरूपणम् । पद्मभङ्गकथनम् । मङ्गलाद्यद्भुतावर्त्तादिकथनम् । मध्यमार्गचारिफलकथनम् । बुधाद्यद्भुतावर्त्तादिकथनम् । मण्डलफलादिनिरूपणम् । नक्षत्रविशेषचारसमयफलादिनिरूपणम् । वर्णफलादिनिरूपणम् । रश्म्यादिवर्षाद्भुतादिनिरूपणम् । उल्कालक्षणादिनिरूपणम् । वातदृष्ट्याद्यद्भुतादिनिरूपणम् । गजाश्वाद्यद्भुतनिरूपणम् । अद्भुतफलादिनिरूपणञ्चेति ।

No. 4. अधिकारसंग्रहः (सटीकः) By वेङ्कटनाथवेदान्ताचार्य्यः. Substance, country-made paper, $12 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 32. Lines, 11 on a page. Extent, 850 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sam. 1879. Place of deposit, Candrakoṇā, District Medinīpura, Mahānta Rāmānuja Dāsa. Appearance, new. Verse. Correct.

मूलस्य—

Beginning. प्रपदनमये विद्याभेदे प्रतिष्ठितचेतसः
प्रतिपदमिह प्रज्ञादार्यं दिशन्त दयाधनाः ।
शठरिपुशुकव्यासप्राचेतसादिनिबन्धन-
श्रमपरिणतश्रद्धाशुद्धाशया मम देशिकाः ॥
एते सद्मप्रोढ़मन्मथशरोन्माथाय नाथादय
स्तव्यन्ते प्रतिनन्दनीयविविधोदन्ता स्वदन्तामिह ।
अज्ञातव्यशरण्यदम्पतिदयादिव्यापगाव्यापकाः
सर्व्वा + + + विप्रलम्भपदवी वेदेशिका देशिकाः ॥ इत्यादि ।

टीकायाः प्रारम्भवाक्यम् ॥

श्रीलक्ष्मणाय नमः । इह खलु भगवान् कवितार्किकसिंहः सर्व्वतन्त्रस्वतन्त्रः श्रीमान् वेङ्कटनाथार्य्यः वेदान्ताचार्य्यवर्य्यः रहस्यत्रयसारार्थाधिकारार्थसंग्रहेण शिष्यबुद्धिसमाधानं कुर्व्वन्नादावाचार्य्यप्रणामरूपमङ्गलव्याजेन स्वरूपयाथात्म्यज्ञानं प्रार्थयते विद्याभेदे प्रपदनमये श्रुत्यनुपायत्वेन प्रमाणप्रसिद्धे प्रपदन इत्यर्थः । इत्यादि ।

End. मूलस्य—
क्षोणुं निन्दितुमक्षदुक्तिमथवा सोढुं समूढं जगत्
किं नश्क्ष्मिममन्तश्चिन्तनरसे सुस्थे परं तस्थुषाम् ।

शिष्याः शिक्षितबुद्धयः श्रुतिपथे येषां वयं ये च न-
स्तत्सन्नीषसमर्पणक्षममिदं साडम्बरैः किं परैः ॥
आस्तिक्यवान्निग्रिनबुद्धिरनभ्यसूयः
सतूसम्प्रदायपरिशुद्धमनाः सदर्थी ।
सङ्केतभीतिरहितः स तृणेष्वसक्तः
सम्वर्त्तनीमनुविधास्यति शाश्वतीं नः ॥

Colophon. इति श्रीकवितार्किकसिंहस्य सर्व्वतन्त्रस्वतन्त्रस्य श्रीमद्वेङ्कटनाथस्य वेदान्ताचार्य्यस्य कृतिषु अधिकारसंग्रहः समाप्तः ॥

(टीकायाः शेषवाक्यम्)

आस्तिक्यवान् शास्त्रविश्वासशाली निग्रिनबुद्धिः श्रुतार्थधारणशक्तः अनभ्यसूयः गुणे दोषाविष्कारणरहितः सता श्रुतिस्मृत्यविरोधिना संप्रदायेन परिशुद्धमनाः निःसंशयहृदयः सदर्थी सद्भ्यः अर्थविशेषं जिज्ञासुः सङ्केतभीत्या रहितः तृणेषु निःसारग्रन्थेषु असक्तः पुरुषः यः सः शाश्वतीं अविच्छिन्नसम्प्रदायां सम्वर्त्तनीं सन्मार्गं अनुविधास्यति × × × × ॥

इति श्रीकवितार्किकसिंहस्य सर्वतन्त्रस्वतन्त्रस्य श्रीमद् वेङ्कटनाथस्य वेदान्ताचार्य्यस्य कृतिषु अधिकारसंग्रहः समाप्तः । शुभमस्तु संवत् १८७९ ।

विषयः। मङ्गलाचरणग्रन्थप्रयोजने उक्ता उपोद्घाताधिकार-सारनिष्कर्षाधिकार-प्रधानप्रतितन्त्राधिकार-अर्थपञ्चाधिकार-परदेवतापारमार्थ्याधिकार-तत्त्वत्रयचिन्ताधिकार-मुमुक्षुत्वाधिकार-अधिकारविभागाधिकार-उपायविभागाधिकार-प्रपत्तियोग्याधिकार-परिवारविभागाधिकार-पुरुषार्थाधिकार-शास्त्रीयनियमाधिकार-शिष्यकृत्याधिकार-सिद्धोपायशोधनाद्यधिकाराणां संग्रहः।

No. 5. अनुक्रमणिका. Substance, country-made paper, 7 × 2½ inches. Folia, 44. Lines, 7 on a page. Extent, 608 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sk. 1734. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । ॐ । गं । अथ ऋग्वेदाम्नाये शाकलके सूक्तप्रतीकऋक्संख्या-ऋषिदैवतच्छन्दांस्यनुक्रमिष्यामो यथोपदेशम् ॥ इत्यादि ।

End. ऋग्वेदे पारायणपाठे शाकल्ये शैशिरीयके नमः शौनकाय नमः शौनकाय ॥

Colophon. इति कात्यायनप्रोक्तानुक्रमणिका समाप्ता ॥ * ॥ शुभमस्तु शाके १७३४ अङ्गिरोनामसम्वत्सरे वसन्तऋतौ अधिकवैशाखमासे कृष्णपक्षे पञ्चम्यां तिथौ भृगुवासरे पूर्व्वाषाढ़नक्षत्रे मिथुनस्थे देवगुरौ इदं पुस्तकं समाप्तम् ॥

विषयः । ऋग्वेदीयशाकलशाखाया ऋषिदेवतच्छन्दसां निर्णयः ।

No. 6. अन्वयश्लिष्टा. By **रामकृष्णशर्म्मा.** Substance, palm-leaf, $12 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 10. Lines, 3 on a page. Extent, 400 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Mānpāsā, District Bākharganja, Paṇḍita Jagaccandra Tarkālaṅkāra. Appearance, old. Incorrect.

Beginning. नमः शिवाय ।

नत्वा कृष्णपदद्वन्द्वं श्रुत्वा सतां वचस्तता ।
ऋक्शिर्द्देवीयशिक्षायाः श्रीरामकृष्णशर्म्मणा ॥
ह्रस्वो दीर्घश्च सन्धाया विन्दुसर्गौ च कादिना । (?)
एवं ... मेषका ज्ञेया पञ्चाशद्वर्णमालिका ॥ इत्यादि ।

End. साधूक्तिर्द्विविधा पद्यमयी गद्यमयीति च ।
छन्दसा ग्रथितं पद्यं गद्यन्तु पदराजिना ॥

Colophon. इत्यन्वयश्लिष्टा समाप्ता ॥

विषयः । अत्र प्रथमं स्वरनिरूपणम् । ततो वाक्यान्वयरीत्यादिः गद्यपद्यनिरूपणञ्चेति ।

No. 7. अमरकोषटीका. By **रत्नेश्वरः.** Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 84. Lines, 8 on a page. Extent, 2,000, çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Āḍāihāzār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो महागणपतये ॥ ॐ नमो विष्णवे ॥

भवानीचरणाम्भोजं नत्वा गुरुपदं ततः ।
टीकाममरकोषस्य वक्ति रत्नेश्वरः सुधीः ॥
पण्डितैर्न्नीयते सर्व्वं तदर्थं न च मे श्रमः ।
नानातन्त्रं समालोक्य बालकार्थो ममोद्यमः ॥
अत्र ग्रन्थारम्भे शिष्टाचारपरिप्राप्तनयाग्रेषविघ्नविनाशायाभिमतदेवतानमस्कारकीर्त्तनेन परोपदेशेन च पुण्यमर्जयन् ग्रन्थकृदाह यस्येति । अगं पर्व्वतं आधत्त इत्यगाधो विष्णुः ये धीराः स विष्णुं सेवन्तां । अन्येषु धीरा इत्यत्र अ प्रश्लिष्य व्याख्यायते । यस्य अगाधस्य विष्णोर्लोकपालनादयो गुणा अनघा निष्पापा निर्मला इति यावत् । ज्ञानं ददातीति ज्ञानदा सरस्वती

तया विशिष्टस्य यद्वा ज्ञानदा सरस्वती ईर्लक्ष्मीः ज्ञानरे तया विशिष्टस्य वा सिन्धुरपि तथा विष्णोः सागरशायित्वात् तत्पत्नीसाचाविच्छिनिः ॥ इत्यादि ।

End. वीजस्य कोषः पवं वीजकोषः कोषोऽस्त्री ..... पाचे इति मेदिनी । त्रियते इच् वरणे वाऊलकादटेन वरं दलानां दीर्घिं घटति इत्यपि सन्ध्यायां वराटः । (?) इयं पद्मवीजाधारे । पद्मवीज इति केचित् ॥ इह काण्डे यदुक्तं तत् श्लोकेन संहरति उक्तमिति । तच स्वर्गवर्गः सप्तधा उक्तः पातालसप्तधुर्धा शब्दादीत्यादिशब्देन रूपरसादीनां ग्रहणं एषाच्च सङ्गतमिति तच स्वःसङ्गतं देवादि असुरादि च व्योमसङ्गतं मेघादि नक्षत्रादि च दिक्सङ्गतं दिग्गजादि कालसङ्गतं दिनपक्षादि धा (?) सङ्गतं विचारणादि शब्देन रूपरसादिगन्धादिक ..... यशोनिन्दादि च नाट्यधुकुंशादि-पातालसङ्गतं ....

Colophon. इति श्रीवन्द्यघटीय-श्रीरमानाथशर्म्मात्मज-श्रीरत्नेश्वरशर्म्मविरचितामरकोष-टीका समाप्ता ॥

अत्र यल्लिखितं भ्रान्त्या चाज्ञानाल्लिखितञ्च यत् ।
तत्सर्व्वं पण्डितैः शोध्यं प्रार्थना प्राञ्जलिर्मम ॥
यो मत्कृतिं समालोक्य स्वपौरुषसमीहया ।
मन्दमाच्छादनं कुर्व्वन् सुकृतं तस्य नश्यतु ॥
नत्वा नारायणं देवं भवानीचरणान्ततः ।
गुरुपादं नमस्कृत्य चक्रे टीकेयमुत्तमा ॥
यत्नेन लिखिता पुस्ती छलेन नीयते यदि ।
पिता वै गर्दभस्तस्य माता च शूकरी भवेत् ॥
श्रीहरिः शरणं मुदा ॥

विषयः । अमरसिंहकृतस्य कोषस्य व्याख्यानम् ।

No. 8. अवयवटीका. By गदाधरभट्टाचार्य्यः. Substance, country-made paper, 18×4½ inches. Folia, 46. Lines, 9 on a page. Extent, 2,100 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Post Office Khaḍār grāma Kurān, Paṇḍita Ambikācaraṇa Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. श्रीहरिः । कालिकेऽनुकूला भव । अनुमानं निरूप्य न्यायतदवयवनिरूपणं प्रतिजानीते । मूले तच्चेति निरुक्तमनुमानं परार्थं विचारदशायां मध्यस्थस्य विवादविषयसाधनिश्चयरूपप्रयोजनसाधनं न्यायसाध्यं न्याय प्रयोज्यमित्यर्थः वादिप्रयुक्तन्यायजन्यशाब्दबोधेन मध्यस्थस्य लिङ्गपरामर्शरूपानुमानजननादिति भावः । ज्ञायमानलिङ्गस्यानुमानत्वे विशेषणस्य परामर्शस्य न्यायाधीनत्वेन तद्विशिष्टस्य तथात्वमित्यवधेयम् । अथवा अनुमानमनुमितिः परार्थं मध्यस्थस्य साध्यसंशयनिवृत्तिरूपप्रयोजनसाधनं परः प्रतिवादी अर्थो निवृत्तिर्यस्मात् तादृशमिति वा । एतेन निरूपणप्रयोजनमुपदर्शितम् । इत्यादि ॥

End. एतन्मतं दूषयति वीक्षयापीति । अयमाशयः महानसत्वादिनोपस्थितेष्वधिकरणेषु साध्यवत्त्वप्रतीतावपि धूमवत्त्वावच्छेदेन वह्निमत्त्वाग्रहात् तत्तद्रूपसामानाधिकरण्यानध्येवाधिकरणेषु साध्याभावावगाहित्वात् व्यभिचारबुद्धौ बाधकाभावस्तस्माच्छाब्दतो व्याप्तिप्रत्ययार्थमेव व्याप्तिं प्रतीच्छारूपा वीक्षा । द्वितीयतत्पदसमभिव्याहारस्थले तत्पदार्थांशे विधेयबोधकपदस्य यत्पदार्थविधेयव्यापकताविशिष्टस्वार्थलक्षणाया निरूढत्वात् व्याप्तिबोधानुपगमे धूमव ... ... व्यधिकरणानामेव यच्च बुद्धिस्थता तच्च तच्च यो यो धूमवान् स वह्निमानिति प्रयोगस्यापि प्रामाण्यापत्तेः तादृशयत्पदार्थेषु सर्वेषु वह्निमत्सु धूमवत्त्वबोधात् वह्निधूमशून्याधिकरणस्यानुद्धिस्थत्वेन तदर्थविरहादिति ॥ ० ॥

Colophon. श्रीकाली जयतितरां । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥

विषयः । तत्त्वचिन्तामणीयानुमानखण्डान्तर्गतस्य अवयवग्रन्थस्य शिरोमणिकृतदिधीत्याख्य टीकायाः व्याख्यानम् ।

No. 9. अष्टोत्तरसहस्रमहावाक्यरत्नावली. By रामचन्द्रेन्द्रः. Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 42. Lines, 8 on a page. Extent, 600 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuyā Mahārāja's Library. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीमद्विद्याधिष्ठानपरमहंससद्गुरुरामचन्द्राय नमः ।

दृग्याद्युपनिषत् प्रोद्यन्महावाक्यकलेवरम् ।
विकलेवरकैवल्यं रामचन्द्रपदं भजे ॥
विद्याधिष्ठानसन्मानवासुदेवेन्द्रमूर्तये ।

श्रीदेशिकस्वरूपाय परस्मै ब्रह्मणे नमः ॥
नत्वा श्रीदेशिकं ब्रह्म × × मिच्छताम् ।
महावाक्यरत्नराजिकिरणावलिरीर्य्यते ॥ इत्यादि ।

End. फलभूतमहावाक्यफलो वै देहमस्तकः ।
एवंविधादिदेहान्तमहावाक्यकलेवरः ॥
वस्तुतो निर्व्विशेषात्मा चिपाङ्गारायणोऽस्म्यहम् ।
यन्महावाक्यसिद्धान्तसुज्ञाचित्तैकगोचरम् ॥
वासुदेवेन्द्रसंज्ञं तं नौमि नारायणं महः ॥

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्य श्रीवासुदेवेन्द्रसरस्वतीचरणकमलमकरन्दलग्नस्वान्त-रामचन्द्रेन्द्रग्रथितेशाद्यष्टोत्तरशतोपनिषत्सारसंग्रहभूताष्टोत्तरसहस्रमहावाक्यरत्नावली परिपूर्णा । ॐ तत्सत् ॥

विषय । अत्र प्रथमं ऋगादिक्रमेण वेदविभागनिरूपणं तेषां शाखाप्रशाखाकीर्त्तनञ्च । ततो महावाक्यरत्नावल्यधिकारिनिरूपणं, अष्टोत्तरशतोपनिषदां शाखाभेदनिरूपणं, ईशाद्यष्टोत्तरशतोपनिषदां सारसंग्रहश्चेति ।

No. 10. असाधारणसिद्धान्तरहस्यम् . By **मथुरानाथतर्कवागीशः** . Substance, country-made paper, $16\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent, 700 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Post Office Khaḍār grāma Kurān, Paṇḍita Ambikā Caraṇa Vidyasāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. श्रीदक्षिणकालिका स्फुरतु मम चित्ते ॥ सर्व्वमनित्यं प्रमेयत्वादित्यादेः क्षमते साधारणत्वात् तचातिव्याप्तिप्रदर्शनासङ्गतेराह सम्प्रदायेति । तन्मते निश्चितसाध्यतदभाववद्वृत्तेरेव साधारणतया उक्तहेत्वोरनुपसंहार्य्यत्वासाधारणत्वदशायामलक्ष्यत्वमेवेति भावः । ननु मणिकारमते वास्तवसाध्याभाववद्वृत्तिरेव साधारण इत्येव कुतोऽवधारितमित्यत आह कृतएवेति क्षमते तस्य लक्ष्यत्वादेवेत्यर्थः । अग्रे सिद्धान्तग्रन्थे निश्चितसाध्यवत्तदन्यवृत्तित्वमित्यत्र तत्पदस्य प्रक्रान्तनिश्चितसाध्यवत्परामर्शकत्वे साध्यसंशयविषयीभूतपक्षे स्वपक्षे च वर्त्तमानसद्धेतावतिप्रसङ्ग इत्यतस्तस्य साध्यवन्निश्चयपरतां स्फुटयितुं व्याचष्टे निश्चित इति । इत्यादि ।

End. तथाच प्रतिहेतुपरामर्शेऽप्रामाण्यज्ञानमिति पर्य्यवसितार्थः । एतेनाव्याप्त्यादिज्ञानस्यानुमितिविरोधिव्याप्यवत्ताज्ञानसत्वेऽकिञ्चित्करता व्याप्यवत्ता-

परामर्शप्रतिबन्धात् दुर्घटता वेत्यसङ्गतिरिति परास्तं अप्रामाण्यज्ञानेऽव्याप्त्यादेर्धर्म्मितावच्छेदकानवच्छेदकानवच्छिन्न एव हेतौ भानात् तस्य व्याप्तिनिश्चयाप्रतिबध्यतया विरोधिनिश्चयोत्तेजकीभूतनत्वसमवधाने प्रकृतसाध्यानुमितिसम्भवात् ॥

Colophon. ॐ काली जयति । इत्यसाधारणसिद्धान्तरहस्यम् ।
श्रीकालीचरणाम्भोजे धर्म्मकामार्थमुक्तिदे ।
मनो धावतु मे नित्यं द्विरेफ इव पङ्कजे ॥

विषयः । तत्त्वचिन्तामणीयानुमानखण्डान्तर्गतासाधारणग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 11. आख्यातवादविवरणम् . Substance, country-made paper, 18 × 5 inches. Folia, 6. Lines, 9 on a page. Extent, 300 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Vardhamāna, Kājoḍāgrāma, Post Office Aṇḍāl, Yatīndranātha Nāyek. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीकृष्णः शरणम् । नन्वाख्यातस्य यत्नवाच्यत्वं शक्तिग्राहकं विना कथमवधारितमतमाह पचतीति ॥ इत्यादि ।

End. संयोगानुकूलस्य व्यापारस्य तरोरपि सत्वात् त्यजति दृक्ष इत्यपि स्यादित्यर्थः । गुरुमतमाह तत्रेति घटं जानातीत्यसङ्गतेराह क्वचिदिति ॥ ० ॥

Colophon. इत्याख्यातवादविवरणं सम्पूर्णम् ॥ * ॥

विषयः । आख्यातवादाख्यग्रन्थस्य व्याख्यानम् ॥

No. 12. आख्यातव्याख्यानम् . By विश्वेश्वरतर्काचार्य्यः . Substance, palm-leaf, 17 × 1 inches. Folia, 101. Lines, 3 on a page. Extent, 1,100 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Vikramapura Vidgā, Paṇḍita Içānacandra Smṛtipañcānana. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ परमदेवतायै नमः । द्विर्वचनम् । अधिकारसूचमिदं वक्ष्यमाणानां संक्षेपाय कार्य्याकार्य्यनिमित्तानां यदुदीरणं सोऽधिकारः ॥ इत्यादि ।

End. अन्तस्थैव निमित्तमित्यनेन समवायलक्षणः सम्बन्धः प्रतिपादितः । अधिकारमतेस्तथा दर्शनादाह्व सपरस्वराया इति ॥ * ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायविल्वेश्वरतर्कार्चार्य्यविरचिताख्यातव्याख्यानं समाप्तम् ॥

विषयः । कातन्त्रीयाख्यातपादस्य व्याख्यानम् ॥

No. 13. आचारोल्लासः . (परशुरामप्रकाश्यीयः) By खण्डोरायपण्डितः . Substance, country-made paper, 19 × 4 inches. Folia, 103. Lines, 7 on a page. Extent, 3,600 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta Çyāmapukura, Bābu Nagendranātha Vasu. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

निस्यूतन्मदगण्डमण्डलमिलद्भृङ्गावलीमञ्जुल-
ध्वानाकर्णनिमीलिताक्षयुगलव्याड़द्गजास्यप्रभुः ।
श्रीविश्वनाथनगरी जयति त्रिलोक्यां
वाराणसीति सुलभा किल यच्च मुक्तिः ।
तच्च श्रुतिस्मृतिपुराणविवादविज्ञो
धर्म्माधिकार्य्यथ महीपतिपण्डितोऽभूत् ॥
तस्मादभूत् श्रीमदनन्तपण्डितो
यः सर्व्वशास्त्राभिनिवेशमण्डितः ।
तस्यापि सूनुः किल कृष्णपण्डितः
काश्यं मे धर्म्मं सचि येन खण्डितम् ॥ (?)
तदीयसूनुः सकलार्थवेत्ता
निरन्तरालोचितधर्म्मशास्त्रः ।
ततः स नारायणपण्डितोऽपि
समादिशद्ग्रन्थमिमं विधातुम् ॥
तं धर्म्मशास्त्रार्थविवादनिष्ठं
पुत्रं कनिष्ठं हि गुणैर्गरिष्ठम् ॥
श्रीनारायणपण्डितस्य तनयः श्रीनीलकण्ठानुजः
खण्डोराय इति श्रुतिस्मृतिपुराणार्थं समुद्धृत्य च ।
नत्वा देवमभीष्टदं स्वपितरौ विद्वज्जनप्रीतये
+ + कुरुते निबन्धमखिलग्रन्थार्थसाराश्रयम् ॥

मन्वाद्याश्च स्मृतीः सर्व्वाः पुराणान्यखिलानि च ।
नारायणं भारतञ्च विष्णुधर्म्मोत्तरं तथा ॥
शाम्बपुराणञ्च तथा भविष्यञ्च विशेषतः ।
वैखानसाद्यागमांश्च तथा शैवागमादिकान् ॥
मेधातिथिं कल्पतरुं कालादर्शं मिताक्षराम् ।
हेमाद्रिञ्च पराशरमाधवं स्मृतिचन्द्रिकाम् ॥
स्मृत्यर्थसारं मदनरत्नञ्च स्मृतिदर्पणम् ।
प्रयोगपारिजातञ्च तथा सिद्धान्तशेखरम् ॥
न्यायपाणिनिमीमांसा आगमाः परिशोधिताः ।
तथापि बालिशत्वाच्च धार्ष्ट्यमालम्ब्य यत्नया ॥
नाम्ना हि परशुरामप्रकाश इति विश्रुतो ग्रन्थः ।
प्रकटयतु धर्म्मतत्त्वं तमसावृतमर्थतत्त्वमिव । इत्यादि ।

End. वामनं खञ्जिनञ्चैव दुःस्वप्नेषु सदा स्मरेत् ।
एवमन्योऽपि सप्तशतीजपादिविधिर्ज्ञेयः । अत्र दुःस्वप्नतारतम्येन शक्तभेदेन च व्यवस्था ज्ञेया । इति स्वप्नप्रकरणम् ।

Colophon. इति परशुरामप्रकाशे निद्रामयूखः । इति शाकद्वीपीय कुलावतंसश्रोत्रिय-मिश्रात्मजपण्डितमण्डलीमण्डनायमान—सार्व्वभौमसत्कवाणी-रसालरायपदवी-विराजमानमानोन्नत-श्रीमत्परशुराममिश्रकारिते वाराणसीस्थधर्म्माधिकारि-नारायणपण्डितात्मज-खण्डीराय-पण्डितविरचिते परशुरामप्रकाशे आचारो-ल्लासः समाप्तः ॥ * ॥

विषयः । आदौ प्रबोधमयूखः । तत्र आचारादिकथनम् । आह्निकरूपणम् । वारप्रशंसा । प्रबोधकालनिरूपणम् । प्रातर्जप्यादिकथनम् । माङ्गल्यदर्शनादिनिरूपणञ्च । २ य मयूखे, मृत्तिकाग्रहणे कालादिनियमः । सूत्रपूरीषत्यागविध्यादिः । शौचविधिः । गण्डूष-विध्यादिश्च । ३ ये स्नानमयूखे, दन्तकाष्ठप्रमाणकथनम् । निषिद्धदन्तकाष्ठादिकथनम् । दन्तधावनकालादिकथनम् । केशप्रसाधनादिकथनञ्च । ४ र्थे मयूखे, स्नानभेदादिकथनम् । स्नानमहिमकथनम् । प्रातःस्नानविधिः । नैमित्तिकस्नानादिविधिश्च । ५ मे वस्त्रमयूखे, परि-धेयवस्त्रादिकथनम् । परिधानविध्यादिकथनञ्च । ६ ष्ठे मयूखे, ऊर्द्ध्वपुण्ड्रप्रशंसादिः । तुलसी-काष्ठमालाधारणविध्यादिः । विभूतिमाहात्म्यकथनम् । भस्मधारणनिन्दादिकथनम् । विभूति-धारणाधिकारिकथनम् । रुद्राक्षधारणादिनियमश्च । ७ मे मयूखे, सन्ध्याकर्म्मप्रशंसादिकथनम् । सन्ध्याशब्दार्थकथनम् । सन्ध्यानुष्ठानविध्यादिः । प्राणायाममार्जनाद्यादिकथनम् । मार्जनादि-

विधिः । अर्घ्यदानविध्यादिः । गायत्रीमन्त्रिमकथनम् । गायत्रीजपविध्यादिः । जपयोग्य-प्रदेशादिकथनम् । जपमालालक्षणादिकथनम् । सन्ध्याक्रमकथनम् । सन्ध्याविधिनिषेधादिश्च । ८ मे मयूखे, होमप्रशंसादिः । होमकालादिनिरूपणम् । होमविधिश्च । ९ मे मयूखे, दानप्रशंसा । नित्यदानविध्यादिश्च । १० मे मयूखे, अभिवादनविधिः । प्रत्यभिवादन-विध्यादिश्च । ११ मे मयूखे, वेदाभ्यासप्रशंसा । वेदाध्ययनविध्यादिः । विद्यादान-फलम् । अनध्यायदिनादिनिरूपणञ्च । १२ मे मयूखे, कुशग्रहणकालादिकथनम् । कुश-प्रतिनिधिकथनञ्च । १३ मे मयूखे, धनार्जनप्रशंसा । ब्राह्मणादीनां वृत्तिकथनम् । स्वदत्त्यनु-पालनफलादिकथनञ्च । १४ मे मयूखे, माध्याह्निकस्नानादिविधिः । गृहस्नानविधिश्च । १५ मे मयूखे, ब्रह्मयज्ञप्रशंसादिः । तत्कालनियमादिः । तर्पणविधिश्च । १६ मे मयूखे, देवपूजा-प्रशंसा । देवपूजाकालनिरूपणम् । अधिकारिनिरूपणम् । पूजास्थानादिनिरूपणम् । शाल-ग्राममाहात्म्यादिकथनम् । शालग्रामलक्षणनिरूपणम् । दामोदरादीनां लक्षणनिरूपणम् । उप-चारद्रव्यादिनिवेदनविधिः । पुष्पमाहात्म्यम् । चयनविध्यादिः । विष्णुपूजायां निषिद्धपुष्पादि-कथनम् । पञ्चायतनक्रमकथनम् । पार्थिवपूजाविध्यादिः । गुरुपूजादिः । निर्माल्यादि-धारणविधिः । देवार्चनाकरणे प्रायश्चित्तादिकथनञ्च । १७ मे मयूखे, पञ्चयज्ञप्रशंसामुखेन तदकरणे दोषकीर्त्तनम् । वैश्वदेवविध्यादिः । नित्यश्राद्धविधिः । अन्नदानफलादिकथनञ्च । १८ मे मयूखे, भोज्याभोज्यनिरूपणम् । भोजनकालादिकथनम् । भोजनोत्तरकर्मादिनिरूपणम् । ताम्बूल-भक्षणविध्यादिश्च । १९ मे मयूखे, विश्रामनियमादिकथनम् । सायंसन्ध्याविध्यादिश्च । २० मे मयूखे, निद्राविधिः । भार्य्यागमनविध्यादिः । स्वप्नानां शुभाशुभत्वकथनञ्च । २१ मे मयूखे, श्राद्धस्वरूपकथनम् । श्राद्धाकरणे दोषकथनम् । अनुकल्पविधिश्च । २२ मे मयूखे, श्राद्धाद्यधि-कारिनिरूपणम् । २३ मे मयूखे, श्राद्धकालादिनिरूपणम् । षोड़शश्राद्धकालादिनिरूपणम् । सपिण्डीकरणव्यवस्थादिः । वृद्धिश्राद्धव्यवस्थादिश्च । २४ मे मयूखे, श्राद्धयोग्यप्रदेशादिकथनम् । २५ मे मयूखे, श्राद्धार्हब्राह्मणपरीक्षा । शाकद्वीपिब्राह्मणानां शाकद्वीपस्य च निरूपणम् । शाकद्वीपिलोकानां स्वरूपकथनम् । तथा शाकद्वीपिब्राह्मणानां स्वरूपकथनम् । शाकद्वीपि-ब्राह्मणानां उत्पत्तिकथनम् । श्राद्धीयब्राह्मणनिमन्त्रणविधादिश्च । २६ मे मयूखे, श्राद्ध-पाकार्हमन्त्रादिकथनम् । श्राद्धयोग्यधान्यादिनिरूपणम् । श्राद्धविहितभोजनपाचादिनिरूपणञ्च । २७ मे मयूखे, श्राद्धपरिभाषा । २८ मे मयूखे, अग्नौकरणहोमविध्यादिः । श्राद्धभोजन-कालादिनिरूपणम् । विकिरविध्यादिः । पिण्डप्रमाणादिकथनम् । पिण्डदानविध्यादिश्च । २९ मे मयूखे, वैश्वदेवश्राद्धशेषभोजनविध्यादिः । ३० मे मयूखे, श्राद्धाङ्गतर्पणविध्यादिः । पार्व्वणश्राद्धानुक्रमश्चेति ।

No. 14. आचार्य्यानुमानटिप्पनी. By गदाधरभट्टाचार्य्यः. Substance, country-made paper, $18 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 14. Lines, 9 on a page. Extent, 650 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Post Office, Khaḍār, grāma Kurāna, Paṇḍita Ambikācaraṇa Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. श्रीकाल्लीचरणाम्भोज हृदि तिष्ठ सदा मम ।
उपलक्षणस्यैव परिचायकत्वेन प्रसिद्धतया परिचायकत्वाप्रतिक्षेपेण लिङ्गमेव विशेषकमिति विशेषणत्वापगमो मूलेऽसङ्गतः । न च परिचायकत्वप्रतिक्षेपपर एवायं ग्रन्थः । अग्रिमस्येन्द्रियसंयोगपरिचायकत्वाभिधानस्यासङ्गतेरत उपलक्षणविशेषणसाधारणपरिचायकत्वपरतां प्रकृतेर्दर्शयति परिचायकत्वमिति । इत्यादि ।

End. अयञ्चाभ्युपगमवादः तत्तत्पक्षतावच्छेदकावच्छिन्नविशेष्यकत्वरूपाद्यनुमितित्वरूपविशेषकार्य्यकारणतावच्छेदकगर्भे यत्किञ्चानुमितित्वादिनिवेशादेवोपपत्तेस्तदवच्छिन्नं प्रति हेतुत्वान्तरस्य निर्युक्तिकत्वात् सुखादिसाधारणात्मगुणत्वावच्छिन्नं प्रति मनस्त्वेन कारणताकल्पनात् तत एवानुमितेः सकरणकत्वनिर्व्वाहे अनुमितित्वावच्छिन्नं प्रति ज्ञानत्वादिना हेतुत्वमपि निर्युक्तिकमित्यक्षरस्वीजमत्र बोद्धव्यम् ।

Colophon. इति आचार्य्यानुमानगदाधरीयटिप्पनी समाप्ता । श्रीकाली मम चेतसि स्फुरतु । श्रीरामः ।

विषयः । तत्त्वचिन्तामणिदीधितेरनुमानखण्डीयानुमितिग्रन्थस्य आचार्य्यानुमानांशस्य व्याख्येयम् ।

No. 15. आत्ममन्दिरस्तोत्रम्. By यामुनाचार्य्यः. Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent, 150 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Mahānta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Beginning. श्रीमते रामानुजाय नमः ।
ॐ स्वादयन्निह सर्व्वेषां × × × × सुदुर्गमम् ।
स्तोचयामास योगीन्द्रस्तं वन्दे यामुनाह्वयम् ॥

नमो नमो यामुनाय यामुनाय नमो नमः ।
नमो नमो यामुनाय यामुनाय नमो नमः ॥
नमो यामुनपादाब्जे रेणुभिः पावितात्मने ।
विदिताखिलवेद्याय गुरवे विदितात्मने ॥
+ + + + × +
तस्मै नमो मधुजिदङ्घ्रिसरोजतत्व-
ज्ञानानुरागमहिमातिशयातिसीम्ने ।
नाथाय नाथमुनये + + + + + +
नित्यं यदि + चरणौ शरणं मदीयम् ॥
भूयो नमः परिमिताच्युतभक्तितत्त्व-
ज्ञानाम्बुताब्धिपरिवाहशुभैर्वचोभिः ।
लोकेऽवतीर्णपरमार्थसमग्रभक्तिं
+ + + नाथमुनये यमिनां वराय ॥ इत्यादि

End. ननु प्रपन्नः सकृदेव नाथ
तवाहमस्मीति च याचमानः ।
तवानुकम्प्यः स्मरतः प्रतिज्ञां
मदेकवर्ज्यं किमिदं व्रतं ते ॥
(?) प्रह्लतिमत् त्वच्चरणारविन्दे
प्रेमप्रहर्षावधिमात्मवन्तम् ।
पितामहं नाथमुनिं विलोक्य
प्रसीद मदुत्तमचिन्तयित्वा ॥
यत्पादाम्भोरुहध्यानविध्वस्ताशेषकल्मषः ।
वस्तुतामुपयातोऽहं यामुनेयं नमामि तम् ॥

Colophon. इति श्रीयामुनाचार्य्यविरचितायां (?) आत्मसन्दिरस्तोत्रं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । यामुनाचार्य्यस्य स्तुतिः ।

No. 16. आनन्दलहरीटीका. By **रामशङ्करचूड़ामणिः.** Substance, country-made paper, 19 × 3½ inches. Folia, 25. Lines, 6 on a page. Extent, 1,200 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Hugli, Khānākul Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Bramhanārāyaṇa Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. नत्वा श्रीरामपितरौ रामशङ्करशर्म्मणा ।
आनन्दलहरीव्याख्या तन्यते रामतुष्टये ॥
अद्वैतवक्तुः छतिनो ... ... व्याख्या छनाऽस्या बहुधा पुरा सा ।
दोषैरभुक्तोद्गिरणैर्निरस्ता गृह्णन्विमां मे रघुनाथ धीराः ॥
नच धीरपरम्परापरिप्राप्ततयाद्वैतवादविमुखः शङ्कर इव श्रीशङ्कराचार्य्यः शिव इति मङ्गलप्रतिपादकं निर्दिशन् खेष्टदेवं श्रीरामचन्द्रं स्तोतुमारभमाणः परमात्मनस्तस्यातिपुण्यवतां चर्य्यादीनामेवाराधनया अहमछतपुण्यः सन् किं स्तौमीत्याह शिव इत्यादि – शिवशब्दोऽत्र श्रीरामपरः नित्ये परे ब्रह्मणि शिवे इत्यध्यात्मरामायणात् सर्व्वदेवात्मकः शिवः ॐ तत्सत् इत्येतद्रामचन्द्रस्य नामाष्टोत्तरं शतमिति पद्मपुराणाच्च ... ...
... ...
देवो दीप्तिमान् पुरुषस्तेजोरूपस्तेद् यदि शक्तियुक्तो भवति तदा खलु निश्चितं स्पन्दितुमपि न कुशलः न समर्थः शिरश्चालननमनादेस्तुल्यत्वाच्च ...
... ... अतो हे हरिहरविरिञ्च्यादिभिरप्याराध्य विष्णुशिवब्रह्मेन्द्रप्रभृतिभिरप्याराधनीय खसकार्य्यनिर्व्वाहायाभ्यर्थनीय ... ... अं अक्षराणामकारोऽस्मीति अकारः स्यात् परं ब्रह्मेति चोक्ताकारलक्षणं त्वां प्रणन्तुं प्रकृष्टेन भक्त्यतिशयादिना नमस्कर्त्तुं स्तोतुं वा ... ... अछतपुण्यः नास्ति छतपुण्यं यस्य स जनस्तथा च छतपुण्याभाववान् जनः अथवा न छतं पुण्यं येन सः ... ... कथं प्रभवति समर्थो भवति ॥ इत्यादि ।

End. अथ भक्त्या पुनरप्याह कठिने इत्यादि – हे सीतापते अक्षरोऽपि त्वं यथा आदेवि किरातकन्यकाभिः सम्यग्दीप्तिमत्किरातबालाभिर्युतेऽपि किल निश्चितं तव विष्णुशैले विन्ध्यपर्व्वते छपय तत्छपां विना तासां तत्पर्व्वतस्य च प्रकाशवत्त्वाभावात् । न च कथं चिच्छूठादिं विहाय विन्ध्योपादानमिति वाच्यं तद्भक्तायां निवासतस्तदुक्तं धन्यासि छतपुण्यासि विष्णुभक्तासि पार्व्वतीति विन्ध्याचलनिवासिनीत्यादीति ध्येयम् । तथा मम मानसे कठिने काठिन्येऽपि निर्जितशारदारविन्दौ अनेनातिकोमलावपि तव चरणौ निधत्स्व निधापयेत्यर्थः ॥ १०५ ॥ (अतःपरं खण्डितम्)

विषयः । शङ्कराचार्य्यछतानन्दलहरीस्तोत्रस्य श्रीरामचन्द्रपक्षे व्याख्यानम् ।

No. 17. आनन्दलहरीटीका. (हरिभक्तिसुधोदया) By हरिनारायणः. Substance, country-made paper, 14×4 inches. Folia, 37. Lines, 12 on a page. Extent, 1,400 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Āḍāihājār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः परमदेवतायै ।

हरिनारायणः श्रीमान् विश्वामित्रकुलोद्भवः ।
ननोत्यानन्दलहरीहरिभक्तिसुधोदयाम् ॥

अथ खलु दुस्तरदुःखसंघातघोरतरसंसारसागरान्तरद्दामभीषणसन्तापप्रवल-वडवानलज्वालाजालकवलनविकलान् सकललोकानालोक्यात्मतत्त्वज्ञाननि-दानजगदुपादानकारण-परदेवतासमाराधनोपाय-मन्त्रयन्त्रध्यानावधानप्रस-न्नान्तःकरणो भगवान् शङ्कराचार्य्यो विचार्य्यातिरहस्यतन्त्राण्यनेकशो जन्म-मरणाद्यनेकक्लेशरूपामङ्गलरहितां मन्त्रयन्त्रध्यानार्चनभजनप्रकारं प्रकाशयन् भवानीस्तुतिमारभते । शिव इत्यादि । शिवः शक्त्येति शिवोऽविद्या तत्कार्य्योपार्जितजन्ममरणाद्यनेकक्लेशरूपा मङ्गलरहितत्वात् कल्याणरूपः सदाशिवः केवलनिर्गुणं ब्रह्म वा शक्त्या कर्तुमकर्तुमन्यथा कर्तुं शक्त्या त्रिगुणात्मिकया अघटनघटनपटीयस्या प्रकृत्या यदि युक्तः परिष्वक्तो भवति तदा प्रभवितुं प्रभुतां विधातुं शक्तः समर्थो भवति । तथाचोच्छ्राज्ञान-क्रियात्मकशक्तिसम्बन्धादेव गुणातीतस्यापीश्वरत्वात् सृष्ट्यादिकार्य्ये प्रवृत्ति-रिति भावः । इत्यादि ॥

End. प्रकारान्तरेणापि पुनस्तज्ज्ञानमाह पवित्रीकर्तुमिति ।

पवित्रीकर्तुं नः पशुपतिपराधीनहृदये
दयामित्रैर्नेत्रैररुणधवलश्यामरुचिभिः ।
नदः शोणो गङ्गा तपनतनयेति ध्रुवमसुं
त्रयाणां तीर्थानामुपनयसि सम्भेदमनघे ॥

हे पशुपतिपराधीनहृदये महादेवायत्तचित्ते अनघे निष्पापे ध्रुवं निश्चितं नोऽस्मान् पवित्रीकर्तुं अरुणधवलश्यामरुचिभी रक्तशुक्लकृष्णकान्तिभिर्नेत्रैः शोणो नदः गङ्गा शुक्ला तपनतनया कालिन्दी च कृष्णा इत्येतन्नामकानां त्रयाणां तीर्थानां असुं सम्भेदं सङ्गमं उपनयसि प्रापयसि कीदृशैर्नेत्रैर्दया-मित्रैर्दयैव मित्रं येषां तैः ... ...

विष्णुपक्षेऽपि त्रये इति सम्बोधनं पशुपतिपराधीनहृदिति गङ्गाविशेषणं

अथवा पशुपतिपराधीनहृदये इति समुदितमेव गङ्गाविशेषणं दृं कामं ददातीति दृदः क्लण्णं क्लण्णवर्णत्वात् तत्साहश्यं वा सतीति दृदया यमुना अनघे स्थाने पूर्ब्ववन्निमित्तसप्तमी वा अनघे निष्पापे जने दयाभिवैरिति बान्धवः शेषं समानमिति ।

Colophon. (अतःपरं खण्डितम्)

विषयः । शङ्कराचार्य्यकृतायां आनन्दलहर्य्याः शक्तिपक्षे विष्णुपक्षे च व्याख्यानम् ।

No. 18. आनन्दलहरीटीका . By श्रीकान्तभट्टः . Substance, country-made paper, $8 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 63. Lines, 11–14 on a page. Extent, 1,520 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1851. Place of deposit, Benares city, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुचरणकमलेभ्यो नमः ।

श्यमलकमलनेत्रा पूर्णशीतांशुवक्त्रा
दनुजमनुजदेवैर्वन्दिता सिद्धसंघैः ।
उदिततरणितेजोमण्डलारक्तकान्ति-
र्दिशतु सकलसिद्धिं सुन्दरी साधकेभ्यः ॥
श्रीरामजीगुरुपदाम्बुजभक्तिपूतः
श्रीकान्तभट्टकरुणात्तसमस्तविद्यः ।
गङ्गाधरेण गुरुणोदितशास्त्रमूर्द्धा
टीकां करोति विबुधः कविराजशर्म्मा ॥ इत्यादि ।

End. हे वाचां जननि वाचां मातर्मदीयामि वाग्मि मैम वाणीभिस्त्वेवं स्तुतिः ।
यत्स्त्वं वाचां जननी मम मूढस्यायमभिमानः ॥ ० ॥

Colophon. इति श्रीकान्तभट्टविरचितं सौन्दर्य्यलहरीटिप्पनं सम्पूर्णम् ॥ सम्वत् १८५१ ॥

विषयः । शङ्कराचार्य्यकृतानन्दलहर्य्या व्याख्यानम् ।

No. 19. आपस्तम्बसूत्रे गृह्यप्रश्नः . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent, 756 Sūtras. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Benaras city, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । अथ कर्म्माण्याचाराद्यानि गृह्यन्त उदगयन-पूर्व्व-पक्षाद्यः-पुण्याहेषु कार्य्याणि यज्ञोपवीतिना प्रदक्षिणम् । पुरस्तादुदग्वोपक्रमः तथापवर्गः । इत्यादि ।

End. गृह्यदः समवेतान्मन्त्रवतः ॥ मद्याभिर्गावो गृह्यन्ते । येन जुहोति तदग्नौ प्रतितप्य । अथ कर्म्माण्याचाराद्यानि गृह्यन्ते । इत्यादि ॥

Colophon. इत्यापस्तम्बसूत्रे गृह्यप्रश्नः समाप्तः ॥ * ॥

विषयः । कृष्णयजुर्व्वेदीयानां गृह्यकर्म्मकथनम् ।

No. 20. न्यायप्रकरणम् . Substance, country-made paper, $7 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 9 on a page. Extent, 80 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares city, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । न्यायप्रकरणम् । दीर्घत्वेन विस्तारं गुणयित्वा षड्भिर्भाजयित्वा शेषं न्यायः स्यात् । षष्ठौ न्यायाः ।

ध्वजधूमोऽथ सिंहः स्या द्वृषभश्च खरो गजः ।
ध्वांक्षश्चैव क्रमोज्ञेयो रायाष्टकमुदाहृतम् ॥
एतत् फल्गुमुक्तं गर्गेण ॥ इत्यादि ।

End. सेव्यसेवकयोश्चैव गृह-तत्स्वामिनोरपि ।
परस्परं मिचयोश्च एकनाड्यां प्रशस्यते ॥ इति ।

Colophon. अतःपरं खण्डितम् ।

विषयः । ज्योतिषोक्तशुभाशुभवचनसंग्रहः ॥

No. 21. न्याह्निकारिका . Substance, country-made paper, $10 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 13 on a page. Extent, 208 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares city, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

ब्राह्मे मूहूर्त्ते चोत्थाय चिन्तयेदात्मनो हितम् ।
गुरुं विष्णुं नमस्कृत्य मातापित्रोस्तथैव च ॥

अस्तं गच्छति तिग्मांशा वह्न्याधिगत एव यः । (?)
क्षपेत वाग्यतः स्थित्वा समस्तामपि तां निशाम् ॥ इत्यादि ॥

End. महादेवं समाराध्य त्रैयम्बकमन्त्रं जपेत् ।
सर्व्वान् कामानवाप्नोति ब्रह्मोरुस्य प्रसादतः ॥

Colophon. इति शौनकीयत्र्यम्बककल्पः ॥ * ॥

विषयः । सूर्य्योदयमारभ्य अस्तं यावत् विप्राणां नित्यकर्म्मकथनम् ।

No. 22. उत्पलारण्यमाहात्म्यम् . (ब्रह्मसंहितान्तर्गतम्) . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 20. Lines, 18 on a page. Extent, 1,200 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1933. Place of deposit, Hātuā Mahārājā's Library. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीगुरुचरणकमलेभ्यो नमः ।
श्रीगङ्गाभागीरथ्यै नमः ।
कृष्णं कृष्णाग्रजं राधां ललितां ललितेक्षणाम् ।
वन्दे यशोदां गोपीश्च वन्दे मूर्द्ध्ना निरन्तरम् ॥
व्यासं वैयासकिं सूतं शौनकादीन् मुनीश्वरान् ।
गिरिजां गिरिजाकान्तं प्रणमामि सदैव हि ॥

मुनय ऊचुः ।

अरण्यानां नवानां यन्माहात्म्यं गदितं त्वया ।
कृतस्तचोत्पलारण्यमाधिक्येन निरूपितम् ॥
अतो येन निदानेन तत् प्रशस्तमभूद् यतः ।
तन्नः कथय सर्व्वज्ञ श्रद्धया समुपस्थितान् ॥
कथामृतं नैव वयं त्वन्मुखाम्भोजनिस्सृतम् ।
कदापि न विहास्यामः पिबन्तोऽपि मुहुर्मुहुः ॥

सूत उवाच ।

आकर्णयध्वं तत्सर्व्वं यन्मां पृच्छथ सत्तमाः ।
ब्रवीमि युष्मत्सन्देहानुसाप्रश्नानुसारतः ॥ इत्यादि ।

End. न चोत्पलानां माहात्म्यं भवान्यै भूतनायकः ।
अवर्णयद् यथेदानीं तद्यूयं श्रोतुमर्हथ ॥
यः करोत्यूर्ज्जितां बुद्धिं हृदयस्थः सदा मम ।
तस्मै क्षणाय महते नमः कारुण्यवार्द्धये ॥
या इमाः कथिता रम्याः कथाः चेचस्य वेधसः ।
सदैव देवदेवेशस्ताभिः क्षणः प्रसीदतु ॥

Colophon. इति श्रीब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये पार्व्वतीश्वरसंवादे भवान्याः पञ्चमूर्त्तिकथनं नामैकविंशोऽध्यायः । ॐ तत्सत् । शुभम् । संवत् । १९३२ ।

विषयः । इति श्रीब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मस्तुतिर्नाम प्रथमोऽध्यायः । इति श्रीब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये द्वितीयोऽध्यायः । इति श्रीब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मयज्ञवर्णनं नाम तृतीयोऽध्यायः । इति श्रीब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये वर्हिष्मतीवर्णनं नाम चतुर्थोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये गङ्गावतरणं नाम पञ्चमोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मावर्त्तचेचमाहात्म्यं नाम षष्ठोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मावर्त्तमहिमा नाम सप्तमोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मावर्त्तचेचयात्रावर्णनं नामाष्टमोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मावर्त्तचेचयात्रादिफलकथनं नाम नवमोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये ज्ञानतीर्थवर्णनं नाम दशमोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये कपिलेश्वरवर्णनं नामैकादशोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये सौतानतीर्थवर्णनं नाम द्वादशोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये लक्ष्मणतीर्थकथनं नाम त्रयोदशोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये ध्रुवचेचमाहात्म्यकथनं नाम चतुर्दशोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये शुक्रतीर्थमाहात्म्यकथनं नाम पञ्चदशोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये रामतीर्थवर्णनं नाम षोड़शोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये दशाश्वमेधतीर्थमाहात्म्यं नाम सप्तदशोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये गोचरणतीर्थमाहात्म्यं नामाष्टादशोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये अष्टतीर्थयात्राविधिः नामैकोनविंशोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये अष्टतीर्थयात्राकथनं नाम विंशोऽध्यायः । इति श्रीब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये पार्व्वतीश्वरसंवादे भवान्याः पञ्चमूर्त्तिकथनं नामैकविंशोऽध्यायः ॥

No. 23. उपसर्गवृत्तिः. By भरतसेनः. Substance, country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 6. Lines, 5 on a page. Extent, 150 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dhātrīgrāma, District Bardhamāna, Paṇḍita Ṣaṣṭhīdāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. श्रीहरिः शरणम् ।

पार्व्वतीशङ्करौ नत्वा बान्धवानामुपकारिका ।

भरतेनोपसर्गाणां वृत्तिः खल्वा विधीयते ॥ इत्यादि ॥

End. प्रसिद्धा गदिता ह्यर्थाः शेषा ज्ञेयाः प्रयोगतः ।

Colophon. इति वैद्य-गौराङ्गमल्लिकात्मज-श्रीभरतसेनविरचितोपसर्गवृत्तिः समाप्ता ॥*॥

विषयः । प्रपराद्युपसर्गाणामर्थादिनिरूपणम् ।

No. 24. उपासनविनोदः. Substance, country-made paper, 12½ × 5 inches. Folia, 17. Lines, 13 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीरामचन्द्राय नमः ।

नत्वा रामं परं ब्रह्म सच्चिदानन्दविग्रहम् ।

उपासनविनोदोऽयं क्रियते ज्ञानसिद्धये ॥

इह खलु प्रथमं तावत् स्वाध्यायोऽध्येतव्य इत्यध्यायशब्दवाच्यवेदाक्षरराशे-र्ग्रहणं विधीयते । तच्चाध्ययनं किंरूपं कथञ्च कर्त्तव्यमित्यपेक्षायां अष्टवर्षं ब्राह्मणमुपनीतमध्यापयेत् ।

श्रावणीं प्रोष्ठपदीं वा उपाकृत्य यथाविधि ।

युक्तश्छन्दांस्यधीयेत मासान् विप्रोऽर्द्धपञ्चमान् ॥

इत्यादि व्रतनियमविशेषोपदेशे ... ... विधीयन्ते ॥ इत्यादि ॥

End. यतो जन्मादिवाक्ये च जगत्कर्तृत्वोपादानत्वयोर्ब्रह्मलक्षणतया विवक्षित-त्वात् लक्ष्यस्य ब्रह्मपदार्थस्य दुरपह्नवमेवेति । उक्तन्यायेन ब्रह्मशब्दस्य मुख्यार्थः सिद्धः । उक्तञ्च गारुडे ।

वेदे भूरिप्रयोगाच्च गुणयोगाच्च शार्ङ्गिणि ।

तस्मिन्नेव ब्रह्मशब्दो मुख्यार्थस्य मतामुने ॥

यस्मिन् प्रयुज्यमाने तु गुणयोगः सुपुष्कलः ।
तत्रैव मुख्यवृत्तोऽयमन्यत्रेत्युपचारतः ॥ इति ।
ब्रह्मशब्दस्य परमात्मन्येव मुख्यवृत्तिर्नान्यत्रेति ॥

Colophon. (अतःपरं खण्डितम्)

विषयः । अत्र प्रथमं भक्तिस्वरूपनिरूपणम् । ततः श्रीरामोपासनाप्रकरणम् । सविशेष-ब्रह्मनिरूपणम् । अद्वैतनिरूपणञ्च ॥

No. 25. ऋग्वेदप्रातिशाख्यम्. By भगवान् शौनकः. Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 51. Lines, 7 on a page. Extent, 710 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares. city, Paṇḍita Vāmanācāryya Çāstrī. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । हरिः ॐ ।
परावरे ब्रह्मणि यं सदाऽऽर्ग्वेदात्मानं वेदनिधिं मुनीन्द्राः ।
तं पद्मगर्भं परमं त्रादिदेवं प्रणम्यचीं लक्षणमाह शौनकः ॥
माण्डूकेयः संहितां वायुमाह तथाकाशं चास्य माण्डव्य एव ।
समानतामनिलाम्बरे च मत्वागस्त्यो विपरिहारं तदाह ॥ इत्यादि ।

End. अघोष उष्मणो घोषात् स्पर्शोऽन्तःस्थाच्च घोषिणः ।
अपूर्व्वं उष्मासंयुक्तो मकारो ह्यतिरान्वितम् ॥ (?)
एकारश्च एकारश्च यैतूष्माणूष्मणिन्विता ॥ (?)

Colophon. इति भगवत् शौनकप्रणीत ऋग्वेदप्रातिशाख्यं समाप्तम् ॥ * ॥

विषयः । वर्णानामुच्चारणस्थाननिरूपणम् । उदात्तादिस्वरभेदेनोच्चारणनिरूपणम् । तेषां गुरुलघुत्वादिकथनम् । ऋग्वेदोक्तप्रयोगसिद्ध्यादिकथनञ्च ॥

No. 26. एवकारविचारः. Substance, country-made paper, 14×2½ inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent, 185 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1601. Place of deposit, District Ḍhākā, Dhānakoḍā Paṇḍita Pītāmbara Bhaṭṭāçāryya, Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । एवकारस्यात्यन्तायोगायोगान्ययोगानाञ्च प्रत्येकं व्यवच्छेदोऽर्थः । इत्यादि ।

End. न तु तद्विशिष्टान्यस्वरूपसम्बन्धावच्छिन्नाधिकरणतासम्बन्धेन इति न काप्यनुपपत्तिरिति ॥

Colophon. इति एवकारविचारः समाप्तः ॥ श्रीहरिः ।
इन्दुविन्दुरसेन्द्वब्दे शुचौ भार्गववासरे ।
स्वार्थं श्रीकृष्णदेवो हि व्यलिखत् पुस्तकं निशि ॥

विषयः । एवकारस्य विचारमुखेन व्याख्यानम् ।

No. 27. कतिपयकारकव्याख्यानम् . By विद्यासागरः . Substance, country-made paper, 17 × 4 inches. Folia, 57. Lines, 9 on a page. Extent, 3,000 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Medinīmaṇḍala, Paṇḍita Vāmanadāsa Vidyāratna. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । समासघटकपदोपस्थाप्येन समासघटकपदार्थस्य नान्वयः । आकाङ्क्षाविरहात् । इत्यादि ।

End. प्रकृतविभक्तेरपादानाश्रितत्वाभावेनाव्यवहितस्नूनीयक्रमस्यैवोचितत्वात् ननु देवदत्तसंप्रदानादि । ... ...

Colophon. इति श्रीविद्यासागरकृतायां दुर्गटीकाद्यत्तौ कतिपयकारकव्याख्यानं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । दुर्गसिंहकृतदृत्तेः कारकपादस्य व्याख्यानम् ।

No. 28. कविप्रिया . By वामनमिश्रः . Substance, country-made paper, 12 × 3 inches. Folia, 52. Lines, 6 on a page. Extent, 1,000 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kājoḍā grāma, Post Office Aṇḍāl, Akhilanātha Nāyek. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
प्रणम्य परमं ज्योतिर्वामनेन कविप्रिया ।
काव्यालङ्कारसूत्राणां तेषां वृत्तिर्विधीयते ॥
काव्यं ग्राह्यमलङ्कारात् । काव्यं खलु ग्राह्यमुपादेयं भवत्यलङ्कारात् । काव्यशब्दोऽयं गुणालङ्कारसंस्कृतयोः शब्दार्थयोर्वर्त्तते । इत्यादि ।

End. कुथेन नागेन्द्रमिवेन्द्रवाहनमित्यत्र इन्द्रवाहनशब्दे वाहनमाहितादिति णत्वं न भवति स्वस्वामिभावं विवक्षितं तेनेन्द्रवाहनमिति ।
सदसन्तो मया शब्दा विविच्याल्पेन दर्शिताः ।
अनयैव दिशा कार्य्यं शेषाणामप्यवेक्षणम् ॥

Colophon. इति वामनमिश्रविरचिता कविप्रिया समाप्ता ॥ ० ॥

विषयः । प्रथमाधिकरणे, — १ माध्याये प्रयोजनस्याननिरूपणम् । २ याध्याये अधिकारिचिन्तारीतिनिरूपणम् । ३ याध्याये काव्यशरीरादिनिरूपणञ्च । द्वितीयाधिकरणे, — १ माध्याये दोषनिरूपणम् । २ याध्याये वाक्यार्थदोषदर्शनञ्च । तृतीयाधिकरणे, — गुणादिविवेचनम् । चतुर्थाधिकरणे, — १ माध्याये शब्दालङ्कारविचारः । २ याध्याये उपमाविचारः । ततः अलङ्कारविवेचनञ्च । पञ्चमाधिकरणे, — १ माध्याये प्रयोगादिनिरूपणम् । २ याध्याये शब्दशुद्ध्यादिनिरूपणञ्चेति ॥

No. 29. काण्डानुक्रमणिकाविवरणम् . Substance, country-made paper, 8 × 3 inches. Folia, 11. Lines, 12 on a page. Extent, 258 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । अथ काण्डानुक्रमो विस्तरतो व्याख्यायते अथ काण्डानुक्रम इत्यादि काण्डशेषान् यथा काण्डं विदध्यात्तु विचक्षण इति वचनात् काण्डशेषसंयुक्तानि पुरोडाशीयादीनि क्रमेण निर्दिश्यन्ते ॥ इत्यादि ।

End. यः वेदवित् यजुर्वेदं पठन् एतान् उक्तान् ऋषीन् वेद जानाति सः ऋषीणां सायुज्यं ब्रह्मणः सालोक्यं एति प्राप्नोति इत्यर्थः ॥

Colophon. इति काण्डानुक्रमणिकाविवरणे चतुर्थोऽध्यायः ॥ * ॥

विषयः । काण्डानुक्रमणिकाव्याख्या ।

No. 30. कातन्त्रपरिशिष्टटीका . By **गोविन्दपण्डितः** . Substance, palm-leaf, 13 × 1 inches. Folia, 94. Lines, 3 on a page. Extent, 1,150 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Āḍāihāzār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

शिष्टाचारपरिप्राप्तं प्रारब्धविघ्ननाशकम् हरिनमस्कारं कुर्व्वन् शिष्यशिक्षार्थ-मादौ निबध्नाति संसारेति । अस्यार्थः हरिं नत्वा कातन्त्रपरिशिष्टं ब्रूमः ॥ परिशिष्टं यदुद्दादिसुपचारान्तन्नद्विधायकं सूत्रमिति यथा क्षतिना न क्षताः क्षत इति क्षत्क्षणे न क्षतमित्यर्थः । संसारतिमिरमिहिरमिति विशेषणेन नमस्कारोपयुक्तत्वं दर्शितम् । नमस्यत्वं प्रतिपादयति मच्छेषमिति तथाहि सर्व्वनियोजकत्वमिति संसारोत्कृष्टत्वेन नमस्यत्वमिति । इत्यादि ।

End. तच्छब्देन प्रकृतं कर्म्म उच्यते तस्य प्रत्ययस्तत्प्रत्ययः अस्मत्तमिति न विद्यते संज्ञा यस्येति विग्रहः । ननु कथमेतदुपपन्नं मासादीनामपि कालादि-संज्ञायाः सत्त्वात् नैवमित्याह्यपादानादिसंज्ञानामविषय इति प्रस्तुतत्वादिति भावः कालादिशब्देन कियन्तोऽभिधीयन्ते इति विशिष्टप्रतिपत्तिच्छित्तये श्लोकेन कालादिकं प्रतिपादयति कालस्येति कालस्य कालशब्दवाच्यस्येत्यर्थः कालभेदानां मासपक्षादीनां अध्यमानस्य क्रोशादेः अपादानादेरविषय इति परत्र निगदितं कथमिदानीं तद्विधायाधिकरणे दर्शितमित्याह अधिकरणविधिरयमित्यादि यत्र स्वपदेन सह कालादेः सम्बन्धत्वेनोपस्थिति-स्तत्रैवायं विधिः । श्रोष्यस्येति किमिति राचावापानं पठतीति पाठोऽशुद्ध एव अधिकरणसंज्ञाविषयत्वेन कर्म्मत्वं सिद्धमिति दुर्गमतस्वीकारेऽप्यदोषात् तदयुक्तमित्याह इत्येत्यादि कर्म्मणि विशेषः ... ... ।

Colophon. इति गोविन्दपण्डितविरचितकातन्त्रपरिशिष्टे सन्धिप्रकरणम् ॥

No. 31. कात्यायनीतन्त्रम् . Substance, country-made paper, $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 18. Lines, 9 on a page. Extent, 588 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. श्री पार्व्वत्युवाच ।

हे देव जगदानन्द सृष्टिस्थित्यन्तकारक ।
त्वयोक्ताखिलतन्त्रेषु देवी कात्यायनी पुरा ॥
कात्यायनीति विख्याता सा कथं तद्वद प्रभो ॥ इत्यादि ॥

End. श्रीशिव उवाच ।

इति ते कथितं देवि संक्षेपेण तवाग्रतः ।

मच्चादुर्गा-जगद्धात्री-विद्योत्पत्तिं सुदुर्लभाम् ॥

Colophon. इति कात्यायनीतन्त्रेऽष्टषष्टितिः पटलः ।

विषयः । कात्यायन्युत्पत्तिकथनम् । तस्याः पूजादिकथनञ्च । मच्चादुर्गाजगद्धात्युत्पत्तिकथनम् । तस्याः पूजादिकथनञ्च ।

No. 32. कापिलसूत्रवृत्तिः. (संक्षिप्ता) Substance, country-made paper, 8 × 3 inches. Folia, 9. Lines, 7 on a page. Extent, 126 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

यद्वाग्विभूतिरसनाखिलतत्त्वजाता

नानार्थतत्त्वममलं परिबोधयन्ती ।

श्रेयः करोति जगतां भगवन्नमाद्यं

तं श्रीमच्चर्षिकपिलं प्रभुमाननोऽस्मि ॥ इत्यादि ।

End. इत्येवं परिसूचयन्नतिमते मोक्षापदं कापिलम् ।

सूत्राणाममलं द्विकद्वयमिदं जीयाच्चिरं चेतसि ॥

Colophon. इति संक्षिप्तसांख्यशास्त्रे कापिलसूत्रवृत्तिः समाप्ता ॥ ० ॥

विषयः । सांख्यसूत्रस्य संक्षेपेण व्याख्यानम् ।

No. 33. कामाषष्टतीर्थविधिः. Substance, country-made paper, 14 × 2½ inches. Folia, 9. Lines, 6 on a page. Extent, 200 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Roāil, Bābu Yogindramohana Rāya. Appearance, tolerable. Prose and Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः कामाख्यायै । अथ कामाषष्टतीर्थविधिः । तत्र पथक्रमः ।

पूर्व्वे तु धनकामः स्यात् राज्यकामस्तु पश्चिमे ।

उत्तरे मुक्तिकामस्तु ऐशान्ये रिपुनाशनम् ॥ इत्यादि ।

End. तस्याः स्पर्शमात्रेण पुन इति कामाख्यासंक्षेपपूजा अत्र पीठस्थानानि लिख्यन्ते ॥ ० ॥

Colophon. लिपिरियं षाषाढ़स्य चिंशद्दिवसीया ॥ • ॥

विषयः । कामाख्यापूजाप्रयोगादिः ।

No. 34. कारकचक्रटीका. Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 18. Lines, 10 on a page. Extent, 950 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1746. Place of deposit, District Vākuḍā, Post Office Sālatāḍā, Vākule, Paṇḍita Caṇḍīcaraṇa Cattopādhyāya. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीराधाकृष्णाभ्यां नमः । क्रियानिमित्तत्वमिति क्रिया धात्वर्थः तन्निमित्तं तत्प्रयोजकं ग्रामं गच्छति इत्यादौ गमधात्वर्थः । इत्यादि ।

End. इत्यत आह नौकापदेनेति । ननु काष्ठलौहप्रचयरूपा मानष्टचारभ्य-कारभ्य (?) इत्यत आह नौकाया इति ॥ * ॥

Colophon. समाप्तेयं कारकचक्रटीका । शकाब्दाः १७४६ ।

विषयः । कारकचक्रस्य व्याख्यानम् ।

No 35. काव्यकौमुदी. By रत्नभूषणः. Substance, country-made paper, 16×3 inches. Folia, 130. Lines, 7 on a page. Extent 3,200 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1731. Place of deposit, District Barisāl Mānapāçā, Paṇḍita Govindacandra Çiromaṇi. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. नमो गणेशाय ।

विद्धात्यपूर्व्वमखिलं पुष्णाति स्वेच्छयाथ संहरति ।
ब्रह्माच्युतहरजयिनी जयति कवेर्भारती देवी ॥
स्वरूपमिति शब्दानां तदर्थश्च निगद्यते ।
प्रागेव बालबोधार्थं ततः काव्यं निरूप्यते ॥
श्रीरत्नभूषणेनैषा तथापि च यथामति ।
विविच्य शब्दानर्थादीन् क्रियते काव्यकौमुदी ॥ इत्यादि ।

End. दोषाणामेवमन्येषामौचित्येन क्वचिद्बुधैः ।
अदोषता गुणत्वञ्चानुभयत्वञ्च गम्यताम् ॥

अनुभयत्वं दोषगुणाभाववत्त्वं ... ... ।
अन्येऽत्र काव्यकौमुद्यां विद्वन्तु सुधियः सुखम् ॥ ० ॥

Colophon. इति वैद्य-श्रीयुतरत्नभूषणकृतायां काव्यकौमुद्यां दोषनिर्णयो नाम दशमः परिच्छेदः । शाके सोमकृशानुशैलशशिनि त्वङ्के गते कार्मुके ॥ * ॥

विषयः । १ म परिच्छेदे नामकाण्डम् । २ य परि० लिङ्गादिनिरूपणम् । ३ य परि० धातुप्रत्ययादिकथनम् । ४ र्थ परि० काव्यस्य प्रयोजन-कारण-स्वरूपादिनिरूपणम् । ५ म परि० ध्वनिनिर्णयः । ६ ष्ठ परि० गुणीभूतव्यङ्गशब्दार्थचित्रनिर्णयः । ७ म परि० गुणविवेकः । ८ म परि० अलङ्कारनिर्णयः । ९ म परि० अर्थालङ्कारविवेकः । १० म परि० दोषनिर्णयश्चेति ॥

No. 36. काशीकल्पलतिका. Substance, country-made paper, 16×4 inches. Folia, 20. Lines, 6 on a page. Extent, 450 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Gāḍuriā, District Barisāl, Paṇḍita Durgācaraṇa Nyāyaratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः काश्यै ।
देवाग्न प्रणमामि चन्न न च यत्ते मुक्तिदानक्षमाः
ज्ञानाधीनतया स्तस्य विदुषां कीटादिकानामपि ।
तत्त्वज्ञानकरं कलौ जड़मतिः वन्दे न षड्दर्शनं
श्रीकाशीं प्रणमामि यान्तसमये निर्व्वाणमुक्तिप्रदा ॥ इत्यादि ।

End. शेषो न दृष्टः ।

विषयः । काशीस्तवादिकथनं तन्माहात्म्यकथनञ्च ।

No. 37. कुलपूजनचन्द्रिका. By चन्द्रशेखरशर्म्मा. Substance country-made paper, 14×3 inches. Folia, 12. Lines, 6 on a page. Extent, 250 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Vikramapura, Vidgā, Paṇḍita Ānandacandra Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. ॐ तमो गणेशाय ।
नत्वा गुरुपदद्वन्द्वं चन्द्रशेखरशर्म्मणा ।
क्रियते कौलिकप्रीत्यै कुलपूजनचन्द्रिका ॥

नन्वत्र केषामधिकार इति जिज्ञासायां कालीयामले भैरवं प्रति देवीवाक्यं।
सर्व्वेषामधिकारोऽत्र नैव कार्य्या विचारणा ।
सत्यं सत्यं पुनः सत्यं सत्यं सत्यं न संशयः ॥ इत्यादि ।

End. न्युब्जीकृत्य ततः पात्रं पुष्पं तत्र क्षिपेद्बुधः ॥

Colophon. अतःपरं खण्डितम् ।

विषयः । कौलिकानां पूजाविध्यादिः ।

No. 38. कृतार्थमाधवः. By रामभाणिक्यकविराजः. Substance, palm-leaf, 13 × 1½ inches. Folia, 36. Lines, 3 on a page. Extent, 650 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Mattagrāma, Bābu Amṛtānanda Kavirāja. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
स्रष्टा सृष्टिविधौ कृता निरुपमा नैपुण्यसीमेव या
सा श्रेयांसि सुलोचना दिशतु वो गोपात्मजानां वरा इत्यादि ।

End. माध । निश्चय । सर्व्वे गता वयमपि गन्धिन्यालये गच्छामीति निष्क्रान्ताः ।

Colophon. इति निष्क्रान्ताः सर्व्वे । तृतीयोऽङ्कः । अतःपरं खण्डितम् ।

विषयः । माधवसुलोचनोपाख्यानात्मकं नाटकम् ।

No. 39. कृत्यादविवरणम् (सारावलीयम्). By रघुवीरवन्द्योपाध्यायः. Substance, country-made paper, 15½ × 3 inches. Folia, 51. Lines, 6 on a page, Extent, 1,100 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Hugli, Khānākul, Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Pūrṇacandra Tarkavāgīśa. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीरामः ।
अनाथनाथं रघुनाथमद्वयं चैतन्यमानन्दमनादिमादरात् ।
प्रणम्य टीका रघुवीरशर्म्मणा कृता कृतः कोविदमोदहेतवे ॥
अथ नामपदसाधनमारभते तत्र प्रथमादिसप्तविभक्त्यर्थानां सा च विभक्ति-
र्नामोत्तरविधेया प्रायो नाम-कृत्प्रत्ययाधीनसाधनमिति नामोत्तरविहितात्
तद्धितादपि प्राक् नामोत्पादककृत्प्रत्ययविधायकं पादमातनुते तत्र च

शब्दज्ञानयोर्दशब्दकारेषु पुरस्कृतलड्धर्म्मातिदेशशक्तिक्रियविधेयत्वाच्च तस्-स्तवमादौ विदधाति। लङ्। धातोः क्तवतूपर्य्यन्तमधिकार इति धातोरिति व्याख्यातम्। इत्यादि।

End. एवं प्रकृतिप्रत्ययागमादिभिरन्यानि साधनीयानि। तथाचोक्तमाचार्य्यैः। वर्णागमो वर्णविपर्य्ययश्च द्वौ चापरौ वर्णविकारनाशौ॥

Colophon. इति श्रीरघुवीरवन्द्योपाध्यायकृतौ सारावल्यां तृतीयकृत्पादविवरणं समाप्तम्।

विषयः। नारायणकृतसारावलीव्याकरणान्तर्गतकृदन्तपादस्य व्याख्यानम्।

No. 40. कृदन्तटीका. By वंशीवदनः. Substance, country-made paper, 17 × 3 inches. Folia, 29. Lines, 7 on a page. Extent, 900 ślokas. Character, Bengali. Date, Sana 1270. Place of deposit, Kājoḍā, Post Office Aṇḍāl, Paṇḍita Yādu Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय।

श्रीरामं जलदश्यामं जितकामं तनुश्रिया।
रत्नसिंहासनासीनं ज्ञानमुद्राकरं भजे॥

स्तट्॥ तिङ्प्रत्ययानन्तरं कृत्प्रत्ययविधानं इति तिङ्धर्म्मिप्रत्ययद्वयमाह। इत्यादि।

End. ऋखादिति स्वभावेत्यादि दृदृदित्यादौ यथा तुक् तद्व्याख्यातमेव॥

श्रीवंशीवदनं विशिष्टविनयं विद्वज्जनप्रीणनं
स्तुते रायमती सती मतिमती श्रीमान् विशिष्टः स्वः यत्। (?)
व्याकारे क्रमदीश्वरेण चरिते श्रीनन्दिना शोधिते
गौरीचन्द्रकृते तु तद्विरचिते पादस्तृतीयो गतः॥०॥

Colophon. इति कृदन्तटिप्पनी समाप्ता। सन १२७० साल।

विषयः। संक्षिप्तसारीयकृदन्तपादस्य व्याख्यानम्।

No. 41. कृष्णकेलीनामकाव्यम्. By कृष्णमोहनः. Substance, country-made paper, 14×2 inches. Folia, 45. Lines, 4 on a page. Extent, 550 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Post Office Roāil Raghunāthapura, Paṇḍita Ramaṇīmohana Smṛtiratna. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
अनन्तब्रह्माण्डं भ्रमति सदकाण्डं तनुरुचां
विलेयस्याधारस्त्वणुपरिमितं मानसमहो ।
जगद्ब्रह्मं मायागुणत इति सोऽपि प्रयमितो
व्रजौकः प्रेमाब्धिरवतु गुणमुग्धैः स निखिलम् ॥ इत्यादि ।

End. काण्डं नीतिशतं तथाऽमृतशतं स्रोचस्वजां यष्टिका
पूर्व्वं चाप्यमृतोदयन्तु चतुरो इत्यादिकं संग्रहान् ।

Colophon. इति श्रीकृष्णमोहनकृतश्रीकृष्णकेलिनामकाव्ये सप्तमः सर्गः । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥ • ॥

विषयः । कृष्णलीलावर्णनम् ।

No. 42. कृष्णाभिषेकविधिः. Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page. Extent, 110 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Caukidāṅgā, Nandigrāma, Rājapura, Paṇḍita Aṭalavihāri Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Generally incorrect.

Beginning. ॐ श्रीदुर्गा । अथ कृष्णाभिषेकविधिः । स्नातः शुचिः कृतनित्यक्रियः कुशहस्ताचान्त आसनशुद्ध्यादिकं विधाय । इत्यादि ।

End. इति पुरुषसूक्तेन मन्त्रेण षोड़शकलसस्नानम् । ततस्तद्वस्त्रं परिवर्त्त्य गन्धमानीय षोड़शोपचारैः पञ्चोपचारैर्वा पूजयेत् ।

Colophon. इति कृष्णाभिषेकविधिः ॥ * ॥

विषयः । श्रीकृष्णस्याभिषेकविधिस्तत्प्रयोगादिश्च ।

No 43. कौलगजमर्दनम् . By श्रीकृष्णानन्दाचलः . Substance, country-made paper, 11 x 5 inches. Folia, 29. Lines, 9 on a page. Extent, 600 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1941. Place of deposit, Hātuā Mahārājā's Library. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. गणपतये नमः ।

नत्वा श्रीगणनाथपादकमलं प्रत्यूहकक्षानलं
मार्तण्डं भव मे खपादयुगलं देवद्विपद्माचलम् । (?)
लब्धं यत्पदसेवनेन सकलं वेदान्तवाचां फलं
तं कैलासपदादिसञ्जमचलं संस्मृत्य लब्ध्वा बलम् ॥
विप्राणां रचणार्थाय विदुषां तोषहेतवे ।
स्मृत्यागमादिभिः कुर्व्वे दुष्कौलगजमर्दनम् ॥ इत्यादि ।

End. येषां बुद्धिस्तु नो धर्म्मे यथेष्टं सञ्चरन्ति ते ।
यथेष्टाचारतस्तेषां नो वृद्धिर्न च वै क्षतिः ॥
रन्ध्रचन्द्राङ्कचन्द्रेऽब्दे भाषाख्ये विक्रमाङ्कते ।
आषाढ़ासितपञ्चम्यां काश्यिकायामिदं कृतम् ॥

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीमत्कैलासाचलयतिवर्य्यशिष्य-श्रीकृष्णानन्दाचलनिर्मितं कौलगजमर्दनं समाप्तम् । सम्वत् १९४१ ।

विषयः । तान्त्रिकसम्प्रदायमतविरुद्धमतस्थापनम् ।

No. 44. क्त्वावादः . Substance, country-made paper, 18 x 4 inches. Folia, 2. Lines, 8 on a page. Extent, 64 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Barisāl, Gāḍuriā, Paṇḍita Durgācaraṇa Nyāyaratna. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

क्त्वाप्रत्ययस्य लाघवात् प्रागभावे शक्तिः ॥ इत्यादि ।

End. यसङ्कोचेनैवोपपत्तौ सङ्कोचस्यान्याय्यत्वात् इति समाप्तः ॥

Colophon. इति क्त्वावादः समाप्तः ॥

विषयः । क्त्वाप्रत्ययस्य विचारः ।

No. 45. क्रमकौमुदी. By धनञ्जयः. Substance, palm-leaf, 14 × 1½ inches. Folia, 29. Lines, 3 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Rājasāhī, Baidyabelghariyā, Bābu Çaçibhūṣaṇa Cakravarttī. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Beginning. नमः शिवाय ।

विबुधमुनिफणीन्द्रश्रीदसीमन्तिनीना-
मुरसि सुभगसम्पन्ने पल्लायोद्यतानाम् ।
गलविलसदहीन्द्रस्फुल्लनैराद्रवेद्यः
स्मितमवतु पुरारेः प्रच्छदच्छन्नमूर्त्तेः ॥

... ...

... ...

व्युत्पित्सोः क्रमकौमुदीं प्रतिपदव्याभोद्यतायै सुख-
प्रज्ञप्तेः च धनञ्जयः प्रतनुते सन्तोऽनुगृह्णन्त्विमाम् ॥
येऽङ्काद्यो धातुसम्बन्धास्तेऽनुबन्धाः प्रकीर्त्तिताः ।
क्ष्माप्यवर्णः प्रयुक्तोऽत्र सुखोच्चारणसिद्धये ।
भू सत्तायां तथोत्पत्तौ चिती संज्ञानके तथा ॥ इत्यादि ।

End. भूचुराद्यैर्निविष्टाः स्युर्येऽन्येऽनुक्तास्तु धातवः ।
तयोर्युत्करणाभावादसमाप्तसमुच्चये ॥

Colophon. नानामतानुबन्धेयं धनञ्जयविनिर्म्मिता ।
(?) धराश्वा १०० शाकेषु समाप्ता क्रियाकौमुदी ॥ • ॥ श्रीहरये नमः ॥

विषयः । भुवाद्यदाद्यादिधात्वर्थानां निरूपणम् ।

No. 46. गङ्गालहरीटीका. By सदाशिवभट्टः. Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 20. Lines, 16 on a page. Extent, 912 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । ॐ नमो गङ्गादेव्यै ॥
पितुः स्कन्धे स्थित्वा विमलमुकुरालोकनधिया
स्थितां मूर्द्धं व्याकर्षन्नहिभयविदूनेन मनसा ।

विधुं छित्वा वक्रिं सरसमणिबुद्ध्या गिरिभुवा
प्रभं भीतो नीतो दिशतु बल्ल वः शम्भुतनयः ॥ इत्यादि ।

End. इमां पीयूषलहरीं जगन्नाथेन निर्म्मिताम् ।
यः पठेत् तस्य सर्व्वत्र जायन्ते सर्व्वसम्पदः ॥
स्वकाव्यपठनफलमाह इमामिति पीयूषस्य अमृतस्य लहरीं वां यथा इत्यादि ॥

Colophon. शाके कौलकसंज्ञके नृसुखके सन्मासके चैत्रके
वारे भार्गवके तिथौ करणके सर्पस्य सम्बालके ।
मूले मे विबुधौघचित्तसुखदा टीका समाप्ता नरा-
त्रेषां पातु समस्तपापहरणी गङ्गा महेशाङ्गगा ॥
नारायणो यस्य पितामहोऽभून्नाणीकभट्टश्च पिता यदीयः ।
गोपी यदीया जननी सुशीला टीका कृता तेन सदाशिवेन ॥
इति सदाशिवविरचिता जगन्नाथनिर्मितगङ्गालहर्य्या व्याख्या समाप्ता ॥

विषयः । गङ्गालहरीनामकस्य जगन्नाथकृतस्य स्तोत्रस्य व्याख्या ।

No. 47. गणपाठः. By **भरतसेनः.** Substance, country-made paper, $10 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 17. Lines, 7 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna Dhātrīgrāma, Paṇḍita Ṣaṣṭhīdāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीहरिः शरणं ।
स्मरहन्ता तन्वकान्तः सम्पदलीनोऽपि सम्पदान्दाता ।
पीतविषो जितमृत्युश्चिरचरितो हरो जयति ॥
समेतः कतिचिद्धातून् गृहीतानादिना तथा ।
नश्यादींश्च सुपद्येन ब्रवीति भरतो भिषक् ॥ इत्यादि ।

End. देवता वन्दे देवं वन्दे देवता भक्तिरस्तु देवे भक्तिरस्तु ॥ देवादिः ॥

Colophon. इति वैद्य—हरिहरखानवंशसम्भूत—गौराङ्गमल्लिकात्मज—श्रीभरतसेनकृतगण-पाठः समाप्तः ॥ * ॥

विषयः । मुग्धबोधमतेन धात्वर्थादिनिरूपणम् ।

No. 48. गणेशपञ्चाङ्गम् . Substance, country-made paper, 7 × 4 inches. Folia, 85. Lines, 5 on a page. Extent, 400 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ श्रीभैरव उवाच । (?) देव्युवाच ।

ॐ भगवन् भूतभव्येश कुलधर्म्मप्रकाशक ।

कुलेश श्रोतुमिच्छामि तन्त्रस्यास्योत्तरार्द्धकम् ॥

श्रीभैरव उवाच ।

अधुना देवि कौलेशि कौलिकानां हितेच्छया ।

तन्त्रोत्तरार्द्धं वक्ष्यामि ... ... ॥

गणेशस्य च पञ्चाङ्गं ... ... ।

... ... ॥

देवि वक्ष्ये रहस्यं ते प्रश्नोत्तरमिमं महत् ।

अवक्तव्यमभक्तेभ्यो भक्तेभ्यो मुक्तिसाधनम् ॥ इत्यादि ।

End. पञ्चाङ्गञ्च गणेशस्य रहस्यं मम पार्व्वति ।

विना शिष्याय नो दद्यात् साधकाय विना तथा ॥

पटलं पद्धति ... ... मन्त्रनामसहस्रकम् ।

स्तोत्रं पञ्चाङ्गमनिशं गोपनीयं स्वयोनिवत् ॥

Colophon. इति श्रीदेवीरहस्ये महागणपतिस्तोत्राख्यानं नाम शताधिकत्रिंशः पटलः ।

विषयः । श्रीमहागणपतेर्देवीरहस्यान्तर्गत-पूजापद्धति-सहस्रनाम-कवच-स्तोत्रात्मकपञ्चाङ्गस्य कथनम् ॥

No. 49. गयामाहात्म्यम् . (वायुपुराणीयम्) . Substance, country-made paper, 11 × 6 inches. Folia, 25. Lines, 12 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1932. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

सूत उवाच ।

सनकाद्यैर्महाभागैर्देवर्षिः सह नारदः ।

सनत्कुमारं पप्रच्छ प्रणम्य विधिपूर्व्वकम् ॥

नारद उवाच ।

सनत्कुमार मे ब्रूहि तीर्थं तीर्थोत्तमोत्तमम् ।
तारकं सर्व्वभूतानां पठतां शृण्वतां तथा ॥

सनत्कुमार उवाच ।

वक्ष्ये तीर्थवरं पुण्यं आदावो सर्व्वतारकम् ।
गयातीर्थं सर्व्वदेवे तीर्थेभ्योऽप्यधिकं शृणु ॥ इत्यादि ।

End. उपाख्यानमिदं पुण्यं गृहे तिष्ठति पुस्तकम् ।
सर्पाग्निचौरजनितं भयं तस्य न विद्यते ॥
पठेद्वा पाठयेद्वापि पूजयेद्वापि पुस्तकम् ।
तस्य गेहे स्थिरा लक्ष्मीः सुप्रसन्ना भविष्यति ॥

सूत उवाच ।

सनत्कुमारो मुनिपुङ्गवाय
पुण्यां कथां तत्र निवेद्य भक्त्या ।
खमाश्रमं पुण्यवनैरुपेतं
विसृज्य सङ्गीतगुरुं जगाम ॥

Colophon. इति श्रीवायुपुराणे श्वेतवराहकल्पे गयामाहात्म्येऽष्टमोऽध्यायः । श्रीरामो-जयतितरां । सम्वत् १९३१ चैत्र कृष्ण अमावास्यायामिदं पुस्तकं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । वायुपुराणान्तर्गतम् गयातीर्थस्य माहात्म्यम् ।

No. 50. गर्गसंहिता. Substance, country-made paper, 13 × 6 inches. Folia, 302. Lines, 11 on a page. Extent, 5,600 ślokas. Character, Nāgara. Date, SM. 1931. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ नमो भगवते तुभ्यं वासुदेवाय साक्षिणे ।
प्रद्युम्नायानिरुद्धाय नमः सङ्कर्षणाय च ॥

श्रीगर्ग उवाच ।

इत्थं श्रीकृष्णचरितं मया ते कथितं मुने ।
चतुःपदार्थदं नृणां किं भूयः श्रोतुमिच्छसि ॥

श्रीशौनक उवाच ।

बभ्रुलाश्वो मैथिलेन्द्रः श्रीकृष्णोऽष्टहरिप्रियः ।

किं पप्रच्छाथ देवर्षिं तन्मे ब्रूहि तपोधन ॥ इत्यादि ।

End. नवसर्गविसर्गाढ्यां स्वर्गभङ्गसंचितां ।

चतुर्वर्गप्रदामुक्त्वा गर्गो गर्गाचलं ययौ ॥

शरद्विकचपङ्कजश्रियमतीव विद्वेषक-

मलिन्दमुनिलेखितं कुलिशकञ्चिकाभ्रतम् ।

स्फुरत्कनकनूपुरं दलितभक्ततापचयं

चलद्युतिपदद्वयं हृदि दधामि राधापतेः ॥

Colophon. इति श्रीमद्गर्गाचार्य्यसंहितायां विज्ञानखण्डे नारदबभ्रुलाश्वसंवादे ब्रह्म-

निरूपणं नाम दशमोऽध्यायः ॥ संवत् १९३१ ॥ ... ...

विषयः । अत्र नवखण्डाः सन्ति । आदौ विश्वजित्खण्डस्य च श्रीमद्गर्गाचार्य्यसंहितायां विश्वजित्खण्डे नारदबभ्रुलाश्वसंवादे मरुतोपाख्यानं नाम १ अध्यायः । २ ग० सं० वि० ख० ना० ब० संवादे प्रद्युम्नविजयाभिषेको नाम २ अः । ३ ग० सं० वि० खण्डे यादवसैन्यनिर्गमनं नाम ३ अः । ४ ग० सं० वि० खण्डे प्रद्युम्नदिग्विजयार्थगमनं नाम ४ अः । ५ ग० सं० वि० ख० ना० ब० संवादे कलिङ्गदेशविजयो नाम ५ अः । ६ ग० सं० वि० ख० ना० ब० संवादे मरुधन्वमालवमाहिष्मतीदेशविजयो नाम ६ अः । ७ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० गुर्ज्ज-राटविजयचेदिदेशगमनं नाम ७ अः । ८ ग० सं० वि० खण्डे ना० ब० सं० धुमच्छत्रवधो नाम ८ अः । ९ ग० सं० वि० खण्डे ना० ब० संवादे रङ्गपिङ्गवधे शिशुपालयुद्धे चेदिदेश-विजयो नाम ९ अः । १० ग० सं० वि० खण्डे ना० ब० संवादे कौकण-कुटक विदर्भ केरल-मैलङ्ग-महाराष्ट्र-कर्णाटविजयकारूषदेशगमनं नाम १० अः । ११ ग० सं० वि० खण्डे ना० ब० सं० दन्तवक्त्रयुद्धे करूषदेशविजयो नाम ११ अः । १२ ग० सं० वि० खण्डे ना० ब० सं० उशीनर-विदर्भ-कुन्त-दरददेशविजयेऽगस्त्यकार्ष्णिज्ञानप्रख्यातो नाम १२ अः । १३ ग० सं० वि० खण्डे ना० ब० सं० शाल्वमल्लारखङ्गाविजयो नाम १३ अः । १४ ग० सं० वि० वेङ्कटाद्रिद्राविड़देशविजयो नाम १४ अः । १५ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० उड्डीशडामरवङ्गसौमाधीशकामरूपकैकेयविजयो नाम १५ अः । १६ ग० सं० वि० ख० ना० ब० संवादे १७ अः । १८ ग० सं० वि० ख० ना० काशी-कौशलोत्तरमरपाञ्चनैमिषकारूषपञ्चाल्यकान्यकुब्जकापिल्यविन्दुनिषधभद्रमधुशूरसेनदेशविजयो नाम १८ अः । १९ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० कुरुदेशगमने यदुकौरवोपाख्यानं नामैकोनविंशो-ऽध्यायः । २० ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० कौरवयदुवर्णनं नाम २० अः । २१ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० यादवकुरुविग्रहे २१ अः । २२ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० इन्द्रप्रस्थचिरार्त्त-

वैराटकुरुजाङ्गलकौशाम्बम्लेच्छगौराङ्गविजये भरतखण्डदिग्विजयो नाम २२ अः । २३ ग० सं० वि० ना० ब० सं० करवीरदेशविजयपञ्चदेशप्रयाणं २३ अः । २४ ग० सं० वि० ना० ब० सं० यदुपत्ने युद्धे (गज) युद्धवर्णनं नाम २४ अः । २५ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० यज्ञदेशप्राग्ज्योतिषपुरविजये २५ अः । २६ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० रङ्गवङ्गौचैत्रदेशविजये किम्पुरुषखण्डविजये २६ अः । २७ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० दशार्णदेशविजये हरिवर्षखण्डविजयो नाम २७ अः । २८ ग० सं० वि० ना० ब० सं० उत्तरखण्डविजयो नाम २८ अः । २९ ग० सं० वि० ना० ब० सं० मकरडिण्डिमसिंहक्रौञ्चदेशचित्रगुह्यविजये हिरण्मयखण्डविजये २९ अः । ३० ग० सं० वि० ना० ब० सं० कलङ्कदेशमानवदेशविजये रम्यकखण्डविजये ३० अः । ३१ ग० सं० वि० ख० मन्मथदेशविजये केतुमालखण्डविजयो ३१ अः । ३२ ग० सं० वि० ख० भद्रदेशविजये भद्राश्वखण्डे चन्द्रावत्युपाख्याने दुष्टदैत्यवधो नाम ३२ अः । ३३ ग० सं० वि० ख० भद्राश्वखण्डगमने चन्द्रावत्युपाख्याने दैत्ययुद्धे भूतसन्तापनदैत्यवधो नाम ३३ अः । ३४ ग० सं० वि० ख० चन्द्रावत्युपाख्याने दृकदैत्यवधो नाम ३४ अः । ३५ ग० सं० वि० च० कालनाभवधो नाम ३५ अः । ३६ ग० सं० वि० च० महानाभदैत्यवधो नाम ३६ अः । ३७ गर्गाचार्य्यसंहितायां चन्द्रावत्युपाख्याने हरिश्मश्रुदैत्यवधो नाम सप्तत्रिंशोऽध्यायः । ३८ ग० सं० वि० ख० च शकुनियुद्धवर्णनं नाम ३८ अः । ३९ ग० सं० वि० च० कृष्णागमनं नाम ३९ अः । ४० ग० सं० वि० चन्द्रावतीयुद्धोपाख्याने गरुडागमनं नाम ४० अः । ४१ ग० सं० वि० च० युद्धोपाख्याने शकुनिदैत्यवधो नाम ४१ अः । ४२ ग० सं० वि० च० यु० शकुनिवधोनाम भद्राश्वखण्डविजयो ४२ अः । ४३ ग० सं० वि० ख० इलावृतखण्डवने सुनपोदेशविजये वेदनगरवर्णनं नाम ४३ अः । ४४ ग० सं० वि० इलावृतखण्डगमने वेदादिस्तुतिवर्णनं नाम ४४ अः । ४५ ग० सं० वि० इला रागकृत श्रीकृष्णान्तर्धानवर्णनं नाम ४५ अः । ४६ ग० सं० वि० इला० गन्धर्व्वदेशविजये वसन्तमालतीवर्णनं नाम ४६ अः । ४७ ग० सं० वि० इला देवदेशविजये शक्रसख्युद्धं नाम ४७ अः । ४८ ग० सं० वि० इलावृतखण्डविजये प्रद्युम्नद्वारागमनं नाम ४८ अः । ४९ ग० सं० वि० यज्ञारम्भे खञ्जननिमन्त्रणं नाम ४९ अः । ५० गर्गाचार्य्यसंहितायां विश्वजित्खण्डे नारदबभ्रुसंवादे उग्रसेनमहोदये राजसूययज्ञोत्सववर्णनं नाम पञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ समाप्तश्चायं विश्वजित्खण्डः ॥ ० ॥ द्वितीयो गोलोकखण्डस्तत्र । १ गर्गाचार्य्यसंहितायां गोलोकखण्डे जनकनारदसंवादे श्रीकृष्णमाहात्म्यवर्णनं नाम १ अध्यायः । २ ग० सं० गो० ख० वैदेहनारदसं गोलोकवर्णनं नाम २ अः । ३ ग० सं० गो० ख० नारदबभ्रुसंवादे आगमोद्योगवर्णनं नाम ३ अः । ४ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० उद्योगप्रश्नवर्णनं नाम ४ अः । ५ ग० सं० गो० ना० ब० सं० भगवद्बभ्रुसंवादे भगवदागमोद्योगवर्णनं नाम ५ अः । ६ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० कंसबलवर्णनं नाम ६ अः । ७ ग० सं० गो० ना० ब० सं० कंसदिग्विजयवर्णनं नाम ७ अः । ८ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० श्रीराधाजन्मवर्णनं नाम ८ अः । ९ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० वसुदेवविवाह-

वर्णनं नाम ९ अः । १० ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० वलभद्रजन्मवर्णनं नाम १० अः । ११ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० श्रीकृष्णचन्द्रजन्मवर्णनं नाम ११ अः । १२ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० नन्दमहोत्सववर्णनं नाम १२ अः । १३ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० पूतना-मोक्षो नाम १३ अः । १४ ग० सं० गो० ख० ना० ब० संवादे शकटासुरतृणावर्त्तमोक्षवर्णनं नाम १४ अः । १५ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० विश्वदर्शन नन्दप्रभाव श्रीकृष्णनामकरणं नाम १५ अः । १६ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० श्रीराधाविवाहवर्णनं नाम १६ अः । १७ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० श्रीकृष्णबालचरिते दधिस्तेयवर्णनं नाम १७ अः । १८ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० यशोदाब्रह्माण्डदर्शनं नाम १८ अः । १९ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० यमलार्जुनभङ्गो नाम १९ अः । २० ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० भगवद्वैभववर्णने दुर्व्वा-ससो मायादर्शने नन्दनन्दनसोचवर्णनं नाम २० अध्यायः ॥ समाप्तश्चायं गोलोकखण्डः ॥ ० ॥ अतीथो वृन्दावनखण्डस्तत्र । १ श्रीगर्गाचार्य्यसंहितायां श्रीवृन्दावनखण्डे श्रीनन्दसुनन्दसंवादे वृन्दावनोद्योगवर्णनं नाम १ अः । २ ग० सं० वृ० ख० गिरिराजोत्पत्तिकथनं नाम २ अः । ३ ग० सं० वृ० ख० नन्दसुनन्दसंवादे कालिन्द्यागमनवर्णनं नाम ३ अः । ४ ग० सं० वृ० ख० नारदबहुलाश्वसंवादे वत्सासुरमोक्षो नाम ४ अः । ५ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० बकासुर-मोक्षो नाम ५ अः । ६ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० अघासुरमोक्षो नाम ६ अः । ७ ग० सं० वृ० ख० श्रीकृष्णगोचारणवर्णनं नाम ७ अः । ८ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० धेनुकासुर-मोक्षो नाम ८ अः । ९ ग० सं० वृ० ख० कालियदमनदावाग्निपानं नाम ९ अः । १० ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० शेषोपाख्यानवर्णनं नाम १० अः । ११ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० कालियोपाख्यानवर्णनं नाम ११ अः । १२ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० राधाकृष्णप्रेमप्रकाश-वर्णनं नाम १२ अः । १३ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० तुलसीमाहात्म्य-तुलसीपूजनं नाम १३ अः । १४ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० प्रीतिपरीक्षणं नाम १४ अः । १५ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० कृष्णदर्शनं नाम १५ अः । १६ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० रासक्रीड़ायां वृन्दावनविहारो नाम १६ अः । १७ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० रासक्रीड़ायां गोवर्द्धनवाञ्छ लता-कुसुदन (?) मधुवनविहारो नाम १७ अः । १८ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० रा० क्री० कामवन-कोकिलवनविहारे तानलीलावर्णनं नाम १८ अः । १९ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० रा० क्री० शेषशायिलता-भाण्डीरवनविहारो नाम १९ अः । २० ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० रा० क्री० लोहजङ्घमहावनविहारे शङ्खचूड़बधो नाम २० अः । २१ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० रा० क्री० वृन्दावनविहारे शिवासुर्य्युपाख्यानं नाम २१ अः । २२ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० रा० क्री० वृन्दावनविहारे शिवासुरिसुनिवरप्राप्तिर्नाम २२ अः । २३ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० शङ्खचूड़बधोपाख्याने विरजानदीसमुद्रोत्पत्ति श्रीदामशापप्रस्तावो नाम २३ अध्यायः । समाप्तश्चायं वृन्दावनखण्डः ॥ ० ॥ चतुर्थो गिरिराजखण्डस्तत्र । १ गर्गाचार्य्यसंहितायां गिरिराजखण्डे नारद-

बछुलाश्वसंवादे गिरिराजपूजाविधिवर्णनं नाम १ अः । २ ग० सं० गि० ख० गिरिराजमहोत्सववर्णनं नाम २ अः । ३ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गोवर्द्धनोद्धरणं नाम ३ अः । ४ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० कृष्णाभिषेको नाम ४ अः । ५ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गोपविवादो नाम ५ अः । ६ गर्गाचार्य्यसंहितायां गिरिराजखण्डे नारदबछुलाश्वसंवादे ६ अध्यायः । ७ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गिरिराजवर्णनं नाम ७ अः । ८ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गिरिराजविभूतिवर्णनं नाम ८ अः । ९ ग० सं० गि० खण्डे गिरिराजोत्पत्तिवर्णनं नाम ९ अः । १० ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गिरिराजमाहात्म्यं नाम १० अः । ११ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गिरिराजखण्डप्रभावस्तववर्णने सिद्धमोचो नाम ११ अः । समाप्तश्चायं गिरिराजखण्डः ॥ ० ॥ पञ्चमो माधुर्य्यखण्डस्तच । १ गर्गाचार्य्यसंहितायां श्रीमाधुर्य्यखण्डे नारदबछुलाश्वसंवादे श्रुतेरुपाख्यानं नाम १ अध्यायः । २ ग० सं० मा० खण्डे ऋषेरुपाख्यानं नाम २ अः । ३ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० मैथिलोपाख्यानं नाम ३ अः । ४ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० कोशलोपाख्यानं नाम ४ अः । ५ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० अयोध्यापुरनिवासिन्युपाख्यानं नाम ५ अः । ६ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० अयोध्यापुरनिवासिन्युपाख्यानं नाम ६ अः । ७ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० अयोध्यापुरनिवासिन्युपाख्यानं नाम ७ अः । ८ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० यज्ञसीतोपाख्याने एकादशीव्रतफलं नाम ८ अः । ९ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० एकादशीमाहात्म्ये यज्ञसीतोपाख्यानं नाम ९ अः । १० ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० पुलिन्दकोपाख्यानं नाम १० अः । ११ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० रमावैकुण्ठ-श्वेतद्वीपोर्द्ध-वैकुण्ठाजितश्रीलोकाचलवासिनी-श्रीसखीनामुपाख्याने ११ अः । १२ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० होलिकोत्सवे दिव्यादिव्यचिगुणदृत्तिभूमिगोप्युपाख्यानं नाम १२ अः । १३ ग० सं० मा० ना० ब० सं० देवजनस्युपाख्यानं नाम १३ अः । १४ ग० सं० मा० ना० ब० सं० जालन्धर्य्युपाख्यानं नाम १४ अः । १५ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० वह्निधातीपुरन्ध्र्यष्टरसातलवासिनी नागेन्द्रोपाख्यानं नाम १५ अः । १६ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० यमुनाकवचं नाम १६ अः । १७ ग० सं० मा० ना० ब० यमुनास्तवो नाम १७ अः । १८ ग० सं० मा० ख० श्रीसौभरिमान्धातृसम्वादे पटलपद्धतिवर्णनं नाम १८ अः । १९ ग० सं० मा० ख० सौभरिमान्धातृसम्वादे यमुनासहस्रनामकथनं १९ अः । २० ग० सं० मा० ख० नारदबछुलाश्वसम्वादे प्रलम्बवधो नाम २० अः । २१ ग० सं० मा० ना० ब० सं० दावाग्निमोचविप्रपत्नीदर्शनं नाम २१ अः । २२ ग० सं० मा० ना० ब० सं० नन्दादिवैकुण्ठदर्शनं नाम २२ अः । २३ ग० सं० मा० ना० ब० सं० सुदर्शनोपाख्यानं नाम २३ अः । २४ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० व्योमासुरारिष्टासुरवधो नाम २४ अः । समाप्तश्चायं माधुर्य्यखण्डः ॥ ० ॥ षष्ठो बलभद्रखण्डस्तच । १ गर्गाचार्य्यसंहितायां बलभद्रखण्डे दुर्य्योधनप्राग्विपाकसंवादे अवतारकारणं नाम १ अध्यायः । २ ग० सं० ब० दु० प्रा० सं० सङ्कर्षणागमनसंमन्त्रो नाम २ अः । ३ ग० सं ब०

ख० ज्योतिष्मत्युपाख्यानं नाम ३ अः । ४ ग० सं० ब० ख० ज्योतिष्मत्युपाख्याने रेवत्युपाख्यानं नाम ४ अः । ५ ग० सं० ब० द्रु० प्रा० सं० श्रीकृष्णजन्मोत्सवो नाम ५ अः । ६ ग० ब० द्रु० प्रा० सं० रामकृष्णव्रजलीलावर्णनं नाम ६ अः । ७ ग० ब० द्रु० प्रा० सं० मथुरालीलावर्णनं नाम ७ अः । ८ ग० ब० द्रु० प्रा० सं० द्वारकालीलावर्णनं नाम ८ अः । ९ ग० ब० द्रु० प्रा० सं० रामरासक्रीड़ावर्णनं नाम ९ अः । १० ग० ब० द्रु० प्रा० सं० पद्मतिपटलवर्णनं नाम १० अः । ११ ग० ब० द्रु० प्रा० सं० स्रोचकवचवर्म्मवर्णनं नाम ११ अः । १२ ग० ब० द्रु० प्रा० सं० बलभद्रसहस्रनामवर्णनं १२ अः । समाप्तश्चायं बलभद्रखण्डः ॥ ० ॥ सप्तमो मथुराखण्डः । तत्र — १ गर्गाचार्य्यसंहितायां मथुराखण्डे नारदबहुलाश्वसंवादे कंसमन्त्रो नाम १ अध्यायः । २ ग० म० ना० ब० सं० केशिवधो नाम २ अः । ३ ग० म० ना० ब० सं० अक्रूरगमनं नाम ३ अः । ४ ग० म० ना० ब० सं० मथुराप्रयाणं नाम ४ अः । ५ ग० म० श्रीकृष्णप्रवेशो नाम ५ अः । ६ ग० म० मथुरादर्शनं नाम ६ अः । ७ ग० म० नारदबहुलाश्वसंवादे ७ अः । ८ ग० म० ना० ब० सं० कंसवधो नाम ८ अः । ९ ग० म० ना० ब० सं० यदुसौख्यं नाम ९ अः । १० ग० म० ना० ब० सं० रजकवायकसुदामोपाख्यानं नाम १० अः । ११ ग० म० ना० ब० सं० कुब्जाकुबलयापीड़वर्णनं नाम ११ अः । ११ ग० म० ना० ब० सं० चानूरकंसभ्रातृपक्ष (न्य) पूर्व्वाख्यानं नाम १२ अः । १३ ग० म० ना० ब० सं० उद्धवागमनं नाम १३ अः । १४ ग० म० ना० ब० सं० नन्दराजोद्धवमेलनं नाम १४ अः । १५ ग० म० ना० ब० सं० राधादर्शनं नाम १५ अः । १६ ग० म० राधागोप्याश्वसनं नाम १६ अः । १७ ग० म० कृष्णस्मरणे गोपीवाक्यं नाम १७ अः । १८ ग० म० गोपीवाक्ये उद्धवागमनं नाम १८ अः । १९ ग० म० ना० ब० सं० कृष्णागमनोत्सवो नाम १९ अः । २० ग० म० ना० ब० सं० रासोत्सव-ऋभुमोचो नाम २० अः । २१ ग० म० ना० ब० सं० राधामाधवसंवादे २१ अः । २२ ग० म० ना० ब० सं० नारदोपाख्यानं नाम २२ अः २३ ग० म० कृष्णागमनं नाम २३ अः । २४ ग० म० कोलदैत्यवधो नाम २४ अः । २५ ग० म० ख० ना० ब० संवादे मथुरामाहात्म्यं नाम २५ अध्यायः ॥ समाप्तश्चायं मथुराखण्डः ॥ ० ॥ द्वारकाखण्डोऽष्टमः । तत्र — १ गर्गाचार्य्यसंहितायां द्वारकाखण्डे नारदबहुलाश्वसंवादे जरासन्धपराजयो नाम १ अध्यायः । २ श्रीग० द्वा० द्वारिकावासकरणं नाम २ अः । ३ श्रीग० द्वा० बलभद्रविवाहोत्सवो नाम ३ अः । ४ श्रीग० द्वा० कुण्डनपुरयानं नाम ४ अः । ५ ग० द्वा० रुक्मिणीनिर्गमनं नाम ५ अः । ६ ग० द्वा० रुक्मिणीहरण यदुविजयो नाम ६ अः । ७ ग० द्वा० रुक्मिणीविवाहो नाम ७ अः । ८ ग० द्वा० सर्व्वमङ्गिद्युद्वाहो नाम ८ अः । ९ ग० द्वा० द्वारकागमनकरणं नाम ९ अः । १० ग० द्वा० चक्रतीर्थमाहात्म्यं नाम १० अः । ११ ग० द्वा० तीर्थोत्पत्तौ गजग्राहमोचो नाम ११ अः । १२ ग० द्वा० शङ्खोद्धारमाहात्म्यं नाम १२ अः । १३ ग० द्वा० प्रभास-सरस्वती-बोधपिप्पल-गोमती-सिन्धुसङ्गममाहात्म्यं नाम १३ अः । १४ ग० द्वा०

रत्नदेवतकाचलमाहात्म्यं नाम १४ अः । १५ ग० द्वा० कपिलङ्कण्टगकूपगोपीभूमिमाहात्म्यं नाम १५ अः । १६ ग० द्वा० सिद्धाश्रममाहात्म्ये राधादर्शनं नाम १६ अः । १७ ग० द्वा० सिद्धाश्रम-राधाकृष्णसमागमे राधाप्रेमप्रकाशः १७ अः । १८ ग० द्वा० सिद्धाश्रममाहात्म्ये १८ अः । १९ ग० द्वा० प्रथमसर्गे लीलासरोवर-हरिमन्दिर-ज्ञानतीर्थ-कृष्णकुण्ड-बलभद्रसरोवर-गणेशतीर्थ-दानस्थल-मायातीर्थमाहात्म्यं नाम १९ अः । २० ग० द्वा० द्वितीयसर्गे इन्द्रतीर्थ-सूर्य्यकुण्ड-ब्रह्मतीर्थ-नैल-लोहित-सप्तसमुद्रकमाहात्म्यं नाम २० अः । २१ श्रीगर्गाचार्य्यसंहितायां श्रीद्वारकाखण्डे तृतीय-सर्गे पिण्डारकमाहात्म्ये यात्रामाहात्म्ये २१ अध्यायः ॥ समाप्तश्चायं द्वारकाखण्डः ॥ ० ॥ नवमो विज्ञानखण्डस्तत्र । १ इति श्रीगर्गाचार्य्यसंहितायां विज्ञानखण्डे व्यासागमनं नाम १ अध्यायः ॥ २ ग० वि० व्यासोग्रसेनसंवादे लोकगतिनिरूपणं नाम २ अः । ३ ग० वि० व्या० सं० निर्गुणभक्ति-वर्णनं नाम ३ अः । ४ ग० वि० व्या० सं० भक्तमाहात्म्यं नाम ४ अः । ५ ग० वि० व्या० सं० भक्त्युत्कर्षवर्णनं नाम ५ अः । ६ ग० वि० व्या० सं० मन्दिरप्रतिष्ठावर्णनं नाम ६ अः । ७ ग० वि० खण्डे ८ अः । ९ ग० वि० व्या० सम्वादे ९ अः । १० इति गर्गाचार्य्यसंहितायां विज्ञानखण्डे नारदबहुलाश्वसंवादे ब्रह्मनिरूपणं नाम १० अध्यायः ॥ समाप्तश्चायं विज्ञानखण्डः ॥ ० ॥

No. 51. गायत्रीपञ्चाङ्गम् . Substance, country-made paper, 7×4 inches. Folia, 136. Lines, 5 on a page. Extent, 510 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

नमस्कृत्य भगवान् याज्ञवल्क्यः स्वयम्भुवम् ।

परिपृच्छति + ब्रूहि ब्रह्मन् गायत्र्या उत्पत्तिं श्रोतुमिच्छामि ब्रह्मज्ञानोत्पत्तिं प्रलयं परिपृच्छामि ॥ इत्यादि ।

End. विश्वामित्रसमुद्गतं हितकरं सर्व्वार्थसिद्धिप्रदं

स्तोत्राणां परमं प्रभातसमये पारायणं नित्यशः ।

वेदानां विधिवेदमन्त्रसकलं सिद्धिप्रदं सर्व्वदा

संप्राप्नोति परत्र सर्व्वसुखदं आयुष्यमारोग्यदम् ॥

Colophon. इति श्रीविश्वामित्रकृतो गायत्रीस्तवराजः सम्पूर्णः ।

विषयः । गायत्रीहृदय—रुद्रयामल-तन्त्रोक्तगायत्रीरहस्यान्तर्गतगायत्रीनित्यपूजापद्धति-रुद्रयामलीयगायत्रीरहस्यान्तर्निहितगायत्रीसहस्रनाम-विश्वामित्रसंहितान्तर्गतगायत्रीकवच-विश्वा-मित्रकृतगायत्रीस्तवराजरूप-पञ्चाङ्गस्य कथनम् ।

No 52. गीतगोविन्दटीका. By चैतन्यदासः. Substance, country-made paper, $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 53. Lines, 9 on a page. Extent, 1,800 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Dāsarā, Paṇḍita Guruprasāda Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीचैतन्यकृपासीधुकणोन्मत्तेन केनचित् ।
टीका संघट्यते गीतगोविन्दस्य समासतः ॥ इत्यादि ।

End. ततः श्रीकृष्णप्रार्थना । प्रत्यूहध्वदुत्सवान् मुग्धे उक्तौ पिता प्रीतिमवाप्यते । (?)
तद्वत् श्रीकृष्णचैतन्यः प्रीयतामत्र जल्पिते ॥

Colophon. इति श्रीकृष्णचैतन्यपूजक-श्रीचैतन्यदासगोस्वामिविरचितायां श्रीगीतगोविन्द-टीकायां द्वादशसर्गविवृतिः सम्पूर्णा ॥ ० ॥

विषयः । जयदेवकविकृतस्य श्रीकृष्णलीलात्मकस्य गीतगोविन्दाख्यकाव्यस्य व्याख्यानम् ।

No. 53. गीतराघवः. By हरिशङ्करः. Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 17. Lines, 8 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office, Aṇḍāl. Kājoḍā, Paṇḍita Kārtikacandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Beginning. ॐ श्रीरामचन्द्राय नमः ।
श्रीरामचरणसरोजध्यायसज्ज्ञानधीरो (?)
दशरथगृहभाजं विश्वराजं स्वराजम् ।
\+ + + + + +
+ + + + + + ॥
वाग्देवताचरितचित्रितचित्तसद्मा
श्रीजानकीचरणचिन्तनचञ्चरीकः ।
श्रीरामचन्द्रवनवासकथासमेतं
काव्यं करोति हरिशङ्करभूमिदेवः ॥ इत्यादि ।

End. जनयुवनालसपरिरम्भिथिलाङ्गति
रिनङ्गदि विलसति हिमवति सीता ।
जिनपति-कुञ्जरकरनिभबाहुक-
वलयित-सुतनुरतनुरणभीता ॥ (?)

द्विजहरिशङ्करविरचितगीतक-
मिदमुदयतु हरिजनहृदि सारम् ।
कलियुगमानुष-बहुविधकिल्बिष-
निबिडविपिनपरिच्छननकुठारम् ॥

Colophon. श्रीरामचन्द्राय नमः ।

विषयः । नानाविधरागेण प्रथमसर्गे रामपरिदेवनादिकथनम् । २ य सर्गे, — भरत-सम्भाषणम् । ३ य सर्गे, — पञ्चवटीदृश्यानामपूर्वेणखादर्शनादिः । ४ र्थ सर्गे, — मृगचरितादि-कथनम् । ५ म सर्गे, — जानकीदर्शनम् । ६ ष्ठ सर्गे, — हनुमत्प्रेषणादिः । ७ म सर्गे, — अयोध्यागमनादिवर्णनञ्च ।

No. 54. गुणरत्नकोषः. (सटीकः) By रङ्गराजभट्टः. Substance, country-made paper, $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 17. Lines, 18 on a page. Extent, 850 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Bhārata Rāmānuja Dāsa. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. मूलस्य ।

श्रिये समस्तचिदचिद्विधानव्यसनं हरेः ।
अङ्गीकारिभिरालोकैः सार्थयन्त्ये क्षतोऽञ्जलिः ॥
उल्लासपल्लवितपालितसप्तलोकी-
निर्व्याहकोरकितनेमकटाक्षलीलाम्
श्रीरङ्गहर्म्यतलमङ्गलदीपलेखां
श्रीरङ्गराजमहिषीं श्रियमाश्रयामः ॥
अनुकलतनुकाण्डालिङ्गनारम्भगुम्भत्-
प्रतिदिगभुजशाखश्रीसखानोकहर्द्धिः ।
स्मननयनगुलुच्छस्फारपुण्यद्विरेफा
रचयतु मयि लक्ष्मीः कल्पवल्लीः कटाक्षान् ॥ इत्यादि ।

टी— प्रा—

श्रीमते रामानुजाय नमः । श्रीकूरकूलपद्मः पारावारपार्श्वणचन्द्रमाश्चतुर्दश-विद्याविलासिनीविलासमुकुरविम्बायमान—श्रीरङ्गनायककरुणासमासादित—कुमारसाम्राज्य-श्रीनिवासभूत-श्रीरङ्गराजभट्टनामधेयकविरविघ्नेन प्रारिप्सित-

ग्रन्थपरिसमाप्त्यै स्वकृतग्रन्थप्रतिपादितदेवतासेवादौ नमस्करोति । श्रिये । समस्तचिदचिदिति । इत्यादि ।

End. मूलस्यान्तवाक्यम् ।

ऐश्वर्य्यमक्षरगतिं परमं पदं वा
कस्मैचिदञ्जलिभरं वहते विनीय्यं ।
यस्मै न किञ्चिदुचितं कृतमित्यथाम्ब
त्वं लज्जसे कथय कोऽयमुदारभावः ॥
इत्युक्तिकैतवशतेन विकुम्बयामि
तानम्ब सत्यवचसः पुरुषान् पुराणान् ।
यद्वा न मे भुजबलं तव पादपद्म-
लाभे त्वमेव शरणं विधितः कृतोऽसि ॥
श्रीरङ्गे शरदां शतं सह सुहृद्वर्गेण निष्कण्टकं
निर्दुःखं सुसुखं च दास्यरसिकां भुक्त्वा सम्पदं पराम् ।
युष्मत्पादसरोरुहान्ररतः स्यामस्त्वमम्बा पिता
सर्व्वं च त्वमपि त्वमेव भवनं स्वीकुर्व्वकस्मात् कृपाम् ॥

इति श्रीगुणरत्नकोषः समाप्तः ॥

टीकाया अन्तवाक्यम् ।

श्रीरङ्गेति — निष्कण्टकादिपदत्रयं क्रियाविशेषणं दास्यरसिकां दास्यरस-सहितां दास्यसम्पदमिति यावत् सुहृद्भिः सह शतायुर्वै पुरुषः इत्युक्ता +रवसानपर्य्यन्तं दास्यमेवानुभुज्य ततः परमपि युवयोः पादपद्मनिरता भवामः । अस्माकं मातापितृप्रभृतिसकलं त्वमेव सम्बन्धस्त्वमेव तस्माद्-कस्मात् कृपां निर्हेतुकदयां अस्मद्विषये स्वीकुरुष्वेति सर्व्वं समञ्जसम् ।

Colophon. इति श्रीमद्रामानुजाचार्य्यविरचित-श्रीगुणरत्नकोषव्याख्यानं समाप्तम् ।

विषयः । रङ्गनाथनामान्वितस्य भगवतो विष्णोः शक्त्याश्च लक्ष्मीदेव्याः स्तवात्मकोऽयं ग्रन्थः ।

No. 55. गोत्रप्रवरदर्पणः. By कमलाकरभट्टः. Substance, country-made paper, 19×4 inches. Folia, 22. Lines, 6 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Çyāmapukura, Bābu Nagendranātha Vasu. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

नारायणात्मज-श्रीमद्रामलक्ष्मणस्य सूनुना ।

कमलाकरसंज्ञेन गोत्रप्रवरनिर्णयः ।

क्रियते विदुषां प्रीत्यै ग्रन्थानालोच्य सर्व्वतः ॥

तच सगोत्राय दुहितरं न यच्छेत् : असमानप्रवरैर्विवाह इत्यापस्तम्ब-गौतमाचार्य्यैः सगोत्रा सप्रवरा निषिद्धा । इत्यादि ।

End. भोगनस्त्वां परित्यज्य पालयेच्छवनीमिव ।

अज्ञानादेव वै शूद्रेत् त्रिभिर्गर्भैस्तु काश्यप ॥ इति ।

तच्छ्रोत्रियोपलभ्या स्याद्विषयत्वेन क्षेपणमिति दिक् ॥

Colophon. इति श्रीकमलाकरभट्टकृत-गोत्रप्रवरदर्पणः समाप्तः ॥ ० ॥

विषयः । समानगोत्रादिविवाहदोषकथनमुखेन गोत्रप्रवरादिनिरूपणम् ।

No. 56. गोत्रप्रवरविवेकः . (धर्म्मप्रदीपान्तर्गतः) By धनञ्जयः . Substance, country-made paper, 14 × 3 inches. Folia, 3. Lines, 5 on a page. Extent, 42 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Post Office, Rūpaganja, Nāorā, Paṇḍita Çivacandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीसूर्य्याय नमः ।

अथ गोत्रप्रवरविवेकः ।

जमदग्निर्भरद्वाजो विश्वामित्राचिगोतमाः ।

वशिष्ठकाश्यपागस्त्या मुनयो गोत्रकारिणः ॥

एतेषां यान्यपत्यानि तानि गोत्राणि मन्यते ॥

एतदुपलक्षणम् । अन्येषामपि दर्शनात् । प्रवरस्तु गोत्रप्रवर्त्तकस्य मुने-र्यावर्त्तको मुनिगणः । जमदग्निगोत्रस्य जमदग्नि-और्व्व-वशिष्ठाः । भरद्वाज-गोत्रस्य भरद्वाज-आङ्गिरस-बार्हस्पत्याः । विश्वामित्रगोत्रस्य विश्वामित्र-मरीचि-कौशिकाः । अत्रिगोत्रस्य अत्रि-आत्रेय ज्ञानातपाः । इत्यादि ।

End. धन्वन्तरिगोत्रस्य धन्वन्तरि-अथार-नैयभ्रुव-आङ्गिरस-बार्हस्पत्याः । एवमन्ये व्यवहारतो ज्ञातव्याः । विष्णुदत्तिगोत्रस्य विष्णुदत्ति-आङ्गिरस-बार्हस्पत्याः ॥

Colophon. इति धनञ्जयकृते धर्म्मप्रदीपे गोत्रप्रवरविवेकः ॥ इति श्रीदुर्गा ॥

विषयः। गोत्रलक्षणम् । प्रवरलक्षणम् । जमदग्निप्रभृतिषण्णत्रिंशद्गोत्राणां प्रवरकथनम् । मतभेदमाश्रित्य केषाञ्चिद्गोत्राणां प्रवरस्य द्वैविध्यकथनञ्च ।

No. 57. गोपालषड्ङ्गम् . (गोपालपटल-गोपालमन्त्रपद्धति-गोपालसहस्रनाम-गोपालकवच-गोपालस्तवराजात्मकम्) Substance, country-made paper, 7×4 inches. Folia, 104. Lines, 5 on a page. Extent, 100 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः । शुभम् ।
ॐ गोपीजनान्ते प्रवदेद् बल्लभायाग्निसुन्दरी ।
अयं दशाक्षरो मन्त्रो दृष्टादृष्टफलप्रदः ॥
अथ पूजाप्रकरणम् । इत्यादि ।

End. राजव × × × मेति भवेत् सर्व्वजनप्रियः ।
अचलां श्रियमाप्नोति स वाग्मी जायते भुवम् ॥

Colophon. इति श्रीगौतमीयतन्त्रे गोपालस्तवराजः समाप्तः ॥

विषयः। अङ्गन्यास-ध्यान-विन्दुबीज कामबीज-अङ्गमन्त्राद्यात्मकगोपालपटल-गोपालमन्त्र-पद्धति—सम्मोहनतन्त्रोक्तहरपार्व्वतीसंवादमयगोपालसहस्रनाम—सनत्कुमारसंहितान्तर्गतत्रैलोक्य-मङ्गलनामगोपालकवच-गौतमीतन्त्रान्तर्निहितगोपालस्तवराजात्मकोऽयं ग्रन्थः ॥

No. 58. गोपालसहस्रनामभूषणम् . By दयालुशर्म्मा . Substance, country-made paper, 16×5 inches. Folia, 31. Lines, 16 on a page. Extent, 1,200 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1885. Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Bhārata Rāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीमते रामानुजाय नमः । श्रीविश्वगुरवे नमः ।
ॐ नमः श्रीभुवोरस्तु देवाय दुरितच्छिदे । (?)
ज्ञप्त्याय तदुपज्ञाय गुरवे बुद्धिसाक्षिणे ॥
चिकीर्षोर्नामसाहस्रभूषणं गोपिकापतेः ।
शिवः शिवदृशा × × र्ज्ञो दाक्षिण्यमवताद् विभुः ॥
जयजय + + + + + ।

इह खलु सकलभुवनवन्द्यानवद्यैकशरणचरणा पञ्जरार्पितवसुमतीमण्डला गौरी निजस्वामिनं शङ्करं जगतां सुखकरं शिवं पृच्छति तदज्ञातुमिच्छतीति शङ्कराभिन्नाश्रयश्चत्यन्तज्ञानानुकूलव्यापाराश्रया गौरीति शब्दबुद्धेरित्यादि ॥

End. हे मदादेवि तस्य गृहे सदा सर्व्वस्मिन् काले श्रीगोपालो देवः वसेत् यस्य गेहे नाम्नां सहस्रमिति पूजितमपि तिष्ठति किं पुनरभ्यस्तमिति सिद्धम् ।
इति श्रीगोपालसहस्रनामस्तोत्रं विवृतं समाप्तम् ॥
बुधौ शुद्धिमतो निरीक्ष्य नितरां गौड़ान् क्रियासु स्थिरान्
प्रायो द्राविड़भूसुरानिति यदोर्व्वेशावतंसो विभुः ।
शास्त्रव्याजमयात्युपासनपरानचानयन्भूसुरां-
श्छाकद्वीपनिवासिनोऽथ सवितुर्भर्गानुरूपान् भुवि ॥
सारस्वताः कान्यकुब्जा गौड़ा उत्कलमैथिलाः ।
पञ्चगौड़ाः समाख्याता विन्ध्यस्योत्तरवासिनः ॥
\+ + × +
मामान् विस्मर यादवेन्द्र जगतां नाथेन्द्रदर्पापहन्
\+ + + + ।
\+ + + + +
दीनानाथदयानिधे दयितया नाथान् सनाथान् कुरु ॥

Colophon. इति श्रीभगवदर्पितसर्व्वस्वेन भूदेवशर्म्मणिष्येण मित्रश्रीमद्दयालुशर्म्मणा विरचितं श्रीगोपालसहस्रनामभूषणं समाप्तम् ॥ संवत् १८८५ ॥

विषयः । गोपालसहस्रनामस्तोत्रस्य व्याख्यानम् ।

No. 59. गोपालसहस्रनामविवृतिः. Substance, country-made paper, 13×5 inches. Folia, 52. Lines, 5 on a page. Extent, 150 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
ॐ नमः श्रीभुवोरस्तु देवाय दुरितच्छिदे ।
ब्रह्मणाय तदुपब्रह्मे गुरवे बुद्धिसाक्षिणे ॥

चिकीर्षोर्नामसाहस्रभाष्यं श्रीगोपिकापतेः ।
शिवः शिवदयालोर्मे दाक्षिण्यमवतादिभुः ॥ इत्यादि ।

End. यस्य गेहे नाम्नां सहस्रमिति पूजितमपि तिष्ठति किं पुनरभ्यस्तमिति ॥

Colophon. इति श्रीगोपालसहस्रनामविवृतिः समाप्ता ॥

विषयः । गोपालसहस्रनामव्याख्यानम् ।

No. 60. गौरगणोद्देशदीपिका. By **कविकर्णपूरः.** Substance, country-made paper, 13 × 5 inches. Folia, 10. Lines, 13 on a page. Extent, 325 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Seyādsol *vid* Rāṇigañja Śrīcandranānda Ṭhākura. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीश्रीराधाकृष्णाभ्यां नमः ।
यः श्रीवृन्दावनभुवि पुरा सच्चिदानन्दसान्द्रो
गौराङ्गीभिः सदृशरुचिभिः श्यामधामा ननर्त्त ।
तासां श्रश्वत् दृढतरपरीरम्भसम्मोदतः किं
गौराङ्गः स न जयति नवद्वीपमालम्बमानः ॥ इत्यादि ।

End. गौराङ्गकान्तशरणौ चिरञ्जीवसुलोचनौ ।
नयेन्न × × गुर्व्वाख्यामिति शास्त्रानुसारतः ॥
श्रीश्रीनाथस्य पूर्व्वाख्या मया न प्रकटीकृता ।
+ + कारपरीपाट्या यो भागवतसंहिता ॥
कुमारहट्टे यत्कीर्त्तिः कृष्णदेवो विराजते (?)
× × महान्तः क्रमभङ्गभूता-
स्ते मेऽपराधं कृपया क्षमन्तु ।
गुणान् विनिर्णीय सतां स + +
ब्रह्मेशशेषाः कथितुं न शक्ताः ॥
मीमांसकेभ्यः शठतार्किकेभ्यो
विशेषतो हेतुवचः + + ।
गोप्यः प्रयत्नाद्रसशास्त्रविद्भ्यो
देयः सदा गौरपदाश्रयेभ्यः ॥

श्रीगौराङ्गगणोद्देशदीपिका रचिता मया ।
दीयतां परमानन्दसन्दोहा भक्तवेश्मनि ॥
शाकेवसुग्रहभिनैव युक्ते + ×
ग्रन्थो ममाविरभवत् कथमस्य वक्त्रात् ।
चैतन्यचरिताद्भुतमग्नचित्तैः
शोध्यः नितगौरगणाख्य एषः ॥ (?)

Colophon. इति श्रीकविकर्णपूरविरचिता श्रीगौराङ्गगणोद्देशदीपिका समाप्ता ॥ ० ॥

विषयः । नित्यानन्दाद्वैतादिसकलगौराङ्गपार्षदनामादिनिरूपणम् ।

No. 61. चन्द्रदूतम्. By श्रीकृष्णचन्द्रतर्कालङ्कारः. Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 14. Lines, 4 on a page. Extent, 112 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Āḍāihājār, District Ḍhākā, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
रामो रामाभिरामो रमितकरभरैरात्मरामाधिरामो-
त्तप्तो मोमुह्यमानो झटिति वियति तं वीक्ष्य चन्द्रं तदीयैः ।
स्मरोऽयं वा स्मरो वा स्मरहरिपुरिति वा स्मर्मणिर्वा विभाति
प्राणेशीवक्त्रचन्द्रः किमु गगनचरस्तर्कयामास चैतत् ॥
नायं स्मरः कुवलयवपुर्न स्मरः खड्गलक्ष्मा
मारप्रादुर्भवनवचनो न स्मरारि ... ... ।
न प्राणेशीमुखदनशशी दूरगो यत् ... ...
जाने प्राणप्रणयविकली दुःखशङ्की शशाङ्कः ॥ इत्यादि ।

End. इति निगदितवाक्यः प्रेक्षमाणः शशाङ्कं
मदनशरहताङ्गो वर्द्धिषा रिङ्गमाणः ।
विरहजलधिजेन प्रेमवारिप्रपूर्णो
रघुवरकुलसिंहः क्ष्मातले सम्पपात ॥
इति कतिपयवेलाः संस्थितो मूर्च्छितात्मा
किमिति किमिति वाक्यैर्बोधितो लक्ष्मणेन ।
झटिति करिकरौघैः क्षालिताश्रास्य दृष्ट्वा
शिव शिव विदितात्मा जिघ्रयामास रामः ॥

Colophon. इति श्रीगोपीकान्तभट्टाचार्य्यात्मज-श्रीकृष्णचन्द्रतर्कालङ्कारविरचितं चन्द्र-दूतमहाकाव्यं समाप्तम् ॥

मत्काव्यपीयूषरसप्रमोदो येषाञ्च ... ... ।
गच्छन्तु ते मत्कृतकाव्यमेतत् श्रीराम ... कोमलाङ्गम् ॥
श्रीहरिकृष्णशर्म्मणो लिपिरेषा पुस्तिका च ।

विषयः । सीतां प्रति रामस्य दूतरूपेण चन्द्रमसः प्रेषणम् ।

No. 62. चम्पूभारतम् . By अनन्तभट्टः . Substance, country-made paper, $14 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 89. Lines, 7 on a page. Extent, 1869 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vēḍo, Post Office Raghunāthapura, District Mānabhūma Veṇkaṭa, Varadācāryya Gosvāmī, Appearance, tolerable. Prose and verse. Incorrect.

Beginning. कल्पं वो विधत्तां करटमदधुनीलोलकल्लोलमाला-
खेलल्लोलम्बकोलाहलमुखरितदिक्चक्रवाकान्तरालम् ।
प्रत्नं वेतसरत्नं सततपरिचलत्कर्णतानप्ररोहं
दूताङ्कुरचिद्दीर्घादरविहतफणाशुद्धभूषासुजङ्गः ॥ (?) इत्यादि ।

End. शौरेर्दीक्षा घटितनिजदोर्द्दर्म्मभूर्वेदिपार्श्वे
साक्षीणां श्रुतमखदृशां सन्दधानोऽभ्यसूयाम् ।
तत्ताध्वर्च्चुं नियमपरधीराजहाराश्वमेधं (?)
... ... ॥
राज्ञां मौलिपरम्परां चरणयोः पाणौ प्रदानश्रियं
बुद्धौ रजेन योदयं हृदि कृपां सत्यं रसज्ञाञ्चले । (?)
वाचौ सागरमेखलां वसुमतीं मस्ते किरीटं मुदा
कुर्व्वन्धर्म्मतनूभवश्चिरमसौ गोपायति स्म प्रजाः ॥ * ॥

Colophon. इत्यनन्तभट्टस्य कृतौ चम्पूभारते द्वादशस्तवकः समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॥

विषयः । संक्षेपेण महाभारतीयविषयस्य कथनम् ।

No. 63. चिकित्सादर्पणः . Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 313. Lines, 10 on a page. Extent, 9390 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vākule, Post Office Sālataḍā, District Vāṅkuḍā. Bābu Balarāma Caudhurī. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

23556

Beginning. ॐ नमः शिवाय ।

रोगमादौ परीक्षेत ततोऽनन्तरमौषधम् ।
ततः कर्म्म भिषक् पश्चात् ज्ञानपूर्व्वं समाचरेत् ॥
औषधा नीरसाः सर्व्वे मन्त्रयित्वा प्रदापयेत् ।
तेन सर्व्वं प्रयच्छन्ति आयुरारोग्यमेव च ॥
अथातो मूलिकाहरणविधिमाह ।
स्वभावारुणमेकान्ते प्रभाते मन्त्रयुक्तितः ।
संग्राह्यमौषधैर्नैव न चेद्भवति काष्ठवत् ॥ इत्यादि ।

End. कोषातकी नीलकण्ठा लाङ्गली सच्चदेविका ।
चक्रमर्द्दमृताकन्दकाकमाचीरविप्रिया ।
विष्णुक्रान्ता हस्तिशुण्डी विदारी भृङ्गराट् पटुः ॥

Colophon. अतःपरं खण्डितम् ॥ ० ॥

विषयः । औषधग्रहणकरणादिनिरूपणम् । भेद्यादिज्वराङ्कुशनिरूपणम् । बृहद्गुडूच्यादिकथनम् । काञ्जिकरसादिनिरूपणम् । वारवल्लिकथनम् । लघुगङ्गाधरचूर्णादिनिरूपणम् । ग्रहणादिचिकित्सा । महागङ्गाधरवट्यादिनिरूपणम् । मृतावरीघृतादिनिरूपणम् । मूकादिचिकित्सा । उदररोगादिचिकित्सा । निर्गुण्डीतैलादिनिरूपणम् । कुष्ठरोगचिकित्सादिः । कर्णरोगादिचिकित्सा । शिरोरोगादिचिकित्सा च ॥

No. 64. चित्रकूटमाहात्म्यम् . Substance, country-made paper, 8×5 inches. Folia, 40. Lines, 11 on a page. Extent, 880 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1933 Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीमते रामानुजाय नमः ।

रामं कामाभिरामं रघुकुलतिलकं सीतया शोभनीयं
श्यामं भक्तार्त्तिनाशं खजनभयहरं वामदेवाधिवन्द्यम् ।
कामं कामार्त्तिनाशं कलिकलुषहरं कामदं कामदानां
वन्दे लोकाभिरामं दशरथतनयं रावणारिं रमेशम् ॥
यतः सर्व्वाणि भूतानि प्रतिभान्ति स्थितानि च ।
यत्रैवोपशमं यान्ति तस्मै सत्यात्मने नमः ॥

... ...

श्रुत्वा रामायणं कृष्ण-रामचारित्रभूषितम् ।
भुशुण्डिं परिपप्रच्छ माण्डिल्यो भगवान्ऋषिः ॥

माण्डिल्य उवाच ।

श्रुतं त्वत्तः कृपासिन्धो जगदुत्पत्तिकारणम् ।
अधुना श्रोतुमिच्छामि तीर्थमाहात्म्यमुत्तमम् ॥
चित्रकूटो गिरिश्रेष्ठः श्रीरामपदभूषितः ।
यस्मिन् श्रीजानकीनाथो रमते सर्व्वदैव हि ॥
माहात्म्यं श्रोतुमिच्छामि रहस्यं श्रुतिसम्मितम् ।
श्रुतञ्च परमैश्वर्य्य श्रीरामस्य गिरेः प्रभो ॥ इत्यादि ।

End. माहात्म्यमेतत् कथितं पुरातनं वाल्मीकिगीतं सुतधान्यवर्द्धनम् ।
पठन्ति गायन्ति शृणन्ति ये नरास्ते रामभक्तिं सततं लभन्ते ॥

Colophon. इति श्रीबृहद्रामायणे श्रीचित्रकूटमाहात्म्ये समस्ततीर्थवर्णनं नाम षोड़शोऽध्यायः समाप्तः । जेठ वदि संवत् १९२१ अवस्थान श्रीचित्रकूट ।

विषयः । चित्रकूटमाहात्म्यकीर्त्तनम् । प्रसङ्गतः सर्व्वतीर्थानां माहात्म्यकीर्त्तनञ्च ।

No. 65. चैतन्यचन्द्रामृतम्. By **प्रबोधानन्दसरस्वती.** Substance country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 37. Lines, 3 on a page. Extent, 277 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Seyāḍsol, District Vardhamāna, *Çrī* Candranātha Ṭhākura. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगौराङ्गः शरणम् ।

सुमस्तं चैतन्याकृतिमतिविमर्य्यादपरमा-
द्भुतौदार्य्यं वर्य्यं व्रजपतिकुमारं रसयितुम् ।
विशुद्धप्रेमोन्मदमधुरपीयूषलहरीं
प्रदातुं चान्येभ्यः परपदनवद्वीपप्रकटम् ॥ इत्यादि ।

End. ब्रह्मेशादिमहाश्चर्य्यमहिमापि महाप्रभुः ।
मुग्धबालोदितं श्रुत्वा स्निग्धोरस्यं भविष्यति ॥

दृष्टं न श्रास्त्रं गुरवो न पूजा
विवेचितं नापि बुधैः सुबुद्धा ।
यथा तथा जल्पतु बालभावात्
तथैव मे गौरहरिः प्रसीदतु ॥ ० ॥

Colophon. इति श्रीप्रबोधानन्दसरस्वतीगोस्वामिना विरचितं श्रीमच्चैतन्यचन्द्रामृतं सम्पूर्णम् । श्रीश्रीनरहरिचैतन्य ॥

विषयः । श्रीचैतन्यदेवस्य स्तवः ।

No. 66. चैतन्यचन्द्रामृतव्याख्या . (रसिकास्वादिनी) . Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 40. Lines, 11 on a page. Extent, 1,320 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Uthuli, *Śrī* Dinabandhu Gosvāmī. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीकृष्णचैतन्यचन्द्राय नमः ।
कृत्वा दण्डप्रणामं स्वगुरुवरमहाश्रीहसिंहाङ्घ्रिपद्मे
केनाप्यानन्दि-नाम्ना प्रकरणघटिका रच्यतेऽनर्घबुद्धा ।
टीका चैतन्यचन्द्रामृतरसरसिकास्वादिनी वैष्णवानां
देवाख्यानामिवासत्कुलदनुजघटा मोहिनीव ... ॥ इत्यादि ।

End. तत्तत् श्रवणादिपूर्व्वकप्रेमामृतवर्त्तित्वं सूचितम् ।
प्रेमनाम ... त्वादि श्रीवृन्दावनमाधुरीम् ।
राधिकाञ्च विजानीयात् को वा गौरहरिं विना ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीचैतन्यचन्द्रामृतेऽवतारमहिमप्रकाशे विंशतिपद्यात्मके रसिकास्वादिन्यां टीकायां संज्ञयो विभागः ॥

विषयः । चैतन्यचन्द्रामृतस्य व्याख्यानम् ।

No. 67. छन्दः . Substance, country-made paper, 6×3 inches. Folia, 12. Lines, 8 on a page. Extent, 115 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Gobinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय परापर्य्याय श्रीकृष्णाय नमः । ॐ ।
म य-र-स त-ज-भ-न ल ग संभितं भ्रमति वाङ्मयं जगति यस्य
स जयति पिङ्गलनागः शिवप्रसादाद्विशुद्धमतिः ।
त्रिगुरुर्विद्धि मकारं लघ्वादिसमन्वितं यकाराख्यं
लघुमध्यमन्तरे यं सकारमन्ते गुरुनिबद्धम् ॥ इत्यादि ।

End. शेषः प्रचित इति । अचानुक्तं गाथा । द्विकौलौ । मिश्रौ । इत्थग्रा मिश्राः वसवस्त्रिकाः ।

Colophon. इति छन्दः समाप्तम् ॥

विषयः । छन्दसां विशेषेण कथनम् ।

No. 68. जन्मचन्द्रिका. Substance, palm leaf $15 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 59. Lines, 3 on a page. Extent, 463 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kalasakāṭi *vid* Barisāl, Paṇḍita Kāçiçvara Tarkālaṅkāra. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः सूर्य्याय । अथ जन्मचन्द्रिका लिख्यते । अथ पापसौम्यग्रह-निर्णयः । अर्की-नेन्द्वर्क-सौवाराः पापाः सौम्यास्ततोऽपरे । इत्यादि ।

End. शत्रुस्थाने स्थितो जीवो रिपुगेही विधोः सुतः ।
एष शत्रुगतो योगो यदि शत्रुसमो भवेत् ॥

Colophon. इति जन्मचन्द्रिका समाप्ता ॥

विषयः । पापादिग्रहनिर्णयः । ग्रहदृष्ट्यादिकथनम् । ग्रहक्षेत्रादिनिरूपणम् । ग्रहाणा-मुच्चनीचादिकथनम् । ग्रहाणां मूलत्रिकोणादिकथनम् । नात्रिकदशादिकथनम् । ग्रहाणां स्त्रीपुरुषज्ञानम् । योगादिकथनञ्च ॥

No. 69. जातरिष्ट्यादिनिर्णयः. By **विद्यार्णवः.** Substance, country-made paper, $13 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 35. Lines, 5 on a page. Extent, 600 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ākiādhala, Post Office Lohajaṅga, District Ḍhākā, Paṇḍita Kāçīnātha Tarkālaṅkāra. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीसूर्य्याय ।

प्रणम्य परमानन्दं क्षणं त्रिभुवनेश्वरम् ।
वक्ष्ये विद्यार्णवो विद्वान् जातरिष्टादिनिर्णयम् ॥
आदौ गण्डनिरूपणम् । दीपिकायाम् ।
अश्विनी-मघ-मूलानां तिस्रो गण्डाद्यनाड़िकाः ॥ इत्यादि ।

End. खण्डितत्वात् शेषो नास्ति ।

विषयः । गण्डादिनिरूपणम् । जन्मस्थानादिनिरूपणम् । जानकशिरोज्ञानादि-निरूपणम् । दण्डाधिपादिकथनम् । मूर्द्धादिप्रसवज्ञाननिरूपणम् । रिष्टादिनिरूपणञ्च ।

No. 70. जानकीगीता . By श्रीहर्य्याचार्य्यः . Substance, country-made paper, $7\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 11 on a page. Extent, 198 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Bharatarāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीमते रामानुजाय नमः ।

साक्षाज्यमर्पयति भक्तिलवेऽप्युदग्रं
प्रेम्णि प्रदर्शयति पादसरोजशोभाम् ।
विघ्नं निवारयति या भजतां समन्तात्
सा जानकी विजयते कुलदैवतं नः ॥
विद्युच्छतातिमवाप निरीक्ष्य कान्तिं
क्षोभं करीन्द्रनिकरो गतिमाकलय्य ।
यस्या विलोक्य वदनं परितापमिन्दुः
सा जानकी रघुपतेर्मुदमातनोति ॥

× × × ×

गम्भार-रागे एकताली-ताले ।
जय जय जानकि रघुपतिदयिते
विधि-शिव-सनक-शुकादिकमहिते ।
देवि शरणं तव करुणा अभिलषिता
त्रिभुवनगुरुणा । ध्रु ॥ इत्यादि ।

End. जय जितदूषणा सुरकुलभूषणा जय जय हरिद्यिते ।
जय कविकमलविरोचन सुन्दर जय जय निखिले क्षिते ॥
जय दशमुखदूषणनिकरक्षताशन जय जय युवतिमणे ।
जय जय सदयहृदय सकलेश्वर जय जय नतचरणे ॥

\+ + +

विद्याविभूषणयुतो हरिरङ्गनाभ-
पादारविन्दमधुपो यदिदं व्यधत्त ।
श्रीजानकीचरितगीतमुदग्रभावात्
तत् साधवः प्रतिदिनं मुदिताः पिबन्तु ॥

Colophon. इति श्रीचर्य्याचार्य्यविरचिते श्रीजानकीगीते आनन्दसीतारघुनन्दनो नाम षष्ठः सर्गः ॥

विषयः । गीतगोविन्दानुकारिणी श्रीजानकीविषयिणी गीतावलिः ॥

No. 71. जालन्धरमाहात्म्यम् (ब्रह्माण्डपुराणीयम्). Substance, country-made paper, 13 × 5 inches. Folia, 36. Lines, 10 on a page. Extent, 1,080 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1839. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । शौनकाद्य ऊचुः ।
सूत सूत महाभाग सदागमविदाम्बर ।
धन्योऽसि कृतकृत्योऽसि यस्य ते मतिरीदृशी ॥
जालन्धरस्य माहात्म्यं श्रावितं कुलसत्तम ।
पुनश्च श्रोतुमिच्छामस्ततः किञ्चिन्महाव्रत ॥ इत्यादि ।

End. वक्तुमर्होसि सर्व्वं हि किं वाच्यमधिकं मया ॥

Colophon. इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे जालन्धरमाहात्म्ये चयोदशोऽध्यायः । सम्वत् १८३९

विषयः । १ मे अध्याये विप्रग्रामाहात्म्यम् । २ ये अध्याये वाणगङ्गाख्यापनम् । ३ ये अध्याये तस्य माहात्म्यकीर्त्तनम् । ४ र्थ—१३ शेषु अध्यायेषु जालन्धरमाहात्म्यादिकथनम् ।

No. 72. ज्योतिषरत्नं. By केशवतर्कपञ्चानन. Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 15. Lines, 7 on a page. Extent, 420 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1748. Place of deposit, Vākule *viâ* Sālataḍā, District Vāṅkuḍā, Bābu Caṇḍīcaraṇa Caṭṭopādhyāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ राधाकृष्णाभ्यां नमः ।

श्रीकृष्णं सच्चिदानन्दं प्रणम्य जगदीश्वरम् ।
हिताय ज्योतिषः श्लोकान् सङ्गिनोमि यथोचितम् ॥
तत्र सर्व्वकार्य्येषु वर्जनीयत्वात् प्रथमं वारवेला लिख्यते ।
रवेर्वज्यं चतुः पञ्च सोमे सप्तद्वयं तथा ।
कुजे षष्ठं द्वितीयञ्च बुधे वाणत्रयोदशम् ॥
गुरौ सप्ताष्टकञ्चैव चिचत्वारि च भार्गवे ।
शनावाद्यन्तषष्ठञ्च वारवेला प्रकीर्त्तिता ॥ इत्यादि ।

End.

खदृग्भिर्दृग्भां हृत्वा नवभिर्भागमाहरेत् ।
लब्धा मासास्तु तच्छेषं पूरयित्वा तु चिंशता ॥
अङ्कैर्हृत्वा दिनं लभ्यं तच्छेषे षष्टिपूरिते ।
नवभिश्च हृते लब्धा ज्ञेया दण्डास्तदन्तरे ॥
ज्योतिःशास्त्रमहाम्भोधेः सारात्सारतरं धृतम् ।
अभ्यस्यमेतत् सततं व्यवहारोपयोगि यत् ॥ * ॥

Colophon.

इति श्रीकेशवतर्कपञ्चाननभट्टाचार्य्यविरचितं ज्योतिषरत्नं समाप्तम् ॥ * ॥
शकाब्दाः १७४८ ।

विषयः । वारवेलाकथनम् । रिक्तादिकथनम् । चन्द्रवासवेधशूलादिकथनम् । नक्षत्राणां देवतानिरूपणम् । अमृतयोगादिकथनम् । विवाहविहितनक्षत्रादिनिरूपणम् । सप्तशलाकावेधादिनिरूपणम् । युतयामित्रादिकथनम् । नववध्वागमनकालादिकथनम् । ऋतुफलादिनिरूपणम् । नामकरणान्नप्राशनादिकालनिरूपणम् । तिथिदग्धादिकथनम् । पञ्चामृतादिकथनम् । बीजवपनादिनिरूपणम् । रत्नादिभोगकालनिरूपणञ्च ।

No. 73. ज्योतिःसारः. By श्रीकृष्णदेवस्मार्त्तवागीशभट्टाचार्य्यः. Substance, country-made paper, 17×3½ inches. Folia, 92. Lines, 7 on a page. Extent, 2,576 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Rādhānagara, Paṇḍita Guruprasanna Vidyāratna. Appearance, tolerable Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीकृष्ण मानुस्मर ।

श्रीसूर्य्यं विघ्नराजञ्च श्रीगुरुं श्रीरघूत्तमम् ।
नत्वाचष्टे कृष्णदेवो ज्योतिःसारं सतां मुदे ॥
प्रकाश्यते प्रदीपेन वर्त्तमानघटादिकम् ।
ज्योतिःशास्त्रप्रदीपेन विश्वं कालत्रयोदितम् ॥
सप्तविंशतिभैर्ज्योतिश्चक्रं क्षितिमितवायुगम् ।
तदर्कांशो भवेद्वह्निर्नवर्क्षचरणाङ्कितः ॥
अस्यार्थो यथा,— अश्विन्यादिसप्तविंशतिनक्षत्रे ज्योतिश्चक्रं भवति तच्चक्रं क्षितिमितवायुगं स्थिरेण वायुविशेषेण धृतम् । तस्यार्कांशो द्वादशांशो अश्विन्यादिनक्षत्रनवपादाङ्कितो राशिर्भवेत् । तथाच अश्विन्यादिसप्तविंशानां भानां नवनवाङ्घ्रिभिरेकैकराशिर्मेषादिद्वादशैव ते ॥ इत्यादि ॥

End. अतएव विष्णुपुराणम् ।

स्मृते सकलकल्याणभाजनं यत्र जायते ।
पुरुषं तमजं नित्यं व्रजामि शरणं हरिम् ॥
रिष्टयो व्यतिपाताश्च येऽन्ये त्वनीतिसम्भवाः ।
ते नामस्मरणाद्विष्णोर्नाशं यान्ति महात्मनः ॥
विदेशगतभ्रातुरन्वेषणाय न गन्तव्यम् ।

विष्णुपुराणम् ।

ततः प्रभृति वै भ्राता भ्रातुरन्वेषणे द्विज ।
प्रयातो न पश्यति तथा तत्र कार्य्यं विजानता ॥
ततः प्रभृति न भ्रातुः कनीयान् मार्गमिच्छति ।
अन्विष्य दुःखमाप्नोति तेन तत्परिवर्जयेत् ॥
इति याचाप्रकरणं समाप्तम् ।

Colophon. इति महामहोपाध्याय—श्रीकृष्णदेवस्मार्त्तवाग्वीशभट्टाचार्य्यविरचितो ज्योतिः-सारः समाप्तः ॥

विषयः । राशिनिरूपणम् । केन्द्रपर्य्यायतत्स्थाननिरूपणम् । ग्रहवर्णकथनम् । दिगधिप-निरूपणम् । दिक्बलिकथनम् । गुणरसाधिपकथनम् । जात्यधिपकथनम् । वेदाद्यधिप-कथनम् । दुष्टतिथिनिरूपणम् । ग्रहचन्द्रादिशुद्धिनिरूपणम् । जातक-सूतिप्रसवादिजारज-योगप्रभृतिनिरूपणम् । पापग्रहरिष्टिकथनम् । रिष्टिभङ्गादिनिरूपणम् । द्विग्रहयोगफलनिरू-पणम् । अस्तदेशफलादिनिरूपणम् । क्षुत्प्रभृतिफलनिरूपणम् । याचाप्रकरणञ्च ॥

No. 74. ज्योतिःसारः. By महेशपद्मानन. Substance, country-made paper, 17×3 inches. Folia, 26. Lines, 5 on a page. Extent, 650 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kājoḍā, District Bardhamāna *vid* Aṇḍāl, Paṇḍita Mādhava Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो विवस्वते ॥

प्रणम्य भास्करं देवं बालकानां हितैषिणा ।
क्रियते श्रीमहेशेन सारो ज्योतिषि चलतः ॥
वैशाखो ज्यैष्ठ आषाढः श्रावणो भाद्रसंज्ञकः ।
आश्विनः कार्त्तिको मार्गः पौषो माघस्तथैव च ॥
फाल्गुनश्चैव इत्येव मासा द्वादश विश्रुताः ।
इति माससंज्ञा ॥ इत्यादि ।

End. मेषोत्तरापुष्यधनिष्ठषाद्वपिचोऽम्बुदे + वरणे शुभेऽर्के
वारे कुशुक्रेन्दुबृहस्पतीनां शुभप्रदः स्यात् सरसः प्रकाशः ॥ * ॥

Colophon. इति महेशपद्माननविरचितो ज्योतिःसारः समाप्तः ॥ * ॥ श्रीहरिः ।

विषयः। मासराशिसंज्ञादिनिरूपणम्। अस्तादियोगनिरूपणम्। रविचन्द्रादिशुद्धि-निरूपणम्। यात्रिकतिथिनक्षत्रादिनिरूपणम्। निषिद्धनक्षत्रादिकथनम्। त्रैक्काण्यवस्थादिः। जन्मलग्नादिनिर्णयः। चन्द्रादीनां स्थूलदशानिरूपणम्। वर्षणजनिताकालकथनम्। विवाहनक्षत्रादिकथनम्। गण्डपादादिनिरूपणम्। वास्तुप्रकरणम्। हलप्रवाहादिकाल-निरूपणञ्च।

No. 75. ज्योतीरत्नम्. By गोपालचक्रवर्त्ती. Substance, country-made paper, 16×2½ inches. Folia, 154. Line, 5 on a page. Extent, 3,850 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1631. Place of deposit, District Medinīpura, Post Office Çirṣā, Yadupura, Paṇḍita Rājendralāla Gosvāmī. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीसूर्य्याय ।

लक्ष्मीशेशविरिञ्चि-सुररजनीजानीन्दुजक्रूर + + वा-
गीशा सु + + नार्किराजशिखिनो मूर्द्धा प्रणम्याम्बिकाम् ।

ज्योतीरत्नमिदं तनोति सुधियां मोदाय नानागमात्
संगृह्याखिलकर्म्मसु क्षितिसुरो गोपालनामा क्षती ॥
वराद्यादिक्षतान् ग्रन्थानालोक्य बङ्गयो मया ।
निरूप्यते कर्म्मकाण्डः सविशेषः सतां मुदे ॥
स्वरूपं राशिचक्रस्य नक्षत्राणाञ्च कीर्त्तनम् ।
देवताकीर्त्तनं तेषां नक्षत्रै + + + + ॥ इत्यादि ।

End. शब्दागमं सुनिपुणं कविचन्द्रपादात्
योऽधीत्य तत्र + + क्षमतं व्यतानीत् ।
काव्यादिशास्त्रनिवहेषु तथा × ×
यः सर्व्वदा व्यरचयद् बङ्गयस्तु पश्चात् ॥
ज्योतीरत्नमिदं तस्य + + + + ।
नानाग्रन्थेषु यज्ज्ञेयं + + + + ॥
वेदाङ्कबाणावनि १५९४ संमितेऽब्दे
शाके दिनेशे प्रमदां गते च ।
गोपालशर्म्मा समपूरि शास्त्र-
मिदं मुदा रूपवता + + + + ॥

Colophon. इति श्रीकविचन्द्रचरणारविन्दद्वन्द्वनिःस्यन्द + + + मधुव्रत-श्रीगोपाल-चक्रवर्त्तिविरचितं ज्योतीरत्नं सम्पूर्णम् ॥ श्रीरामः शरणम् । शकाब्दा १६३१

विषयः । राशिनक्षत्रनिरूपणम् । सप्तविंशतिनक्षत्रघटितराशिमण्डलनिरूपणम् । लग्न-स्थाननिरूपणम् । कालाशुद्धिविवेचनम् । चन्द्रतारादिशुद्धिविवेचनम् । पुंसवनादिक्षत्य-निरूपणम् । क्षणिकर्म्मादिनिरूपणम् । दृष्टिज्ञानादिनिरूपणम् । शुभलग्नादिनिरूपणम् । शक्रोत्थानादिप्रकरणनिरूपणम् ॥

No. 76. तत्त्वानुसन्धानम् . (अद्वैतचिन्ताकौस्तुभनामकटीकासहितम्)
Substance, country-made paper, 14 × 5½ inches. Folia, 147. Lines, 12 on a page. Extent, 5,292 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Beginning. मूलस्य । वृत्तिर्नामविषयचैतन्याभिव्यञ्जकोऽन्तःकरणाज्ञानयोः परिणाम-विशेषः । अभिव्यञ्जकत्वं नामापरोक्षव्यवहारजनकत्वमावरणपरिणामो नाम । इत्यादि ।

टीकायाः प्रारम्भवाक्यम् । श्रीकृष्णाय नमः ।
प्रमातारं मानं फलमपि च मेयं त्रिजगतां
नियन्तारं जीवं विगलितभिदं प्रौढममलम् ।
यमाद्यैर्योगीन्द्रा जडतनुसमासङ्गवशतो
नमामस्तं कृष्णं व्रजयुवति ... कमलम् ॥
तत्त्वमस्यादिवाक्यजन्याखण्डापरोक्षवृत्त्या ज्ञाननिवृत्तिरानन्दावाप्तिश्च भवती-त्युक्तं तत्र केयं वृत्तिः किं वा तत्र प्रमाणं कथं वा तदुत्पत्तिः वृत्त्या वा किं प्रयोजनमित्याकाङ्क्षायां प्रमाप्रमाभेदेन द्विविधां वृत्तिं निरूपयितुं प्रथमां वृत्तिं लक्षयति वृत्तिर्नामेति । इत्यादि ।

End. मूलस्य ।
परमसुखपयोधौ मग्नचित्तो मदेश-
हरि-विधि-सुरमुख्यान् देशिकान् देहमात्रम् ।
जगदपि न विजाने पूर्णसत्यात्मसंवित्-
सुखतनुरहमात्मा सर्व्वसंसारशून्यम् ॥
यदुकुलवररत्नं कृष्णमन्यांश्च देवान्
मनुजपशुमृगादीन् ब्राह्मणादीन् न जाने ।
परमसुखसमुद्रे ... ... तन्मयोऽहं
गलितनिखिलभेदः सत्यबोधैकरूपः ॥

Colophon. इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीमत्स्वयंप्रकाशानन्दसरस्वतीपूज्यपाद-शिष्यमहादेवसरस्वतीमुनिविरचितं तत्त्वानुसन्धानं ॥
मतिसञ्चितध्यानयोगेन बन्धे क्षीणे साक्षात्कृतोऽसौ मुनिवरनिकरैः प्रौढसत्त्वै-रुदारैर्मुक्तो गम्यो मुकुन्दो यदुकुलतिलकः श्रेयसे भूयसेऽस्तु ॥ (?)
जिज्ञासितव्यो विमलान्तरङ्गै-
रानन्दविज्ञानसदैकरूपः ।
वेदान्तवेद्यो यतिवर्य्यगम्यो
गोपीजनेशः प्रदिशत्वभीष्टम् ॥

वाणीति वेदवचनानि वदन्ति देवीं
यामात्मयोनिरहिणौ हृदये स्मरन्ति ।
यच्चिन्तया सकलशास्त्रकृतो भवन्ति
तामानतोऽस्मि सततं प्रणतेष्टदात्रीम् ॥
दुरन्तसंसारमहाम्बुराशेः
समुद्धृतौ येन दयालुनाहम् ।
महत्तमं तं पुरुषोत्तमं श्री-
स्वयंप्रकाशं गुरुमानतोऽस्मि ॥
नामानि रूपाणि निरस्य वेदो
यद्बोधयेन्नित्यनिरस्तमोहम् ।
साच्चिस्वरूपं परिपूर्णरूप-
मद्वैं तदेवास्मि विमुक्तगम्यम् ॥

अन्वयवाक्यं टीकायाः । पूर्णेति । पूर्णः अपरिच्छिन्नः सत्यात्मा कालत्रयाबाधित-स्वरूपः संवित् चिद्रूपः सुखतनुः सुखस्वरूपः असङ्गोऽयं पुरुष इत्यादि-श्रुत्या कर्तृत्वादिसर्वसंसारवर्जितः आत्माहमित्यनुभवामीत्यर्थः । भिन्न-तया स्वेष्टदेवतामपि न पश्यामीत्याह यदुकुलेति । तत्र हेतुमाह परम-सुखेति ॥

उपासकानां दारिद्र्य तमसो विनिवर्तकम् ।
श्रीलक्ष्मण गलेऽद्वैतचिन्ताकौस्तुभमर्पितम् ॥
अध्यारोपापवादोक्तदृदितजडतनुद्वैतहेतुः परात्मा
... ... ।
... ...
... ... नैकगम्यः ... ... ॥ (?)

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीमत्स्वयंप्रकाशानन्दसरस्वतीपूज्य-पादशिष्यभगवदानन्दसरस्वतीमुनिचूडामणिविरचिते तत्त्वानुसन्धानव्याख्याने-ऽद्वैतचिन्ताकौस्तुभे चतुर्थः परिच्छेदः । समाप्तोयम् ॥

विषयः । मूलस्य । इति प्रथमः परिच्छेदः । टीकायाः । इति श्रीमत्परमहंसपरि-व्राजकाचार्य्य-श्रीमत्स्वयंप्रकाशानन्दसरस्वतीपूज्यपादशिष्यभगवन्महादेवानन्दसरस्वतीमुनिविरचिते तत्त्वानुसन्धानव्याख्यानेऽद्वैतकौस्तुभे प्रथमः परिच्छेदः समाप्तः । मूलस्य । इति द्वितीयः परि-च्छेदः । टीकायाः । इति ... ... द्वितीयः परिच्छेदः समाप्तः । मूलस्य । इति तृतीयः

परिच्छेदः । टीकायाः । इति श्री ... ... तृतीयः परिच्छेदः समाप्तः । सम्वत् १९११ । मूलस्य । इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीमत्स्वयंप्रकाशानन्दसरस्वतीपूज्यपादशिष्यमच्चा-देवसरस्वतीमुनिविरचितं तत्त्वानुसन्धानम् ॥ टीकायाः । इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीमत्स्वयंप्रकाशानन्दसरस्वतीपूज्यपादशिष्यभगवदानन्दसरस्वतीमुनिचूड़ामणिविरचिते तत्त्वानुस-न्धानव्याख्यानेऽद्वैतचिन्ताकौस्तुभे चतुर्थः परिच्छेदः ॥

No. 77. तद्धितगणदीपिका. By सच्चिदानन्दभट्टान्तठाकुरः. Substance, country-made paper, $12 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 18. Lines, 5 on a page. Extent, 360 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dakṣiṇakhaṇḍa, District Bardhamāna, Post Office Ukhaḍā, Gauraguṇā-nanda Ṭhākur. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. श्रीकृष्णचैतन्यः । आर्य्यागाथा । इन्द्रवज्रम् ।

गोकुलभूमौ योऽजनि गोकुलराजानुदा च तं वन्दे ।
गोकुलविधाधिनयो गोकुलमप्यकरोच्च मोघम् ॥
सरस्वतीं नमस्कृत्य क्रियते गणदीपिका ।
तद्धितस्य च पद्येन सच्चिदानन्दधीमता ॥
... ... अथ गणा ।
अजैड़काश्च वड़वाश्वटकः कोकिलस्तथा ॥ इत्यादि ।

End. सद्गायग्रामकुमारी ग्रामषण्डस्तथैव च ।
मनोज्ञादिर्गणो ज्ञेयोऽन्येऽपि चाच प्रयोगतः ।

भुजङ्गप्रयातम् ।

कृतेऽस्मिन् गणे योऽप्यशुद्धो विजात-
स्तदा शोधनीयः कृपावत्-सुधीभिः ।
मुनीनां भ्रमः स्यादयं तत्र को वा
सदैतद्विचिन्त्याच हर्षाय सन्तः ॥

Colophon. इति तद्धितगणदीपिका समाप्ता ॥ * ॥

विषयः । पद्येन संक्षेपतस्तद्धितगणादिनिरूपणम् ।

No. 78. तद्धितटीका. By वंशीवदनः. Substance, country-made paper, 14×3 inches, Folia, 31. Lines, 11 on a page. Extent, 1,250 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1814. Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office, Ukhḍā, Dakṣiṇakhanda. Gauraguṇānanda Ṭhākura. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीश्रीगौराङ्गः ।

श्रीरामचरणद्वन्द्वमद्वमद्वन्द्वसाधनम् ।
वन्द्यवृन्दारकैर्वन्द्यमिन्दिरामन्दिरं भजे ॥

तद्धितप्रत्ययेषु विधान्तरेषु लिङ्गानां स्वभावतः प्रातिपदिकनिष्ठत्वेन सन्निहितत्वात् लिङ्गकार्य्यम् । इत्यादि ।

End. समस्तत्वेऽपि दृश्यते ह्यधिकाराणां प्रवृत्तिनिमित्तता । इति न्यायादनुवर्त्तनीयमिति भावः ॥ * ॥

Colophon. श्रीवंशीवदनं विशिष्टविनयं विद्वज्जनप्रीणनं
सूते रायमती सती मतिमती श्रीमान् वशिष्ठः स्वयम् ।
व्याकारे क्रमदीश्वरेण रचिते श्रीनन्दिना शोधिते
गोपीचन्द्रकृते तु तद्विरचिते पादे चतुर्थे लिदम् ॥
युगाब्ध्याष्टेन्दुमिते शाके ।

विषयः। संक्षिप्तसारस्य तद्धितपादव्याख्यानम् ।

No. 79. तत्त्वदीपनी. By रामगोपालचक्रवर्त्ती. Substance, country-made paper, 18×4½ inches. Folia, 213. Lines, 7 on a page. Extent, 4,500 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1626. Place of deposit, Boḍiā, District Rājsāhi. Paṇḍita Kālīdāsa Ṭhākura. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

कालव्यालभिया सुनिश्चलधिया मायामयेऽम्भोनिधौ
नान्यः त्रातुमलं विनाङ्घ्रिकमलं श्रीनाथधन्वन्तरेः ।
तारा तारणहेतवे नहि तरिर्विज्ञाय मूर्द्धि स्वयं
धत्तेऽम्भोभ्यगुरुं तदीयचरणं वन्दे मनो मेऽवताम् ॥
निगमागोचरतत्त्वां तारितभुवनत्रयीसत्त्वाम् ।
किङ्करसिद्धकदम्बां जगदम्बां नौम्यनालम्बाम् ॥

कलौ विषयतादात्म्यव्याकुलाशेषचेतसाम् ।
ज्ञानाय तन्यते सिद्धिसाधनी तन्त्रदीपनी ॥
श्रीनाथाङ्घ्रिसहायेन रामगोपालशर्म्मणा ।
तन्त्राणां सारमालक्ष्य ज्ञात्वा साधकसम्मतिम् ॥
तत्रादौ ब्रह्मनिरूपणम् । यथा श्रुतिः ।
अजामेकां लोहितशुक्लकृष्णां
प्रजा बह्वीर्जनयन्तीं स्वरूपाम् । इत्यादि ।

End. आगमे सर्व्वविद्याश्च सर्व्वशास्त्रार्थमागमे ।
आगमे सर्व्वदेवा हि आगमाच्च परा गतिः ॥
येऽभ्यसन्ति त्विदं शास्त्रं पठन्ति पाठयन्ति वा ।
सिद्धयोऽष्टौ करे तस्य धनधान्यादिसम्पदः ॥
आदृताः सर्व्वलोकेषु भोगिनः क्षोभकारकाः ।
आप्नुवन्ति परं ब्रह्म सर्व्वशास्त्रविशारदाः ॥
यदत्र लिखितं भ्रान्त्या मौद्याद्यच्चापि वस्तिगतम् ।
तत्सर्व्वं क्षम्यतां मातरखिलात्मा यतोऽम्बिके ॥
महेश्वरप्रोक्तनिगूढशास्त्र-
मर्म्मार्थभिन्नं स्वपितं यदत्र ।
श्रीरामगोपालधरामरस्य
क्षतौ महद्भिः परिशोधनीयम् ॥
षड्द्विरसचन्द्रमःप्रमितशाकसम्वत्सरे (१६२६)
स्मरारिसुखपङ्कजाङ्कलितसौधधारोचिता ।
नितान्तपरविद्युषे परमतत्त्वसंसेविनां (?)
चिदर्थपरिपुञ्जिता जयति तन्त्रदीपन्यसौ ॥ ० ॥

Colophon. इति परमनिरञ्जन-श्रीकाशीनाथानन्दनाथपदारविन्दैकशरण-श्रीरामगोपाल-शर्म्मकृत-तन्त्रदीपन्यामेकादशोल्लासः ॥ समाप्तेयं तन्त्रदीपनीति । श्रीदुर्गा-चरणे भक्तिरस्तु ॥ ० ॥

विषयः । १ प्रथमोल्लासे तत्त्वज्ञानादिविवेचनम् । २ ये सामान्यपूजादिनिरूपणम् । ३ ये विष्णुसूर्य्यादीनां मन्त्रकथनम् । ४ र्थे श्रीविद्यादिमन्त्रपूजादिकथनम् । ५ मे छिन्ना-प्रकरणम् । ६ ष्ठे तारिण्यादिप्रकरणम् । ७ मे मञ्जुघोषादिमन्त्रनिर्णयः । ८ मे स्तवकवचादिः । ९ मे पूजोपचारादिनिर्णयः । १० मे विजयाकल्पादिः । ११ शे कुण्डादिनिरूपणमिति ।

No. 80. तन्त्रप्रदीपप्रभा . By सनातनतर्काचार्य्यः . Substance country-made paper, 18 × 3 inches. Folia, 17. Lines, 7 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1741. Place of deposit, District Rājasāhi, Puṭhiā, Paṇḍita Guruprasāda Çiromaṇi. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । पूर्व्वा । एकदेशोऽस्यास्तीति एकदेशी तचैकदेशशब्देनावयव उच्यते इत्युक्तम् ॥ इत्यादि ।

End. यदि चित्सुखशब्दयोगे आशिषि षष्ठी तत्कथं प्रभा यङ्गुणिनां चितं इत्यादिप्रयोग इत्यत आह आचित्सुखाभ्यामित्यादि ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीसनातनतर्काचार्य्यविरचितायां तन्त्रप्रदीपप्रभायां ऋनभिहितपादः समाप्तः ॥ * ॥ शकाब्दाः १७४१ ।

विषयः। तन्त्रप्रदीपस्य व्याख्यानम् ।

No. 81. तन्त्रसंक्षेपचन्द्रिका . By भवानीशङ्करबन्द्योपाध्यायः . Substance, country-made paper, $18\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 108. Lines, 7 on a page. Extent, 3,000 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Hugli, Khānākul Kṛṣṇanagara, Bābu Pūrṇacandra Bandyopādhyāya. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. (१ म पत्रं नास्ति)

अथ शिष्यलक्षणम् ।

शान्तो विनीतः ... श्रद्धावान् धारणक्षमः ।
समर्थश्च कुलीनश्च प्राज्ञः सच्चरितो यती ॥
एवमादिगुणैर्युक्तः शिष्यो भवति नान्यथा ।
गुरुता शिष्यता वापि तयोर्वत्सर ... ॥
... ...

तच गुरोर्दोषा यथा,—

परीवादवैधकर्म्माश्रद्धा-कितवता-क्रियाहीनता-तत्तत्कल्पानभिज्ञता-गुरुनिन्दा--खर्व्वता--सदामात्सर्य्य-श्चित्र-गलत्कुष्ठ-नेचरोग-कुनख-श्यावदन्तस्थिरारुचि ... ... वज्रभोक्तृत्व-स्त्रीजितत्व-पत्नीपुत्रोभयराहित्यानि ॥

इत्यादि ।

End. मन्त्रेणोङ्कारयुक्तेन स्वाद्यान्तेन विचक्षणः ।
... ... ॥
इति स्मृतौ स्वाद्यान्तमन्त्रे स्वाद्यान्तरं निषेधयति ।
मन्त्रतन्त्रप्रकाशकानां मन्त्र इत्यभिधीयते ॥

Colophon. इति वन्द्यघटीय-श्रीभवानीशङ्करदेवशर्म्मविरचिता तन्त्रसंक्षेपचन्द्रिका समाप्ता ॥

विषयः । शिष्यलक्षणम् । गुरुदोषनिरूपणम् । साधककर्त्तव्यनिरूपणम् । अकडमचक्रनिरूपणम् । राशिचक्रनिरूपणम् । नक्षत्रचक्रनिरूपणम् । कुलाकुलचक्रनिरूपणम् । दीक्षाकालनिरूपणम् । मालानिर्णयः । मन्त्रस्य दशविधसंस्कारनिरूपणम् । तान्त्रिकसन्ध्यानिरूपणम् । दुर्गादिगायत्रीनिरूपणम् । पूजानिरूपणम् । प्राणायामनिरूपणम् । पुरश्चरणलक्षणम् । अन्नपूर्णादिमन्त्रनिरूपणम् । श्यामापूजाप्रकरणम् । ऋष्यादिन्यासनिरूपणम् । रामलक्ष्मणादिमन्त्रनिरूपणम् । ऋष्यादिन्यासनिरूपणम् । दुर्गास्तवनाम्नस्तोत्रम् । श्यामास्तोत्रम् । शिवस्तवकवचादिः । संक्षेपहोमनिरूपणम् । कूर्म्मादिचक्रनिरूपणम् । सर्व्वतोभद्रमण्डलादिनिरूपणम् । पञ्चायतनदीक्षानिरूपणम् । कुण्डविधानञ्च ॥

No. 82. तारापञ्चाङ्गम् . Substance, country-made paper, 7 × 4 inches. Folia, 168. Lines, 6 on a page. Extent, 1,175 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीताराभगवत्यै नमः । तत्सत् ।
श्रीदेव्युवाच ।
भगवन् सर्व्वधर्म्मज्ञ सर्व्वागमविचक्षण ।
श्रीमन्नीलतारायाः ... तद्भवता परम् ।
सूचितं यत् कृपाम्भोधे कथयस्व दयामय ॥
श्रीभैरव उवाच ।
श्रीतारा परमा विद्या जगच्चैतन्यरूपिणी ।
नातः परतरा विद्या नातः परतरो मनुः ॥ इत्यादि ।

End. मोक्षार्थी लभते मोक्षं धनार्थी लभते धनम् ।
विद्यार्थी लभते विद्यां तर्कव्याकरणादिकाम् ॥

इदं स्तोत्रं पठेद् यस्तु सततं भक्तिमान् नरः ।
तस्य शत्रुः क्षयं याति महाप्रज्ञा च जायते ॥
पीड़ायां वापि संग्रामे महोत्पाते तथा भये ।
य इदं पठते स्तोत्रं सुखं तस्य न संशयः ॥

Colophon. इति श्रीताराकल्पे तारास्तवराजः समाप्तः । शुभम् ॥

विषयः । श्रीतारायाः पटल-पूजापद्धति-तारार्णवीयसहस्रनामस्तोत्र-भैरवीतन्त्रोक्त त्रैलोक्यमोहननामककवच-ताराकल्पीयमहोग्रतारास्तवराजरूपपञ्चाङ्गम् ।

No. 83. तारारहस्यम् . By राजेन्द्रशर्म्मा . Substance, country-made paper, $18 \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 98. Lines, 7 on a page. Extent, 1,300 çlokas. Character, Bengali. Date, Sana 1225. Place of deposit, Baradā Ajabnagar, Post Office Ghāṭāl, District Medinīpura, Paṇḍita Īçānacandra Vācaspati. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गुरवे ।

अथ श्रीराजेन्द्रकृत-श्रीतारारहस्यं लिख्यते ।
अथ प्रातःकृत्यमभिलिख्यते । गौतमीयतन्त्रे ।
इदानीं पूर्व्वकृत्यञ्च प्रसङ्गात् कथयामि ते ।
यत् कृत्वाधिकारितां याति मन्त्रयन्त्रार्च्चनादिषु ॥
येन विना न सिद्धिः स्यात् नरकञ्च प्रपद्यते ॥

यामले च ।

प्रातःकृत्यमकृत्वा तु यो देवीं भक्तितो यजेत् ।
तस्य पूजा च विफला शौचहीना यथा क्रिया ॥

स्वतन्त्रे ।

शुद्धस्फटिकसङ्काशं शुद्धचौमविराजितम् ।
गन्धानुलेपनं शान्तं वराभयकराम्बुजम् ॥
मन्दस्मितं निजगुरुं कारुण्येनावलोकितम् ।
वामोरुशक्तिसंयुक्तं शुक्लाभरणभूषितम् ॥
खड्गखट्वा दक्षहस्तेन धृतचारुकलेवरम् ।
वामे धृतोत्पलायाञ्च सुशक्तायाः सुशोभनम् ॥
परानन्दरसोल्लासल्लोचनद्वयपङ्कजम् ॥ इत्यादि ।

End. ऋतुः षोड़शयामिन्यश्चतस्रास्तु गर्हिताः ।
पुत्राश्चास्रपि या युग्मा अयुग्मा कन्यकाप्रदाः ॥
त्यक्त्वा चन्द्रमसं दुष्टं मघां मूलां विहाय च ।
शुचिः संनिविशेत् पत्नीं पुंसामर्थी विशेषता ॥
शुचिं पुत्रं प्रसूयेत पुरुषार्थप्रसाधकम् ॥
इत्यादि मन्वादिमुनिप्रणीत-
शास्त्रप्रणीते पथि वर्त्तमानः ।
न बध्यते कल्मषकर्म्मपाशैः
श्रीरामचन्द्रस्य पदं समेति ॥
... ...

Colophon. इति प्रकटगुप्ततरसम्प्रदायकुलकौलोत्तरनिर्गर्व्वरहस्यातिपरापररहस्याति-पूर्व्वरहस्याचिन्त्यप्रभाववत्-तारारहस्ये आगमशास्त्रे वेदगर्भवंशीय-राढ़ीय-महामहोपाध्याय-श्रीयुतकिशोरात्मजश्रीयुतराजेन्द्रद्विजविरचिते मन्त्रचैतन्यादिविवेचनो नाम द्वाविंशत्तमः परिच्छेदः ॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।
वेदगर्भः शूलपाणिस्तथा विद्यापतिः स्मृतः ।
ख्यातो धनपतिर्विप्रः कृष्णानन्दो महाशयः ॥
त्रैलोक्यनाथो विख्यातो रामानन्दस्तथा स्मृतः ।
वंशीदासः सुतो विप्रकिशोरोऽपि महाशयः ।
राजेन्द्र इति विख्यातो गुरुदेवार्चने रतः ॥
अवासीद् वेदगर्भो जगति ... ... विद्यापतिश्च
कृष्णानन्दस्तनूजस्तदभिनवसुतः श्रीलत्रैलोक्यनाथः ।
रामानन्दस्तदीयस्तनय इह च तन्मन्दनो वंशीदास (?)
स्तत्पुत्रः श्रीकिशोरोऽस्य तनय इह श्रीलराजेन्द्रशर्म्मा ॥
तेनेदं प्रयत्नात् गुरुचरण ... ...
... ... ।
संसारे दुःखसारे सकलसुखकरं नारिणीतत्त्वमुक्तं
यत् संसेव्य त्रिलोकीमपि वशयति अम्बकः स्याच्च साक्षात् ॥
समाप्तश्चायं ग्रन्थः लिखितं ... ... सन् १२२५ शाल ।

विषयः । अत्र प्रथमद्वितीयतृतीयपरिच्छेदेषु प्रातःकृत्य-गुरुस्तोत्रादिनिर्णयः । तृतीये स्नानादिविधानम् । पञ्चमे स्नानाङ्गशोधनप्रकरणम् । षष्ठे प्राणायामविधानम् । सप्तमे भूत-

शुद्धिकालपुरुषादिनिरूपणम् । अष्टमनवमदशमेषु मानसपूजादिविवेचनम् । एकादशे यन्त्रादि-विवेचनम् । द्वादशे अर्घशोधनविशेषनिरूपणम् । त्रयोदशे देवीपूजानिरूपणम् । चतुर्दशे पुष्पादिविवेचनं तारास्रोचकधनञ्च । पञ्चदशे स्तवादिः । षोड़शे मन्त्रसिद्धेरुपायादिनिरूपणम् । सप्तदशाष्टादशैकोनविंशविंशेषु मालादिविवेचनम् । एकविंशे मन्त्रभेदविवेचनम् । द्वाविंशे मन्त्र-चैतन्यादिविवेचनञ्च । इति ।

No. 84. तिथितत्त्वटीका. By काशीरामवाचस्पतिः. Substance, country-made paper, 16 × 3 inches. Folia, 103. Lines, 8 on a page. Extent, 3,500 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1778. Place of deposit, Amarapura, District Medinīpura, Post Office Rādhānagara, Paṇḍita Guruprasanna, Bidyāratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीरामो जयति ।

नत्वा गुरोश्चरणपद्मरजांसि मूर्द्ध्ना
श्रीकान्तकान्तचरणञ्च निधाय चित्ते ।
श्रीकाशिरामसुकृती श्रुतिनां हिताय
तिथ्यादितत्त्वविवृतिं वितनोति सम्यक् ॥
स्मृतिशास्त्राम्बुधौ लीलाकृतसेतुं जगद्गुरुम् ।
विदितं विभु लोकेषु नमामि रघुनन्दनम् ॥

मीमांसादिनानाशास्त्रपारदृश्वा वन्द्यघटीय-श्रीमान् रघुनन्दनभट्टाचार्य्यः प्राचीनविचक्षणगणनानाविधव्याख्याजनितसन्देहस्य स्मृतिशास्त्रस्य सुन्यन्त-वचनयुक्तिभ्यां तत्त्वं निर्णीय इदानीन्तनानां सुखबोधाय निबन्धांश्चकार । तच्च स्मृतिशास्त्रस्य स्वभावतो दुर्गमतया कानिचित् कठिनानि सन्ति यतस्तानि मया यथामति व्याख्यायन्ते । तच्च तिथितत्त्वव्याख्या । इत्यादि ॥

End. तत्पूर्व्वदिने च सायं षष्ठीलाभात् तत्रामन्त्रणं निर्विवादं यत उक्तघटिका तदधिकेति । तदनुपपत्तेः त्रामन्त्रणानुपपत्तेः । अनुपपत्तौ हेतुमाह पूर्व्वेति पत्रिकाप्रवेशदिवसीय पूर्व्वतनीयदिवसीयायाः व्यवहितत्वात् पत्रिकाप्रवेशा-व्यवहितपूर्व्वदिनेन व्यवहितत्वात् इत्यर्थः । परदिवसीयायाः षष्ठ्याः कर्म्मानर्हत्वात् तिथिमत्त्वात् घटिकान्यूनत्वाच्चेति बोध्यम् । मूलानुरोधात् मूलानक्षत्रानुरोधात् मध्याह्नादौ यदि गृहं प्रविशतीत्यन्वयः । विसर्गं पत्रीविसर्जनम् ।

Colophon. इति श्रीकाशीरामवाचस्पतिभट्टाचार्य्यविरचिता तिथितत्त्वटीका समाप्ता ॥
शाके वसुगजसप्तसंमिते सूर्य्ये गते चरिम् ।
टीकेयं लिखिता श्रीलवेचारामाख्यशर्म्मणा ॥
श्रीगोपालपदाम्भोजे मनो मे भ्रमरायताम् ॥

विषयः। रघुनन्दनकृततिथितत्त्वस्य दुर्गोत्सववान्तं व्याख्यानम् ॥

No. 85. तिथितत्त्वटीका. By रामचरणविद्यावाचस्पतिः. Substance, country-made paper, 17 × 3 inches. Folia, 21. Lines, 7 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dhātrigrāma, District Bardhamāna, Paṇḍita Ṣaṣṭhidāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । ग्रन्थारम्भे विघ्नविघाताय देवतानमस्काररूपमङ्गल-माचरन् शिष्यप्रवृत्त्यर्थं प्रतिजानीते प्रणम्येति । इत्यादि ।

End. अथवा त्रयोदशवर्षानन्तरं चतुर्दशवर्षे क्षणैकादश्यां षोड़शश्राद्धं कुर्य्यादिति ॥

Colophon. इति श्रीरामचरणविद्यावाचस्पतिना कृतेयं तिथितत्त्वीयसामान्यकाण्डटीका समाप्ता ॥ • ॥

विषयः। रघुनन्दनकृत तिथितत्त्वीयसामान्यकाण्डस्य व्याख्यानम् ।

No. 86. तिथिद्वैधप्रकरणम्. By मूलपाणिमङ्गलमङ्गोपाध्यायः. Substance, country-made paper, 17½ × 3½ inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent, 225 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Amarapura, District Medinīpura, Post Office Rādhānagara, Paṇḍita Guruprasanna Bidyāratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो रामाय ।
वचनद्वैधसंजातसंशयच्छिदुरः सताम् ।
तनोतु मुदमत्युच्चैर्द्विखण्डतिथिनिर्णयः ॥
प्रतिपदादितिथिविशेषविहितानां स्नानदानादीनां कर्म्मणामखण्डतिथौ निः-संशयमनुष्ठानम् । यदा तु दृष्टिज्ञासादिना दिनद्वये तिथिप्राप्तिस्तदा कुत्र क्रियेतेति संशये निर्णयः । तच सम्वत्सरप्रदीपः ।

सा तिथिस्तद्धोरात्रं यस्यामभ्युदितो रविः ।
तया कर्म्माणि कुर्व्वीत ह्रासवृद्धौ न कारणम् ॥
यस्यां सविता याति पितरस्तामुपासते ।
तिथिं तेभ्योऽपराह्णो हि स्वयं दत्तः स्वयम्भुवा ॥
इति गरुडपरिशिष्टवचनात् देवकर्म्मणि उदयगामिनीति व्यवस्थामाह । न च पूर्व्वदिने षष्ठीयुक्तसप्तम्येकादशीयुक्तद्वादश्योः परदिने विनिर्गमे सूर्य्यव्रत-विष्णुव्रते स्यातामिति वाच्यं भविष्यपुराणविरोधात् ॥ इत्यादि ।

End. यथा मनोरथद्वितीयायां दिवा वासुदेवार्चनं रात्रौ चन्द्रोदये अर्घ्यदानं नक्तं भोजनादिकं यथा विष्णुधर्म्मे,—
देवमभ्यर्च्च पुष्पैस्तु धूपदीपानुलेपनैः ।
उद्गच्छतश्च बालेन्दोर्दद्यादर्घ्यं समाहितः ॥
नक्तं भुञ्जीत च नरो यावत्तिष्ठति चन्द्रमाः ।
अस्तं गते न भुञ्जीत व्रतभङ्गभयान्नरः ॥
अस्तं गते चन्द्रे । तथा पद्मपुराणे,—
दिवारात्रौ व्रतं यच्च एवमेव तिथौ स्मृतम् ।
तस्यामुदययोगिन्यामाचरेत्तद्व्रतं व्रती ॥
तेन प्रतिपदादियुक्तापि द्वितीया कर्म्मार्थं दिवारात्रौ न च लभ्यते न च तदा युग्मादरः कार्य्यः । द्वितीयात्रितीययुग्मदिने द्वितीयाविहितकर्म्मणि द्वितीया कालस्यालाभादित्यर्थः ।

Colophon. इति साऊड़ियानमहामहोपाध्यायगूलपाणिविरचितं तिथिद्वैधप्रकरणं समाप्तम् । श्रीश्रीकृष्णः ।
शाके खरिपुमेचाङ्के द्विखण्डतिथिनिर्णयः ।
ग्रन्थोऽयं लिखितः श्रीमद्वेचारामाख्यशर्म्मणा ॥

विषयः । सत्सु तिथिषु परस्परविद्धेषु प्रतिपदादितिथिलक्ष्यकालनिर्णयः ॥

No. 87. तिथिविवेकटीका. By श्रीनाथाचार्य्यचूड़ामणिः. Substance, country-made paper, $15\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 15. Lines, 7 on a page. Extent, 400 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Khānākul Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Brahmanārāyaṇa Bidyālaṅkāra, Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीरामः शरणम् ।

गजनिमीलनवन्न मनश्चिरं
दधति दर्शनतत्त्वविदः स्मृतौ ।
पदपदार्थविचारजडाः × × ×
तदिह शिष्यहिताय मम श्रमः ॥
श्रीकराचार्य्यपुत्रेण श्रीमच्छ्रीनाथशर्म्मणा ।
व्याख्या तिथिविवेकस्य यथामति वितन्यते ॥
शास्त्रस्य परार्थतया तत्प्रवृत्त्यङ्गं सम्बन्धप्रयोजनं ग्रन्थादौ निबध्नाति वचनद्वैधेति । संशयच्छिदुर इति । यद्यपि छिदिभियोः कर्म्मकर्त्तर्य्येवाभिधानं तथापि केचिदर्थकर्त्तर्य्यपि दोषान्धकारभिदुरो दृष्टारिपक्षच्छिदुर इति वृत्तिकारोक्तनयेन कर्त्तर्य्यपि साधुरित्याहुः । इत्यादि ।

End. अतएव वक्ष्यति ।

दिवा रात्रौ व्रतं यत्र एवमेव तिथौ स्मृतम् । इति ।
एवमेवेति दिवारात्रिव्यापिन्यामित्यर्थः द्वितीयाकालस्यालाभादिति शेषः ।
एवञ्च यद्युभयदिनस्यापि दृष्ट्वा दिवसान्तद्वितीयादितिथेर्दिवसरात्रिव्याप्तिस्तत्रैव युग्मादयो नान्यथेत्युक्तमिति सर्व्वमनुकूलम् ।
लघुरिति भावज्ञेयो ग्रन्थो यत्राल्पे विषयता महती ।
+ + + + + + × ॥
सुशिष्यबुद्धिवैषद्यहेतोः श्रीनाथशर्म्मणा ।
कृता तिथिविवेकस्य टीका तात्पर्य्यदीपिका ॥

Colophon. इति महामहोपाध्याय-श्रीमच्छ्रीकराचार्य्यात्मज-श्रीमच्छ्रीनाथाचार्य्यचूड़ामणिकृता तिथिविवेकटीका तात्पर्य्यदीपिका समाप्ता ॥ श्रीसीतारामः ।
शाके वर्गत्र्यद्रितिरञ्जनीनाथैर्मिते मीनभे
श्रीरामश्यामलपदयुगं ध्यात्वा पितुः पादकम् ।
गत्वा जन्माघनिकरचरं ब्रह्मार्चितं कोमलं
श्रीनाथाचार्य्यगुरुवरकैर्यत्नैः कृते मे लिपिः ॥

विषयः । शूलपाणिकृततिथिविवेकस्य व्याख्यानम् ।

No. 88. तिथिसंग्रहः. Substance, country-made paper, 14 × 3 inches. Folia, 38. Lines, 8 on a page. Extent, 1,200 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1749. Place of deposit, Bākuliā, Post Office Sālatāḍā, District Vāṅkuḍā. Bābu Caṇḍicaraṇa Caṭṭopādhyāya. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । प्रायेण सङ्कल्पानामेव कर्म्मणामारम्भकत्वात् आदौ स एव लिख्यते । कायवाङ्मनोभिरर्জितं कर्म्म फलाय समर्थमिति श्रुत्या चयापामङ्गत्वमुक्तम् । इत्यादि ।

End. तथा ब्राह्मे ।

सर्व्वदानानि नियमा यावासाश्च तपांसि च ।
यज्ञो दानं तथा जप्यः श्राद्धञ्च सुरपूजनम् ।
गङ्गायान्तु कृतं सर्व्वं कोटिकोटिगुणं भवेत् ॥

Colophon. इति समाप्तम् । लिखितमिदं गुरुचरणेन शकाब्दाः १७४९ ॥

विषयः । सङ्कल्पादिनिरूपणम् । मलमासादिनिरूपणम् । अर्थवाद-निषेध-पर्य्युदासादि-निरूपणम् । जन्मतिथ्यादिव्यवस्था । प्रतिपदादितिथिव्यवस्था । दुर्गोत्सवव्यवस्थादिः । मन्त्र-प्रतिष्ठादिनिरूपणम् । अशौचादिनिरूपणम् । सुवर्णदानविधिस्तत्फलादिकथनञ्च ।

No. 89. तिथ्यादिविधिसंग्रहः. By रघूत्तमतर्कशिरोमणिः. Substance, country-made paper, 17 × 3 inches. Folia, 31. Lines, 6 on a page. Extent, 750 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bidgā, Bikramapura, District Ḍhākā. Paṇḍita Ānandacandra Bidyālaṅkāra, Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

भवाब्धिपङ्के च निमग्नकातरा
भवन्ति यत्पादयुगं पुरद्विषः ।
रघूत्तमस्तर्कशिरोमणिर्नमन्
ननोति तिथ्यादिविधेश्च संग्रहम् ॥ इत्यादि ।

End. तच्च प्राप्ताव्यवच्छितोत्तरत्वविशिष्टविशेषणाभावादेव विशिष्टनित्यत्वाभावात् ।

इति संक्षेपः ।

शिशुशशिशिखपादद्वन्द्व + + प्रणामाद्
यदिह रघुलघुलं नेति तत्पादयुग्मम् । (?)

निरवधि हृदि धृत्वा प्राप्नुयात् वाक्पतित्वं
भुवि वपुरवसाने यद्भवेत् किन्त्वकथ्यम् ॥ * ॥

Colophon. इति तिथ्यादिविधिसंग्रहः सम्पूर्णः ॥ * ॥

विषयः। तिथिस्वरूपादिनिरूपणमुखेन तिथ्यादिव्यवस्था ।

No. 90. तीक्ष्णाकल्पः. Substance, country-made paper, 13 × 4 inches. Folia, 81. Lines, 8 on a page. Extent, 2,700 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Roāil, District Ḍhākā. Babu Yogendranātha Rāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ।
चितिरूपेण या कृत्स्नमेतद्व्याप्य स्थिता जगत् ।
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै विभूर्त्तये ॥
ब्राह्मे मुहूर्त्ते उत्थाय परिधायांशुकान्तरम् ।
उपवीतसमाकारमुत्तरीयं विधृत्य च ॥
प्रक्षाल्य नेत्रे आचम्य मूलाधारे त्रिकोणके ।
सुषुप्तब्रह्मद्वारं ध्यात्वा क्रोधेन बोधयेत् ॥ इत्यादि ।

End. कूर्म्मषट्कसमं कुर्य्यात् दक्षिणस्य च षट्कम् ।
एवं बद्धा कूर्म्ममुद्रां सर्व्वसिद्धिं प्रयच्छति ॥
संसक्ता अङ्गुलीः सर्व्वाः (अतःपरं खण्डितम्)

Colophon. शाके वर्षेऽश्विवह्निचितिधरधरणीमे तु चन्द्रप्रतापि-
श्रीराधामोहनस्य द्विजमणिधरणीभर्त्तुरानन्दसूनोः ।
संसारापारपाथोनिधिपतितजनोत्तारतारापदेच्छो-
स्तीक्ष्णाकल्पः सुखिप्रस्त्रिभुवनजननीतारिणीधीप्रकाशः ॥

विषयः। १ मे पटले,—प्रातःकृत्यादिकथनम् । जपपूजादिविधिः । यन्त्रादिकथनम् । आसनशुद्ध्यादिविधिः । मातृकाध्यानादिः । ध्यानविधादिः । न्यासादिनिरूपणम् । एकजटापूजाविधिस्तत्प्रयोगादिश्च । २ ये पटले,—पूजोपचारादिनिरूपणम् । मन्त्राभिषेकादिनिरूपणञ्च । ३ ये पटले,—नित्यासाधकस्तवादिः । ४ र्थे पटले,—पुरश्चरणस्थानादिनिरूपणम् । ५ मे पटले मायास्तोत्रादिः । मुद्रादिनिरूपणम् । अतःपरं खण्डितम् ।

No. 91. तीर्थतत्त्वम् . By **रघुनन्दनभट्टाचार्य्यः** . Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 32. Lines, 7 on a page. Extent, 625 ślokas. Character, Bengali Date, ? Place of deposit, Mānapāsā, District Barisāla. Paṇḍita Mathurānātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. प्रणम्य सच्चिदानन्दं जगतामीश्वरं हरिम् ।
स्मृतितत्त्वे तीर्थतत्त्वं वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

End. कलौ तु सर्व्वतीर्थानि स्वं स्वं वीर्य्यं स्वभावतः ।
गङ्गायां प्रतिमुञ्चन्ति सा तु देवी न कुत्रचित् ॥
अतःपरं खण्डितम् ।

विषयः। तीर्थयात्राविधिः । गयापद्धतिकथनम् । प्रयागमाहात्म्यकथनम् । मथुरामाहात्म्यकथनम् । स्नानशुद्ध्यादिकथनम् । गङ्गामाहात्म्यं खण्डितम् । अतःपरं नास्ति ।

No. 92. त्रिपुरासारतन्त्रम् . Substance, country-made paper, 13×4 inches. Folia, 7. Lines, 11 on a page. Extent, 280 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Roāil, District Ḍhākā. Babu Yogindramohana Rāya, Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । पार्व्वत्युवाच ।
त्रिपुरेश महाभाग कुलाचारप्रबोधक ।
सारं श्रीत्रिपुरेशान्याः कथयस्व मयि प्रभो ।
सप्तलक्षमहाविद्याः कथितास्तन्त्रभेदतः ।
तेषु सारतरा का वा का वा शीघ्रफलप्रदा ॥ इत्यादि ।

End. अन्तर्यागरते देवि बहिर्यागं न चाचरेत् ।
अन्तर्यागे हि चरिते बहिर्यागे प्रवर्त्तते ।
देवताशापमाप्नोति न च देवी प्रसीदति ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीसारतन्त्रे दशमः पटलः सम्पूर्णोऽयं तन्त्रः (?) ॥ श्रीदुर्गा ॥

विषयः। १ मे पटले,—भक्तिविधानादिकथनम् । २ ये पटले,—दशविद्यादिकथनम् । ३ ये पटले,—महामन्त्रविवरणम् । ४ र्थे पटले,—मन्त्रार्थादिकथनम् । ५ मे पटले,—पूजाविध्यादिः । ६ छे पटले,—गुरुमन्त्रगोपनविध्यादिः । ७ मे पटले,—योगोदयकथनम् । ८ मे पटले,—पूजाक्रमादिकथनम् । ९ मे पटले,—षट्कर्म्मसाधनप्रकरणम् । १० मे पटले,—अन्तर्यागादिकथनञ्चेति ।

No 93. चोटकदीपिका. By सच्चिदानन्दयोगी. Substance, country-made paper, 11 × 7 inches. Folia, 54. Lines, 9 on a page. Extent, 1,000 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ विलसच्चिति यत्नतः स्फुरदखिलखकतमसा
परिनिर्म्मितविपुलखरपिहितखकमहिमा ।
व्यवहारिकवपुषा विधिवचनादिकविषयो
मम मानसनिलयोऽरिवतां जगदखिलम् ॥ इत्यादि ।

End. नियन्तारं सहस्रशीर्षेत्यादिश्रुतिसिद्धं विष्णुं मुमुक्षुरहं नमामीत्यर्थः ॥

Colophon. इति श्रीपूज्यपादयोगीन्द्रशिष्येण सच्चिदानन्दयोगिना विरचिता तत्त्वदीपिका चोटकदीपिका समाप्ता ॥ ० ॥

विषयः । श्रुतिसारसमुद्धरणव्याख्यानम् ।

No. 94. दत्तात्रेयसहस्रनाम (ब्रह्माण्डपुराणीयम्). Substance, foolscap paper, 6 × 4 inches. Folia, 52. Lines, 5 on a page. Extent, 200 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1936. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । दत्तात्रेयसहस्रनामप्रारम्भः ।

सूत उवाच ।

पुण्ये भागीरथीतीरे तपस्यन्तं परन्तपम् ।
सनत्कुमारं ब्रह्मर्षिं ज्ञानयोगपरायणम् ।
सर्व्वे समेत्य मुनयः पप्रच्छुर्मुनिपुङ्गवम् ॥

ऋषय ऊचुः ।

कथ्यतां भो मुनिश्रेष्ठ भुक्तिमुक्तिप्रदायकम् ॥

सनत्कुमार उवाच ।

प्रणम्य परमानन्दमादिदेवं जगत्पतिम् ।
दत्तात्रेयं महात्मानं सत्यविज्ञानभास्करम् ॥ इत्यादि ।

End. य इदं पठते नित्यं पाठयेद्वा समाहितः ।
सर्व्वान् कामानवाप्नोति दत्तात्रेयप्रसादतः ॥

Colophon. इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे वकुलागमे सनत्कुमारब्रह्मर्षिसम्वादे दत्तात्रेयसहस्रनाम सम्पूर्णम् ॥ श्रीकृष्णाय नमः । सम्वत् १९३६ ।

विषयः । दत्तात्रेयस्य भगवतः सहस्रनामकथनम् ॥

No. 95. दत्तात्रेयसहस्रनामस्तोत्रम् . Substance, foolscap paper, 6×4 inches. Folia, 48. Lines, 5 on a page. Extent, 189 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुदत्तात्रेयाय नमः ।

श्रीपार्व्वत्युवाच ।

देव शङ्कर सर्व्वेश भक्तानामभयप्रद ।

विघ्नघ्नि गूढ़ मे प्रभो नराणां हितकारिणीम् ॥

श्रीईश्वर उवाच ।

वद प्रिये महाभागे भक्तानुग्रहकारिणि ।

श्रीपार्व्वत्युवाच ।

देवदेवस्य दत्तस्य हृदयं ब्रूहि मे प्रभो ॥ इत्यादि ।

End. तदारभ्य भुवि श्रेष्ठः प्रसिद्धश्चाभवद्भृशम् ॥

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीमच्छङ्कराचार्य्यविरचितं सभाव-स्थायां दत्तात्रेयोपदेशितं सकलपुराणवेदोक्तप्रपञ्चार्थसारवत्सहस्रनामस्तोत्रं सम्पूर्णम् ॥ लि० नाथुरामेण ।

विषयः । दत्तात्रेयस्य भगवतः सहस्रनामस्तोत्रकथनम् ॥

No. 96. दत्तात्रेयहृदयस्तोत्रम् . Substance, foolscap paper, 6×4 inches. Folia, 10. Lines, 5 on a page. Extent, 42 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1936. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीदत्तात्रेयाय नमः ।

कदाचिच्छङ्कराचार्य्यश्चिन्तयित्वा दिवाकरम् ।

किं साधितं मया लोके पूजया चैव वन्दनैः ॥

बङ्कनाले गते तस्य दत्तात्रेयो महामुनिः ।
स्वप्ने प्रदर्शयामास सूर्य्यरूपमनुत्तमम् ॥ इत्यादि ।

End. गुरुभक्ताय दातव्यमन्यथा न प्रकाशयेत् ।
तव स्नेहाच्च कथितं भक्तिं ज्ञात्वा मया प्रभे ॥
दत्तात्रेयस्य कृपया स भवेद्दीर्घमायुकः (?)

Colophon. श्रीरुद्रयामले श्रीशिवपार्व्वतीसम्वादे दत्तहृदयस्तोत्रं सम्पूर्णमस्तु ॥

विषयः । दत्तात्रेयस्य भगवतो हृदयाख्यस्तोत्रकथनम् ।

No. 97. दानसागरविधिः . Substance, palm-leaf, 14×1½ inches. Folia, 14. Lines, 3 on a page. Extent, 350 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Vikramapura, Vahara, Paṇḍita Tāriṇīcaraṇa Vidyābhūṣaṇa. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । अथ दानसागरविधिः । दानकौमुदीये । तत्र दानक्रममाह व्यासः । भूदीपान्नमित्यादि ।

End. ताम्बूल-विचित्रोपानद्युगल-विचित्रध्वजेन गात्रमार्ज्जनीवस्त्र । विचित्रदार्व्वासनाय नमः । इत्यादि वाक्यम् ॥

विषयः । दानसागरप्रयोगादिनिरूपणम् ।

No. 98. दायतत्त्वव्याख्या . Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 15. Lines, 6 on a page. Extent, 350 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1739. Place of deposit, District Barisāl Mānapāsā, Paṇḍita Mathurānātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । तत्त्वं स्वाश्रयप्रतिपादकसम्बन्धेन तादृशस्मृतिहेत्वसाधारणरूपं दायतत्त्वमिति यावत् । ... ... निबध्यन्ते इत्यस्य क्रियन्ते इत्यर्थकले पिहृकृतविभागस्य इत्यन्वयापत्तिसामग्रीसत्त्वे आत्मन्येव निश्चयसम्भवात् ॥ इत्यादि ।

End. दायभागकारोऽपि अस्य पुनरेष विषयो यत्र एकस्य भ्रातुरल्पसंख्काः पुत्राः अपरस्य चाल्पसंख्कास्तत्र पिहृतो भागकल्पना इत्याह ॥ * ॥

Colophon. इति दायतत्त्वव्याख्या समाप्ता ॥ शकाब्दाः १७३९ ॥

विषयः। रघुनन्दनकृतस्य दायतत्त्वस्य व्याख्यानम् ।

No. 99. दुर्गार्चाकालनिष्कर्षः. By मधुसूदनवाचस्पतिः. Substance, country-made paper, $12 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 5 on a page. Extent, 75 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna Dhātrīgrāma, Paṇḍita Ṣaṣṭhīdāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गुरवे ।
नत्वा दुर्गां महाभागां सारदार्चां कृपामयीम् ।
तदर्चाकालनिष्कर्षं करोति मधुसूदनः ॥ इत्यादि ।

End. यजमानस्य हिताय पूजां कुर्य्यात् । महागुरुनिपाते तन्न कुर्य्यात् इत्यलं विस्तरेण ॥

Colophon. इति श्रीमधुसूदनवाचस्पतिविरचितो दुर्गार्चाकालनिष्कर्षः समाप्तः ॥ * ॥ ॐ गुरुः ।

विषयः। दुर्गापूजाव्यवस्थादिनिरूपणम् ।

No. 100. दुर्गार्चाकौमुदी वा दुर्गार्चापद्धतिः. By परमानन्दवेदान्तवाचस्पतिः. Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 31. Lines, 6 on a page. Extent, 600 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna Dhātrīgrāma, Paṇḍita Ṣaṣṭhīdāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । अथ कालिकापुराणोक्तदुर्गापूजाविधिर्लिख्यते ॥ अष्टादशभुजापक्षे कृष्णनवम्यां विल्ववृक्षे देव्या बोधनं षोड़शभुजापक्षे कृष्णचतुर्द्दश्यां बोधनम् ॥ इत्यादि ।

End. नवम्यां दक्षिणादानमुचितं विसर्ज्जनस्य पूजाङ्गत्वादिति साङ्गपूजानन्तरमेवौचित्यात् । विद्यापतिरप्येवं । ततो जलक्रीड़ां कृत्वा मङ्गलमाचरेत् ।
श्रीगोविन्दपदद्वन्द्ववन्दनानन्दनात्मना ।
दुर्गार्चाकौमुदी चक्रे परमानन्दशर्म्मणा ॥

Colophon. इति श्रीमद्रामद्योपाध्यायवेदान्तवाचस्पतिभट्टाचार्य्यकृता कालिकापुराणीय-दुर्गार्चापद्धतिः समाप्ता ॥ * ॥

विषयः। कालिकापुराणीयदुर्गापूजाविधिस्तत्प्रयोगश्च ।

No. 101. दुर्गार्चामुकुरः. By **कालीचरणः.** Substance, country-made paper, 18 × 3 inches. Folia, 10. Lines, 9 on a page. Extent, 600 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna Dhātrigrāma, Paṇḍita Ṣaṣṭhīdāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. ॐ तत्सत् । अथ दुर्गार्चामुकुरः ।
प्रणम्य दुर्गाचरणं सुचेता
करोति कालीचरणोऽतिभक्तितः ।
तदीय-दुर्गानवमी-दिनार्चन-
व्यवस्थितेर्निर्णयमुत्तमं स्फुटम् ॥
अथ कार्त्तिकशुक्लनवम्यां दुर्गापूजामाह कामाख्यातन्त्रे । इत्यादि ।

End. सदाग्निवं पूजयित्वा अन्नपूर्णां प्रपूजयेत् ।
तत आकर्हन्नि इति मन्त्रेण तद्दितरमूलमन्त्रेण वा होमं कृत्वा शक्त्यैदशोत्तरशतप्रदक्षिणप्रणामं कृत्वा दक्षिणां दद्यात् ॥

विषयः। अत्र खण्डद्वयमस्ति । प्रथमखण्डे दुर्गार्चामुकुरस्तत्र जगद्धात्रीपूजाकालादिनिरूपणम् । तत्पूजाप्रयोगश्च ॥ द्वितीयखण्डे कालिकार्चामुकुरस्तत्र कालिपूजाकालादिनिरूपणम् । अन्नपूर्णापूजादिनिरूपणञ्च ॥

No. 102. दुर्गापञ्चाङ्गम्. Substance, country-made paper, 6 × 4 inches. Folia, 98. Lines, 5 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः । श्रीदेव्युवाच ।
भगवन् सर्व्वतन्त्रज्ञ साधकानां जयावह ।
यत् पुरा सूचितं देवि दुर्गापञ्चाङ्गमुत्तमम् ॥
तदद्य कृपया ब्रूहि यद्यस्ति मयि ते दया ॥ इत्यादि ।

End. श्रीभैरव उवाच ।

इदं रहस्यं परमं दुर्गासव्वेस्वमुत्तमम् ।

Colophon. इति श्रीरुद्रयामलतन्त्रे देवीरहस्ये दुर्गास्तोत्रं पञ्चाशत्पटलः ॥ दुर्गापञ्चाङ्गं समाप्तम् ॥

विषयः । १ मे पटले, — दुर्गापूजाविधिः । २ ये पटले, — दुर्गापूजापद्धतिनिरूपणम् । ३ ये पटले, — दुर्गायाः सहस्रनामकथनम् । ४ र्थे पटले, — दुर्गाकवचम् । ५ मे पटले, — दुर्गायाः स्तोत्रम् ॥

No. 103. देवतावादरहस्यम् . Substance, country-made paper, 18 × 3 inches. Folia, 3. Lines, 3 on a page. Extent, 38 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Mollāigrāma, District 24-Parganas, Paṇḍita Gopālacandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । देवतावाचक इन्द्रादिपदानामिन्द्राय स्वाहा इत्यादि मन्त्रात्मकचेतन एव शक्तिः ॥ इत्यादि ।

End. शक्तिसम्बन्धेन मन्त्रपदवत्त्वस्यैव मन्त्ररूपत्वादिति ।

Colophon. इति देवतावादरहस्यम् ॥ * ॥

विषयः । देवताशब्दविचारः ॥

No. 104. देवीमाहात्म्यव्याख्या . By गोविन्दरामसिद्धान्तवागीशः . Substance, country-made paper, 18 × 3 inches. Folia, 102. Lines, 7 on a page. Extent, 3,000 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Boāil grāma, Babu Yogīndracandra Rāya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो दुर्गायैः ।

यत्पादपद्ममनिशं परिवन्द्य भक्त्या
योगीन्द्रवृन्दपरिवन्द्यपदो हरोऽभूत् ।
तस्याः स्तुतेर्व्वृत्तिरियं प्रकाश्यते
गोविन्दरामेण विपश्चितां मुदे ॥ इत्यादि ।

End. सूर्य्यात् जन्म उत्पत्तिं समासाद्य प्राप्य सावर्णिर्मनुर्भविता । श्लोकमेकं वारद्वयं केचित् पठन्ति तदिहाप्रमाणं वचनाभावात् प्राचीनव्यवहाराभावाच्च ॥ इति देवीमाहात्म्यं समाप्तम् ॥

नागाग्निरेतोनयनारिष्ठ्यौ १६२८
गते शकाब्दे गिरिजापदाब्जम् ।
गोविन्दरामेण सदा प्रणम्य
व्यकाशि चण्डीस्तुतिवृत्तिकेयम् ॥

Colophon. इति श्रीगोविन्दरामसिद्धान्तवागीशभट्टाचार्य्यविरचिता चण्डीस्तुतिव्याख्या समाप्ता ॥ * ॥ श्रीरामः ।

विषयः । मार्कण्डेयपुराणीय-देवीमाहात्म्यव्याख्या ।

No. 105. देवीमाहात्म्यटीका. (तात्पर्य्यकौमुदीनाम्नी) By रघुनाथचक्रवर्त्ती. Substance, country-made paper, 17×1½ inches. Folia, 102. Lines, 3 on a page. Extent, 1,400 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1682. Place of deposit, District Ḍhākā, Vikramapura Bahar, Paṇḍita Tāriṇīcaraṇa Bidyābhūṣaṇa. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. (अस्य प्रथमपत्रं नास्ति तेन द्वितीयपत्रप्रारम्भवाक्यं लिखितम् ।) देवी भगवती आद्या शक्तिः । यदनुग्रहात् सर्व्वेषां सर्व्वकर्म्मसु शक्त्यधिक्यम् ॥ इत्यादि ।

End. एवम्प्रकारेण सुरथः देव्या वरं लब्ध्वा क्षत्रियर्षभः क्षत्रियश्रेष्ठः सूर्य्यात् जन्मसमासाद्य संप्राप्य सावर्णिर्मनुर्भविता सावर्णिर्भवितामनुरिति पुनराद्यत्तिः समाप्तिं द्योतयति ।

Colophon. इति वैशाखस्य चतुर्विंशतिदिवसे शनिवारे कृष्णपक्षीयदशमीयायां तिथौ दिवाप्रहरद्वयगते श्रीरघुनाथचक्रवर्त्तिकृतायां तात्पर्य्यकौमुद्यां देवीमाहात्म्यव्याख्यानं समाप्तम् ॥ * ॥ शुभमस्तु शकाब्दाः १६८२ ॥

विषयः । मार्कण्डेयपुराणीय-देवीमाहात्म्यव्याख्या ।

No. 106. देवीरहस्यम् . Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent, 120 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

राजोवाच ।

भगवन्नवतारा मे चण्डिकाया स्त्वयोदिता ।
एतेषां प्रकृतिं ब्रह्मन् प्रधानं वक्तुमर्हसि ॥

ऋषिरुवाच ।

इदं रहस्यं परममनाख्येयं प्रचक्षते ।
भक्तोसीति न मे किञ्चित् तवावाच्यं नराधिप ॥ इत्यादि ।

End. आख्यानं दिव्यमूर्त्तीनामभीष्टफलदायकम् ।
तस्मात् सर्व्वप्रयत्नेन देवीं जप निरन्तरम् ॥
सप्तजन्मार्जितैर्घोरैर्ब्रह्महत्याशतैरपि ।
पाठमात्रेण मन्त्राणां मुच्यते सर्व्वकिल्बिषैः ॥
देव्या ध्यानं मयाख्यातं गुह्याद्गुह्यतरं महत् ।
तस्मात्सर्व्वप्रयत्नेन सर्व्वकामफलप्रदम् ॥

Colophon. इति श्रीवैद्यतिकरहस्यं तन्त्रोक्तं समाप्तम् । शुभम् ।

विषयः । चण्डिकापूजाविधानम् । पूजाकरणे फलातिशय्यकथनञ्च ॥

No. 107. दैवकीनन्दनम् . (ज्योतिर्ग्रन्थः खण्डितः) By दैवकीनन्दनः . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 32. Lines, 6 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Post Office Kāliganja grāma Dakṣiṇābhāga, Paṇḍita Rakṣākara Nyāyapañcānana. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

श्रीदैवकीनन्दनमादिभूतं,
प्रणम्य विश्वेशमशेषवन्द्यं ।
विधीयते दैवकीनन्दनाख्यं,
दैवज्ञमोदाय चिताय शास्त्रम् ॥

आदौ भास्करमीश्वरं ... ... साक्षात् सुराणां वरं
विश्वेश्वरं विश्वगतं ... ... ।
नानाशास्त्रमुपास्य भास्करमतञ्चालोक्य वाराष्टकं,
ज्योतिःशास्त्रमकल्पयन्नवमिदं श्रीदैवकीनन्दनः ॥
बुधानाञ्च विबुद्धीनां बोधाय विबुधोपमं ।
विदधाति मच्चाबुद्धिर्दैवज्ञद्रुतबुद्धये ॥
यद्यस्ति वाञ्छा झटिति प्रवेष्टुं,
ज्योतिःक्रियायामिह दत्तचित्तं ।
न ज्योतिषे नास्ति विना जगत्यां,
क्रिया हि काचित्तदिदं रघीह्यम् ॥ (?)
अथ नक्षत्राणि । अश्विनी भरणी कृत्तिका रोहिणी मृगशिरा ... ...
... ... एषामधिष्ठात्री देवता यथा । अश्वि-यम-दहन-कमलज-
अग्नि-मूलभूत् ... ... ततो राशिनाम ।
मेषवृषमिथुनकर्कटसिंहकन्यातुलावृश्चिकधनुर्मकरकुम्भमीनाः ।

अथ योगाः ।

विष्कुम्भः प्रीतिरायुष्मान् सौभाग्यः शोभनस्तथा ।
अतिगण्डः सुकर्म्मा च धृतिः शूलस्तथैव च ॥
गण्डो वृद्धिर्ध्रुवश्चैव व्याघातो हर्षणस्तथा ।
वज्रश्चाक्षम् व्यतीपातो वरीयान् परिघः शिवः ॥
साध्यः सिद्धः शुभः शुक्लो ब्रह्म ऐन्द्रश्च वैधृतिः ॥ इत्यादि ।

End. अथ नक्षत्रगुणः । प्रियभूषणः शुभदः दक्षोऽश्विन्यां ॥ १ ॥ ... ...
... ...
धनी मधुरवाक् प्रजावान् स्त्रीजितो धार्मिकः सुखी जितशत्रुस्त्वद्धि-
त्रभे ॥ २९ ॥ पूर्णाङ्गः सुभगः शूरः शूचिर्बहुवाक् पौष्णे ॥ ३० ॥ * ॥

Colophon. इति माण्डव्ये दैवकीनन्दने तृतीयोऽध्यायः समाप्तः ॥ * ॥
मीने प्राप्ते रवेरंशे चन्द्रमाने शनेर्दिने ।
समाप्ता पुस्तिका चैषा श्रीरामसुन्दरशर्म्मणा ॥

विषयः । मङ्गलाचरणम् । नक्षत्रकथनम् । नक्षत्राधिष्ठातृदेवताकथनम् । राशि-कथनम् । योगकथनम् । करणकथनम् । वारकथनम् । रव्यादिवाराणां गुणकथनम् । गोचरादिग्रहाणां गुणदोषकथनम् । एते विषयाः प्रथमाध्याये वर्णिताः । द्वितीयाध्याये तावत्, —

दशाक्रमकथनम् दशाफलकथनम्। ग्रहस्थितिकथनम्। षड्वर्गकथनम्। प्रीतिद्वादशकथनम्। विवाहे कन्याया गोचरादिग्रहफलकथनम् विवाहे मासदोषकथनम्। राशीनां जातिकथनम्। वर्णनिर्णयश्च। तृतीयाध्याये तु,—गणकथनम्। नवान्नभक्षणविधिः। नूतनपूपभक्षणविधिः। गर्भधारणक्रमेण जन्मप्रकरणम्। क्षेत्रक्रमकथनम्। बालनिष्क्रमणम्। अन्नप्राशनम्। चूड़ाकरणम्। कर्णवेधः। विद्यारम्भः। उपनयनम्। वस्त्रालङ्कारधारणम्। देवप्रतिष्ठाकथनम्। द्रविणाधाननिषेधः। कूपखननम्। अक्रयणीयकथनम्। याचाप्रकरणम्। वास्तुलक्षणम्। गृहारम्भः। नववध्वागमनम्। रोगविमुक्तिस्नानम्। राशीनां गुणकथनम्। नक्षत्राणां गुणकथनञ्चेति।

No. 108. धातुगणः. By भीमसेनाचार्य्यः. Substance, palm-leaf, 14×1½ inches. Folia, 16. Lines, 4 on a page. Extent, 300 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Rājasāhī Baidyabelghariyā, Babu Çaçibhūṣaṇa Cakravarttī. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय।

सूत्राणि धातवः शब्दा वेदशास्त्रप्रयोगिनः।
व्याहृता मुनिना येन तस्मै पाणिनये नमः॥
भू सत्तायाम्। इत्यादि।

End. आदौ च एवं।
दृद्धाविति दृद्धिशब्दः मध्येऽपि टुतुस्विगति।
दृद्धेरिति दृद्धिशब्दः एवञ्च मङ्गलं शास्त्रम्॥ * ॥

Colophon. इति श्रीमदाचार्य्यभीमसेनेन प्रणीतो धातुगणः समाप्तः॥*॥ नमो गणपतये॥*॥

विषयः। धात्वर्थनिरूपणम्।

No. 109. धातुप्रबोधः. By कालिदासचक्रवर्त्ती. Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 55. Lines, 7 on a page. Extent, 1,200 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Vikramapura, Vidgā, Paṇḍita Īçānacandra Smṛtipañcānana. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

संसारध्वान्तविध्वंसि चतुर्व्वर्गप्रदं नृणाम् ।
ईडे षडपदाम्भोजमात्मनः कामसिद्धये ॥
धीर-श्रीरामगोविन्दचक्रवर्त्तिमहौजसः ।
जितसूरियशःक्षत्तेरादेशात् कृतनिश्चयः ।
वाचस्पतिप्रतिमभूसुरकामदेव
वाचस्पतेस्तनयसद्मनि सन्निविष्टः ।
धातुप्रबोधमसुमङ्ग शिशुप्रियार्थं
संक्षेपतः प्रकुरुते द्विजकालिदासः ॥
धातवो द्विविधाः प्रोक्ता सकर्म्माकर्म्मभेदतः ॥

End. प्रायशो नोच्यन्ते न प्रदर्श्यन्ते ते च यथाविधानं ज्ञास्यन्ते ॥

Colophon. इति कालिदासचक्रवर्त्तिकृत-धातुप्रबोधे पञ्चमपरिच्छेदः ॥ * ॥

विषयः । धात्वर्थादिनिरूपणसुखेन तद्रूपादिकथनम् ।

No. 110. धान्याचलादिदानतत्त्वं. Substance, country-made paper, 12 × 3 inches. Folia, 21. Lines, 5 on a page. Extent, 400 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Mānabhūma Post Office, Raghunāthapura, Nerogrāma, Paṇḍita Veṇkaṭa Varadācāryya Gosvāmī. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. प्रणम्य जगतामीशं ज्ञानकामप्रदं शिवम् ।
धान्याचलादिदानेषु तत्त्वं वक्ष्यामि यत्नतः ।
तदाह मत्स्यपुराणम् ।
मद्दादेवं प्रति देवर्षिप्रश्नः ।
भगवन् श्रोतुमिच्छामि दानमाद्यात्मसुत्तमम् ।
यदत्तयं परे लोके देवर्षिगणपूजिते ॥ इत्यादि ।

End. अत्र दानपूर्व्वोत्तरदिने निवेदनोपवाससङ्कल्पवाक्ययोः परदिने च दान-सङ्कल्पपुण्याहादिवाचनवरणवाक्येषु धान्याचलपदस्थाने शर्कराचलनिवेशात् वाक्यं कुर्य्यात् स्वस्त्यादिप्रस्थापनब्राह्मणष्टप्रस्थापनञ्च कर्म्म धान्याचलवत्त्ये-नैव कर्त्तव्यम् ॥ * ॥

Colophon. इति शर्कराचलदानम् ॥ * ॥ इति धान्याचलादिप्रमाणप्रयोगौ ॥
श्रीगुरवे नमः ॥

विषयः । धान्याचलादिदानविधिस्तत्प्रयोगादिश्च ।

No. 111. नरजन्मलक्षणम् . By विद्यार्णवः . Substance, palm-leaf, 18×2 inches. Folia, 106. Lines, 4 on a page. Extent, 900 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Lohajaṇga Post Office, grāma Ākiyādhala, Paṇḍita Kāçīnātha Tarkālaṇkāra. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीगुरवे ।
नत्वा सूर्य्यपदद्वन्द्वं गुरुं विभुवनेश्वरम् ।
वक्ष्ये विद्यार्णवः श्रीमान् नराणां जन्मलक्षणम् ॥ इत्यादि ।

End. ... ...
... ... ।
आयुः श्रियं ददतु यस्य नरस्य कोष्ठीं
शास्त्रं विचार्य्य गणयामि गुरोः प्रसादात् ॥

Colophon. (खण्डितत्वात् शेषो नास्ति) ।

विषयः । कोष्ठीगणनकरणादिनियमः ।

No. 112. नर्म्मदामाहात्म्यम् . (स्कन्दपुराणीय-रेवाखण्डान्तर्गतम्) Substance, country-made paper, 11×7 inches. Folia, 424. Lines, 9 on a page. Extent, 5,300 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1938. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. श्री गणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीनर्मदायै नमः ।
मार्कण्डेय उवाच ।
पुराणानाञ्च सर्व्वेषां प्रारम्भे व्यासपूजनम् ।
हिरण्यकर्णसुद्राभ्यां करसुद्रादिसंयुतम् ॥
वस्त्राणि पञ्च देयानि बहुमूल्यानि भक्तितः ।
तदन्ते च तथा देया दक्षिणा पुष्कला नृप ॥

युधिष्ठिर उवाच ।

त्यक्त्वा चोत्तरदिग्मार्गं देवभूमिं मनोहराम् ।
गङ्गा त्रिपथगा देवी यमुना च सरस्वती ॥
गङ्गाद्वारं हिमस्थानं कुब्जाम्रे ब्रह्मयोनिकम् ।
उग्रं कणखलञ्चैव केदारं भैरवं तथा ॥
निमिषञ्च गयातीर्थं कुरुक्षेत्रञ्च पुष्करम् ।
वाराणसीप्रयागञ्च गङ्गासागरसङ्गमम् ॥
कालञ्जरञ्चार्य्यतीर्थं प्रभासं शशिभूषणम् ।
पुण्यान्येतानि तीर्थानि त्यक्त्वा क्षेत्राणि सुव्रत ॥
सेव्यते केन कार्य्येण नर्म्मदैव महानदी ।

मार्कण्डेय उवाच ।

शृणु राजन् महाबाहो ब्राह्मणैर्भ्रातृभिः सह ।
तत्तेऽहं कथयिष्यामि पुराणं स्कन्दकीर्त्तितम् । इत्यादि ।

End. कारुण्यं सर्व्वभूतेषु नर्म्मदाख्यानुचिन्तनम् ।
इदं ज्ञानमिदं ध्यानं शेषं कर्म्मात्मबन्धनम् ॥
यज्जपाच्छ्रवणादेव पुनर्जन्म न विद्यते ।

Colophon. हरिः ॐ तत्सदिति श्रीस्कन्दपुराणे रेवाखण्डे नर्म्मदामाहात्म्ये रेवाखण्डकल्प-कल्पान्तविवरणं नामाध्यायः ॥ ७५ ॥
यादृशं पुस्तकं दृष्टं तादृशं लिखितं मया ।
यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न विद्यते ॥
शुभमस्तु श्रीॐकारेश्वरनर्म्मदोत्तरतटे लेखक केशवजोषी महाराजाधिराजजी तस्य पठनार्थं शुभम् । सम्वत् १९३८ ॥

विषयः । इति स्कन्दपुराणे रेवाखण्डे नर्म्मदामाहात्म्ये आदिकल्पे देव-ऋषिसम्वादे प्रथमोऽध्यायः । इति स्क० पु० नर्म्मदावतारो नाम २ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदावतारो नाम ३ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये ४ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये ५ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये ६ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये मनुयको (?) नाम ७ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये सोमनाथयात्राविधिर्नाम ८ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये सोमनाथतीर्थवर्णनं नाम ९ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये योगतीर्थादिमाहात्म्यं नाम १० अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये गाङ्गलेश्वरतीर्थवर्णनं नाम ११ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये मत्स्येश्वरतीर्थवर्णनं नाम १२ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये कलहंसवर्णनं

नाम १३ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये पुरसिद्धेश्वरादिलिङ्गवर्णनं नाम १४ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये निषादशिवलोकप्राप्तिर्नाम १५ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये नागेश्वरतीर्थवर्णनं नाम १६ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये जनकयज्ञो नाम १७ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये सप्तसारस्वततीर्थकीर्त्तनं नाम १८ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये १९ अः । इति स्क पु० नर्म्मदामाहात्म्ये २० अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये कुब्जासङ्गमो नाम २१ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये २२ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये घृतकुल्यामधुकुल्यामाहात्म्ये २३ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये कुब्जासङ्गमो नाम २४ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये माहेश्वरपुराणानुकीर्त्तनं नाम २५ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये मण्डलेश्वरकीर्त्तनं नाम २६ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये गर्द्दभेश्वरतीर्थवर्णनं नाम २७ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये गौरीखण्डाख्यानं नाम २८ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये २९ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये वाणासुरवरप्रदानो नाम ३० अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये हिरण्यबाहुवरप्रदानो नाम ३१ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये पञ्चलिङ्गवर्णनं दीर्घादिऋषिमोक्षणं नाम ३२ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये ब्राह्मणभार्य्यासहस्वर्गारोहणं चक्रतीर्थवर्णनं सुवर्णपुरुहूतमोक्षणं नाम ३३ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये हिमांशुरक्षणार्थं पातालेश्वरवर्णनं नाम ३४ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये माम्भातृतीर्थवर्णनं इन्द्रद्युम्नवरप्रदानो नाम ३५ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये वैदूर्य्यपर्व्वतवर्णनं नाम ३६ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये कपिलासङ्गमे वस्त्रदम(?)वरप्रदानो नाम ३७ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये विश्वश्रवाख्यानं नाम ३८ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये ३९ अः । इनि स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये विमलेश्वरकीर्त्तनं वधुभारद्वाजादिऋषीणां सानुग्रहं व्याघ्रेश्वरवर्णनं नाम ४० अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये पर्व्वतसूचवेष्टनमहिमा नाम ४१ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये कावेरीसङ्गमो नाम ४२ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये ध्वजाविमलारोपणविधिश्चण्डवेगास्वर्गसोपानपद्धतिर्नाम ४३ अः । इति स्क० पु० ररण्डीसङ्गममहिमाकथने निमिनाम राजर्षिमोक्षणं नाम ४४ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये ररण्डीसङ्गमे सूर्य्यसेनवरप्रदानो नाम ४५ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये ररण्डीमहिमा ब्रह्मदुर्वासोवरप्रदानो नाम ४६ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये भरतवरप्रदानो नाम ४७ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये भृगुमाहात्म्यं नाम ४८ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये ४९ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये कपिलासङ्गमो नाम ५० अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये कुवलयाश्वस्वर्गारोहणं नाम ५१ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये नरकवर्णनं नाम ५२ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये नरकाख्या नाम ५३ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये

कूर्म्मगतिश्रवणे (?) नाम ५४ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये राजर्षिश्रीहरिश्चन्द्रवर-प्रदानो नाम ५५ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये गौरीतीर्थादिकीर्त्तनं नाम ५६ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये गौरीतीर्थादिकीर्त्तनं नाम ५७ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये मात्लोकादिवर्णनं नाम ५८ अः । इति स्क० पु० न० मा० मात्लोकादिवर्णनं नाम ५९ अः । इति स्क० पु० न० मा० शिवमहिमा नाम ६० अः । इति स्क० पु० न० मा० युवनाश्वसत्यधर्म्मयो-राख्यानं नाम ६१ अः । इति स्क० पु० न० मा० शिष्टादि-ऋषि-रन्तिदेवसंवादो नाम ६२ अः । इति स्क० पु० न० मा० रन्तिदेवसंवादो नाम ६३ अः । इति स्क० पु० न० मा० कुब्जामाहात्म्ये ६४ अः । इति स्क० पु० न० मा० कुब्जामाहात्म्ये ६५ अः । इति स्क० पु० न० मा० अगस्त्य-प्रत्यागमनो नाम ६६ अः । इति स्क० पु० न० मा० अशोकवनिकावर्णने ६७ अः । इति स्क० पु० न० मा० वागीश्वराख्यानं नाम ६८ अः । इति स्क० पु० न० मा० सप्तसारस्वततीर्थवर्णने ६९ अः । इति स्क० पु० न० मा० वाराहतीर्थवर्णने ७० अः । इति स्क० पु० न० मा० शुक्ल-तीर्थे रुद्रकीर्त्तने ७१ अः । इति स्क० पु० न० मा० शुक्लतीर्थमहीवर्णने ७२ अः । इति स्क० पु० न० मा० कोकिलाख्यान-विष्णुस्तुतिर्नाम ७३ अः । इति स्क० पु० न० मा० रोहिणीतीर्थ-वर्णनं ७४ अः । इति स्क० पु० न० मा० भृगुतीर्थवर्णनं नाम ७५ अः । इति स्क० पु० न० मा० रेवासागरसङ्गमे, भुवनेश्वरतीर्थवर्णनं नाम ७६ अः । इति स्क० पु० रेवाखण्डे नर्म्मदामाहात्म्ये रेवासागरसङ्गमे भुवनेश्वरतीर्थवर्णनं नाम ७७ अः । इति स्कन्दपुराणे रेवाखण्डे नर्म्मदामाहात्म्ये रेवाखण्डकल्पकल्पान्तविवरणं नाम ७८ अध्यायः । इति सम्पूर्णम् ।

No. 113. नव्यधर्म्मप्रदीपः . By कृपारामः . Substance, country-made paper, 18 × 4½ inches. Folia, 68. Lines, 11 on a page. Extent, 4,200 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura Post Office Khaḍāra grāma Kurāna, Paṇḍita Ambikācaraṇa Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ कालिकायै नमः ।

श्रोणाश्चलस्मितमुखेन्दुविलासलक्ष्मीम्
विभ्रन्मनोहर × × × निशमङ्गनाभः ।
हृत्पुण्डरीकमधितिष्ठति शाश्वतं यो
भ्रूभ्रायमानचरणोऽखिलधर्म्मसाक्षी ॥
लोलालकः कवलकुञ्चितपाणिकोषः
स्फीताभिरामसितपङ्कजलोचनश्रीः ।

पायादपायबऊलादिह मां विभूत्यै
गोपीजनाञ्जननिभोऽखिलधर्म्मसाची ॥
क्षिति-जल-शुचि-पवन-द्यो-यजमानेन्द्वर्कमूर्त्तिर्जयति ।
विश्वं परिरभ्य × × नम ईशायेन्दुमौलये तस्मै ॥
विपुलतनुरतीवनिम्ननाभिः
पलितशिराः करिविन्दुशोणमूर्द्धिः ।
स्मृतिषु नयविदर्थपारदृश्वा
जयति गुरुर्जयरामनामधेयः ॥
हंसाविव पुण्यपक्षौ त्रिलोकचन्द्रः क्षणचन्द्रः ।
सीमामयखवन्नीतीरचरौ नरपती जयताम् ॥
तर्कादितन्त्रपरतन्त्रविशुद्धबुद्धि-
रानन्दकन्दभरतेषु विशारदश्च ।
तावेतयोर्विषदकीर्त्तिलतावितान-
च्छायां निषेव्य सुखिनौ सुकवी ख्याते ॥
तौ प्रीणयन् सुवलिताञ्जलि साधुता वा
(?) सन्नद्धवामतनयौ च्छथ वंशजन्मा ।
मन्वादिशास्त्रममलीकृतधर्म्मजातं
पूर्व्वैरितो व्यवहृतं समुदीरयामि ॥
वैषद्येन व्यञ्जयंस्तूर्णमर्था-
नल्पारम्भः श्रीकृपारामनाम्ना ।
निर्म्मज्य श्रीकृष्णपादारविन्दे
व्यातेनेऽयं नव्यधर्म्मप्रदीपः ॥
गौड़ाः स्मृतौ साम्प्रतमाद्रियन्ते
प्रायेण नव्यानुमतान् हि धर्म्मान् ।
अतोऽत्र गौड़ादृत एव धर्म्म-
प्रकाशने स्यान्मम पक्षपातः ॥
... ...
... ... ।
विश्वाधारं तं प्रपञ्चादिहेतुं
कालं वक्ष्याम्यर्थतो भेदतश्च ॥

यद्यप्यखण्डानन्दबोधः परमात्मा सर्ग-स्थिति-लय-लीन-सकलाधारः सनातनः शुभाशुभकर्म्मफलदानप्रतिभूरेकः कालोऽखण्डदण्डायमानः सिद्ध एव यथाह ।

विष्णुपुराणम् ।

कालस्वरूपं रूपन्तद्विष्णोर्मैत्रेय वर्त्तते ।

विष्णुधर्म्मोत्तरम् ।

अनादिनिधनः कालो रुद्रः सङ्कर्षणः स्मृतः ।
कलनात् सर्व्वभूतानां स कालः परिकीर्त्तितः ॥ इत्यादि ।

End. अत्र ब्राह्मणवधप्रायश्चित्तमुक्त्वा यस्तैः सह सम्बन्धं कुर्य्यात् तस्यापि प्रायश्चित्तमभिधाय सुमन्तुनोक्तमिति । तेनाततायिवधे नैतत् स्तुवं पूर्व्वोक्तनिषेधकम् । दोषोऽन्यचेति स्तुवन्तु आततायिव्यतिरिक्तवधे दोषप्रतिपादकं गोब्राह्मणात् स्नातः प्रायश्चित्तं कुर्य्यादिति तु प्रायश्चित्ताङ्गस्नानप्रतिपादकं गोहेतुकं स्नानं व्यासेन प्रतिपादितम् । तथाच व्यासः ।

श्रूयन्ते यानि तीर्थानि त्रिषु लोकेषु विश्रुतः ।
अभिषेकः समस्तेषां गवां शृङ्गोदकस्य च ॥

ब्राह्मणशब्देनाच विधिवाच्यमपेक्षितं तद्धेतुकं स्नानं यथाविहिताघमर्षणपूर्व्वकम् । तेन गोहेतुकं स्नातो ब्राह्मणहेतुकं स्नातस्य प्रायश्चित्ताधिकारी भवति नत्वाचमनमात्रेणेति वाक्यार्थः ।

Colophon. (अतःपरं खण्डितम्) ।

विषयः । कालनिरूपणम् । धर्म्माधर्म्माणामादिकारणकथनम् दशविधसंस्कार-तिथ्यादि-और्द्धदेहिक-शुद्धि-श्राद्ध-आह्निकाचार-इष्टापूर्त्तादिसमस्तधर्म्माणां निरूपणम् । स्वर्गापवर्गदधर्म्मनिरूपणम् । राजधर्म्मनिरूपणम् । धर्म्माधर्म्मविवर्त्तनकथनञ्च ॥

No. 114. नारायणार्च्चारत्नमाला By भगवद्गोस्वामी. Substance, country-made paper, 11×4 inches. Folia, 46. Lines, 9 on a page. Extent, 1,150 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura Candrakoṇā Mohanta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. नारायणं परं धाम नौमि बोधसुखाप्लये ।
यन्नामार्कोदयो हन्ति मायामोहतमस्विनीम् ॥

प्रातः प्रबुध्य गुरुं देवञ्च नमस्कृत्य बहिर्द्वाड़ीपदेशेनोत्थाय स्वस्तिकाद्यासनेनोपविश्य ... ब्रह्मरन्ध्रान्तं ज्योतिर्मयं देवं ध्यात्वा .... आवश्यकं निर्वर्त्त्य शौचं दन्तधावनं च कृत्वा मूलमन्त्रेण मुखं प्रक्षाल्याचम्य मन्त्राभिषेकपूतदेहः देवनिर्म्माल्यमपाकृत्य पुष्पादिना अभ्यर्च्च्य स्थायात् ॥ इत्यादि ।

End. अथवान्यप्रकारेण पुरश्चरणमुच्यते ।
ग्रहणेऽर्कस्य चेन्दोर्वा शुचिः पूर्व्वमुपोषितः ॥
नद्यां समुद्रगामिन्यां नाभिमात्रे जले स्थितः ।
ग्रासादिमोक्षपर्य्यन्तं जपेन्मन्त्रं समाहितः ॥
अनन्तरं तदशांशं क्रमाद् होमादिकं चरेत् ।
तदन्ते मन्त्रसिद्ध्यर्थं गुरुं संपूज्य तोषयेत् ॥
ततश्च मन्त्रसिद्धिः स्यात् देवता च प्रसीदति ।
अथवा देवतारूपं गुरुं भक्त्या प्रतोषयेत् ॥
पुरश्चरणहीनोऽपि मन्त्री सिध्येन्न संशयः ।
एवं साधितमन्त्रस्तु काम्यकर्म्माण्यथाचरेदिति ॥

Colophon. इति श्रीभगवद्गोस्वामिकृता नारायणार्चारत्नमाला समाप्ता ॥ शुभमस्तु ॥

विषयः । प्रातःकृत्यनिरूपणम् । वासुदेवपूजानिरूपणम् । नारायणबीजादिनिरूपणम् । नारायणपूजाविधिः । दशाङ्गाद्युपासनाभेदनिरूपणम् । मन्त्रसिद्धिप्रकारकथनम् । मन्त्रसिद्धौ पुरश्चरणस्यावश्यकताकीर्त्तनम् । पुरश्चरणमकृत्वापि मन्त्रसिद्धिर्भवितीति कथनञ्च ॥

No. 115. नृसिंहपूर्व्वतापनीयोपनिषद्दीपिका . (षट्चक्रोपनिषद्दीपिकासहिता) By नारायणः . Substance, country-made paper, 13×7 inches. Folia, 33. Lines, 12 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः । ॐ श्रीगुरवे नमः ।
ॐ नृसिंहतापनी पूर्व्वपक्षोपनिषदुच्यते ।
खण्डानि सप्त चत्वारि चैकं चीणि च चीणि च ॥
सशक्तिकः परस्परोऽनादिरनन्त इत्युक्तमद्वैतप्रकरणे स च स्वलीलया जगत् तनोति धर्म्माधर्म्मौ चान्योन्यप्रतियोगिनावाक्षयमानौ राजेव भट्टो विल्लोक-

यितुं निर्मिमीते तदधिकारिणश्च स्वमायाकल्पितान्यज्ञानिनो जीवानाधिष्करोति तेषु च धर्म्माधर्म्मानुसारेणानुग्रहनिग्रहावातनोति तत्र यदा केचिद्धर्म्माः स्वकृतधर्म्माधर्म्मव्यवस्थाभङ्गाय प्रवर्त्तते तान्निग्रहीतुं स्वयमदेहोऽपि देहवान् इवाभाति तदावतीर्ण इत्युच्यते । तेऽप्यवतारा भगवदीच्छानुरोधेन चतुर्विधाः गुणावतारा: पूर्णावतारा: कल्पावतारा: अंशावतारा-श्चेति तत्र गुणावतारा यथा चतुर्मुख-त्रिनयन-चतुर्भुजादयः ते ह्येकैकं गुणप्रधानत्वाद्गुणावतारा इत्युच्यन्ते पूर्णावतारा यथा नारसिंह-दाशरथि-देवकीपुत्रादयः ते हि गुणसाम्येन सकलभागवतैश्वर्य्यपूर्णत्वात् पूर्णावतारा उच्यन्ते । कल्पावतारा यथा नरनारायण-कपिल-व्यासादयः ते ह्येकैक-कार्य्यार्थमेकैकमैश्वर्य्यमाविर्भावयन्तः कल्पावतारा इत्युच्यन्ते । अंशावतारा यथा कार्त्तवीर्य्यार्जुन-नारद-भरत-पाण्डवेयार्जुनप्रभृतयः तेषु ह्यस्ति जीवांशोऽस्ति च पारमेश्वरांशः उभयथा (स्वान्न अपारन्नथां ?) कार्य्यदर्शनात् तत्र परं तत्त्वं वेदान्तैरुपदेश्यं तद्व्यवस्थाद्वयमुक्तं निर्व्यापारञ्च तत्र निर्व्यापारं निर्गुणं स्वरूपज्ञानेनापवर्गदं सव्यापारं सगुणन्तु स्वानुग्रहेण तेनोभयमपि ज्ञेयं ध्येयमुपास्यश्चेति परमकारुणिको वेदः प्राज्ञं रूपमुद्दिश्य सानुग्रहं तूपदेष्टुं प्रवृत्तः । प्रथमं तावत् मायामोचोपादानं भौतिकं प्रातिभासिके स्वेच्छामयं स्वरूपानतिरिक्तं वस्तुतो गन्धर्व्वनगरीसममीश्वरोषितं नारसिंहं स्वरूपं मन्त्रतोऽर्थतश्च निर्णेतुमारभमाणो जगन्मङ्गलस्य भगवतो भजने प्रत्यूहनिरासार्थमाशीरूपमङ्गलमाचरति ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम इत्यादि ।

End. तापनीयोक्तस्तु पञ्चाङ्गन्यासपञ्चोऽनेन वा ध्यानेनापि विकल्पतेऽधिकफलार्थत्वात् —

नारायणेन रचिता श्रुतिमार्गोपजीविना ।
ऋग्यजुष्पदवाक्यानां षट्चक्रस्य प्रदीपिका ॥

Colophon. इति षट्चक्रोपनिषद्दीपिका समाप्ता ॥

नृसिंहोत्तरतापन्यां चिंश्यां स्युः खण्डका नव ।
नृहरेः परमं रूपं प्रणवेनात्र गीयते ॥

पूर्व्वतापन्यनुष्टुप् चिष्टुप् नापरा उत्तरा प्रणवद्वारा नारसिंहं रूपं निर्णेतुमारभ्यते तत्रापि मङ्गलार्थं भद्रमित्यादि शान्तिः शान्तिः शान्तिः पाठः ॥ * ॥

विषयः । नृसिंहपूर्व्वतापनीयोपनिषद्व्याख्यानम् । षट्चक्रोपनिषद्व्याख्यानञ्च ।

No. 116. नैमिषारण्यमाहात्म्यम् (स्कान्दपुराणीयं) । Substance, country-made paper, 8 × 4 inches. Folia, 47. Lines, 9 on a page. Extent, 650 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1908. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । ॐ नमः पुरुषोत्तमाय ॥
पुरा कृतयुगे चैव ऋषयः शौनकादयः ।
नैमिषारण्यमागत्य तप उग्रं चकार सः ॥ (?)
अयोध्यानगरे रम्ये खयम्भुः पृथिवीपते ।
सरोजवदना भार्य्या सत्यरूपा पतिव्रता ।
राज्ञा वशिष्ठमाङ्गय ऋषीणां सर्व्वमागता ॥ (?) इत्यादि

End. कृतोपवासो द्वादश्यां ततः पूर्व्वन्तु पारणम् ।
त्रयोदश्यां चतुर्दश्यां पौर्णमास्याञ्च सा वसेत् ॥
सर्व्वपापविनिर्मुक्ता विष्णुलोकं स गच्छति ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे नैमिषारण्यमाहात्म्ये उमामहेश्वरसंवादे मिश्रित-माहात्म्ये पञ्चदशदिनवासः × × × × षोड़शोऽध्यायः ॥ संवत् १९०८

विषयः । १ अध्याये, उमामहेश्वरसंवादेन मूलप्रकृतिनिरूपणम् । २ ये, चक्रतीर्थ-माहात्म्यादिकथनम् । ३ ये, तीर्थयाचाविधादिः । ४ र्थे, द्वितीयादिप्रवासफलादिकथनम् । ५ मे, तृतीयादिप्रवासफलकथनम् । ६ छे, चतुर्थ्यादिप्रवासफलादिकथनम् । ७ मे, षष्ठदिवसादि-प्रवासफलादिकथनम् । ८ मे, सप्तमदिवसादिप्रवासफलादिकथनम् । ९ मे, अष्टमदिवसप्रवास-फलकथनम् । १० मे, नवमदिवसप्रवासफलकथनम् । ११ शे, ब्रह्मावर्त्तमाहात्म्यकथनम् । १२ शे, पुष्करमाहात्म्यकथनम् । १३ शे, हंसचक्रमाहात्म्यकथनम् । १४ शे, मूलभेदमाहात्म्यकथनम् । १५ शे, शालिनीमाहात्म्यम् । १६ शे मिश्रितमाहात्म्यकथनञ्चेति ॥

No. 117. न्यायदीपिका . By रामकृष्णातर्कावतंसभट्टाचार्य्यः . Substance, country-made paper, 16 × 2½ inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent, 225 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1737. Place of deposit, District Medinīpura, Post Office Rādhānagara, Amarapura, Paṇḍita Guruprasanna Vidyāratna. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. प्रणम्य परमात्मानं सतानन्दं ततो गुरुम् ।
न्यायशास्त्रं ऋजुकुर्व्वे ईश्वरज्ञानहेतवे ॥

अथ वागीश्वरं नत्वा आचार्य्यं पितरं तथा ।
तर्कावतंसः श्रीरामकृष्णः × × × दीपिकाम् ॥
तत्र त्रिविधा चास्य शास्त्रस्य प्रवृत्तिः उद्देशो लक्षणं परीक्षा च । उद्देशस्य नाममात्रेण कीर्त्तनम् । लक्षणन्त्वसाधारणो धर्म्मः । लक्षितस्य लक्षणमुपपद्यते नवेति विचारः परीक्षा । भावकार्य्यस्य त्रीणि कारणानि भवन्ति । समवायिकारणं असमवायिकारणं निमित्तकारणञ्च । आद्यं यत्समवेतं कार्य्यमुत्पद्यते तत् । द्वितीयन्तु समवायिकारणप्रत्यासन्नत्वे सति कारणम् । तृतीयन्तु एतदुभयभिन्नकारणम् । इत्यादि ॥

End. अतएव सर्व्वधियां सामर्थ्यमिति । अत्र नैयायिकाः ननु विशिष्टबुद्धिर्विशेषणसाध्या बुद्धित्वात् दण्डीति बुद्धिवत् प्रत्येकज्ञानस्य कारणत्वे उभयवत्त्वानभिज्ञपरादनुमित्यापत्तेः । वह्निव्याप्यो धूमः आलोकः पर्व्वतवृत्तिरित्यादेः । अतो विशिष्टज्ञानस्यैव कारणत्वं न तु ज्ञानद्वयस्य अतएव ख्यातौ व्यधिकरणप्रकारकत्वमिति । इति षोड़शपरिच्छेदः ।

Colophon. इति श्रीरामकृष्णतर्कावतंसभट्टाचार्य्यविरचिता न्यायदीपिका समाप्ता ।
श्रीआनन्दरामदेवशर्म्मणो लिपिरियं पुस्तिका च । शुभमस्तु शकाब्दाः १७३७ ।

विषयः । उद्देशलक्षणपरीक्षात्मकत्रिविधशास्त्रप्रवृत्तिनिरूपणम् । समवायिप्रभृतित्रिविधकारणनिरूपणम् । प्रमाणप्रमेयादिषोड़शपदार्थनिरूपणम् । षड़िन्द्रियनिरूपणम् । उपमाननिरूपणम् । शब्दनिरूपणम् । मङ्गलवादः । प्रामाण्यवादश्चेति ॥

No. 118. न्यायसूत्रम् वा न्यायसूत्रोद्धारः. By. वाचस्पतिमिश्राः. Substance, country-made paper, 18 × 3½ inches. Folia, 5. Lines, 10 on a page. Extent, 130 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Post Office Khaḍāra, Kurāna, Paṇḍita Ambikācaraṇa Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. ॐ काली जयति ।
श्रीवाचस्पतिमिश्रेण मिथिलेश्वरसूरिणा ।
लिख्यते मुनिमूर्द्धन्य-श्रीगौतममतं मया ॥
प्रमाण-प्रमेय-संशय-प्रयोजन-दृष्टान्त-सिद्धान्तावयव-तर्क-निर्णय-वाद-जल्प-वितण्डा-हेत्वाभास-च्छल जाति-निग्रहस्थानानां तत्त्वज्ञानान्निःश्रेयसाधिगमः । दुःखजन्मदोषमिथ्याज्ञानानामुत्तरोत्तरापाये तदनन्तरापायादपवर्गः । प्रत्य-

चानुमानोपमानशब्दाः प्रमाणानि । इन्द्रियार्थसन्निकर्षोत्पन्नं ज्ञानमव्यपदेश्यम-व्यभिचारिव्यभिचारिव्यवसायात्मकं प्रत्यक्षं अथ तत्पूर्व्वकमनुमानं त्रिविधं पूर्व्ववत् शेषवत् सामान्यतो दृष्टञ्च । इत्यादि ।

End. स्वपक्षे दोषाभ्युपगमात् परपक्षे दोषप्रसङ्गो मतानुज्ञानिग्रहस्थानप्राप्तस्या-निग्रहः पर्य्यनुयोज्योपेक्षणं अनिग्रहस्थाने निग्रहस्थानानुयोगे निरनुयो-ज्यानुयोगः । सिद्धान्तमभ्युपेत्यानियमात् कथाप्रसङ्गोऽपसिद्धान्तः । हेत्वा-भासाश्च यथोक्ताः ।

Colophon. इति सूचोद्धारे पञ्चमाध्यायस्य द्वितीयमाह्निकम् । निग्रहस्थानविशेष लक्षणं नाम समाप्तः पञ्चमाध्यायोऽपि ॥

श्रिवेनोरसि विष्टपौ पादौ नत्वापवर्गदौ ।
व्यलेखि न्यायसूत्राणां चैत्रवक्त्रत्रिवासरे ॥

विषयः । प्रमाण-प्रमेय-संशय प्रयोजन-दृष्टान्त-अवयव-सिद्धान्त-तर्क-निर्णय-वाद-जल्प-वितण्डा-हेत्वाभास-छल-जाति-निग्रहस्थानानां निःश्रेयसकारणानां निरूपणम् ।

No. 119. न्यासतिलकम् (सटीकम्). By वेङ्कटनाथः. Substance, country-made paper, $12 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 17. Lines, 10 on a page. Extent, 400 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1879. Place of deposit, District Mediṇīpura, Candrakoṇā, Mohanta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, new. Verse and prose. Correct.

Beginning. गुरुभ्यस्तद्गुरुभ्यश्च नमोवाकमधीमहे ।
हृणीमहे च तत्पादौ दम्पती जगतां पती ॥
प्रायः प्रपदने पुंसां पौनःपुन्यं निवारयन् ।
हस्तः श्रीरङ्गभर्त्तुर्मामव्याद्भय + + + ॥
अनादेर्निस्सीम्नो दुरितजलधेर्यन्निरुपमं
विदुः प्रायश्चित्तं यदु-रघु-धुरीणाश्चयविदम् ।
तदारभ्ये तस्या गिरमवदधानेन मनसा
प्रपद्ये नामेकां श्रियमखिलनाथस्य महिषीम् ॥
महेन्द्राग्निविष्णुप्रभृतिषु महत्प्रभृतिवत्
प्रयत्नव्ये तत्त्वे परिणमितवैश्रिष्ट्यविभवान् ।
अदृश्यत्वं हृत्वा कमितुरधिगम्यत्वजननीं
श्रियं श्रीतापाङ्गामहमशरणो यामि शरणम् ॥ इत्यादि ।

टीकायाः प्रारम्भवाक्यम् । श्रीमते ।

श्रीमान् वेङ्कटनाथार्य्यः कवितार्किककेशरी ।
वेदान्ताचार्य्यवर्य्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि ॥
वाधूल श्रीनिवासार्य्यप्राप्तवेदान्तसम्पदम् ।
लक्ष्मणार्य्यदयापात्रं श्रीनिवासगुरुं भजे ॥ इत्यादि ।

End. आचार्य्याङ्घ्रिद्वयसमधिगमे लब्धसत्त्वं तदात्वे
विश्लिष्टाश्लिष्टपूर्व्वोत्तरदुरितभरं यापितारब्धदेहम् ।
नीतं त्वत्कैङ्कर्य्यया वा निरवधिकदयोद्भूतबोधादिरूपं
लब्धोगैकस्वभोगं दयितमनुचरं त्वत्कृते मां कुरुष्व ॥
विधानं रङ्गेशादधिगतवतो वेङ्कटकवेः
स्फुरद्वर्णं वक्ष्ये परिकलयतां न्यासतिलकम् ।
दृढासुचाप्येष प्रणतजनचिन्तामणिगिरिः
स्वपर्य्यङ्के सेवां दिशति फणिपर्य्यङ्करसिकः ॥ इति ॥

टीकायाः शेषवाक्यम् ।

वेदान्ताचार्य्यपद्यानां भावं को वक्तुमर्हति ।
तथापि तत्कृतिव्याख्यामकार्षं तत्प्रसादतः ॥
श्रीमद्-वेङ्कटनाथार्य्य-करुणापरिणामतः ।
श्रीन्यासतिलकव्याख्या कृता सद्भिर्विशोध्यताम् ॥
वेदान्ताचार्य्यसन्दर्भव्याख्याने कृतसाहसम् ।
क्षमध्वं मां क्षमासारा विदुषामपि दुष्करे ॥
श्रीभाष्यश्रीनिवासेन कौशिकान्वयशोभिना ।
कृतेयं न्यासतिलकव्याख्या ग्राह्या विचक्षणैः ॥

Colophon. इति श्रीन्यासतिलकव्याख्यानं समाप्तम् । शुभमस्तु श्रीरस्तु । श्रीशुभसंवत् १८७९ ।

विषयः । श्री-श्रीलक्ष्मण-रङ्गनाथादिदेवतास्तवः ।

No. 120. पद्मवटीमाहात्म्यम् . (पद्मपुराणीयम्) . Substance, country-made paper, 12×9 inches. Folia, 49. Lines, 9 on a page. Extent, 800 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीसीतारामचन्द्राय नमः ॥
जटाजूटोर्णारण्यान्तरगतसरित्तीरनिनदत्-
खगश्रेणीकोलाहलविगतनिद्रा भगवती ।
पिधाय स्वौ कर्णौ स्वपति तु तदा तत्कुचयुगं
निजानन्दः शम्भुः स्पृशति सुखहेतुर्भवतु नः ॥
जैमिनिरुवाच ।
कलौ युगे पापमयी धरित्री
धर्म्मो गतः सर्व्वजनात् पृथिव्याः ।
वर्णाश्रमा नैव वसन्ति तस्यां
दिवौकसः क्वापि गता मुनीन्द्राः ॥
तस्मिन् कलियुगे घोरे क्व वस्तव्यं द्विजातिभिः ॥
मार्कण्डेय उवाच ।
साधु साधु महाभाग बुद्धिमानसि वै मुने ।
यत् पृष्टं भवता सर्व्वं तव लोकहिताय च ॥
क्षेत्रं परं पञ्चवटीति नाम्ना
गोदातटे ख्यातिमुपैष्यतीति ।
भुक्तिञ्च मुक्तिं लभतां नराणां
वाराणसीयं प्रतिदास्यति यम् ॥ (?)
... ... पुंसां
रामस्य नामस्मरणेन चाच ॥
क्षेत्राणि यानि जगतीतलसंस्थितानि
मुक्तिप्रदानि कथितानि महामुनीन्द्रैः ।
तेषामसौ पञ्चवटी कृपालो
रामस्य पादरजसाधिकृता भवन्ताम् ॥ इत्यादि ।

End. तेषां मुक्तिफलं करस्थितमिति ज्ञेयं बुधैर्निश्चयात् ।
श्रीरामस्य दयानिधेर्यदि कृपा जायेत किं दुर्लभम् ॥

Colophon. इति श्रीपद्मपुराणे नाशिकपञ्चवटीमाहात्म्ये महिमवर्णनं नाम एकोनविंशाध्यायः । श्रीसीतारामार्पणमस्तु ।

विषयः । पञ्चवटीनामकक्षेत्रस्य माहात्म्यकीर्त्तनम् ॥

No. 121. पञ्चीकरणवार्त्तिकाभरणम् . Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 12. Lines, 10 on a page. Extent, 280 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benaras, Gurusvāmi Maṭha. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगुरवे नमः । दृढ खलु परमेश्वराराधनार्थमनुष्ठितैरित्यादिकर्म्मभिः परिशुद्धान्तःकरणानां अतएव नित्यानित्यवस्तुविवेको लब्धार्थभोगविराग-शमादिसाधनसम्पत्-मुमुक्षुत्वाश्च ... ... ।

End. श्रवणमननस्यैव निदिध्यासनेऽधिकारादिति ।

Colophon. इति पञ्चीकरणवार्त्तिकाभरणं समाप्तम् ।

विषयः । पञ्चीकरणवार्त्तिकस्य व्याख्यानम् ।

No. 122. पञ्चीकरणविवरणटीका (तत्त्वचन्द्रिका) . Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent, 532 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Gurusvāmi Maṭha. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः परमात्मने श्रीगुरवे ।
यन्नामरूपजगदुद्भवसम्प्रतिष्ठा
संकोचकारणमनिर्व्वचनीयशक्ति ।
सच्चित्सुखाद्वयवपुर्जगतो हिताय
रामाभिधामुपगतं भुवि तं नमामि ॥ इत्यादि ।

End. सीता-सुवर्णलतिका-परिवीतगात्रं
प्रेमरसार्द्रचरणं सुखमुत्पलाक्षम् । (?)
कीर्त्तिप्रसूनपरिशान्ति + सर्व्वलोकं
रामाभिधं जगति कल्पतरुं नमामि ॥

Colophon. इति श्रीपञ्चीकरणविवरणटीका तत्त्वचन्द्रिका नाम परिसमाप्ता । महाशील-महाबुद्धि-श्रीसदाशिवानन्दतीर्थस्वामिपूज्यपादशिष्य-श्रीरामब्रह्मानन्दतीर्थस्वेयम् ॥

विषयः । पञ्चीकरणविवरणस्य व्याख्यानम् ।

No. 123. पञ्जीवाक्यप्रबोधः (कातन्त्रस्य, खण्डितः). By नरहरिशर्म्मा Substance, palm-leaf, 20½ × 1½ inches. Folia, 47. Lines, 4 on a page. Extent, 1,000 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Post Office Kāligañja, Parganā Bhāyoāl grāma Dakṣiṇa-bhāga, Paṇḍita Rakṣākara Nyāyapañcānana. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ॥ श्रीधातुः ॥

श्रीयुतकृष्णपदाम्बुजयुगलं मम चित्तमत्तरोलम्बः ।
धौमकरन्द ... ... इन्दिराश्रयं विशतु ॥

श्रीधातुः ॥

धातुविभक्तिवर्ज्जमिति, ननु वर्ज्जनं परित्यागः । न हि अर्थवत्तायां धातु-विभक्तिपरित्यागः सम्भवति तयोरप्यर्थवत्त्वात् । किन्तर्हि लिङ्गसंज्ञाप्राप्ति-काले, ततश्च निषेधस्य प्राप्तिपूर्व्वकत्वात् अर्थवल्लिङ्गं धातुविभक्तिवर्ज्जमिति निर्द्देशो युज्यते । सत्यं लिङ्गसंज्ञाप्राप्तिदशायां धातुविभक्ती वर्ज्जयिष्यतीति ज्ञात्वा तत्पूर्व्वदशायामपि योग्यतया धातुविभक्तिवर्ज्जमित्युच्यते क्रियायोग्य-तयैव कृदन्तप्रयोगात् । यथा अपचन्नपि सूपकारः पाचनयोग्यतया पाचक उच्यते इति केचित् । वर्ज्जनशब्दोऽत्यन्ताभाववचनोऽन्योन्याभाववचनश्च । तत्र नाद्यः धातुविभक्त्योरत्यन्ताभावो धातुविभक्त्योरपि वर्त्तते, ततश्च धातु-विभक्त्योरपि लिङ्गसंज्ञा स्यात् वर्ज्जनस्य वैयर्थ्यं स्यात् । द्वितीयस्तु सम्भव-त्येव । तथाहि धातुविभक्त्योरन्योन्याभाववद् यदर्थवत्तल्लिङ्गमिति । अत्यन्ता-भावोऽपि घटते । तथाहि जातिरेव पदार्थ इति मते धातुविभक्तिशब्देन धातुत्वविभक्तित्वमुच्यते, ततश्च धातुत्वविभक्तित्वात्यन्ताभाववद्यदर्थवत्तल्लिङ्ग-मिति न दोषः ।

End. अन्ये तु प्रत्ययग्रहणाभावे ककार इति क्रियतां क्तकारग्रहणस्य व्याप्त्यर्थत्वात् सामान्येऽकारे भविष्यतीत्याहुः अपरे तु कृद्ग्रहणसामर्थ्यादेव सामान्यककारो-पलब्धिः अन्यथा स्त्रियामाकार इति क्तवे अक्तयोरनुवर्त्तनात् पुत्रकाम्या इत्यत्र सर्व्वथैव न स्यादिति दिक् ॥

Colophon. इति श्रीनरहरिशर्म्मविरचिते पञ्जीवाक्यप्रबोधे नामप्रकरणे द्वितीयः पादः ॥

विषयः। वादार्थरीतिमाश्रित्य यथासम्भवं चिलोचनदासकृत-कातन्त्रवृत्तिपञ्जिकायाः व्याख्यानम् । अश्रुतपूर्व्वोऽयं ग्रन्थः कलापानामतीवोपयोगी । सन्धिप्रकरणस्य तु व्याख्यान-मनेन न कृतमित्यनुमीयते ।

No. 124. पदार्थखण्डनटीका. By रुद्रन्यायवाचस्पतिः. Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folia, 15. Lines, 8 on a page. Extent, 360 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1547. Place of deposit, District Pharidpura, Kotālipāḍā, Unasiyā grāma, Paṇḍita Dvārikānātha Nyāyapañcānana. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नम इत्यादिश्लोकव्याख्या अस्मदीयानुमानदीधितिपरीक्षायां द्रष्टव्या । तत्र तेषु मध्ये दिक्कालौ दिक्कालपदवाच्यौ । इत्यादि ॥

End. तत्तत्प्रकारतातिरिक्तप्रकारतासम्बन्धस्यैव कार्य्यतावच्छेदकत्वात् ।

Colophon. इति रुद्रन्यायवाचस्पतिभट्टाचार्य्यविरचिता पदार्थखण्डनव्याख्या समाप्ता ।

विषयः । रघुनाथशिरोमणिकृतस्य पदार्थखण्डननामकस्य न्यायग्रन्थस्य टीका ।

No. 125. परमहंसपञ्चाङ्गम् (रुद्रयामलीयम्). Substance, country-made paper, 7×4 inches. Folia, 89. Lines, 6 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीभैरव उवाच ।
ॐ त्वत्सेवयास्मि तुष्टोऽहं वरं वरय सुव्रते ।
यत्किञ्चित् पृच्छसे देवि तत्ते सर्व्वं वदाम्यहम् ॥
श्रीदेव्युवाच ।
सन्तुष्टो देवदेवो मे वरयोग्यास्म्यहं यदि ।
तदा मे ब्रूहि पटलं परमहंसस्य दैवतम् ॥ इत्यादि ।

End. इदं परमतत्त्वं हि स्वरूपभूतञ्च पञ्चमम् ।
परमहंसस्य देवस्य स्वराज्यं स्वोत्तमम् ॥
सदा गुह्यं सदा गोप्यं गोपनीयञ्च सदा प्रिये ।
राज्यं देयं शिरो देवि न देयं मे तदीश्वरि ॥
अभक्तेभ्योऽपि पुत्रेभ्यो दत्त्वा नरकमाप्नुयात् ।
विना शिष्याय नो दद्याद् यस्य कस्यापि कर्हिचित् ॥
दुर्जनेभ्यः सदा गोप्यं गोपनीयं सर्व्वथा प्रिये ॥

Colophon. इतिश्रीरुद्रयामले तन्त्रे परमहंसपञ्चाङ्गं समाप्तम् ।

विषयः। परमहंसस्य यद्वयामलीय-पटल-पद्धति-सहस्रनाम-कवच-स्तोत्रात्मकपञ्चाङ्गस्य कथनम् ।

No. 126. पुरश्चरणचन्द्रिका. Substance, country-made paper, 13×4 inches. Folia, 44. Lines, 7 on a page. Extent, 600 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1738. Place of deposit, District Ḍhākā, Roāil grāma, Bābu Yogīndra Mohana Rāya. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः शम्भवे ।

अथाहञ्च प्रवक्ष्यामि पौरश्चरणिकं विधिम् ।
येन विना न सिद्धः स्यान्मन्त्रः कल्पशतैरपि ॥
जीवहीनो यथा देही सर्व्वकर्म्मसु चाक्षमः ।
पुरश्चरणहीनोऽपि तथा मन्त्रः प्रकीर्त्तितः ॥ इत्यादि ।

End. श्रीचयोर्व्वक्त्रसि प्रोक्ता नासा न्यसेच्च षष्ठके ।
अथ कर्पूरयोर्नाभौ मूलविद्याञ्च विन्यसेत् ॥ * ॥

Colophon. इति पुरश्चरणचन्द्रिका समाप्ता ॥ शाके वसुग्निमुनीन्दुमे लेखयामास)

विषयः। पुरश्चरणलक्षणादिनिरूपणम् । पुरश्चरणविधिः । नैमित्तिकपुरश्चरणनिरूपणम् । यक्षणपुरश्चरणादिनिरूपणम् । मन्त्रप्रबोधज्ञानादिकथनञ्चेति ।

No. 127. पुरश्चरणदीपिका. By चन्द्रशेखरः. Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 41. Lines, 6 on a page. Extent, 950 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1656. Place of deposit, District Barisāla, Mānapāsā, Paṇḍita Mathurānātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. नमो गणेशाय ।

इन्दीवरनिभं श्यामं पुण्डरीकदलेक्षणम् ।
गोपीनां हृदयानन्दं तं वन्दे यदुनन्दनम् ॥
श्रीचन्द्रशेखरो विप्रः सम्प्रदायक्रमान्वितः ।
नानागुरुमतं ज्ञात्वा सद्गुरूणां मतं शुभम् ॥

तनोति सर्व्वमन्त्राणां पुरश्चरणदीपिकाम् ।
धर्म्मार्थकाममोक्षेषु शास्त्रमाद्येषु योजनम् ॥
सिद्धमन्त्रस्य प्रोक्तो हि विनियोगो विचक्षणैः ।
पुरश्चरणपूर्व्वोऽसौ विनियोगो मनोर्मतः ॥ इत्यादि ।

End. ... ... यः कृष्णं पश्यति चक्षुषा ।
जीवन्मुक्तो भवेन्मन्त्री सत्यं सत्यं मयोदितम् ॥
कलितिमिरहरा निर्म्मिता दीपिकेयम् ।
वर्षे द्वादशसंयुक्ते दशपञ्चशते गते ॥

Colophon. इति चन्द्रशेखरविरचितायां पुरश्चरणदीपिकायां पञ्चमः प्रकाशः समाप्तः ।
समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॥ चतुर्वाणतिथौ शाके ... ... ।

विषयः । सर्व्वमन्त्राणां पुरश्चरणविध्यादिः ॥

No. 128. **पुरश्चरणलहरीतन्त्रम्.** Substance, country-made paper, 14 × 3 inches. Folia, 7. Lines, 5 on a page. Extent, 125 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Rājasāhi, Post Office Pākuḍā, Keḍā grāma, Paṇḍita Kālidāsa Ṭhākura. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगुरवे नमः । श्रीसुभगा उवाच ।
पूजाम्येकं महाभाग नारद ब्रह्मनन्दन ।
शिष्यस्त्वं शिवदेवस्य पार्व्वत्याश्च महामते ॥
एकोच्चारणमात्रेण सर्व्वसिद्धीश्वरो भवेत् ।
किं तस्य पुरश्चरणं देव कथं वा क्रियते वद ॥ इत्यादि ।

End. काकिनीषु न सिद्धेत शाकिनीपुटितं जपेत् ।
तदा सिद्धो भवेद्विप्र नात्र कार्य्या विचारणा ॥

Colophon. इति पुरश्चरणलहरीतन्त्रे पञ्चमः पटलः ॥ * ॥

विषयः । १ मे पटले नारदसुभगासम्वादमुखेन प्रातःकृत्यादिनिरूपणम् । २ ये मन्त्रधारणफलादिनिरूपणम् । ३ ये वर्णपूजनविध्यादिः । ४ र्थे जपविध्यादिः । ५ मे पुरश्चरणान्ते कर्त्तव्यादिकथनञ्च ।

No. 129. प्रपञ्चसारः. By शङ्कराचार्य्यः. Substance, country-made paper, $8 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 13 on a page. Extent 68 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ व्यवस्थिते स्वेवं मासात् पक्षात् दिनादपि ।
मूहूर्त्तान्नाड़िकायाश्च क्षणादपि च वर्द्धते ॥
जन्तुः षड़ङ्गी पूर्व्वं स्याच्छिरः पादौ करौ तथा ।
अन्तराधिक्येति पुनः षड़ङ्गेषु प्रवर्द्धते ॥ इत्यादि ।

End. सौषुम्नवर्त्म सुधियोदित नादसङ्गात्
पश्चाच्छदीरयति पंक्तिश एव वर्णान् ।

Colophon. इति श्रीमच्छङ्कराचार्य्यकृते प्रपञ्चसारे द्वितीयः पटलः ॥ * ॥

विषयः । उदरमध्यस्थशिशोरवस्थावर्णनम् ॥

No. 130. प्रपञ्चसारः. Substance, country-made paper, 13×6 inches. Folia, 167. Lines, 9 on a page. Extent 2,800 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuā, Bābu Girīndranātha Datta. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

अ क च ट त प यादैः सप्तभिर्वर्णवर्गैः-
र्विरचितसुखबोधा पादमध्याख्यतन्त्रा (?) ।
सकलजगदधीशा शाश्वता विश्वयोनि-
र्वितरतु परिशुद्धिं चेतसः शारदा नः ॥
अथाभवन् ब्रह्मचरीश्वराख्याः
पुरा प्रधानात् प्रलयावसाने ।
गुणप्रभिन्ना जगतोऽस्य सृष्टि-
स्थिति-क्षये सप्तनिविष्टचेष्टाः ॥
स्वनिष्पत्तिं च कृत्यञ्च ते विचिन्त्य समाविदन् ।
चतुरमजमव्यक्तमरूपं शाश्वतं विभुम् ॥
मूर्त्याभासेन दुग्धाब्धौ कपर्दद्रुसमाकुले (?) ।
महत्संघट्टनोत्कीर्णलहरीकणशीतले ॥

उद्यदादित्यकिरणप्रशान्तशिशिरोदये ।
पूर्णचन्द्रकरामर्शप्रतिबुध्यज्जलाशये ॥
अनन्तभोगे विमले फलायुतविराजिते ।
शायिनं शार्ङ्गिणं गौरि ... ... ।
तुष्टुवुर्हृष्टमनसो विष्टर ... विभुम् ॥
इति स्तुतो हरिस्तेन सरोजोदययोनिना ।
मूलार्णमर्णविज्ञानी विज्ञते विज्ञतीरपि ॥ इत्यादि ॥

End. इत्याचारयुतः सम्यगाचार्य्यं यः समर्चयेत् ।
कृतकृत्यः स वै शिष्यः परत्रेह च ... ... ॥
देवान्पितॄनपि पितॄनतिथींस्तथाग्नीन्
नित्योदितेन मनसा ... ... र्चयेद् यः ।
इष्टानवाप्य सकलानिह भोगजातान्
प्रेत्यापि याति परमं पदमादिपुंसः ॥
पदाश्रया हि प्रकृतिः प्रभावतो
विभिन्ननारादिसमुत्थितो यशः । (?)
जगन्ति पुंस ... रवीन्दुवह्नयो
नमोस्तु तस्मै परिपूर्णतेजसे ॥

Colophon. इति श्रीप्रपञ्चसारे षट्त्रिंशत्तमः पटलः ॥ ३६ ॥ समाप्तोऽयं प्रपञ्चसार-ग्रन्थः । शुभम् ।

विषयः । मूलक्रियादीनां प्रकृतिनिरूपणम् । शिरःपादादिभिः षड्भिः पूर्णस्य जन्तोर्बहिरभ्यन्तरदृष्टिनिरूपणम् । अग्निसोमयोर्भेदतः षोडशसंख्यात्मकवर्णविभागनिरूपणम् । वर्णानां बीजस्वरूपनिरूपणम् । विधिविहितमन्त्राणां दीक्षाविधानम् । दीक्षाग्रहणनियमः । अक्षरदेवतानां नामकीर्त्तनपुरःसरं प्रवरादिकीर्त्तनम् । प्राणाग्निहोत्रविधानम् । सकलप्रपञ्चमूलात्मिकायाः प्रकृतेः सजपाभिषेकाऽऽतार्चनाद्यसाङ्गमन्त्रविधानम् । त्रिपुराभिधविद्यानिरूपणम् । सहाङ्गभेदजपार्चनाऽऽतक्रमैः श्रियोमन्त्रविधिः । दुर्गायाः साङ्गजपार्चनाऽऽतविधिः । चतुरक्षरसंज्ञकमन्त्रविधानम् । चन्द्रमन्त्रकथनम् । मन्मथमन्त्रविधिः । अष्टाक्षराख्यमन्त्रविधिः । मासभेदभिन्नमन्त्रादिविधानम् । श्रीकरनामधेयाष्टाक्षरमन्त्रविधिः । विष्णुपञ्जरनिरूपणम् । दक्षिणामूर्त्तिसंज्ञकमन्त्रविधिः । यन्त्रविरचनादिभिर्बहुप्रकारयुतानां मन्त्रविशेषाणां कथनम् । प्राणप्रतिष्ठानमनोर्विधानम् । सन्तानयागकथनञ्चेति ।

No. 131. प्रमेयमाला . Substance, country-made paper, 10 × 5 inches. Folia, 13. Lines, 11 on a page. Extent, 300 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Andāl Kājoḍā, Paṇḍita Yadunātha Bhaṭṭācāryya. Apprearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः कृष्णाय । यत्तु भेदमिथ्यात्ववादिभिरुक्तं प्रमाणतः स्वरूपतश्च दुर्निरूपकत्वात् भेदो न सम्भवतीति । इत्यादि ।

End. उदाहृतश्रुतिस्मृतिविरोधात् पूर्व्वव्याख्याद्वयेरनुदाहृतत्वाच्च स्वकपोलकल्पितमिति द्रष्टव्यम् । अतश्चतुर्णामपि यतीनां उपवीतमवश्यन्धार्य्यमिति सिद्धम् ॥

Colophon. इति प्रमेयमालायां यतिलिङ्गसमर्थने प्रथमः स्कन्धः ॥ ० ०

विषयः । भेददूषणखण्डनम् । भावान्तराभावसमर्थनम् । खण्डवाक्यार्थभङ्गः । त्रिविधवस्तुपरिच्छेदराहित्यम् । सर्व्वशरीरत्वादिकथनम् । यतिलिङ्गसमर्थनञ्चेति ।

No. 132. प्रयोगदर्पणम् . Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 31. Lines, 11 on a page. Extent, 1,200 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1740. Place of deposit, District Mānabhūma, Post Office Raghunāthapura, Vēḍogrāma, Çrī Jagannātha Ācāryya Gosvāmī. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीहरिः ।

श्रीधराद्यस्मदाचार्य्यपर्य्यन्तान् प्रणमन् गुरून् ।
प्रयोगदर्पणं कुर्व्वे दृश्यते येन संस्फुटम् ॥

श्रीवैकुण्ठं गमिष्यन्तं पुत्रादयः ग्रन्नोदेवीः आपो वा इदं द्रुपदादिव आपोहिष्ठा मयोभुवः ऋतञ्चेतेः संस्राप्य । इत्यादि ।

End. पित्रादीनां मात्रादीनां आब्दिकं प्रत्याब्दिकं वा कृत्वा परेद्युः पित्रादीन् मात्रादींश्च तर्पयेत् । तीर्थश्राद्धे हिरण्यश्राद्धे च श्राद्धात् परं मद्गालये परेद्युः । * । एवं ब्रह्ममेधादीनां प्रयोगो यथामति सीतारामप्रेरणया कृतस्तस्मादिदं प्रयोगदर्पणं सम्यगवीक्ष्य क्वचानुक्तद्विरुक्तादीन् धर्म्मशास्त्रप्रवीणाः सन्तः संशोधयन्तु । अनेन भगवान् प्रीतः सीतारामः सीतारामः ॥

Colophon. इति प्रयोगदर्पणे सप्तदशः खण्डः ॥ श्रीहरिः समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥ शकाब्दाः १७४० ॥

विषयः। १ मे खण्डे मुमुर्षुकर्त्तव्यादिनिरूपणम्। २ ये खण्डे प्रायश्चित्तादिनिरूपणम्। ३ ये खण्डे गर्भिण्यादिमरणे कर्त्तव्यविषयनिरूपणम्। ४ र्थे खण्डे ब्रह्ममेधप्रयोगादिः। ५ मे खण्डे प्रेतनिर्हरणप्रायश्चित्तादिनिरूपणम्। ६ ष्ठे खण्डे अनुमरणविशेषादिकथनम्। ७ मे खण्डे अस्थिसञ्चयनश्मशानाग्निनष्टसन्धानादिनिरूपणम्। ८ मे खण्डे दशाहकृत्यादिनिरूपणम्। ९ मे खण्डे एकादशाहकृत्यादिनिरूपणम्। १० मे खण्डे एकोद्दिष्टादिनिरूपणम्। ११ शे खण्डे सपिण्डीकरणादिनिरूपणम्। १२ शे खण्डे सपिण्डीकरणकालादिनिरूपणञ्चेति।

No. 133. प्रश्नदीपः. By काशीनाथः. Substance, country-made paper, $14\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 14. Lines, 5 on a page. Extent, 200 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Post Office Kāligañja grāma, Dakṣiṇabhāgā, Paṇḍita Rakṣākara Nyāyapañcānana. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीसूर्य्याय ॥

तिमिराम्बुनिधौ मग्नं करैरुद्धृत्य यो जगत्।
प्रीणयत्यातुरं प्रीत्या तस्मै सर्व्वात्मने नमः ॥
मिहिरेऽस्तमुपायाते तम ... धरातले।
प्रश्नगेहे प्रदीपोऽयं काशीनाथकृतो बभौ ॥
उच्चनीचादिकं भागं शुभमिश्रगटादिकम्।
विचार्य्यांशं जातकञ्च प्रश्नं ब्रूयाद्विचक्षणः ॥
सुतप्रश्ने सुतस्वामी लग्नस्वामी च संस्थितः।
नरराशौ तदा पुत्रः स्त्रीराशौ कन्यकोच्यते ॥
समे लग्ने समांशे च शनिः कन्याकरो भवेत्।
विषमे विषमांशे च लग्ने पुत्रः प्रमोदतः ॥

१० १५ ९
जनन्या नाम नक्षत्रं गतमासतिथौ ग्रहाः।
४
द्वन्द्वयुक्ताः सप्तभक्ताः पुत्रदोऽर्कौ गुरुः कुजः ॥
लग्नस्य विंशतांशेन गतमासा निरूपिताः।
भोग्यांशैर्भोग्यमासैश्च गर्भस्य कल्पयेदिनम् ॥

५ १
विषमे जीवसूर्य्यौ + पुत्रजन्मकरौ मतौ।

६ २ ३
समे राशौ स्त्रियं कुर्य्युः शुक्र चन्द्रधरासुताः ॥
५ ११
सुते लाभे शुभे नारी गुर्व्विणीति निगद्यते ।
शुभयुक्ते चितेः पुत्रे सन्ततेः शुभमादिशेत् ॥
शुक्रसोमौ सुतस्थानं यदि दृष्ट्वा न पश्यतः ।
न जायते तदा पुत्रः पुत्रप्रश्ने निगद्यते ॥ इत्यादि ।

End. लग्नस्थौ चन्द्रभूपुत्रौ षष्ठस्थौ बुधभार्गवौ ।
निधनस्थो दिननाथस्तदा मन्त्रिवधो भवेत् ॥
तनयस्थ बुधः प्रष्टुः पापैरुदयपुत्रगैः ॥
निधने च निशानाथे भङ्गः सूर्य्यात्मजे चितेः ।
सप्तमे निधने चन्द्रे लग्नस्थे च दिवाकरे ॥
विपर्य्यये वा प्रष्टुश्च भवेद्बन्धवधागमः ।
द्विचिकेन्द्रस्थितैः पापैः सप्तमेश्च बलवर्जितैः ॥
अष्टमस्थे निशानाथे प्रष्टुर्बन्धे वधेऽथवा ।
१
अर्कार्किसंयुते लग्ने दृष्टे च चितिसूनुना ॥
चन्द्रे रविबले सौम्ये प्रष्टुः शिलापतेर्वधः ।
इति जयपराजयप्रश्नः ।
कटुः सूर्य्यः कुजस्तिक्तो नवनिशाकरं मिश्रो ।
बुधो गुरुमिश्रो भार्गवस्त्वाम्ल उच्यते ॥ (?)
ग्रनिः कषायः केन्द्रो भवेन्नित्यं ग्रहो बली ।
सौम्ये लग्ने रसैर्युक्तो भुक्तः पापैर्न नीरसः ॥
यः पश्यति ग्रहो लग्नं केन्द्रस्थस्तस्य यो रसः ।
स रसः प्रथमो भुक्तः प्रष्टु ... ... ॥
पापलग्ने शुभैर्युक्ते शुभे च पापसंस्थिते ।
यद्वास्तु दैवात् संप्राप्तं प्रष्टा तच्च न भुञ्जते ॥
इति भोजनविचारः ॥

Colophon. इति श्रीकाशीनाथभट्टी प्रश्नदीपः समाप्तः ॥

विषयः । मङ्गलाचरणम् । पुत्रप्रश्नः । स्त्रीप्रश्नः । स्त्रीजातकम् । रोगिप्रश्नः । पूरणप्रश्नः

गमनप्रश्नः । गमनागमनप्रश्नः । दृष्टप्रश्नः । नौकाविचारः । स्त्रीलाभप्रकरणम् । नष्टलाभ-प्रश्नः । लाभप्रश्नः । पथि विशेषवस्तुदर्शनम् । भोजनविचारश्चेति ।

No. 134. प्रश्नसंग्रहः . By ताजकाचार्य्यः . Substance, country-made paper, 13 × 22 inches. Folia, 46. Lines, 4 on a page. Extent, 1,150 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1713. Place of deposit, District Ḍhākā, Post Office Lohajaṅga Ākiyādhala, Paṇḍita Kāçīnātha Tarkālaṅkāra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीसूर्य्याय ।
भास्वन्तं जगदाधानं प्रणम्य विदुषां सुदे ।
कुरुते ताजकाचार्य्यः प्रश्नानां सारसंग्रहम् ॥
परागमनप्रच्छायां लग्ने क्रूरग्रहो यदि ।
मार्गे ऽागच्छतः शत्रोर्मृत्युरेव न संशयः ॥ इत्यादि ।

End. पापाः केन्द्रान्त्यवित्तगाः ।
यत्नात् प्रयत्नतस्त्याज्या अन्यथैव तु शोभनाः ॥

Colophon. इति प्रश्नसंग्रहः समाप्तः ॥ ० ॥ शकाब्दाः १७१३ ॥

विषयः । प्रश्नगणनादिनिरूपणम् ।

No. 135. प्रश्नावसारसंग्रहः . By श्रीरामशर्म्मा . Substance, country-made paper, 13 × 2 inches. Folia, 76. Lines, 5 on a page. Extent, 1,000 ślokas. Character. Bengali. Date, Sk. 1645. Place of deposit, District Ḍhākā, Post Office Kāligañja grāma, Dakṣiṇabhāgā, Paṇḍita Rakṣākara Nyāyapañcānana. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो वाग्देवतायै ।
ओमेशमेशौ सर्व्वेशौ नत्वा श्रीरामशर्म्मणा ।
परिसन्तोषकामार्थं प्रश्नावसारसंग्रहः ॥
वाञ्छा सज्जनसङ्गमे परगुणे प्रीतिर्गुरौ नम्रता,
विद्यायां व्यसनं स्वयोषिति रतिर्लोकापवादाद्भयम् ।
भक्तिः शूलिनि शक्तिरात्मदमने संसर्गमुक्तिः खला-
दैते येषु वसन्ति निर्म्मलगुणा स्तेभ्यो नरेभ्यो नमः ॥

तत्रादौ पुत्रप्रसङ्गो यथा ।

कोऽर्थः पुत्रेण जातेन यो न विद्वान्न धार्म्मिकः ।
काणेन चक्षुषा किं वा चक्षुः पीड़ैव केवलम् ॥ १ ॥
अजातमृतमूर्खाणां वरमाद्यौ न चान्तिमः ।
सकृद्दुःखकरावाद्यावन्तिमस्तु पदे पदे ॥ २ ॥
न पठति यदि पुत्रो धर्म्मशीलो न शूरो,
वहति च परितापं शेषमन्नञ्च भुङ्क्ते ।
परगृहगमनाद्यैर्लोकनिन्दितः कर्म्मदुःखी,
स्मरति च पितृवाक्यं वायसालोलाकुलाक्षः ॥ ३ ॥
शक्यो वारयितुं जलेन हुतभुक् छत्रेण सूर्यातपौ,
नागेन्द्रो निगड़ाङ्कुशेन मदो दण्डेन गोगर्दभौ ।
व्याधिर्वैद्यकभेषजैर्मणिमयैर्मन्त्रप्रयोगैर्विषं,
सर्व्वस्यौषधमस्ति शास्त्रविहितं मूर्खस्य नास्त्यौषधम् ॥ ४ ॥
लालयेत् पञ्चवर्षाणि दशवर्षाणि ताड़येत् ।
प्राप्ते तु षोड़शे वर्षे पुत्रं मित्रवदाचरेत् ॥ ५ ॥
... ...
जायमानो हरेज्जायां वर्द्धमानो धनं हरेत् ।
म्रियमाणो हरेत् प्राणान् नास्ति पुत्रसमो रिपुः ॥ १३ ॥

End. राजा मत्तः शिशुश्चैव प्रमदा धनगर्व्विता ।
अप्राप्तमभिवाञ्छन्ति किं पुनर्लभ्यमेव तत् ॥ १६ ॥
वक्ता गुणी शुचिर्दक्षः प्रा ... व्यसनी क्षमी ।
ब्राह्मणः परमर्म्मा च दूतः स्यात् प्रतिभाषवान् ॥ १७ ॥
श्रुतवद्यान्न विवदेदिति प्राज्ञस्य लक्षणम् ।
विना हेतुमपि द्वन्द्वः सदा मूर्खस्य लक्षणम् ॥ १८ ॥
महतो दूरभीरुत्वमासन्नेश्वरता गुणः ।
विपत्तौ हि महद्दोषो धीरतामधिगच्छति ॥ १९ ॥

Colophon. इति श्रीरामशर्म्मविरचित-प्रस्तावसारसंग्रहः समाप्तः ॥ श्रीरस्तु शुभमस्तु शक १६४५ कार्त्तिकस्य चतुर्विंशतिदिवसे रविवासरे शुक्लपक्षे दशम्यान्तिथौ समाप्तोऽयमिति ॥

विषयः। मङ्गलाचरणम् । सज्जनप्रशंसनम् । पुत्रप्रसङ्गः । विद्याप्रसङ्गः । धनप्रसङ्गः । दैवप्रसङ्गः । सुजनप्रसङ्गः । खलप्रसङ्गः । निन्दाप्रसङ्गः । अनभिज्ञप्रसङ्गः । भ्रातृप्रसङ्गः । मित्रप्रसङ्गः । आश्रयप्रसङ्गः । भार्य्याप्रसङ्गः । आश्चरसप्रसङ्गः । राजप्रसङ्गः । आशीर्व्वादप्रसङ्गः । धर्म्मप्रसङ्गः । अन्योन्यप्रसङ्गः । गङ्गाप्रसङ्गः । वल्लालसेनप्रसङ्गः । शिवाप्रसङ्गः । शङ्करप्रसङ्गः । वकपञ्चकम् । नानाप्रसङ्गः । विषमार्थप्रसङ्गः । भिक्षाप्रसङ्गः । राजप्रसङ्गान्तरम् । अन्येष्वि-त्येकैकं प्रसङ्गमवलम्ब्य बहवः श्लोकाः सन्निवेशिताः, ते च नानाग्रन्थेभ्यः संगृहीताः ।

No. 136. प्रातिशाख्यभाष्यम् . By उवटः . Substance, country-made paper, $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 157. Lines, 11 on a page. Extent, 4,290 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1830. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkāra. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । ॐ ।
सूत्रभाष्यकृतः सर्व्वान् प्रणम्य शिरसा शुचिः ।
शौनकञ्च विशेषेण येनेदं पार्षदं कृतम् ॥ इत्यादि ।

End. स्वामिकुमारपुत्रेण सुश्लेन तु धीमता ।
कस्मानायेदं दत्तं भ्राचे शिष्याय धीमते ॥
चैष्णुभजागतानि यो वेद भक्तितः स स्वर्गलोकं जयति एभिः अथ अमृतत्वं गच्छति इत्याह भगवान् शौनकः ।

Colophon. इति श्रीपार्षदव्याख्यायामानन्दपुरवास्तव्यवज्रटपुत्र उवटकृतौ प्रातिशाख्यभाष्ये अष्टादशं पटलं समाप्तं ॥ सम्वत् १८३० ॥

विषयः। ऋग्वेदप्रातिशाख्यव्याख्या ।

No. 137. प्रायश्चित्तविवेकव्याख्या. (निगूढार्थप्रकाशिका) . Substance, country-made paper, 12 × 3 inches. Folia, 22. Lines, 8 on a page. Extent, 700 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Aṇḍāl, Kājoḍā, Akhilanātha Nāyek. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ दुर्गायै नमः ।
गोरोचनातिलकमञ्जुलभालदीप्त-
मिन्दीवरोदरसहोदरकान्तिकान्तम् ।

नन्दाङ्गने तत इतः परिधावमानं
सानन्दमीशमनिशं हरिमाननोऽस्मि ॥
प्रायश्चित्तविवेकस्य निगूढार्थप्रकाशिका ।
टिप्पनीयं सहृदये श्रियतां हृदये सदा ॥
शास्त्रस्य परार्थतया तत्प्रवृत्त्युपयोगित्वेनाभिधेयप्रयोजने विवक्षुराह नित्येत्यादि ॥

End. खण्डितत्वात् शेषो नास्ति ।

विषयः । शूलपाणिकृतस्य प्रायश्चित्तविवेकस्य व्याख्यानम् ।

No. 138. प्रेमामृतटीका. By **हरिनारायणशर्म्मा.** Substance, palm-leaf, $17 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 43. Lines, 4 on a page. Extent, 1,100 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Vidgaँ, Paṇḍita Īçānacandra Tarkapañcānana. Appearance, old, Prose. Generally correct.

Beginning. ० ० ० ० श्रीहरिनारायनशर्म्मा । तनुते प्रेमामृतस्य टीकां ० ० ० ० इह संसारोत्तारणकारण ० ० ० ० अशेषविघ्नध्वंसपूर्व्वकस्वेष्टदेवतानमस्कारं कुर्व्वन्नाह यं ब्रह्मेति ॥ इत्यादि ।

End. × × × पिधानव इति तालव्यन्ते मेदिनी ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीहरिनारायणशर्म्मविरचितायां प्रेमामृतटीकायां पारखण्डः समाप्तः ॥ ० ॥ अतःपरं खण्डितम् ।

विषयः । प्रेमामृतस्य व्याख्यानम् ।

No. 139. बालविवेकिनी. By **नाह्निदत्तः.** Substance, country-made paper, $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 125 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Mohanta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
रेवत्युत्तररोहिणीस्थगमघामूलानुराधाकरः
स्वातीषु प्रमदातुलासिथुनके लग्ने विवाहः शुभः ।

मासाः फाल्गुनमाधवार्गशुचयोज्येष्ठस्तथा माधवः
श्रेष्ठाः सौम्यदिनं तथैव तिथयो रिक्ताकुहूवर्जिताः ॥

इति विवाहमुहूर्त्तः ।

पूषा पुष्यपुनर्वसूत्तरमृगामैत्राश्वहस्तत्रयं
रोहिण्यां श्रवणाद्वितीयमविधौ मूला धनिष्ठा तथा ।
कुम्भाजालिरविश्च वर्षमसमं त्यक्ता कुजार्कौ तुला
कन्या मन्मथमीनयुक्तमकरा लग्नानि यात्रानिधिः ॥

इति द्विरागमः ।

मूलादित्रितये करे श्रवणके भाद्रद्वयाद्रात्रये
रेवत्यां च मृगे गुरौ दिनकरे भौमेऽप्यरिक्ते तिथौ ॥
... ...
लग्ने पुंसवनं तथैव शुभदं सीमन्तकर्म्माष्टमे ॥

इति पुंसवनसीमन्तकर्म्म ॥ इत्यादि ।

End. जीवे मूलयमार्य्यमानिलमघाब्रह्मात्रयं वारुणं
पूषा चाथ करौ शिवेन्द्रपवना × × त्रयं रोहिणी ।
चित्रा चाथ शनौ मघा हरियुगं पूर्व्वार्य्यमादित्रयं
... ... प्राग् यामतः शोभनाः ॥
बालानामकर्म्मः कैकतः श्लोकादेस्त्रिति ?
संगयानि नियमात् श्लोकस्तुर्व्विंशति च । (?)
पूर्व्वाचार्य्यकृतान् विलोक्य बहुशो ज्योतिर्निबन्धान् बहून्
नत्वा श्रीपतिपादपद्ममधुपः श्रीनाकिदत्तो द्विजः ॥

Colophon. इति श्रीबालविवेकिनी समाप्ता । श्रीरामाय नमः ।

विषयः । विवाहकालनिरूपणम् । द्विरागमनकालनिरूपणम् । पुंसवनसीमन्तोन्नयनकालनिरूपणम् । निष्क्रमणकालनिरूपणम् । नववस्त्रपरिधान-नवान्नप्राशनयोः कालनिरूपणम् । विद्यारम्भकालनिरूपणम् । प्रथमान्नप्राशनकालनिरूपणम् । कर्णवेधकालनिरूपणम् । बीजवपनकालनिरूपणम् । गृहप्रवेशकालनिरूपणम् । तड़ागप्रतिष्ठाकालनिरूपणम् । यात्रायां निषिद्धकालनिरूपणम् । माहेन्द्रशमादिकालनिरूपणञ्च ॥

No. 140. बृहज्जाबालोपनिषत् . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent, 250 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीमद्विद्याधिष्ठानपरमहंससद्गुरुरामचन्द्राय नमः ॥
यज्ज्ञानाग्निः खातिरिक्ताभ्रं भस्म करोति तत् ।
बृहज्जाबालनिगम शिरो-वेद्यमहं महः ॥
भद्रं कर्णेभिरिति शान्तिः ॐ आपो वा इदमासन् सलिलमेव स प्रजापतिरेकः पुष्करपर्णे समभवत् । इत्यादि ।

End. तद्विप्रासो विपन्यवो जागृवांसः समिन्धते ।
विष्णोर्यत् परमं पदं ॐ सत्यमित्युपनिषत् ॥
अष्टमं ब्राह्मणं ॐ भद्रं कर्णेभिरिति शान्तिः ॐ श्रीमद्विद्याधिष्ठानपरमहंससद्गुरुरामचन्द्रार्पणमस्तु बृहज्जाबालोपनिषत् समाप्ता ॥

विषयः । विभूतियोगादिकथनम् । कालाग्निरुद्रमाहात्म्यादिकथनञ्च ॥

No. 141. बृहदारण्यकभाष्यटीका . By आनन्दज्ञानः . Substance, country-made paper, 12×7 inches. Folia, 532. Lines, 7 on a page. Extent, 10,600 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1884. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
यदविद्यावशाद्विश्वं दृश्यते रसवाद्विवत् ।
यद्विद्यया च तद्भाति तं वन्दे पुरुषोत्तमम् ॥ इत्यादि ।

End. गुरवे परपक्षौघध्वान्तध्वंसप्रतिपत्से । (?)

Colophon. इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यानन्द-पूज्यपाद-शिष्य-भगवदानन्दज्ञानकृतायां बृहदारण्यकभाष्यटीकायां अष्टमोऽध्यायः समाप्तः । सम्वत् १८८४ ।

विषयः । बृहदारण्यकशाङ्करभाष्यस्य व्याख्यानम् ।

No. 142. बृहद्गोत्रप्रवरमञ्जरी. By पुरुषोत्तमपण्डितः. Substance, country-made paper, 19×4 inches. Folia, 57. Lines, 6 on a page. Extent, 1,250 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Syāmapukura, Bābu Nagendranātha Vasu. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

यज्ज्ञं यत्स्वं यदीयं जगदिदमखिलं यल्लयं यत्प्रधानं
यत्प्रमेयं यन्निवासं स्थिरचरहृदयं यन्नुरासं (?) प्रभूतम् ।
यत्क्रीड़ावस्तुभूतं यदनुभवसुखं यत्स्वरूपानभिज्ञं
यत्स्वापं यत्प्रबोधं यदतिहिततमं ब्रह्म तस्मै नमोऽस्तु ॥
... ... ।
तत्तत्प्रोक्तपुराणभारतगताः स्मृत्यन्तरोक्ताश्च ये
तै र्गोत्रैः प्रवरैश्च पूर्व्वगदितां वक्ष्याम्यहं मञ्जरीम् ॥
कन्यामूढ्वा सगोत्रप्रवरपुरुषजां मातृवत् दोषदीर्घः ।
प्रायश्चित्तादिदोषभाक् स्याज्जनयति च सुतं जातिचाण्डालमस्यां ॥ इत्यादि ।

End. नान्यवर्णो दद्यान्नापुत्राय नाग्निष्याय नासम्बत्सरोषिताय सर्व्वेषां पंक्तिपावनानामुपरिष्ठो भवति यः प्रवराध्यायमधीते स चिरजीवी भवति पुण्यवान् भवति यः प्रवराध्यायमधीते ॥

Colophon. इति श्रीपुरुषोत्तमपण्डितविरचितायां गोत्रप्रवरमञ्जर्य्यां महाप्रवराध्यायपरिसमाप्तिः गोत्रप्रवरकाण्डं समाप्तम् ॥ * ॥

विषयः । प्रथमाध्याये समानगोत्रप्रवरा-विवाहदोषादिकथनम् । २ ये विवाहे गोत्रप्रवरवर्ज्जनादिकथनम् । ३ ये प्रवरक्रमादिकथनम् । सर्व्वे सगोत्रा इत्यादिवाक्यानां विचारमुखेन व्याख्यानञ्च । ४ । ५ । ६ । ७ । ८ । ९ मेषु भृगूनां गोत्रप्रवरकाण्डकथनम् । एतत् सर्व्वं बौधायनीय प्रवराध्याये । आपस्तम्बीयप्रवराध्याये । १ मे आपस्तम्बप्रोक्तभृगूनां गोत्रप्रवरादिकथनम् । कात्यायनप्रोक्त भृगूनां प्रवरादिकथनम् । आश्वलायनप्रोक्त भृगूनां प्रवरादिकथनम् । मत्स्यपुराणीय भृगुगोत्रप्रवरादिकथनम् । गौतमगोत्रप्रवरादिकथनम् । आपस्तम्बयुक्त गौतमभरद्वाजादिगोत्रप्रवरादिकथनञ्च ॥

No. 143. ब्रह्मसूत्रभाष्यम्. By विज्ञानभिक्षुः. Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 198. Lines, 7 on a page. Extent, 2,376 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Damanācāryya Çāstri. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो नारायणाय ।

सर्व्वत्र यो यत्र सर्व्वं यश्च सर्व्वमतो भजेत् ।
वेदवित्प्रवक्तये तस्मै नमस्विन्मात्रूपिणे ॥
गुरूदिष्टज्ञान + × + विज्ञानभिक्षुणा ।
ब्रह्मसूत्र ऋजुव्याख्या क्रियते गुरुदक्षिणा ॥
श्रुतिस्मृतिन्यायवचः क्षीराब्धिमथनोद्भृतम् ।
ज्ञानामृतगुरोः प्रीत्यै भूदेवेभ्योऽनुदीयते ॥ इत्यादि ।

End. शरीरारम्भकत्वं न सम्भवतीत्याशङ्क्यायामाह मांसादिभौनं यथाशब्दमितरयोश्च ॥

Colophon. इतो नास्ति ।

विषयः । महर्षिबादरायणप्रणीतस्य ब्रह्मसूत्रस्य व्याख्यानम् ।

No. 144. ब्रह्माण्डपुराणम् . Substance, country-made paper, 17×7 inches. Folia, 312. Lines, 11 on a page. Extent, 10,000 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātnā. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

नमो नमः त्रये स्रष्टौ स्थितौ सचेष्टमायया ।
नमो रजस्तमःसत्त्वविरूपाय स्वयम्भुवे ॥
जितं भगवता तेन हरिणा लोकधारिणा ।
अजेन विश्वरूपेण निर्गुणेन गुणात्मना ॥
ब्रह्माणं लोककर्त्तारं सर्व्वज्ञमपराजितम् ।
प्रभुं भूतभविष्यस्य साम्प्रतस्य च सत्पतिम् ॥ इत्यादि ।

End. सर्व्वाणि चाति तथैव तानि
... विधास्वेवोपनिषद्यस्य ।
... प्रच्छन्नं जननं जनानां
यज्ञात्मकं सत्यलोकप्रतिष्ठम् । (?)
वरं वराणां वरदं महेश्वरं
ब्रह्माणमादिं प्रयतो नमस्ये ॥

Colophon. इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे वायुप्रोक्ते द्वादशसाहस्र्यां संहितायां ब्रह्माण्डवर्त्तः समाप्तः ॥ * ॥ * ॥

विषयः। इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे प्रक्रियापादः प्रथमः अध्यायः। इति श्रीब्र० पु० अनुषङ्गे रुद्रप्रसवः २—४ अः। इति श्रीब्र० पु० महादेवविभूतिः ५, ६ अः। इति श्रीब्र० पु० अनुषङ्गपादे अग्निविक्रमः ७ अः। इति श्रीब्र० पु० व्याससङ्भावः ८ अः। इति श्रीब्र० पु० प्रियव्रतवंशानुकीर्त्तनं ९, १० अः। इति श्रीब्र० पु० अनुषङ्गपादे भारतवर्णनं ११, १२ अः। इति श्रीब्र० पु० अनुषङ्गपादे जम्बुवर्णनं १३ अः। ... ...। इति श्रीब्र० पु० षट्पञ्चाशतमोऽध्यायः। एषु अध्यायेषु शाकद्वीपादिवर्णनम्। इवि श्रीब्र० पु० आदित्यसङ्कीर्त्तनं नाम ५७, ५८ अः। इति श्रीब्र० पु० लिङ्गोत्पत्तिकथनं नाम ५९—६३ अः। इति श्रीब्र० पु० देवदारुवन-प्रवेशभस्मस्नानविधिर्नाम ६४ अः। इति श्रीब्र० पु० सांख्यावर्त्तो नाम ६५, ६६ अः। इति श्रीब्र० पु० यज्ञप्रवर्त्तनो नाम ६७ अः। इति श्रीब्र० पु० अनुषङ्गपादे चतुर्युगाख्यानं नाम ६८, ६९ अः। इति श्रीब्र० पु० ऋषिलक्षणं नाम ७० अः। इति श्रीब्र० पु० अनुषङ्गपादे ऋषिगिरिजोत्पत्तिः नाम ७१ अः। इति श्रीब्र० पु० अनुषङ्गपादे पृथिवीदोहनं नाम ७२ अः। इति श्रीब्र० पु० अनुषङ्गपादः द्वितीयः समाप्तः॥ इति श्रीब्र० पु० उपोद्घाते प्रजापतिवंशानुकीर्त्तनं नाम १, २ अः। इति श्रीब्र० पु० उपोद्घाते मरुदुत्पत्तिः नाम ३—५ अः। इति श्रीब्र० पु० उपोद्घाते दनुवंशकीर्त्तनं नाम ६ अः। इति श्रीब्र० पु० श्राद्धकल्पे शौचविधिः नाम ७—१४ अः। इति श्रीब्र० पु० उपोद्घातपादे ब्राह्मणपरीक्षा नाम १५ अः। इति श्रीब्र० पु० श्राद्धकल्पे दानप्रशंसा नाम १६ अः। इति श्रीब्र० पु० श्राद्धकल्पे तिथिश्राद्धं नाम १७ अः। इति श्रीब्र० पु० नक्षत्रश्राद्धं नाम १८ अः। इति श्रीब्र० पु० उपोद्घातपादे श्राद्धकल्पो नाम १९, २० अः। ... ...। इति श्रीब्र० पु० मध्यभागे ६१ अः। इति श्रीब्र० पु० मध्यभागे वशिष्ठसगरसम्वादे अर्जुनोपाख्याने जामदग्न्यप्रसरणं नाम ६२ अः। इति श्रीब्र० मध्यभागे अर्जुनोपाख्याने ६३—६७ अः। इति श्रीब्र० पु० मध्यभागे भार्गवचरिते ६८—७९ अः। इति श्रीब्र० पु० भा० च० कार्त्तवीर्य्यवधः नाम ८०—९८ अः। इति श्रीब्र० पु० वायुप्रोक्ते वैवस्वतो-त्पत्तिर्नाम ९९ अः। इति श्रीमद्दापुराणे वायुप्रोक्ते वैवस्वतमनुसृष्टिः नाम १०० अः। इति श्रीम० पु० वा० प्रो० गान्धर्व्वमूर्च्छा नाम १०१ अः। इति श्रीम० पु० वा० प्रो० गान्धर्व्वलक्षणं नाम १०२ अः। इति श्रीम० पु० वा० प्रो० इक्ष्वाकुवंशकीर्त्तनं नाम १०३ अः। इति श्रीम० पु० वा० प्रो० मिथिलावंशकीर्त्तनं नाम १०४ अः। इति श्रीम० पु० वा० प्रो० राजयुद्धं नाम १०५ अः। इति श्रीम० पु० वा० प्रो० प्रसवः नाम १०६ अः। इति श्रीम० पु० वा० प्रो० श्यामदृष्टिः नाम १०७ अः। इति श्रीम० पु० वा० प्रो० दक्षिणवंशानुकीर्त्तनं नाम १०८ अः। इति श्रीवायु-पुराणे अनुषङ्गपादः १०९ अः। इति श्रीमद्दापुराणे वायुप्रोक्ते शिवप्रकरणं नाम ११० अः। इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे वायुप्रोक्ते द्वादशसाहस्र्यां संहितायां ब्रह्माण्डावर्त्तः समाप्तः॥ * ॥

No. 145. भगवदाराधनक्रमः. By श्रीमन्नारायणमुनिः. Substance, country-made paper, $5\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11. Lines, 6 on a page. Extent, 170 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Mohanta, Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीमते रामानुजाय नमः । प्रातरारभ्यानुष्ठानक्रमः । प्रातः समुत्थाय पादौ हस्तौ प्रक्षाल्य प्राङ्मुखः स्थित्वा हरिरिति त्रिरुच्चार्य्य गुरुपरम्परामनुसन्धाय स्वाचार्य्यं ध्यात्वा अनन्तरम्

सत्सङ्गात् भवनिस्पृहो गुरुमुखात् श्रीशं प्रपद्यात्मवान्
प्रारब्धं परिभुज्य कर्म्मसकलं प्रक्षीणकर्म्मान्तरम् ।
नाथादेव निरङ्कुशेश्वरदयानिर्म्मूलमायाः × ×
हार्दानुग्रहलब्धमध्यममणिद्वाराद्विनिर्गतः ॥ इत्यादि ।

End. संपूज्य भगवते पर्य्यङ्के निवेश्य निवेद्यं मनसा चतुर्भागं परिकल्प्य विष्वक्सेन-अनन्त-गरुड़-सुदर्शनेभ्यः निवेद्यान्नं × × स्वाचार्य्येभ्यश्च निवेद्य × × × शेषं भागवतैः सह भुञ्जीत ॥

Colophon. इति श्रीमन्नारायणमुनिकृतं भगवदाराधनक्रमणं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । भगवत्परायणस्य प्रातरुत्थाय दिनं यावत् कर्त्तव्यकर्म्मनिरूपणम् ।

No. 146. भगवद्गीताटीका. (सारार्थवर्षिणी). Substance, foolscap paper, 13×6 inches. Folia, 73. Lines, 14 on a page. Extent, 340 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Vikramapura Lohajanga, Bābu Mukundalāla Pāla Caudhurī. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. श्रीश्रीराधाकृष्णाभ्यां नमः ।

गौरांशुकः सत्कुमुदप्रमोदी स्वाभिख्यया मोक्षमसौ निहन्ता ।
श्रीकृष्णचैतन्यसुधानिधिर्मे मनोऽधितिष्ठन् स्वरतीः करोतु ॥
प्राचीनवाचः सुविचार्य्य सोऽहमज्ञोऽपि गीतामृतलेशलिप्सुः ।
यतेः प्रभोरेव मते तदत्र सन्तः क्षमध्वं शरणागतोऽस्मि ॥
इह खलु सकलशास्त्राभिमत-श्रीमच्चरणसरोजभजनः स्वयं भगवान्नराकृतिः परब्रह्म श्रीवसुदेवसूनुः स्वसौन्दर्य्यमाधुर्य्यास्वादनया स्वीयप्रेममहाम्बुधौ निमज्जयामास । इत्यादि ।

End. भगवतोक्ते सति गाण्डीवपाणिरर्जुनो योऽनुमुदतिष्ठदिति । ... ...
इति श्रीभगवद्गीताटीकायां सारार्थवर्षिणी समाप्तिभूता सतां प्रीतये स्वादिति । सारार्थवर्षिणी विश्वजनीना भक्तचातकान् ।
माधुरी धिनुतादस्या माधुरी भातु मे हृदि ॥ ० ॥

Colophon. इति सारार्थवर्षिण्यां कर्षिण्यां भक्तचेतसां ।
गीताष्टादशमोऽध्यायः सङ्गतः सङ्गतः सताम् ॥ ० ॥

विषयः । भगवद्गीताया व्याख्यानम् ।

No. 147. भगवद्गीताव्याख्या (तत्वप्रकाशिका) By केशवकाश्मीरिभट्टः. Substance, country-made paper, $14\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 171. Lines, 12 on a page. Extent, 6,000 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1935. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. श्रीसर्व्वेश्वरोजयतिराम् ।
यो मायागुणदोषलेशरचितः स्वाभाविकैः सद्गुणैः
स्वातन्त्र्याखिलविज्ञतात्र्यगणितैर्युक्तोऽजादिस्तुतः ।
भक्ताभीष्टप्रदो रमैकरमणो वेदैकगम्यो हि य-
स्तं वन्दे मनसा गिरा च शिरसा गोपीप्रियं श्रीहरिम् ॥
यस्य श्रीकरुणार्णवस्य करुणालेशेन बाल्ये ध्रुवः
स्वेष्टं प्राप्य समार्य्यधाम समगाद्ब्रह्मोष्णविन्दच्छ्रियम् ।
याता मुक्तिमजामिलादिपतिताः श्लोकोऽपि पूज्योऽभवत्
तं श्रीमाधवमाश्रितेष्टदमहं नित्यं शरण्यं भजे ॥
मुनीनां सूचाणां स्मृतिनिखिलवेदानुवचसां
परं हार्दं गुह्यं स्वखिलचिदचिद्भिन्नमपि च ।
व्यभिन्नं स्वाभाव्याद् × × × परमं ब्रह्मकमिदं
समादिष्टं यैस्तानपि सततमीड़े गुरुवरान् ॥
संसाररोगशमने खलु निम्बवन्यो
हार्दाभकारहरणेऽर्कवदेव यस्य ।
श्रीकृष्णपादपरिचारणतुष्टचेताः
निम्बार्कदेशिकवरः सचि मे गतिः स्यात् ॥

श्री श्रीनिवासमाचार्य्यं गुरुं श्रीगङ्गलाभिधं ।
प्रणम्य क्रियते गीताव्याख्या तत्वप्रकाशिका ॥

अथ स्वभावतोऽपास्ताखिलाऽविद्यालेशकर्म्मजन्मादिषड्भाव-सद्वादिगुणकार्य्य-सम्बन्धः सत्यज्ञानानन्दस्वरूपो ज्ञानशक्तिबलैश्वर्य्यतेजोवीर्य्यवात्सल्यौदार्य्य-कारुण्य क्षमा-दया-माधुर्य्य-लावण्यमार्द्दवाद्यनन्तकल्याण-गुणमहोदधिः समस्त-चेतनप्रकृतिकालकर्म्मनियन्ताऽतिशयशाम्यवर्जितो विष्वक्सेनगरुड़ादिनित्य-सूरिभिर्निषेवितो ब्रह्मरुद्रेन्द्राद्यचिन्त्यमहिमा तद्वन्द्यो वेदान्तैकवेद्यो जग-ज्जन्मादिहेतुः प्रणतार्त्तिक्षपणस्वभाव उभयविभूतिर्भगवान् श्रीपुरुषोत्तमो ब्रह्मरुद्रादिदेवताबृन्दैः स्वोचाराधनप्रार्थितो भूभारोत्तारणाय यादवकुले स्वाविर्बभूवेति सर्व्वजनप्रसिद्धं भगवदवतारप्रयोजनम् । इत्यादि ।

End. त्यक्त्वा श्रेयस्काम्यया श्रीभगवदाश्रितैर्लक्ष्मीविजया × × हैः पाण्डवैः सह राज्याद्यर्पणेन सन्धिं विधाय स्वीयानां संरक्षणं कुर्व्वति भावः ।

श्रीकृष्णाय नमः ।

स्वतन्त्रः सर्व्वफलदः सर्व्वोपास्योहि यो हरिः ।
कर्त्तृत्वं सर्व्वजीवानां तन्त्रत्वमिति निश्चयात् ॥
श्रेयस्कामो मुमुक्षुर्वा तमेव शरणं व्रजेत् ।
स्वाभिमानं परित्यज्य ह्येतदस्मै दृढ़ीकृतम् ॥
संसाराम्बुधिमग्नानां स्वभक्तकृपया हरिः ।
चकार गीतानावं तं वन्दे सर्व्वगरीयसम् ॥
हंसस्वरूपं शनकादिकेभ्य-
स्तत्वोपदेशाय विधाय मुद्दम् ।
तत्वं परं भागवतञ्च धर्म्मं,
सत्सम्प्रदायार्थमुपादिशद् यः ॥
श्रीवासुदेवो भगवान् स एव,
भक्ताय पार्थाय तु भारतादौ ।
मोहापहं शास्त्रमुवाच गीतां
सर्व्वेश्वरं तं शरणं प्रपद्ये ॥
व्याख्यातमादौ तदनुग्रहेणा-
दाचार्य्यवर्य्येण हरिप्रियेण ।
निम्बार्कनाम्नातिगभीरबोधं
श्रीनारदानुग्रहभाजनेन ॥

तत्पादचिन्ताप्रतिबुद्धबुद्धिना
भट्टेन श्रीकेशवसंज्ञकेन ।
यदर्थबोधाय तदान्वितानां
संक्षिप्य चेतद्विवृतं सुबोधम् ॥
मङ्गलं श्रीरमाकान्तः सच्चिदानन्दविग्रहः ।
मङ्गलं नियमानन्दो ज्ञानभक्तिप्रदो नृणाम् ॥

Colophon. इति श्रीसनत्कुमारसन्ततिप्रवर्त्तक—श्रीमन्निम्बार्कसम्प्रदायान्वित—श्रीकेशव-काश्मीरिभट्टविरचितायां भगवद्गीताटीकायां तत्त्वप्रकाशिकायां सर्व्व-गीतार्थनिर्णयो नामाष्टादशोध्यायः । १८ । सम्वत् १९३५ ।

विषयः । निम्बार्कमतेन भगवद्गीताव्याख्यानम् ।

No. 148. भगवद्गीताटीका (सारावली) By रामशङ्करः. Substance, country-made paper, $15\frac{1}{2}\times3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 82. Lines, 9 on a page. Extent, 400 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1745. Place of deposit, District Hugli Khānākula Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Bramhanārāyaṇa Bidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ गुरुभ्यो नमः ॐ रामाय नमः ।
श्रीरामपितरौ वन्देवन्दे श्रीरामशङ्करः ।
श्रीधरस्वामिभद्गीताव्याख्यां वन्यस्तनोतकि ॥
व्याख्या मे राम ते तुष्ट्या प्रभावात् तातपादयोः ।
सारावलीविदा गीताव्याख्या तस्याः समो जनः ॥
गीतास्वरूपमादौ यत् तदादौ दर्शितं यथा ।
प्रत्यर्जुनं भगवता यदुक्तं गुह्यमुत्तमम् ॥
तस्यादेशो भवेद् यच्च सा गीता परिकीर्त्तिता ॥
× × × × × ×
इह खलु सकललोकहितावतारः परमकारुणिको भगवान् देवकीनन्दनः तत्त्वज्ञानविच्छिन्नशोकमोहविभ्रंशितविवेकतया निजधर्म्मत्यागात् परधर्म्मा-भिसन्धिनमर्जुनं धर्म्मज्ञानरहस्योपदेशच्छलेन तस्माच्छोकमोहसागरादुद्धार ।
इत्यादि ।

End. यत्रेति यत्र यस्मिन् स्थले योगेश्वरः कृष्णः श्रीकृष्णः यत्र धनुर्धरः पार्थः अर्जुनः तत्र श्रीर्लक्ष्मीः विजयः भूतिरैश्वर्य्यं ध्रुवानि निश्चितानि इति एतानीति मम मतिः । एतेन पाण्डवेभ्यः सर्व्वस्वं दत्त्वा श्रीकृष्णशरणं प्रपद्य त्वदीयानां प्राणरक्षामवश्यं कुरु अन्यथा तेषां विनाशो भविष्यत्येवेति भाव अथवा ध्रुवा निश्चिता नीतिस्त्वत्रेति मतिर्ममेत्यन्यत् प्रोक्तमिति वाक्यार्थः ।

Colophon. इति गीताव्याख्यायां सारावल्यां अष्टादशोऽध्यायः ॥ समाप्तेयं व्याख्या श्रीसीतारामपदाब्जयुगलेऽर्पितेति समाप्तम् ।

श्रीरामगुरुतातांघ्रिस्मृतेः सारावली मम ।
श्रीरामशङ्करस्येयं तदङ्घ्रिद्वयतुष्टये ॥
श्रीधरस्वामिकृद्गीताव्याख्येदानीं सुविस्तृता ।
इति राम सतां मोदा व्याख्यातारस्तदुच्चरात् ॥
जगद्रामः पिता रामो माता रामो रामोऽहं ।
त्वत्तः सर्वं + + × × ॥

इति खानाकुलकृष्णनगराख्यासीनवन्द्यघटीय—श्रीरामशङ्करदेवशर्म्मविस्तारीकृता सारावल्याख्या गीताव्याख्या समाप्ता श्रीरामार्पितेति सुधीभिर्द्रष्टव्येति । शकाब्दाः १७४५ ।

विषयः । भगवद्गीतायाः श्रीधरस्वामिकृतव्याख्यायाः विस्तृतरूपेण व्याख्यानम् ।

No. 149. भगवद्भक्तिरत्नावली. (सकान्तिमाला) Substance, country-made paper, 11×7 inches. Folia, 31. Lines, 11 on a page. Extent, 650 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Prose. Correct.

This is the same work as 422, in the Notices of Sanskrit MSS. It contains two verses at the end which give some information about its date and place of composition. From these we learn that the work was composed in Benares in the year 1555 Sk. in a Temple dedicated to Hari in front of the Great Temple of Śiva. The verses are :—

मन्वायन्नशर-प्राण शशाङ्कगुणिते शके
फाल्गुने शुक्लपक्षस्य द्वितीयायां सुमङ्गले ॥

वाराणस्यां महेशस्य सन्निधौ हरिमन्दिरे ।
भक्तिरत्नावली सिद्धा सचिता कान्तिमालया ॥

No. 150. भजनामृतम्. By नरहरिठक्कुरः. Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent, 270 çlokas. Character Bengali. Date, Sk. 1813. Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Ukhaḍā, Dakṣiṇākhaṇḍa, Paṇḍita Gauragunānanda Ṭhākura. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. श्रीश्रीचैतन्यः ।
वन्दे श्रीकृष्णचैतन्यं प्राणसर्व्वस्वमीश्वरम् ।
सर्व्वावतारकरुणानिःसीमकरुणं विभुम् ॥ इत्यादि ।

End. सेवायां प्रीतिरास्तां मे प्रीतिरार्त्तिश्च कीर्त्तने ।
आश्रिते प्रीतिरास्तां मे प्रीतिश्च भोजनोन्मुखे ।
आत्मनि प्रीतिरास्तां मे कृष्णभक्तिर्यथा भवेत् ॥ ० ॥

Colophon. इति श्रीमन्नरहरि (क?) विमुखोदितं श्रीकृष्णभजनामृतं समाप्तम् ॥
शकाब्दाः १८१३ ।

विषयः । पूर्व्वपक्षसिद्धान्तमुखेन वैष्णवानां श्रीकृष्णभजनादिप्रकारकथनम् ।

No. 151. भविष्यपुराणम्. Substance, country-made paper, 12×6 inches. Folia, 877. Lines, 8 on a page. Extent, 21,925 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1936. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।
नमो ब्रह्मण्यदेवाय गोब्राह्मणहिताय च ।
जगद्धिताय कृष्णाय गोविन्दाय नमो नमः ॥
शौनकस्य तु राजर्षेः सत्रे चैव महात्मनः ।
आयाता मुनयः सर्व्वे यज्ञमण्डपमुत्तमम् ॥ इत्यादि ।

उत्तरभागस्य । ॐ नमः श्रीगणेशाय । ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।
स्वच्छं चन्द्रावदातं करिकरमकरक्षोभसञ्जातफेनं
... ... ।
... ...
... ... पौष्करं वः पुनातु ॥ इत्यादि ।

End. देवार्थे ब्राह्मणार्थे च यस्तु प्रार्थयते नरः ।
जलमग्नं महावाहो स याति परमं पदम् ॥
... ... ।
एष ते कथितो राजन् प्रतिष्ठाविधिरुत्तमः ॥
उत्तरभागस्य । गात्रे शिरे प्रलेपयेद् ... चान्द्रायणं चरेत् ।
मुखनासादिसंस्पर्शे महाचान्द्रायणं चरेत् ॥

Colophon. इति श्रीभविष्यपुराणे नवमीकल्पे शतसाहस्रार्द्धसंहितायां नवमीकल्पः समाप्तः २८१ । सम्वत् १९३६ ।
उत्तरभागस्य । इति श्रीभविष्यपुराणे मध्यमतन्त्रे चतुर्थभागे सुरापानकथने एकादशोध्यायः समाप्तः ॥ ११ ॥

विषयः । अध्यायानां पुष्पिकाः । इति भविष्यपुराणे शतसाहस्र्यां संहितायां कथाप्रस्तावने प्रथमोध्यायः । इति भ० पु० ब्राह्मे पर्व्वणि २ अः । इति भ० पु० उपनयनविधिः ३ अः । इति भ० पु० स्त्रीलक्षणं ४, ५ अः । इति भ० पु० स्त्रीविषये नरव्रतं ६, ७, ८ अः । इति भ० पु० गृहधर्म्मः ९ अः । इति भ० पु० स्त्रीधर्म्मे १०, ११, १२ अः । इति भ० पु० प्रतिपदाकल्पे १३, १४, १५ अः । इति भ० पु० द्वितीयाकल्पः १६, १७ अः । इति भ० पु० तृतीयाकल्पः समाप्तः १८ अः । इति भ० पु० चतुर्थीकल्पे १९, २० अः । इति भ० पु० चतुर्थीकल्पे पुरुषलक्षणे २१ अः । इति भ० पु० चतुर्थीकल्पे २२, २३ अः । इति भ० पु० पुरुषलक्षणं २४ अः । इति भ० पु० चतुर्थीकल्पे स्त्रीलक्षणं समाप्तं २५ अः । इति भ० पु० ४ थीकल्पे गणपतिकल्पः २६ अः । इति भ० पु० ४ थीकल्पे २७ अः । इति भ० पु० शिवाचतुर्थी २८ अः । इति भ० पु० शान्त्याचतुर्थी २९ अः । इति भ० पु० साहस्रार्द्धसंहितायां वैयासिक्यां ब्राह्मे पर्व्वणि चतुर्थीकल्पे अङ्गारचतुर्थी सुखावहा नाम चतुर्थीकल्पः समाप्तः ३० अः । इति भ० पु० ५ मीकल्पे ३१, ३२, ३३, ३४, ३५, ३६, ३७ अः । इति भ० पु० षष्ठीकल्पे ३८,—४५ अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे शाकसप्तमी ४६ अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे ४७, ४८, ४९ अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे रथसप्तमी ५० अः । इति भ० वै० ७ मीकल्पे ब्राह्मे पर्व्वणि ५१,—६८ अः । इति भ० पु० ब्राह्मे पर्व्वणि आदित्यमाहात्म्ये सर्षपसप्तमी ६९ अः । इति भ० पु० ब्राह्मे पर्व्वणि ७ मीकल्पे ब्रह्मप्रोक्तानि नामानि ७० अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे ७१, ७२ अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे मित्राध्यायः ७३ अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे शाम्बोपाख्यानं ७४, ७५, ७६, ७७, ७८, ७९ अः । इति भ० पु० विजयासप्तमी ८० अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे आदित्यवारकल्पे नन्दविधिः ८१ अः । इति भ० पु० आदित्यकल्पे भद्रविधिः ८२ अः । इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे सौम्यविधिः ८३ अः । इति

भ० पु० आदित्यवारकल्पे कामदविधिः ८४ अः । इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे विजय-विधिः ८५ अः । इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे जयन्तविधिः ८६ अः । इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे प्रवरविधिः ८७ अः । इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे आदित्याभि-मुखविधिः ८८ अः । इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे हृदयविधिः ८९ अः । इति भ० पु० रविवारकल्पे ग्रहवश्यविधिः ९० अः । इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे मन्दाश्वेतावार-विधिः ९१ अः । इति भ० पु० ७ मौमल्पे ९२, ९३, ९४ अः । इति भ० पु० ७ मौकल्पे जपनामेति सप्तमी ९५ अः । इति भ० पु० ७ मौकल्पे अपराजिताकल्पः ९६ अः । इति भ० पु० ७ मौक० मन्दाजपासप्तमी ९७ अः । इति भ० पु० ७ मौक० भद्रकल्पः ९८ अः । इति भ० पु० ७ मौकं० नक्तचेष्टा ९९ अः । इति भ० पु० ७ मौक० १००, १०१ अः । इति भ० पु० ७ मौक० कामदासप्तमी १०२ अः । इति भ० पु० ७ मौक० पापनाशनी सप्तमी १०३ अः । इति भ० पु० ७ मौक० भानुपद्मद्वयव्रतं १०४ अः । इति भ० पु० ७ मौक० सर्व्वावाप्तिसप्तमी १०५ अः । इति भ० पु० ७ मौक० मार्त्तण्डसप्तमी १०६ अः । इति भ० पु० ७ मौक० अनन्तसप्तमी १०७ अः । इति भ० पु० ७ मौक० अभयङ्गसप्तमी १०८ अः । इति भ० पु० ७ मौक० चिभय-प्रदानं १०९ अः । इति भ० पु० ७ मौक० ११०, १११, ११२ अः । इति भ० पु० ७ मौक० सचाजितोपाख्याने ११३, ११४ अः । इति भ० पु० ७ मौक० पाद्मोपाख्यानं (?) ११५ अः । इति भ० पु० ७ मौक० दीपमाहात्म्यं ११६ अः । इति भ० पु० ७ मौक० ब्रह्मविष्णु-सम्वादः ११७ अः । इति भ० पु० ७ मौक० ११८ अः । इति भ० पु० ७ मौक० आदित्यस्तवः ११९ अः । इति भ० पु० ७ मौक० ब्रह्म-ऋषिसम्वादः १२० अः । इति भ० पु० ७ मौक० प्रवर-वर्णनञ्च समाप्तं १२१ अः । इति भ० पु० ७ मौक० व्योमसाहात्म्यं १२२ अः । इति भ० पु० ७ मौक० १२३ अः । इति भ० पु० ७ मौक० शाम्बोपाख्याने १२४ अः । इति भ० पु० ७ मौक० स्तव-राजः १२५ अः । इति भ० पु० शाम्बोपाख्याने १२६ अः । इति भ० पु० ७ मौक० शाम्बोपा-ख्याने प्रासादलक्षणं १२७ अः । इति भ० पु० शाम्बोपख्याने दारुपरीक्षा समाप्ता १२८ अः । इति भ० पु० ७ मौक० शाम्बोपाख्याने प्रतिमालक्षणं १२९ अः । इति भ० पु० ७ मौक० प्रतिष्ठाकल्पे विश्वरूपाध्यायः १३० अः । इति भ० पु० ७ मौक० सर्पप्रतिष्ठामण्डनविधिः १३१ अः । इति भ० पु० ७ मौक० शाम्बोपाख्याने सूर्य्यप्रतिमाविधिः १३२ अः । इति भ० पु० ७ मौक० शाम्बोपाख्याने सूर्य्यप्रतिष्ठायां १३३ अः । इति भ० पु० ७ मौक० शाम्बोपाख्याने प्रतिष्ठाविधिः १३४ अः । इति भ० पु० ७ मौक० शाम्बोपाख्याने ध्वजारोहणविधिर्नाम १३५ अः इति भ० पु० ७ मौक० भोजकानयनो नाम १३६ अः । इति भ० पु० ७ मौक० शाम्बोपाख्याने भोज-काख्याने भोजकोत्पत्तौ १३७, १३८ अः । इति भ० पु० ७ मौक० अभयङ्गोत्पत्तिः १३९ अः । इति भ० पु० ७ मौक० शाम्बोपाख्याने धूपविधिः १४० अः । इति भ० पु० शाम्बोपाख्याने भोजकोत्पत्तौ १४१ अः । इति भ० पु० ७ मौक० भोजकाख्यानं १४२ अः । इति भ० पु० ७ मौक०

शम्बोपाख्याने १४३ अः । इति भ० पु० ७ मौक० शाम्बोपाख्याने भोजकलक्षणं समाप्तं १४४ अः इति भ० पु० ७ मौक० शाम्बोपाख्याने १४५, १४६, १४७ अः । इति भ० पु० अष्टार्द्धसाहस्र्यां संहितायां ब्राह्मे पर्व्वणि समाप्तः सप्तमीकल्पः आदित्यमाहात्म्यं वाचकमाहात्म्यं श्रवणविधिः समाप्तश्च ब्राह्मे पर्व्वणि प्रथममिति नन्दाकल्पः समाप्तः १४८ अः । इति भ० पु० प्रथममिति नन्दाकल्पः समाप्तः १४९ अः । इति भ० पु० निषेधविधिः समाप्तः १५० अः । इति भ० पु० अष्टमीकल्पे शिवमाहात्म्यं प्रथमोऽध्यायः १५१ अः । इति भ० पु० ८ मौक० महेश्वरमाहात्म्यं प्रतिष्ठाविधाने लिङ्गलक्षणं १५२ अः । इति भ० पु० विष्णुपर्वणि ८ मौक० ईश्वरमाहात्म्यं लिङ्गप्रतिष्ठापनविधौ १५३ अः । इति भ० पु० ८ मौक० महादेवमाहात्म्यं १५४ अः । इति भ० पु० ८ मौक० लिङ्गप्रतिष्ठाविधौ १५५ अः । इति भ० पु० ८ मौक० विष्णुपर्वणि लिङ्गलक्षणेषु १५६ अः । इति भ० पु० ८ मौक० महादेवमाहात्म्यं लिङ्गार्चनविधौ १५७ अः । इति भ० पु० ८ मौक० प्रतिष्ठाविधिः १५८,—१७० अः । इति भ० पु० ८ मौक० लिङ्ग-प्रतिष्ठा समाप्ता १७१ अः । इति भ० पु० ८ मौक० विष्णुसनत्कुमारसम्वादे १७२, १७३, १७४, १७५, १७६,—१७९ अः । इति भ० पु० ८ मौक० अष्टकाष्टमी १८० अः । इति भ० पु० ८ मौक० महादेवमाहात्म्यं दाम्पत्यपूजनं १८१ अः । इति भ० पु० ८ मौक० विष्णुसनत्कुमार-संवादे १८२, १८३ अः । इति भ० पु० ८ मौक० विष्णुक्तं स्तोत्रं १८४ अः । इति भ० पु० ८ मौकं० अतरुद्रीयं १८५ अः । इति भ० पु० ८ मौक० महादेवमाहात्म्यं १८६ अः । इति भ० पु० ८ मौक० महादेवरथयात्रायां १८७ अः । इति भ० पु० ८ मौक० महादेवरूपव्रतं १८८ अः । इति भ० पु० ८ मौक० महाव्रतं १८९ अः । इति भ० पु० ८ मौक० १९०, १९१, १९२, १९३ अः । इति भ० पु० ८ मौक० पुष्पाध्याये १९४ अः । इति भ० पु० ८ मौक० १९५ अः । इति भ० पु० ८ मौक० महाष्टमी १९६ अः । इति भ० पु० ८ मौक० जयन्त्यष्टमी १९७ अः । इति भ० पु० ८ मौक० १९८, १९९, २००, २०१ अः । इति भ० पु० ८ मौक० विष्णुपर्वणि गौरी-माहात्म्यं २०२ अः । इति भ० पु० ८ मौक० २०३ अः । इति भ० पु० ८ मौक० विष्णुपर्वणि गौरीविवाहो नाम २०४ अः । इति भ० पु० विष्णुपर्वणि ८ मौक० १०५ अः । इति भ० पु० ८ मौक० चित्रसेनकृतं स्तोत्रं २०६ अः । इति भ० पु० ८ मौक० २०७, २०८, २०९ अः । इति भ० पु० ८ मौक० ब्रह्महत्याप्रायश्चित्तेषु २१० अः । इति भ० पु० ८ मौक० २११, २१२ अः । इति भ० पु० ८ मौक० विष्णुपर्वणि ब्रह्महत्याप्रायश्चित्तं नाम २१३ अः । इति भ० पु० विष्णु-पर्वणि ८ मौक० सुरापानप्रायश्चित्तेषु २१४ अः । इति भ० पु० ८ मौक० २१५ अः । इति भ० नवमीकल्पे दुर्गामाहात्म्ये २१६, २१७, २१८ अः । इति भ० पु० ९ मौक० विष्णुपर्वणि दुर्गामाहात्म्यं भगवतीस्तोत्रं समाप्तं २१९ अः । इति भ० पु० ९ मौक० २२० अः । इति भ० पु० ९ मौक० विष्णुपर्वणि चण्डिकाराधने २२१ अः । इति भ० पु० ९ मौक० चण्डिकास्तवः २२२ अः । इति भ० पु० विष्णुपर्वणि ९ मौक० २२३ अः । इति भ० पु० ९ मौक०

दुर्गास्नानफलं २२४ अः । इति भ० पु० ९ मीक० दुर्गामाहात्म्ये २२५, २२६, २२७, २२८ २२९, २३० अः । इति भ० पु० ९ मीक० दुर्गामाहात्म्ये उभयनवमीं २३१ अः । इति भ० पु० ९ मीक० भगवतीनवमी २३२ अः । इति भ० पु० ९ मीक० रथनवमी २३३ अः । इति भ० पु० ९ मीक० विष्णुकृतं भगवतीस्तोत्रं २३४ अः । इति भ० पु० ९ मीक० २३५, २३६ अः । इति भ० पु० ९ मीक० महानवमी २३७ अः । इति भ० पु० ९ मीक० २३८, २३९ अः । इति भ० पु० ९ मीक० सर्वमङ्गलार्चनविधौ २४० अः । इति भ० पु० ९ मीक० मन्त्रोद्धारः २४१ अः । इति भ० पु० ९ मीक० २४२, २४३, २४४, २४५, २४६ अः । इति भ० पु० ९ मीक० भगवतीयज्ञे २४७ अः । इति भ० पु० ९ मीक० २४८ अः । इति भ० पु० ९ मीक० सिद्ध्यध्यायः २४९ अः । इति भ० पु० ९ मीक० रुरुवधे २५० अः । इति भ० पु० ९ मीक० २५१ अः । इति भ० पु० ९ मीक० कौजम्भिवधो नाम २५२ अः । इति भ० पु० ९ मीक० कुम्भानुकुम्भवधे २५३ अः । इति भ० पु० ९ मीक० निचकुम्भवधः २५४ अः । इति भ० पु० ९ मीक० कुम्भवाहनवधो नाम २५५ अः । इति भ० पु० ९ मीक० सुकुम्भवधो नाम २५६ अः । इति भ० पु० ९ मीक० २५७ अः । इति भ० पु० घण्टाकर्णवधो नाम २५८ अः । इति भ० पु० ९ मीक० रक्तधर्म्मवधः २५९ अः । इति भ० पु० मेघनादवधः २६० अः । इति भ० पु० ९ मीक० जम्भासुरवधः २६१ अः । इति भ० पु० ९ मीक० रुरुवधोपाख्याने २६२ अः । इति भ० पु० ९ मीक० रुरुवधः २६३ अः । इति भ० पु० ९ मीक० मण्डलविधिः २६४ अः । इति भ० पु० ९ मीक० मात्मण्डलविधानं नामाध्यायः २६५, २६६, २६७ अः । इति भ० पु० ९ मीक० देव्या नामविधानो नामाध्यायः २६८ अः । इति भ० पु० ९ मीक० रथयात्रा २६९ अः । इति भ० पु० ९ मीक० दुर्गाधात्रा समाप्ता २७० अः । इति भ० पु० ९ मीक० २७१, २७२ अः । इति भ० पु० ९ मीक० मन्त्रोद्धारः २७३ अः । इति भ० पु० ९ मीक० २७४ अः । इति भ० पु० शतसाहस्र्यार्द्धसंहिताया आनन्दनवमीकल्पो नामाध्यायः २७५ अः । इति भ० पु० ९ मीकल्पे नन्दिनी नाम नवमी २७६ अः । इति भ० पु० नन्दा नाम नवमीकल्पे नामाध्यायः २७७ अः । इति भ० पु० ९ मीकल्पे नन्दकल्पः २७८ अः । इति भ० पु० ९ मीकल्पे नन्दिनीप्रतिष्ठा २७९ अः । इति भ० पु० महानवमीकल्पः समाप्तः २८० अः । इति भ० पु० ९ मीकल्पे प्रतिष्ठातन्त्रे भूमिपरीक्षाध्यायः २८१ अः । इति भ० पु० ९ मीकल्पे प्रासादलक्षणं २८२ अः । इति भ० पु० ९ मीक० शिलालक्षणं २८३ अः । इति भ० पु० ९ मीक० ब्रह्मणोऽर्चालक्षणं २८४ अः । इति भ० पु० ९ मीक० प्रतिमालक्षणं २८५ अः । इति भ० पु० ९ मीक० प्रतिष्ठामन्त्रे अधिवासनविधिः २८६ अः । इति भ० पु० ९ मीक० शतसाहस्र्यार्द्धसंहिताया नवमीकल्पः समाप्तः २८७ अः । शुभमस्तु श्रीसम्वत् १९३६ । पूर्व्वभागस्य ॥ ० ॥ इति श्रीभविष्यपुराणे मध्यमतन्त्रे उत्तरभागे प्रथमोऽध्यायः । द्वितीयोऽध्यायः इति भ० पु० म० त० उ०

पातालवर्णनो नाम ३योऽध्यायः । इति भ० पु० म० त० ज्योतिश्चक्रे ४ र्थोऽध्यायः । इति भ० पु० म० त० उ० ५मोऽध्यायः । इति भ० पु० म० त० उ० गुरुमाहात्म्यकथनं नाम षष्ठोऽध्यायः । इति भ० पु० म० त० उ० पुरुषकादिमानलक्षणो नाम ७मोऽध्यायः । इति भ० पु० म० त० उ० अष्टमोऽध्यायः । इति भ० पु० म० त० उ० यूपनियमो नाम नवमोऽध्यायः । इति भ० पु० म० त० उ० १०, ११, १२, १३ अः । इति भ० पु० म० त० उ० प्रतिमालक्षणो नाम १४ अः । इति भ० पु० म० त० उ० १५, १६, १७ अः । इति भ० पु० म० त० उ० षोड़शोपचारविधौ १८ अः । इति भ० पु० म० त० उ० अग्निनामकथनं नाम १९ अः । इति भ० पु० म० त० उ० द्रव्यपरिमाणो नाम २० अः । इति भ० पु० म० त० उ० दर्वीनिर्णयो नाम २१ अः । इति भ० पु० म० त० उ० २२, २३ । इति भ० पु० म० त० उ० मण्डलकथने २४ अः । इति भ० पु० म० त० उ० मण्डलाध्यायकथने २५ अः । समाप्तोऽयं प्रथमभागः ॥ ० ॥ इति भ० पु० म० त० द्वितीये भागे मूल्यकथनोऽध्यायः १ अः । इति भ० पु० म० त० द्वि० २, ३, ४ अः । इति भ० पु० म० त० द्वि० तिथिखण्डकथनम् ५ अः । इति म० पु० म० त० द्वि० व्रतादिकथने ६ अः । इति भ० पु० म० त० द्वि० प्रवरकथनं नाम ७ अः । इति भ० पु० म० त० द्वि० वास्तुनिर्णयोनाम ८ अः । इति भ० पु० म० त० द्वि० ९ अः । इति भ० पु० म० त० द्वि० अर्घ्यदानविधौ १० अः । इति भ० पु० म० त० द्वि० ११,—१७ अः । इति भ० पु० म० त० द्वि० मध्यमप्रतिष्ठाविधौ १८,—२२अः । इति भ० पु० म० त० द्वि० क्षुद्रारामप्रतिष्ठाविधौ २३ अः । इति म० पु० म० त० द्वि० २४ अः । इति भ० पु० म० द्वि० अश्वत्थप्रतिष्ठाविधौ २५ अः । इति भ० पु० म० त० द्वि० वटप्रतिष्ठाविधौ २६ अः । इति भ० पु० म० त० तृतीयभागे १, २, ३, ४ अः । इति भ० पु० म० त० तृ० पुष्पारामप्रतिष्ठाविधौ ५ अः । इति भ० पु० म० त० तृ० ६ अः । इति म० पु० म० त० तृ० सेतुप्रतिष्ठाविधौ ७ अः । इति भ० पु० म० त० तृ० ८, ९, १० अः । इति भ० पु० म० त० तृ० ग्रहहोमविधौ ११ अः । इति भ० पु० म० त० तृ० १२, १३ अः । इति म० पु० म० त० तृ० प्रतिष्ठाविधौ १४ अः । इति म० पु० म० त० तृ० १५ अः । इति भ० पु० म० त० तृ० महालक्ष्मीव्रतप्रतिष्ठाविधौ १६ अः । इति भ० पु० म० त० तृ० एकादशीव्रतप्रतिष्ठाविधौ १७ अः । इति भ० पु० म० त० तृ० पवित्रविधानं नाम १८ । इति भ० पु० म० त० ध्वजारोपणं नाम १९ अः । इति भ० पु० म० त० तृ० कुम्भदानविधौ २० अः । इति भ० पु० म० त० तृ० २१ अः । इति भ० पु० म० त० तृ० प्रासादप्रतिष्ठाविधौ २२ अः । इति भ० पु० म० त० तृ० २३, २४, २५ अः । इति भ० पु० म० त० चतुर्थभागे दानविधौ १ अः । इति भ० पु० म० त० च० २, ३ अः । इति भ० पु० म० त० च० धेनुदानविधौ ४ अः । इति भ० पु० म० त० च० ५, ६ अः । इति भ० पु० म० त० च० प्रायश्चित्तविधौ ७, ८ अः । इति भ० पु० म० त० च० ९, १० अः । इति भ० पु० म० त० च० अः । इति श्रीभविष्यपुराणे मध्यमतन्त्रे चतुर्थभागे सुरापानकथने एकादशोऽध्यायः समाप्तः ।

No. 152. भारतसावित्री. By वेदव्यासमुनिः. Substance, country-made paper, $9 \times 1\frac{3}{4}$ inches. Folia, 9. Lines, 4 on a page. Extent, 72 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Tripurā, Parganā Varadākhāta, Post Office Navinagara grāma Nārāyaṇapura, Śrī Candranātha Cakravarttī. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

नमः कृष्णाय ॥ धृतराष्ट्र उवाच ।
ब्रूहि सञ्जय यद्वृत्तं युद्धे तेषां महात्मनाम् ।
पाण्डवानां कुरूणाञ्च सम्प्रवृत्ते महाहवे ॥
के तत्र प्रमुखा योधाः के च तत्र महारथाः ।
महाबलाश्च के तत्र कथन्ते विनिपातिताः ॥
भीष्मद्रोणौ कथं भग्नौ कर्णशल्यौ कथं हतौ ।
पुत्रश्च मम मन्दात्मा कथं दुर्य्योधनो हतः ॥

सञ्जय उवाच ।

शृणु राजन् यथा वृत्तं सेनयोरुभयोरपि ।
पाण्डवानां कुरूणाञ्च सम्प्रवृत्ते महाहवे ॥
ये तत्र प्रमुखा योधा ये च तत्र महारथाः ।
महाबलाश्च ये तत्र यथा ये विनिपातिताः ॥
भीष्मद्रोणौ यथा भग्नौ कर्णशल्यौ यथा हतौ ।
पुत्रश्च तव मन्दात्मा यथा दुर्य्योधनो हतः ॥
पाण्डवानां रणे योधाः सर्व्वे विष्णुपराक्रमाः ।
कौरवाणां रणे योधाः सर्व्वे वीरपराक्रमाः ॥
अर्जुनः सात्यकिश्चैव धृष्टद्युम्नो घटोत्कचः ।
नकुलः सहदेवश्च धर्म्मपुत्रो युधिष्ठिरः ॥
भीमसेनो विराटश्च द्रुपदश्चोत्तरस्तथा ।
धृष्टकेतुः शिखण्डी च काशीराजश्च वीर्य्यवान् ॥
सौभद्रो द्रौपदेयाश्च षोड़शैते महारथाः ।
... ... ॥
हेमन्ते प्रथमे मासि शुक्लपक्षे त्रयोदशी ।
प्रवृत्तं भारतं युद्धं नक्षत्रे यमदैवते ॥
अर्जुने दूरपातित्वमाचार्य्ये लघुशस्त्रता ।
कर्णे दृढ़प्रहारित्वं भीष्मे सन्ति त्रयो गुणाः ॥

... ... ।
अर्জ্জুনেন हतो भीष्मो माघशुक्लाष्टमीतिथौ ।
नवम्यां दृषसेनस्तु हतो राजा महाबलः ॥
दशम्यामपि सौभद्र एकादश्यां जयद्रथः ।
द्वादश्यां मध्यभागे च हतो वीरो घटोत्कचः ॥
चयोदश्यान्तु मध्याह्ने भारद्वाजो निपातितः ।
आकर्णो पलितश्यामो वर्षस्याशीतिपञ्च च ॥
रथे पर्य्यटते द्रोणो दृढः षोड़शवर्षवत् ।
चतुर्दश्यान्तु सन्ध्यायां कर्णो वैकर्त्तनो हतः ॥
सूर्य्यपुत्रो यदा कर्णश्चार्জ্জुनेन निपातितः ।
तदैवोर्द्धमिता भूमिरङ्गुली चैकविंशतिः ॥ इत्यादि ।

End. एषा भारतसावित्री व्यासेनोक्ता मनीषिणा ।
नरो भारतसावित्रीं प्रातरुत्थाय यः पठेत् ॥
स भारतफलं प्राप्य परं ब्रह्माधिगच्छति ।
संवत्सरकृतं पापं पठनादेव नाशनम् ॥
ब्रह्महा स्वर्णहारी च मातृहा पितृहा तथा ।
पापं प्रक्षिप्य ते यान्ति द्वैपायनवचो यथा ॥ ० ॥

Colophon. इति महाभारते शतसहस्रसंहितायां वैयासिक्यां भारतसावित्री समाप्ता ॥०
श्रीरामः ॥ श्रीकृष्णः ॥ ० ॥

विषयः । महाभारते वर्णितानां विषयाणां सारसंग्रहः ॥

No. 153. भ्रमरदूतम्. By रुद्रन्यायवाचस्पतिभट्टाचार्य्यः. Substance, country-made paper, $13 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 12. Lines, 6 on a page. Extent 288 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Āḍāihājār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीरघुवीराय नमः ।
रामः सीताविरहविधुरो माल्यवत्कन्दरासु
पाण्डुश्यामच्छविरविरतं वाष्परक्तेक्षणान्तः ।
प्रत्यादृत्तिं मनसि विदधन्नाञ्जनेयस्य निन्ये
दीर्घोत्कण्ठः कथमपि तदा दीर्घदीर्घाण्यहानि ॥

अन्तश्चिन्ताग्रतरुतभुजा दूयमानः प्रियाया
नर्म्मालापस्मरणसुधया सिञ्चितो राघवस्य ।
प्रौढ़ानन्दप्रसरपिशुनो मन्दमन्दं तदानीं
पस्पन्देऽस्य प्रकृतिसुभगो दक्षिणो बाहुदण्डः ॥
दूरात् पश्यन् पवनतनयः प्रासितारं रघूणां
प्रौढ़ानन्दव्यतिकरसमुद्भिन्नरोमाञ्चदण्डः ।
पादन्यासैर्वनविटपिनां मौलिमभ्रंलिहानां
व्याधुन्वानो रघुकुलपतेरङ्घ्रिमूले पपात ॥
वेणीबन्धान्मणिरयमयं देव देव्यावतीर्णो
जल्पन्नित्थं पुलकिनि मणिं रामपाणौ निधाय ।
यावत् ब्रूते जनकतनयावाचिकं वायुसूनु
स्तावद् बाष्पस्तवककलुषो रामभद्रो बभूव ॥
श्लोदन्तं रघुकुलपतिः पेशलायाः प्रियायाः
प्रस्थानाय प्लवगपतये तत्क्षणन्यस्तभारः ।
कुञ्जाभ्यासे क्वचन विपिनीकाण्डखेलत्प्रवाले
रामः कान्तां विरहविमनाः कौमलाङ्गीं निदध्यौ ॥
मन्दोन्मीलन्नवनवदलग्रन्थिनिर्यन्मधूनां
शैलोपान्ते नवकमलिनीं राजहंसावतंसां ।
तत्रापश्यत् परिमलभरैर्वासयन्तीं दिगन्ता-
नामत्तेन भ्रमरमिथुनेनाभितः सेव्यमानाम् ॥
तत्र स्निग्धे सरसि सरसाम्भोजकेलिप्रवीणं
रामो देव्या विरहविधुरो दूततां प्रापयिष्यन् ।
धीरोदात्तः कथमपि दृशोः स्तम्भयन् बाष्पधाराः
प्रौढ़प्रेमस्तवकितपदं षट्पदं व्याजहार ॥
कचित् भ्रातर्भ्रमर भवता श्रीलितो मालतीनां
श्रीधुः कचित् कुसुमितशिखाः सेविता वा कदम्बाः ।
नीताः कचित् कथमपि सखे वासरा वारिवाह-
व्यूहच्छन्ने नभसि निभृतं यूथिकावीथिकासु ॥ इत्यादि ।

End. पायं पायं मधु सुमधुरं पुष्पितानां लतानां
स्थायं स्थायं नवकमलिनीगर्भभैक्ष्म्योदरेषु ।

निर्मायेदं मधुकर सखे मादृशि स्नेहबन्धान्
वीतग्लानिर्युवतिसहितो यापयेस्त्वं वियामाः ॥

Colophon. योऽभूद् गौड़क्षितिपतिशिखारत्नघृष्टाङ्घ्रिरेणु
र्विद्यावाचस्पतिरिति जगद्गीतकीर्त्तिप्रपञ्चः ।
तस्मादासीद् भुवनविदित-श्रील-विद्यानिवास-
स्तत्पुत्रेण त्रिभुवनगुरोः प्रीतये राघवस्य ॥
रुद्रेणैषा समरचि मया कापि वाचां मतल्लि-
र्वीतल्लोभा रसिकहृदयाह्लादिनी कल्पवल्लिः ।
श्रश्वद् ... ग्रसनजनिताशेषपापोपशान्तिं
तन्मे कुर्य्यान्निजगुणकथाराधितो रामचन्द्रः ॥
श्रीगुरुः शरणम् । इति श्रीन्यायवाचस्पतिभट्टाचार्य्यविरचित-भ्रमरदूतकाव्यम्
समाप्तम् ॥ श्रीरामचन्द्राय नमः । श्रीसीतायै नमः ॥

विषयः । श्रीरामस्य सीतासमीपे दूतरूपेण भ्रमरप्रेषणमवलम्ब्य रचितमिदं काव्यम् ।

No. 154. मतनिर्णयः, Substance, country-made paper, $15\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 24. Lines, 7 on a page. Extent, 420 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Post Office Candrakoṇā, Mohanta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीरामचन्द्राय नमः ॥ अथ मतनिर्णयः । अथ समाहृताः पुरुहूतपुरोहिता
इव विद्वांसः क्रमशः प्रविशन्ति स्म तत्र प्रथमतः प्रविशन्तं वैष्णवमालोक्य
कोऽप्येकः सकलज्ञानाभिज्ञो विदितपरतत्त्वो निजगाद प्रभुं प्रति ।
आनासमूर्द्धतिलकी वरुणङ्गचक्र-
पद्माङ्कितोज्ज्वलवपुर्धृतपीतवासा ।
कण्ठेन नामतुलसीस्रजमादधानः
श्रीमानयंहरिकथां कथयन्नुपैति ॥ प्रविश्य वैष्णवः ।
ईषन्मीलितलोचनो दृढ़तरप्रारब्धयोगासनो
यद्ब्रह्मादिसुरेन्द्रवन्दितपदः शम्भुः स्वयं ध्यायति ।
वैकुण्ठैकनिकेतनं जगदपि व्याप्य स्थितं लीलया
तद् ब्रह्माख्यवपुः सदैव मुदितं स्वचित्तमालम्बताम् ॥

अथायान्तं शैवमालोक्याह सः ।

श्रीमानसावेति जटालमौलिर्व्याघ्रत्वगालम्बितमध्यभागः ।
विभूतिसंभूषितभास्वदङ्गो रुद्राक्षमालाकलितोर्द्धदेहः ॥

प्रविश्य च शैवः ।

संगायन्ति सदा समस्तनिगमा ध्यायन्ति यं योगिनो
यस्याज्ञामधिगत्य देवतगणाः कुर्व्वन्ति सृष्ट्यादिकम् ।
सोऽयं वो भवताद्गिराकृतिरपि चातुं जगत् साकृतिः
ध्यायन् स्वं स्वयमेव सर्वजगतां शिक्षाकरः + + ॥ इत्यादि ।

End. अत्रान्तरे रामोपासकः — आ व्यामोहः ।

रामेति यन्नाम जनाः स्मरन्तः
संसारवारांनिधिमुत्तरन्ति ।
स कस्य वेशस्य कृपामुपेत्य
बबन्ध सेतुं जगदेकनाथः ॥
महान् मुरारेरपरो न कश्चित्
तस्यापि रूपाणि बहूनि सन्ति ।
रूपेषु तेष्वप्युपपन्नशीलात्
न रामचन्द्रादपरो गरीयान् ॥

(अतः परं खण्डितम्)

विषयः । वैष्णव-शैव-शाक्त-वैशेषिक-नैयायिक मीमांसक-वैदान्तिक सांख्य-पातञ्जलाभिज्ञ-पौराणिक नास्तिकादीनां परस्परविभिन्नमतविरोधात्मकश्लोकसंग्रहः ॥

No. 155. मथुरासेतु. By अनन्तदेवः. Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 98. Lines, 7 on a page. Extent, 1,372 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1934. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. श्री गणेशाय नमः ।

समस्तब्रह्माण्डान्युदरविवरे यस्य सततं
वसन्ति ध्यायन्ति स्वहृदि तपसा यच्च मुनयः ।
स यस्यां क्रीड़ायै सृजयति वनाल्यन्वितततनौ
सुनीरेषा लोके जयति भवसिन्धोर्मधुपुरी ॥

इह खलु सकलवैष्णवजनसमुचितमार्गप्रदर्शनाचार्य्य–ध्रुवाम्बरीषप्रभृतीनां परमपुरुषार्थप्रापकतया प्रसिद्धतममपि माथुरमण्डलमहिमानं तत्रैव वसता हरिकेशवगोविन्दनामानं भगवन्तमनन्यशरणतया भजतां तत्रभवतां सतां सन्तोषसंजननेन वाचः सफलतायै प्रदर्शयामः ॥ इत्यादि ।

End. वासुदेवाभिधं ब्रह्म जगदिन्द्र मया स्थितम् ।
माथुरे मण्डले नित्यं जयत्यानन्दकारितः (?) ॥
आसीन्नोदावरीतीरे वेदवेदिसमन्वितः ।
श्रीकृष्णभक्तिमानेकर्णकनाथाभिधो द्विजः ॥
तत्पुत्रस्सद्गुणैर्युक्तः सर्व्वशास्त्रार्थतत्त्ववित् ।
आपदेवोऽभवद्देवात् प्रापयः सकलान् मनून् ॥
मीमांसानयकोविदो मधुरिपोः सेवासु नित्योद्यतः
सर्व्वांशापरिपूरणत्तमयशा आसीत्तदीयात्मजः ।
यस्यानन्तगुणैरनन्त इति सन्नामार्थवत्तां गतं
येनादि च वादिना श्रुतिशिरःसिद्धान्ततत्वं मुदे ॥
न्यायप्रकाशकर्त्ता निरवधिविद्याम्बुतप्रदः सततं ।
मीमांसाद्वयनयविततनयस्तस्यापदेवोऽभूत् ॥
तीव्रीस्वनुर्निजवंशदेवं श्रीकेशवं तोषयितुं चकार ।
अनेन संज्ञो मथुरामहिम्नः सेतुः सदाकाङ्क्षितपूर्त्तिहेतुः ॥
अनुचितमप्यर्थं ब्रुवती बालस्य गोः खलोऽनुचिता ।
रचयति पिचोस्तोषं वाग्वेषा स्यात् तथा मुदे महताम् ॥

Colophon. इति श्रीमत्सकलशास्त्रार्थतत्त्ववित् वैष्णवसन्मार्गप्रतिपादनैकप्रयोजनगृहीतावतार-श्रीमदापदेवसुतानन्तदेवेन कृतो मथुरासेतुः समाप्तः ॥ सम्वत् १८३४ ॥

विषयः । मथुरामाहात्म्यादिकथनमुखेन तत्तत्तीर्थकर्त्तव्यादिनिरूपणम् ।

No. 156. मन्त्रप्रश्नः (तैत्तरीयशाखोक्तः). Substance, country-made paper, 5×2 inches. Folia, 45. Lines, 7 on a page. Extent, 540 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1771. Place of deposit, Benares City, Gobinda Bhaṭṭa Solāpūrkār. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीमज्जारये नमः ।
ॐ प्रसुगन्ता धियमानस्य सत्पतिं

वरेभिर्वरा अभिषु प्रसीदत ।
अस्माकमिन्द्र उन्नयं जुजोषति
यत् सौम्यस्यान्धसो बुबोधति ॥ इत्यादि ।

End. परि त्वाग्ने परिषजामि ।
सुश्रवः सुश्रवसमा कुरु ।
योगे योगे तवस्तरं ।
आगन्त्वा समगन्महि ॥
आयुर्दा देवजयसं गृणानः ॥

Colophon. इति तैत्तिरीयशाखायां मन्त्रप्रश्नः समाप्तः ॥ सम्वत् १७७१ ॥

विषयः । कृष्णयजुर्वेदीयानां कर्म्मविधानम् ।

No. 157. महानाटकटीका . By चन्द्रशेखरः . Substance, country-made paper, $13 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 36. Lines, 9 on a page. Extent, 1,498 çlokas. Character Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Caukidāṅgā Nandirājapura, Paṇḍita Çaçibhūṣaṇa Bhaṭṭācāryaya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नत्वा रामपदाम्भोजद्वन्द्वं भवभयापहम् ।
टीकां महानाटकस्य कुरुते चन्द्रशेखरः ॥
बालानामन्वयज्ञानहेतु एषा वितन्यते ।
नाट्योपहासं कुर्व्वन्तु तज्ज्ञीमानतिवस्तुनि ॥
कर्त्तव्ये महानाटकाख्ये ग्रन्थे प्रथमतो विघ्नेश इत्यादि दशभिः श्लोकैर्नान्दीं विदधाति ॥ इत्यादि ।

End. येन युधि निर्व्वापितः जितः मम जीवनाथः प्राणनाथः तस्यापि परशुरामस्य विजयी । अतःपरं खण्डितम् ॥

विषयः । महानाटकस्य व्याख्यानम् ॥

No. 158. महान्यासः . Substance, country-made paper, 5×3 inches. Folia, 24. Lines, 9 on a page. Extent, 214 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । ओम् । अथातः षडङ्गरुद्राणां न्यासपूर्व्वकं जपहोमार्च्चनविधिं व्याख्यास्यामः । ओम् या ते रुद्र शिवा तनूरघोरा ॥ इत्यादि ।

End. स्वामिन् सर्व्वजगन्नाथ यावत् पूजावसानकम् ।
तावत्त्वं प्रीतिभावेन देवेऽस्मिन् सन्निधीभव ॥

Colophon. इति महान्यासः समाप्तः ॥

विषयः । देवाधिदेवरुद्रस्य न्यास-जप-होमार्च्चनकथनम् ।

No. 159. महार्णवकर्म्मविपाकः. By **विश्वेश्वरभट्टः**. Substance, country-made paper, 14×6 inches. Folia, 307. Lines, 10 on a page. Extent, 6,202 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1903. Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Generally Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ नमः सकलकल्याणभाजनाय पिनाकिने ।
नमो लक्ष्मीनिवासाय देवनाथाय रामाय ॥ ?
प्रवालाद्रिप्रस्पर्द्धिद्युतिनिचयमयाय वपुषे (?)
नमो विघ्नश्रेणीविघटनवरिष्ठाय महसे ।
जगत्प्रादुर्भावस्थितिलयनिरायासरचना-
विनोदासक्ताय प्रणतफलसिद्धिप्रतिभुवे ॥
यदिन्दिरानाथपुरन्दराद्यै-
राराध्यते भक्तिभरानताङ्गैः ।
श्रीचण्डिकायाश्चरणारविन्दं
वन्दामहे तत् कुलदेवतायाः ॥
... ...
आसीदसीमगुणटङ्ककुलाम्बुराशा-
वुद्यत्प्रभूतशुभकीर्त्तिघनप्रकाशः ।
लोकैः सदा हृदि धृतो गुणसन्निविष्टः
श्रीरत्नपालनृपतिर्भुवनैकरत्नम् ॥
तस्यात्मजो भरहपाल इति प्रसिद्धः
सिद्धाङ्गनाजनसमाजसमुद्गकीर्त्तिः ।
दानेन यः सुकृतिनां क्षिपति स्म दैन्यं
सैन्यञ्च वैणसदृशः प्रतिभूपतीनाम् ॥

सुतोऽस्य जातः सुकृतोन्नतस्य
न तस्य कश्चित् सदृशो बभूव ।
यमस्खलत् + + मवेक्ष्य तातो
नाम्ना हरिश्चन्द्र इति व्यधत्त ॥
तस्यात्मजोऽभूदतुलप्रतापः
साधारणो भूमिपतिर्वदान्यः ।
अभूतपूर्व्वामवनीश्वराणा
+ × यो जगति स्वकीर्त्तिम् ॥
बन्धच्छिदा विश्रदकीर्त्तिमिच्छान्वितार्थां
छत्वा परच्च तथैव विधातुमिच्छुः ।
कीनाशपाशव्ययबन्धविमोचनार्थं
तीर्थत्रयीकरणमुक्तिमचीकरद्यः ॥
तस्यात्मजः श्रीमदनेन नाम्ना
धाम्ना च रूपेण च संगतार्थः ।
... ...
... ... कान्तारसमाश्रितोऽभूत् ॥
यः कूपानारामान् धर्म्मायतनानि सन्निबन्धांश्च ।
छत्वा स्वकीर्त्तिमेकामदीदृशन् मूर्त्तिभेदेन ॥
परिशीलयता कलाकलापं
विदुषानेन च भूरिशः प्रबन्धान् ।
मदनेन महीभृताथ येन
प्रहिता नूतनभोजराजकीर्त्तिः ॥
पुत्रेषु सत्स्वपि कलत्रयुगे च तस्य
पुत्रौ जगत्त्रयविहत्वरकीर्त्तिपारौ
जातौ प्रियावतितरां प्रथमप्रसूतौ
नीतौ महोन्नतिमनल्पगुणौ + × ॥
उदारशीलौ सुमनौ विलास-
मनोज्ञ-वृन्दावन केलिलीलौ ।
यशोदया वर्द्धितमङ्गलाङ्गौ
तौ रामलक्ष्मणाविति संप्रतीतौ ॥
+ + + + न युवा न वृद्धः

शक्नोति कर्त्तुमपरः सुतसद्गुणोऽपि ।
दानं निदानमखिलार्थिजनार्थसिद्धौ
कीर्त्तिं + + वितनान यतस्तदीया ॥
अप्रतिपत्तः पृथ्व्यां पृथ्वीमल्लस्तयोरभूद् ज्येष्ठः ।
अपरो माम्भाट्टगुणैर्माम्भाता गीयते जगति ॥
सोऽयं सुकृतिविधातरि × × तनोति माम्भाता ।
विद्वन्मुखेन मतिमान् सुकृतिरत्नं महार्णवं नाम ॥
माता पुण्यचरित्रकीर्त्तिविभवा यस्या हि का नामतः
श्राकल्यापरमूर्त्तिरार्य्यचरितः श्रीचेदिभट्टः पिता ।
सोऽयं कौशिकवंशभूषणमणिः श्रीभट्टविश्वेश्वरो
वेदे स्मार्त्तमते नये च + × वाक्ये कृती वर्त्तते ॥
मतिर्येषां शास्त्रे प्रकृतिरमणीया व्यवहृतिः
परा शीलं श्लाघ्यं जगति भजव स्ते कतिपये ।
चिरं चित्ते येषां सुकृतलभूते स्थितिमिया
दियं व्यासारण्यप्रवरमुनिशिष्यस्य भणितिः ॥
श्रुतिस्मृतिपुराणानि समालोक्य यथामति ।
निबध्यते समासेन निबन्धोऽयं महार्णवः ॥
दुष्कर्म्मपाकजनितामयकर्षितानां
सत्कर्म्मशर्म्मकर × × मुनीन्द्रैः ।
तत्साङ्गजातमितरोक्तिविधान + +
वक्ष्यामि रोगनिखिलार्त्तिनिवर्हणाय ॥
तच तावद् वक्ष्यमाणकर्मोपयोगित्वेन कर्म्मविपाकरूपरोगादिनिष्टत्त्यर्थं प्राय-
श्चित्तादेरवश्यकर्त्तव्यता प्रतिपाद्यते ॥ इत्यादि ।

End. मेषग्रहदेयेन बलिदानमन्त्रमाह ।
प्रगृह्णीष्व बलिं चेमं मेषग्रह महाग्रह ।
श्रातुरस्य सुखं सिद्धिं प्रयच्छ त्वं महाबल ॥
इति मेषग्रहहरं ।
मतिर्येषां शास्त्रे प्रकृतिरमणीया व्यवहृतिः
परं शीलं श्लाघ्यं जगति भजवस्ते कतिपये ।
चिरं चित्ते येषां सुकृतलभूते स्थितिमिया

दिर्यं व्यासारण्यप्रवरमुनिशिष्यस्य भणितिः ॥
कविराधुनिकश्चिरन्तनो वा
न विशेषः क्वचिदस्ति सज्जनानाम् ।
इयतैव जितं मयापदेषा
मतिलोकेषु गुणेषु जातः ॥ (?)

Colophon. इति श्रीचेदिभट्टात्मज श्रीविश्वेश्वरविरचिते महार्णवाभिधाने निबन्धे कर्म्मविपाकसमुच्चये महार्णवः समाप्तः ॥ शुभमस्तु सम्वत् १९०२ शाके १७६८ ।

विषयः । स्वकर्म्मविपाकजनितरोगाणां निरूपणसुखेन तत्तद्रोगाधिष्ठात्यग्रहाणां शान्तिकथनम् ॥ रोगानुमितपापानां प्रायश्चित्तविधानञ्च ॥

No. 160. महिषमर्द्दिनीस्तवरहस्यप्रकाशः. By जगदीशपञ्चाननभट्टाचार्य्यः. Substance, country-made paper, 18 × 3½ inches. Folia, 2. Lines, 10 on a page. Extent, 130 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Nānākhi, Post office Demrā, District Ḍhākā, Paṇḍita Pratāpacandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
मनाक् कटाक्षविक्षेपात् पालयन्ती जगत्त्रयम् ।
भवानी भवतां भूत्यै भूयान्महिषमर्द्दिनी ॥
अष्टश्लोकानामाद्यैरष्टभिरक्षरैः प्रायशः अष्टाक्षरमहिषमर्द्दिनीमन्त्रोद्धारपूर्व्वकं भैरवः स्तवमारभते सचित्तेत्यादि । हे चण्डि मम चित्ते मम भक्तस्य चित्ते च वसतिं कुरु ॥ इत्यादि ।

End. इदानीं स्तव ... ... फलमाह स्तोममित्यादि । गूढ़ोपदिष्टं स्वप्रकाशक्रमेण कथितं कुलोपचारः दक्षिणे ... ... केशवकौशिकार्चनचरी कीर्त्तिर्मास्त्वित्यादिना उक्तं गृह्णन्ति यदा सुनयः । तव सावेशेन हृत्सागता इवेत्यर्थः ॥

Colophon. इति श्रीजगदीशपञ्चाननभट्टाचार्य्यविरचितो महिषमर्द्दिनीस्तवरहस्यप्रकाशः सम्पूर्णः ॥ श्रीरामचन्द्राय नमः ॥

विषयः । महिषमर्द्दिनीस्तवस्य व्याख्यानम् ॥

No. 161. मानवसारः. Substance, English paper, 6×10 inches. Folia, 54. Lines, 20 on a page. Extent, 1,040 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta Çyāmapukura Viçvakoṣa office. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Beginning.

मानवसारशिल्पारम्भः ।

सुराणां भूसुराणाञ्च वर्णानां वासयोग्यकम् ।
सर्व्वासामग्निशालानां लक्षणं वक्ष्यतेऽधुना ॥
दण्डका स्वस्तिकञ्चैव मौलिकञ्च चतुर्मुखम् ।
सर्व्वतोभद्रकञ्चैव वर्धमानञ्च षड्विधम् ॥
चिक्कस्तु समारभ्य द्वि-द्वि-हस्तविवर्द्धनात् ।
यथो विंशत्करान्तं स्यादेकादशविशालकम् ॥
युग्महस्तविधानेन चतुर्हस्तं समारभेत् ।
चतुर्विंशत्करान्तं स्याद्द्वि-द्वि-हस्तविवर्द्धनात् ॥
एवमेकादश प्रोक्ता चैकशाला विशालतः ॥ इत्यादि ।

End.

मञ्चमालामपि चार्थहारतः
तत्स्वर्णसूत्रं परितस्तु नाभ्याम् ।
रत्नमालिका दुकूलवीरायुक्ताः
स्वर्णकञ्चुकचिरण्यमालिका ॥ (?)
लम्बहारमपि चुञ्जिकादिभिः
पूरि मदिरर्पिके चूड़कम् । (?)
ब्रह्मविष्णुमहेशशक्रसकलैर्दिक्पालकैः किन्नरै-
र्गन्धर्व्वैरपि सर्व्वदेवनिकरैर्दुर्गा सती गौरिभिः ॥ (?)
चामुण्डादिसरस्वती गणपतेः
षन्मातरः स्थापि तत्संस्थानम् । (?)
सकलं विभूषणं नित्यादिनैमित्तिके
राजाधिराजैरपि राजसर्व्वैः ॥
सुरपि (?) देय देव्याविचक्षणैः
पञ्जरमेवमुक्तं क्षतत्रियै च क्षतुलक्ष्मीहेतुः ॥

Colophon.

इति मानवसारे वास्तुशास्त्रे भूषणलक्षणविधानं नाम सप्तचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ० ॥ इत्यादिमानवसारः समाप्तः ॥

विषयः। शालाविधानादिनिरूपणम्। गृहमानादिनिरूपणम्। गृहप्रवेशविधानम्। द्वारमानविधानम्। द्वारस्थानादिविधानम्। राजगृहविधानम्। राजलक्षणम्। रथलक्षणम्। शयनविधानम्। तोरणलक्षणादिनिरूपणम्। मध्यरङ्गविधानम्। कल्पवृक्षविधानम्। अभिषेकलक्षणम्। भूषणलक्षणनिरूपणञ्चेति।

No. 162. मासाद्युल्लेखदुर्गभञ्जनम्. Substance, country-made paper, 12×2½ inches. Folia, 13. Lines, 7 on a page. Extent, 325 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Kālnā, Paṇḍita Kānticandra Tarkavācaspati. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणपतिर्जयति। अथ मासाद्युल्लेखदुर्गभञ्जनम्।

तत्र ब्रह्माण्डभविष्यपुराणयोः।

मासपक्षतिथीनाञ्च निमित्तानाञ्च सर्व्वशः।

उल्लेखनमकुर्व्वाणो न तस्य फलभाग्भवेत्॥

मासपक्षतिथीनां निमित्तीभूतानामनिमित्तानां वा तदितरेषाञ्च निमित्तानामित्यर्थः। निमित्तानामुपस्थितक्रियानिमित्तानाम्। इत्यादि।

End. जात्यभिलापपदव्याहत्तिरभिहिता सातीव हेया तस्य प्रथमान्तात्मत्पदघटितत्वादेव तत्रासत्तेरिति॥

Colophon. इति मासाद्युल्लेखदुर्गभञ्जनं समाप्तम्॥ ० ०॥

विषयः। देवपैतृकादिकर्म्मसु संकल्पे मासपक्षाद्युल्लेखविधिविचारः।

No. 163. मिश्रितमाहात्म्यम् (स्कन्दपुराणीयम्). Substance, country-made paper, 10×6 inches. Folia, 30. Lines, 12 on a page. Extent, 850 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1914. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, tolerable. Verses. correct

Beginning. श्रीगणेशाय नमः। श्रीसरस्वत्यै नमः। श्रीमिश्रिताय नमः।

ॐ नमः परमात्मने श्रीपुराणपुरुषोत्तमाय।

नारायणं नमस्कृत्य नरञ्चैव नरोत्तमम्।

देवीं सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत्॥

अज्ञानतिमिरान्धस्य ज्ञानाञ्जनशलाकया।

चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः॥

सूत उवाच ।
कैलासशिखरे रम्ये नानाधातुविचित्रिते ।
अप्सरोगणसङ्कीर्णे गन्धर्व्वगणसेविते ।
महादेवं सुखासीनं पप्रच्छ गिरिकन्यका ॥
पार्व्वत्युवाच ।
सर्वं धर्म्ममहं श्रुत्वा त्वत्प्रसादान्महेश्वर ।
मिश्रितस्य च माहात्म्यं परिष्ठं पापनाशनम् ॥
ईश्वर उवाच ।
शृणु देवि प्रवक्ष्यामि लोकानां हितकाम्यया ।
माहात्म्यं सर्व्वपापघ्नं उत्पत्तिं मिश्रितस्य च ॥
त्रैलोक्ये यानि तीर्थानि ये सर्वे च देवताः । (?)
तानि सर्व्वाणि दृश्यन्ते मिश्रिते शृणु सुन्दरि ॥ इत्यादि ।

End. विमानैरर्कसङ्काशैरागत्य तस्य बान्धवाः ।
पितरो बान्धवैः सार्द्धं भर्त्यैवैवान्विताःस्तथा ॥
भासमानास्च तेजोभिर्ययुस्ते वैष्णवं पदम् ।
एतत्ते कथितं देवि माहात्म्यं मिश्रितस्य च ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे उमामहेश्वरसम्वादे मिश्रितमाहात्म्ये द्वादशोऽध्यायः । १२ ।
इति मिश्रितमाहात्म्यं सम्पूर्णम् । शुभमस्तु सम्वत् १९१४ भाद्रकृष्ण । १२ ।
सोमवासरे ॥ + + ॥

विषयः । गङ्गायाश्चोत्तरे भागे सरय्वा दक्षिणेन च ।
यस्य दक्षिणभागे तु गोमती नाम विश्रुता ॥
तादृशस्य महापुण्यस्य मिश्रितक्षेत्रस्य माहात्म्यकीर्त्तनम् । दधीचिनाम्नो राज्ञ उपकारार्थं महादेवोपदेशेन सर्व्वेषां तीर्थानामेकत्रसमावेशादस्य मिश्रिततीर्थमित्याख्या ।

No. 165. मुक्तिवादरहस्यम् . Substance, country-made paper, $14 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 7 on a page. Extent, 225 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Ambikā Kālnā, Paṇḍita Kānticandra Tarkavācaspati. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगुरुर्जयति । कस्यावदपवर्गः । तच्चात्यन्तिकी दुःखनिवृत्तिरेवापवर्गः । इत्यादि ।

End. स्वच्छतया स्थितानि जीवात्मनि सुखदुःखावच्छेदकानीति विदग्धिनः ॥

Colophon. इति मुक्तिवादरहस्यं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । गदाधरभट्टाचार्य्यकृतस्य मुक्तिवादस्य टीका ।

No. 166. मुग्धबोधः. By **वैद्यरघुनन्दनः.** Substance, palm-leaf, 18 × 1¾ inches. Folia, 279. Lines, 3 on a page. Extent, 3,000 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ḍhākā, Paṭuyāṭuli, Bābu Yādavānanda Gupta. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. नमो गणेशाय ।

नमो गणेशाय शिवात्मजाय गजेन्द्रवक्त्राय चतुर्भुजाय ।
किम्बिघ्ननाशाय वरप्रदाय योगात्मने सिद्धिषु सेवकाय ॥
चक्रपाणेः चक्रपदद्वन्द्वं वन्दे मच्छेश्वरम् ।
... ... ॥
यदुक्तं वाग्भटे तन्त्रे सुश्रुते वैद्यसागरे ।
अन्येषु बहुभिः सिद्धैर्यदुक्तं तद्विलोक्य च ॥
तच यद्यदसाध्यं स्याद्यद्देशेषु दुर्लभम् ।
तत्तत् सर्व्वं परित्यज्य सारभूतं मया कृतम् ॥
मुग्धबोधमहं कुर्व्वे वैद्यशास्त्रमहाम्बुधेः ।
संगृह्य सर्व्वशास्त्रञ्च वैद्यश्रीरघुनन्दनः ॥ इत्यादि ।

End. भीरुस्तेव कशेरुकं खसालिका तालाङ्कुरं तालकम् ।
षष्ठी नागधना तिला मधुरिका जातिफलं सैन्धवम् ॥
(अतः परं खण्डितम्)

विषयः । वैद्यलक्षणप्रसंशादिः । वैद्योत्पत्तिकथनम् । मूत्रपरीक्षा नाड़ीविज्ञानादिकथनम् । सर्व्वरोगाणां निदान-चिकित्सा-पथ्यापथ्यादिकथनम् । नानातैलादिकरणप्रकारादिकथनञ्च ॥

No. 167. मूर्खहा. Substance, country-made paper, 18 × 4 inches. Folia, 126. Lines, 8 on a page. Extent, 5,000 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bariçāla, Mānapāsā, Paṇḍita Mathurānātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । प्रायेण सङ्कल्पानामेव कर्म्मारम्भकत्वात् आदौ स एव निरूप्यते । कायवाङ्मनोभीरचितं कर्म्म फलाय समर्थमिति श्रुत्या एषां चयाणां अङ्गत्वमुक्तं तच्च केन रूपेण कस्याङ्गत्वमित्याह । इत्यादि ।

End. जीवोऽर्केण युतः करोति मरणं बालांशको भागुरिः ।
नक्षत्रैकगते वदन्ति यवनाः + पण्डितो देवलः ॥
(अतः परं खण्डितम्)

विषयः । सङ्कल्पवाक्यादिनिरूपणम् । नान्दीश्राद्धादिनिरूपणम् । प्रतिपदादिसकल-तिथिव्यवस्था । श्राद्धव्यवस्थादिः । एकोद्दिष्टकालव्यवस्थादिः । गोवधादिप्रायश्चित्तकथनम् । व्यवहारदायादिव्यवस्था । विवाहनक्षत्रादिकथनम् । अतः परं खण्डितम् ।

No. 168. मृत्युञ्जयपञ्चाङ्गम् . Substance, country-made paper, 7 × 4 inches. Folia, 119. Lines, 5 on a page. Extent, 450 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः ।
ॐ कैलासशिखरे रम्ये मणिमाणिक्यभासुरे ।
नानाद्रुमलताकीर्णे नानापुष्पोपशोभिते ॥
प्रसन्नवदनं दृष्ट्वा ... ... ।
गिरा मधुरया गौरी प्रोवाच परमेश्वरम् ॥
श्रीदेव्युवाच ।
भगव + + शिवो देवो महामृत्युञ्जयः परः ।
आदिनाथो जगत्त्राता दीक्षानायक ईश्वरः ॥
वर्णितः प्राङ् महादेव गुणातीतश्चिदीश्वरः ।
भवता तस्य देवस्य परब्रह्मस्वरूपिणः ॥
पञ्चाङ्गं श्रोतुमिच्छामि वक्तुमर्हसि मे विभो ॥ इत्यादि ।

End. इतीदं मम सर्व्वस्वं रहस्यं परमाद्भुतम् ।
यस्य कस्य न द्रष्टव्यमित्याज्ञा परमेश्वरि ॥

Colophon. इति श्रीदेवीरहस्ये तन्त्रे मृत्युञ्जयस्तोत्रं समाप्तम् ।

विषयः । श्रीमृत्युञ्जयस्य पटल-पद्धति-सहस्रनाम-कवच-स्तोत्रात्मकपञ्चाङ्गस्य कथनम् ।

No. 169. मेरुतन्त्रम्. By शिवः. Substance, country-made paper, $8 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 144. Lines, 11–12 on a page. Extent, 3,164 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

यथासत् सदिवाभाति न च भाति कदापि सत् ।
यस्मिन् ज्ञाते न सा भाति तस्मै तस्मै नमो नमः ॥
जलम्भरेण विजिते सुरासुरनरेऽखिले ।
सूक्ष्मरूपेण ते सर्व्वे महेशशरणं गताः ॥ इत्यादि ।

End भविष्यति कलौ प्रायोऽविवेकाद्गुरुशिष्ययोः ।
ज्ञात्वा शास्त्रं गुरुं कुर्य्यात्तदा सुखमवाप्नुयात् ॥
इति दीक्षाविधिः प्रोक्तः कुलाचारसमन्वितः ।
अर्थवादं विना देवि किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥

Colophon. इति श्रीमहाकालसंहितायानुमते मेरुतन्त्रे शिवप्रणीते पीठवर्णनं नाम दशमः प्रकाशः ॥

विषयः । व्यवस्थाप्रकाशः । विधवाविवाहकथनम् । संस्कारप्रकाशः । दीक्षाप्रकारकथनम् । होमविधिः । याज्ञिकप्रकाशः । पुरश्चर्य्याप्रकाशः । सिद्धिस्थिरीकरणप्रकाशः । कौलिकाचारप्रकाशः । मन्त्रादित्यागप्रकाशः । मुद्रालक्षणप्रकाशः । पीठवर्णनञ्चेति ॥

No. 170. यमुनामाहात्म्यम्. (पद्मपुराणीयम्) Substance, country-made paper, 11×4 inches Folia, 6. Lines, 16 on a page. Extent, 175 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । शक्तिरुवाच ।

सर्गं कथयतो तात मरीचेर्हि विवस्वतः ।
अपत्यद्वयमुत्पन्नं यदुक्तं भवता पितः ॥
+ + तद्विस्तरेणाच ब्रूहि सम्यगशेषतः ।
श्रोतव्यञ्च मया तस्माद् वक्तव्यञ्च त्वया गुरो ॥

वशिष्ठ उवाच ।

शृणु पुत्र यदि श्रद्धा हृदये तव वर्त्तते ।

कथयामि यथातत्त्वं श्रोतुः कल्मषनाशनम् ॥
एवमेव पुरा दृष्टः प्राणो वैष्णेन भूभुजा ।
यदाह भार्गवो धीमान् तत्ते वक्ष्याम्यशेषतः ॥
सूर्य्यात् लब्धौ पुरा पुत्रं लेभे वैवस्वतं मनुम् ।
धर्म्मेण धर्म्मं धर्म्मज्ञा पुत्रमैच्छत् ततः परम् ॥
ततः सम्प्राप्य संज्ञां स धर्म्मराजः समुत्थितः ।
श्यामः प्रांशुर्लोहितास्यो विद्युत्कुन्तलमूर्द्धजः ॥
तथैव यमुना श्यामा पद्मपत्रायतेक्षणा ।
स्वभासा भासयन्ती सा भास्करानन्दिनीति या ॥ इत्यादि ।

End.

श्रोतव्यमेतत् कृतिभिः पवित्रं
धर्म्मार्थकामार्थिभिरेव सम्यक् ।
मोक्षार्थिभिश्चापि ततश्चतुर्णा-
मावर्ण्यतेऽस्मिन् भवतीह सिद्धिः ॥
कार्त्तिके शुक्लपक्षे तु द्वितीयायां विशेषतः ।
माहात्म्यं यमुनायास्तु यः शृणोति स मोक्षभाक् ॥

Colophon.

इति श्रीपद्मपुराणे मरीचिसर्गे यमुनामाहात्म्येऽष्टमोऽध्यायः । शुभम् ।
ॐ तत्सत् ॥

विषयः । यमुनाया उत्पत्तिमुक्त्वा विशेषतो माहात्म्यकीर्त्तनम् ॥

No. 171. याज्ञाविवाहादिविधुपायः. Substance, country-made paper, 18 × 1½ inches. Folia, 40. Lines, 3 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Nandirājapura, Post Office Coukiḍāṇgā, Paṇḍita Atalabihārī Bhaṭṭācāryya. Appearance, Old. Verse Generally correct.

Beginning.

श्रीहरिः ।
भूयः प्रणम्याच्युतपादपद्मं
संक्षेपतः कोऽपि तनोति यत्नात् ।
बालप्रबोधाय सुखेन शीघ्रं
याज्ञाविवाहादिविधेरुपायम् ॥
तत्र तिथयः प्रतिपदादयः पञ्चदश सुप्रसिद्धाः ॥ इत्यादि ।

End. अन्त्यं खण्डितम् ।

विषयः । नक्षत्रादिनिरूपणम् । वामवेध-रव्यादिशुद्धिनिरूपणम् । वारवेलादिनिरूपणम् । अमृतादियोगनिरूपणम् । ग्रहाणां ग्रहभिचादिभावकथनम् । यात्राविवाहादिविहिततिथिनक्षत्रादिनिरूपणम् । जोटकादिनिरूपणम् । वध्वागमनदिनादिनिरूपणम् । सीमन्तोन्नयनतिथ्यादिनिरूपणम् । रिष्टादिनिरूपणञ्च ॥ अतः परं खण्डितम् ।

No. 172. योगवाशिष्ठरामायणे मोक्षोपायनानाप्रश्नः. (खिलः) Substance, country-made paper, $14\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 16. Lines, 14 on a page. Extent, 320 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance new. Verse. Incorrect.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । येषामर्थं प्रतिसिद्धिः (?)

श्रीवाल्मीकिरुवाच ।

निर्व्वाणाख्यादुदारार्थादस्मात् प्रकरणात् परम् ।
जीवस्वभावाः श्रूयन्ते मोक्षोपायाः खिला इमे ॥
निर्व्वाणाख्यं प्रकरणं वर्णयित्वा सुविस्तरम् ।
श्रेयसे महतां श्रेष्ठो वशिष्ठः प्रोक्तवानिदम् ॥

वशिष्ठ उवाच ।

सर्व्वैः स्वतः स्वजगति व्योम्नि (?) व्योमात्मनि स्वयम् ।
स्वमार्जवं जवीभावं स्वभावोऽनुभवस्थितः ॥
यस्तस्यां बोधसंदृष्टो परां परिणतिं व्रजेत् ।
सोऽन्योन्यं तानथान्यांश्च पश्यत्यनुभवत्यपि ॥

श्रीराम उवाच ।

भ्रान्तिमात्रात्मनि जगत्यस्मिन्नेवं स्थिते प्रभो ।
पश्यामो यदि नान्योन्यं वयं ते च मृता जनाः ॥
तदितो ये मृता लब्धास्तैरमुत्र स्वबन्धवः ।
तपो धर्म्मो वयस्येति मुने किं सङ्गिरुच्यते ॥ इत्यादि ।

End. ततो मुनेः स्तुतिमुखराननात्मनां
समन्ततो द्विजमुनिपौरभूभृताम् ।
समुद्ययौ कलकल उच्चकैस्तदा
महार्णवाद्गिरिमथितोदरादिव ॥

पुष्पाणि रत्नान्यथ मण्डलानि
धनानि विप्रर्षिसदीपतिभ्यः ।
ददौ नृपेशो मुनये तु तस्मै
प्रणाममष्टाङ्गमनुत्तमश्रीः ॥
नानाप्रश्नः समाप्तः ।
सर्वोपनिषदां सारं सारमाध्यात्मसुत्तमम् ।
नानाप्रश्नेति यत्राख्ये मोक्षदं सिद्धिकारणम् ॥

Colophon. इत्यार्षे रामायणे शतसाहस्र्यां संहितायां निर्व्वाणप्रकरणे नानाप्रश्नः समाप्तः । समाप्तास्वामी मोक्षोपाया इति शुभमस्तु ॥

विषयः । श्रीरामवशिष्ठसंवादमुद्दृत्य वाल्मीकिरेवास्य वक्ता तत्रास्मिन् महाप्रलयविचारः । व्याप्तिवाच्यधिभौतिकैक्यावबोधपूर्वकं बन्धाभावप्रतिपादनम् । ब्रह्मप्रतिपादनम् । प्राक्तनेन मरणविचारणम् । मरणजीवितैक्यावबोधनम् । जीवस्वभावपरमार्थवर्णनम् । जीवस्वभावेषु परमपदावबोधनम् । जीवन्मुक्तस्वभाववर्णनम् । सदेहादेहमुक्तवर्णनम् । लोकद्वयानुभवयुक्तापदेशवर्णनम् । सर्गादावुपादानकारणनिरसनम् । प्राक्तनजन्मपिटकार्य्यनिरूपणम् । परब्रह्मस्वरूपवर्णनम् । पूर्वोक्तविषयाणां साकल्येनावबोधनञ्च ।

No. 173. योगसारः. Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 22. Lines, 9 on a page. Extent, 1,200 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kājoḍā, Post Office Aṇḍāl, District Bardhamāna, Yatīndra Nātha Nāyek. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ दुर्गा । श्रीमहादेव उवाच ॥
मातर्मे देवदेवेशि योगेशि प्राणवल्लभे ।
सर्वं मातः सुरेशानि संसारतारिके शुभे ॥
शरणागतदीनार्त्तपरित्राणपरायणे ।
त्वां विना देवदेवेशि संसारः तृणवत् प्रिये ॥
एकं संप्रष्टुमिच्छामि यदि तेऽनुग्रहो मयि ।
योगसारं महेशानि कथयस्वानुकम्पया ॥
संसारतारणे देवि तरणिस्त्वं यतः प्रिये ।
असारे घोरसंसारे सर्वे दुःखमहौषधाः ।
जायन्ते च म्रियन्ते च असंख्या जीवराशयः ॥ इत्यादि ।

End. स्नाह्नान्तोऽयं मनुः प्रोक्तो राचिव्यत्ययकर्म्मणि ।
लक्षद्वयजपात् सिद्धिर्जायते कुलभैरव ॥
इति ते कथितं किञ्चिद्वशीकरणमुत्तमम् ।
समासेन महेशान किमन्यत् कथयामि ते ॥ ० ॥

Colophon. इति योगसारे सर्व्वागमोत्तमोत्तमे श्रीपार्व्वतीशिवसम्वादे शतसाहस्र्यां संहितायां वशीकरणोद्दीपने राचिव्यत्ययो नाम द्वादशः परिच्छेदः ॥ * ॥ अतः परं खण्डितम् ।

विषयः । प्रथमपरिच्छेदे मन्त्रपुरश्चरणविधिः । २ ये योगमाहात्म्यवर्णनम् । ३ ये षट्चक्रदर्शनोद्दीपनादिः । ४ र्थे मूलाधारस्थदेवताध्यानम । ५ मे वाणलिङ्गोपाख्यानम् । ६ ष्ठे देहस्थदेवतावर्णज्ञानसुखेन मणिपूरकाधिष्ठानचक्रादिवर्णनम् । ७ मे हृत्पद्मध्यानार्च्चनादिः । ८ मे षोड़शदलस्य वर्णनम् । ९ मे षट्चक्रादिचक्रे द्विदलादिवर्णनम् । १० मे गुरुस्तवकवचादिः । ११ शे गुरुसहस्रनामादिः । १२ शे वशीकरणोद्दीपने राचिव्यत्ययकर्म्मादिनिरूपणमिति ।

No. 174. रघुवंशटीका. (सुबोधा) By भरतसेनः. Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 169. Lines, 7 on a page. Extent, 4,000 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Kālnā, Paṇḍita Kānticandra Tarkavācaspati. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीकृष्णाय नमः ।
प्रणम्य गौरीं गिरिशञ्च भक्त्या
गौराङ्गमङ्गीकतनुप्रभूतः ।
भूभृन्निदेशाङ्करतः सुबोधां
वैद्यो विधत्ते रघुवंशटीकाम् ॥
कालिदासो महाकविः महाकाव्यं रघुवंशाभिधं विधित्सुर्विघ्नविघातार्थं खेष्टदेवताप्रणामात्मकं मङ्गलमादावाचरति । वागर्थाविव्यादि । पार्वतीपरमेश्वरौ गौरीशङ्करावहं वागार्थप्रतिपत्तये वाचामर्थानाञ्च सम्यगवबोधाय वन्दे प्रणमामि । इत्यादि ।

End. रघुवृषभो रघुवंशश्रेष्ठो दशरथः सैनिकैः समीयिवान् सङ्गतः सन् स्वमन्दिरं न्यवर्त्तत समागतवान् । रुचिराच्छन्दः ।

Colophon. इति वैद्यहरिहरखानवंशसम्भवगौराङ्गमल्लीकात्मज-श्रीभरतसेनप्रणीतायां रघुवंशटीकायां सुबोधायां नवमः सर्गः ॥ * ॥ श्रीकृष्णाय नमः ।

विषयः । प्रथममारभ्य नवमसर्गं यावत् कालिदासकृत रघुवंशाख्यकाव्यस्य व्याख्यानम् ।

No. 175. रङ्गनाथपादुकासहस्रम्, By वेङ्कटनाथवेदान्ताचार्य्यः. Substance, country-made paper, 11 × 4 inches. Folia, 79. Lines, 10 on a page. Extent, 1,400 çlokas. Character, Nāgara. Date. ? Place of deposit, District Medinīpura Candrakoṇā, Mohanta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीमते निगमान्तगुरवे नमः ।

श्रीमान् वेङ्कटनाथार्य्यः कवितार्किककेशरी ।
वेदान्ताचार्य्यवर्य्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि ॥
सन्तः श्रीरङ्गपृथ्वीशचरणत्राणशेखराः ।
जयन्ति भुवनत्राणपदपङ्कजरेणवः ॥
भरताय परं नमोऽस्तु तस्मै
प्रथमोदाहरणाय भक्तिभाजाम् ।
यदुपज्ञमशेषतः पृथिव्यां
प्रथितो राघवपादुकाप्रभावः ॥
वर्णस्तोमैर्वकुलसुमनोवासनासुन्दमन्त्री-
माम्नायानां प्रकृतिमपरां संहृतां दृष्टवन्तम् ।
पादे नित्यं प्रणिहितधियं पादुके रङ्गभर्तु-
स्त्वन्नामानं मुनिमिह भजे त्वामहं स्तोतुकामः ॥ इत्यादि ।

End. यदि स्तेया भक्तिः प्रणवमुखवाणी + + +
पदत्राणस्तोत्रं हृदि विभृत रङ्गत्रितिभृतः ।
निरुन्माद्यो यद्वा निरवधिसुधानिर्भरसुचो
वचोभङ्गीरेताः कथमनुरुन्धे सहृदयः ॥ (?)
जयति यतिपतिराजस्तत्रैर्जयति मुकुन्दस्य पादुकायुगलम् ।
... ... ॥

Colophon. इति कवितार्किकसिंहस्य सर्वतन्त्रस्वतन्त्रस्य श्रीमद्वेङ्कटनाथस्य वेदान्ताचार्य्यस्य कृतिषु श्रीरङ्गनाथपादुकासहस्रे फलपद्धतिर्द्वाविंश + + ।

विषय:। भगवतो रङ्गनाथस्य पादुकास्तवः पादुकयोश्च मनोभावप्रस्तावपद्धति-समाख्या-पद्धतिप्रभावपद्धति-सञ्चारपद्धति-परागपद्धति-विम्बप्रतिविम्बपद्धति-चिचपद्धति-फलश्रुतिपद्धतिप्रभृतिभिर्विविधाभिः स्तुतिभिः स्तवः ॥

No. 176. रसकल्पलता, By **मोहनानन्दः**. Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent, 122 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Uthali, Paṇḍita Dīnabandhu Gosvāmī. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीश्रीकृष्णाय नमः ।

राधायै रसरूपायै कृष्णायानन्दरूपिणे ।

नमोऽनिश्चिततत्त्वाय तयोरनुभवो रसः ॥

वाचं श्रीरूपनिषदोक्तां भक्तिसंग्राहिणीं पराम् ।

रचयामि यथाज्ञानं प्रीतये रतये हरौ ॥ इत्यादि ।

End. श्रीकृष्णकरजस्पर्शात् प्रेम्णा या पुलकायिता ।

सेयं ग्रन्थप्रबन्धेन रसकल्पलतां भज ॥ १२२ ॥

Colophon. इति श्रीमोहनानन्दाचार्य्यविरचिता रसकल्पलता समाप्ता ॥ * ॥

विषय:। कृष्णस्तुतिः भक्त्युपदेशश्च ।

No. 177. रसचन्द्रिका, By **माधवकविचन्द्रः**. Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 181. Lines, 5 on a page. Extent, 2,200 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1735. Place of deposit, Ḍhākā, Paṭuātuli, Bābu Yādavānanda Gupta. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

विधत्ते यन्नूनं रुचिरनखराजेन लसितं

पुरारातेर्मौलौ हिमकरकिशोरक्षमभवम् ।

... ...

आनीय सत्कृतिमुदे कविचन्द्रवैद्य-

श्रीमाधवेन विदधे रसचन्द्रिकेयम् ॥ इत्यादि ।

End. भाषितः कामदेवेन मेथीमोदकसञ्ज्ञकः ।
षण्ढो हृष्यायते नित्यं मोदकस्य च सेवनात् ॥ मेथीमोदकः ।

Colophon. इति हृष्याधिकारः ॥ * ॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥
वाणाक्षिक्ष्माधरक्ष्मापरिमिलितगते वत्सरे राजलक्ष्मे
सूर्य्ये तुर्य्ये द्विसंख्ये हिमकिरणदिने वैद्यवंशोद्भवोऽसौ ।
श्रीदुर्गानन्ददासो निजलिपिनिकरैः पूर्णतां ग्रन्थमेतत्
× × × × × × × ॥

विषयः । रसप्रशंसा । तत्शोधनादिनिरूपणम् । दीपनादिनिरूपणम् । अभ्रादिशोधनप्रकारः । ज्वरादिचिकित्सा । शूलादिचिकित्सा । व्रणादिचिकित्सा । प्रदरादिचिकित्सा । हृष्याधिकारश्चेति ।

No 178. रागवर्त्मचन्द्रिका. Substance, foolscap paper, 12×3 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 250 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Lohajaṅga, Bābu Mukundalāla Pālacaudhurī. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीहरिदासवर्य्याय नमः ।
श्रीरूपवाक्सुधाखादि-चकोरेभ्यो नमो नमः ।
येषां कृपालवैर्वीचे रागवर्त्मनि चन्द्रिकाम् ॥
श्रीमद्भक्तिरसाम्भोधिविन्दुर्यः पूर्वदर्शितः ।
तच्च रागानुगा भक्तिः संक्षिप्याच प्रतन्यते ।
वैधी भक्तिर्भवेत् शास्त्रं भक्तौ चेत् स्यात् प्रवर्त्तकम् ॥ इत्यादि ।

End. गीतोक्तागर्हामर्हन्तो मुक्तरत्यातमनुभूतवन्तोऽनुभवन्तोऽनुभविष्यन्ति चेत्यलमतिविस्तरेण ॥ * ॥
इत्थं रागानुगावर्त्म दुर्दर्शं विबुधैरपि ।
परिचिन्वन्तु सुधियो भक्ताश्चन्द्रिकयानया ॥ * ॥

Colophon. इति समाप्तेयं रागवर्त्मचन्द्रिका ।

विषयः । संक्षेपेण रागानुगभक्त्यादिनिरूपणम् ।

No. 179. राजनीतिः. By नीलकण्ठः. Substance, country-made paper, 9×3 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 188 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. श्रीहरिः शरणम् ।

देवर्षिपत्तसंघानामवाङ्मनसगोचरम् ।
प्रत्यक्षमपि तद्धर्म्मं सर्वदा समुपास्महे ॥
विरोधि मार्गद्वयदर्शनार्थं
द्वेधा बभूवाच परः पुमान् सः ।
श्रीशङ्करो भट्ट इहैकरूपो
मीमांसकाद्वैतसुरीचकार ॥ इत्यादि

End. विभुष्वापि दिवि श्रेष्ठस्तथान्यस्य जगज्जितः ।
एते त्वामभिषिञ्चन्तु साध्या द्वादशपार्थिवाः ॥

Colophon. अतःपरं खण्डितम् ।

विषयः। राजधर्म्मकथनम् ।

No. 180. राममहिम्नः स्तोत्रम्, By विजयरामाचार्य्यः. Substance, country-made paper, $10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 7. Lines, 8 on a page. Extent, 250 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीरामाय नमः ।

महामोहावर्त्ते पतितमिह मां ते शरणगं
शरण्यस्त्वन्योऽन्यः प्रभवति न कोऽप्यत्र जगति ।
अतस्त्वत्पादाब्जोद्भवशुचरणमाश्रित्य निसरा-
मिनीहे संसारादृष्टजिननिचयादुद्धर विभो ॥
निजाज्ञक्तेनेदं जगदखिलमिच्छादिकरणैः
समुत्पन्नं कृत्वा वससि सततं श्रीरघुपते ।
युगान्ते सर्वं वै हरसि किल रौद्रेण वपुषा
त्वमेकः सर्व्वात्मन् विहरसि न चान्यो गुणनिधे ॥

रमन्ते योगीन्द्रास्त्रिपुरहरसुख्यास्त्वयि सदा
समाधौ विश्वात्मन् नियमित ... रघुपते ।
तथाप्येते पारं निखिलनिगमागोचर विभो
मद्विघ्नस्ते नूनं गमयितुमलं नैव कुशलाः ॥ इत्यादि ।

End. तुभ्यं नमो भगवते रघुनन्दनाय
श्रीजानकीप्रियतमाय खलान्तकाय ।
योगेन्द्रपूजितपदाम्बुरुहद्वयाय
संसारदुःखशमनाय नमो नमस्ते ॥
कामाद्या दुर्जयास्ते मम भवतु पुनर्मुक्तियोषित्सु कामः
क्रोधस्ते पातके वै तव चरणयुगाम्भोरुहे स्याच्च लोभः ।
मोहस्ते ध्यानयोगे मम भवतु पुनर्मत्सरो वै ततोऽन्यद्
+ + सौख्यस्थितिमिह नितरां नैव पश्यामि भूमौ ॥

Colophon. इति श्रीमच्चतुर्भुजाचार्य्यचरणसरोजनिवसनमनस्कहरिकाखादितचिन्मकरन्द
श्रीमद्विजयरामाचार्य्यविरचितं श्रीराममद्विघ्नः स्तोत्रं समाप्तम् । शुभमस्तु ।

विषयः । श्रीरामस्य माहात्म्यकीर्त्तनम् ।

No. 181. रामबाणः. By दामोदरः. Substance, country-made paper, 8 x 2½ inches. Folia, 6. Lines, 11 on a page. Extent, 132 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
महादेवसुतं गणेशं भजेऽहं
स्मृतेर्यस्य कार्य्याणि सिद्धिं प्रयान्ति ।
कथिलेति (?) शक्तिर्गदानां विनाशो
(?) वशान्तिर्भवेत् यस्य स्मृणां प्रसादात् ॥ इत्यादि ।

End. रुद्राभिषेकाय हरिपूजनस्य सामग्रिकं स्वर्णमयं प्रदेयम् ॥

Colophon. श्रीमद्दामोदरकृता वायुर्वेद + × × ।
निर्म्मिते रामबाणेऽस्मिन्नध्यायो नेत्रसंमितः ॥ * ॥

विषयः । ज्वरादीनां निदानोपायादिकथनम् ॥

No. 182. लिङ्गादिसंग्रहटिप्पनी, By रामनाथविद्यावाचस्पतिः. Substance, country-made paper, 12 × 3 inches. Folia, 10. Lines, 7 on a page. Extent, 300 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Kālnā, Paṇḍita Kānticandra Tarkavācaspati. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । सलिङ्गशास्त्रैरिति । पाणिनि-वररुचि-चन्द्रप्रभृतिभिर्यानि प्रणीतानि तत्सहितैः सनादिजैः प्रत्ययैः केवलस्य प्रत्ययस्यासम्भवात् ॥ इत्यादि ।

End. पूर्णश्च चन्द्रः कामेन पान्यदृष्टिविषं हृतम् ।
इति दण्डिकाव्ये स्त्रीवप्रयोगो न्यायसिद्धः ॥

Colophon. इति महामहोपाध्याय-श्रीरामनाथविद्यावाचस्पतिभट्टाचार्य्यविरचितायां लिङ्गादिसंग्रहटिप्पन्यां कतिपयार्थः समाप्तः ॥ * ॥ लिखितं श्रीमद्देशचन्द्रशर्म्मणा सप्तदशवर्षसमये चण्डिगाछायां स्थित्वा । चौरोऽस्य विष्ठाभुक् ॥

विषयः । लिङ्गादिसंग्रहनामकग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 183. वशिष्ठसंहिता. Substance, country-made paper, 13 × 5 inches. Folia, 9. Lines, 9 on a page. Extent, 250 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Roāil grāma, Bābu Yogīndranātha Rāya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
इत्युक्तो योगिना योगी वशिष्ठेन महात्मना ।
शक्तिः पुत्रो महात्मानं पप्रच्छ पितरं पुनः ॥
यथात्मा निर्गुणः शान्तः सदानन्दोऽजरामरः ।
संसृतिः कस्य तातस्य चेतनाग्रे कथं स्मृतिः ॥ इत्यादि ।

End. शून्यतामभ्यसेन्नित्यं सर्व्वारम्भविवर्जितात् ।
भावाभावविनिर्मुक्ता समाहितः ... ... ।
सोऽपि तस्यौ विशेषेण स्मृत्युज्झितयोगविद्भवेत् ॥ * ॥

Colophon. इति वाशिष्ठे योगकाण्डेऽष्टमोऽध्यायः ॥

विषयः । योगकथनम् । राश्यादियोगे शुभाशुभफलादिकथनञ्च ।

No. 184. वाक्यगोविन्दः. By श्रीरामेश्वरसेनः. Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 39. Lines, 7 on a page. Extent, 1,200 ślokas. Character, Bengali. Date, Sana 1210. Place of deposit, District Ḍhākā, Aḍāihājār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose. Incorrect.

Beginning. ॐ नमो गणपतये ।

प्रणम्य परमात्मानं सच्चिदानन्दविग्रहम् ।
करोति वाक्यगोविन्दं ग्रन्थं गोविन्दरञ्जकम् ॥

वाक्यलक्षणमाह । लक्षणन्त्वसाधारणवचनं यथा गोः सास्नावत्त्वं । तिङ्-सुवन्तचयो वाक्यं । तिङन्तचयो यथा पचति गच्छति पठति । सुवन्तचयो यथा पटुरयं भिक्षुः । उभयचयो यथा काष्ठैः स्थाल्यामोदनं पचति गोविन्दः इत्यन्ये । कारकाद्विता क्रिया वाक्यं यथा कुञ्जरं गच्छति गोविन्द इत्यपरे । योग्यताकाङ्क्षासन्निधियुक्तं पदकदम्बकं वाक्यं यथा वृन्दावनं गच्छति कृष्णः इत्यत्र वृन्दावनकर्म्मकगमनानुकूलसाच्चात्कृत्याश्रयः कृष्णः । इत्यादि ।

End. अत्र यदि शब्दस्यासत्त्वं कालविशेषस्यार्थः असत्त्वञ्च अभावप्रतियोगित्वं ततश्च धात्वर्थे अन्वेति अभावे प्रथमान्तार्थोऽधिकरणत्वे नान्वेति । एवञ्च शिलाः खट्यभावप्रतियोगित्वे तु भूतातीतकोमलीभवनप्रकारकप्रसञ्जनविषयाः तत्कालीन ... ... । एवं यद्यपं निर्वह्निः स्यात् तदा निर्धूमः स्यात् इति ... ... । ... ... यदि वर्षसहस्रमजीविष्यं तदा पुत्रपौत्रमजनिष्यमित्यादिकम् ॥

विनायकसुतः श्रीमान् धन्वन्तरिरुदाहृतः ।
तत्पौत्रस्तु चित्रसेनस्तस्माद् भीमुरजायते ॥
भीमुपुत्रास्त्रयो जाता रविसेनस्तथोज्वलः ।
रामसेनसमाख्यात उज्वलो मध्यमोऽभवत् ॥
तद्भवः श्रीधरस्तस्माच्छान्तिसेन उदाहृतः ।
तद्वंशे नीलकण्ठस्य रामकृष्णस्तदुद्भवः ॥
तद्वंशे जायते श्रील माधुसूदनिरेव च ।
श्रीरामेश्वरसेनेन कालापक्षीनिवासिना ।
तेन तेनेरितानेन वाक्यगोविन्दसंज्ञकः ॥ (?)

Colophon. इति श्रीरामेश्वरसेनकृते वाक्यगोविन्दव्याकरणे सिद्धान्तरूपाख्याननिरूपणं समाप्तम् ॥ दुर्गा । सन् १२१० साल ॥

विषयः। प्रथमं वाक्यलक्षणम्। तच्च योग्यताकाङ्क्षासत्तिनिरूपणम्। तात्पर्य्यवर्णनम्। पदनिरूपणम्। शब्दभेदकथनम्। शक्तिनिरूपणम्। अभिधालक्षणाव्यञ्जनाशक्तिस्फोटनिरूपणम्। अथ कारकनिरूपणम्। तच्च कर्त्तृ कर्म्म-करण हेतु सम्प्रदान-अपादान-अधिकरणनिरूपणम्। अथ विशेषण विशेष्यनिरूपणम्। लिङ्गनिरूपणम्। अनुकरणनिरूपणम्। समासनिरूपणम्। नञ्निरूपणम्। एकशेषनिरूपणम्। आख्यातस्य शक्तिनिरूपणञ्चेति॥

No. 185. वाक्यतत्वम्. By सिद्धान्तपञ्चाननः. Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 27. Lines, 6 on a page. Extent, 550 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bariçāla, Mānapāsā, Paṇḍita Govindacandra Çiromaṇi. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय।
आलोक्य तन्त्राणि बहूनि यत्ना-
न्नत्वा च पादौ शिवयोर्गुरूणाम्।
सिद्धान्तपञ्चानन एष धीरो
वाक्यस्य तत्वं सुगमं तनोति॥
अत्र वाक्यं मासपक्षतिथिघटितम्॥ इत्यादि।

End. विधिद्वयकल्पने तन्मूलीभूतश्रुतिद्वयकल्पने च गौरवं स्यात्। इति युक्तमुत्पश्यामः। अन्यत्तु सुधीभिर्वाच्यं विवेचितञ्चेदं दशकर्म्मटीकायां अस्माभिः॥

Colophon. इति श्रीसिद्धान्तपञ्चाननभट्टाचार्य्यविरचिते द्वैततत्वे वाक्यतत्वं समाप्तम्।

विषयः। मासपक्षादिघटिते वाक्यविचारमुखेन वाक्यस्य याथार्थकथनम्।

No. 186. विख्यातविजयः. By लक्ष्मणमाणिक्यदेवः. Substance, Palm-leaf, 14×1½ inches. Folia, 108. Lines, 3 on a page. Extent, 1,300 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1677. Place of deposit, Kumillā, Paṇḍita Ānandacandra Tarkavāgīça. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. विश्राम्यन्निर्भरसिन्धौ निशितनखमुखच्युतदैत्येन्द्रवक्षः-
स्राग्भ्रद्विर्यातवेगोच्छलितघनरजःस्नात्रपंक्तिश्रवस्नो।

पातु त्वां केशरायप्रपदनखशिखायौगपद्यप्रतानै-
रूर्द्धाधःपीड्यमानप्रथिमलविचलन्मध्यमग्रक्षुडिम्बा ॥

अपि च । दृष्ट्वा सौमित्रिमन्तर्गतनिगदितमद्वाग्विसृत्क्रान्तधैर्य्य-
स्वच्छान्त्यर्थं तदैव त्रिभुवनविवरोत्सारिभिः श्लक्ष्णजालैः ।
यत्कक्षैरुत्तमाङ्गै रजनिचरपतेर्दिक्पतिभ्यो दशभ्य-
स्त्रीव्रामोदप्रदं वो बलिमुपहृतवान् रामचन्द्रः पुनीताम् ॥

नान्द्यन्ते सूत्रधारः । अलमतिविस्तरेण । अये किमिदमपूर्व्ववस्तुविलोकनादुत्साहपरीवाहं विगाहमान इव संवृत्तोऽस्मि । किञ्चिदुद्दीपमवलोक्य । अहो प्रबलघनघटा-प्रतिभटदलावलपटलघण्टाटोपटङ्कारतिरस्कृतान्यध्वनयो दिग्विभागा वर्त्तन्ते ॥

प्रविश्य पारिपार्श्विकः । भाव विजयतां विजयतां जगदुत्तरङ्गतिमत्तया ।

सूत्रधारः । मारिष विजयसम्भावनाविशेषः प्रसूयताम् ।

पारिपार्श्विकः । अद्य खलु कुरुचेचयाचासमाङ्कतमहीपतिमण्डलमुकुटमाणिक्यभूतैर्भूपतिभि र्भारतायोधनभूविलोकनप्रादुर्भूतोद्दीपनविभावैः संभूय सन्दिष्टा अस्मद्-गुरवो मनोहरमिश्राः यत् त्वं मनोहरतया विश्रुतोऽसि तदुत्साहस्थायि-प्रबन्धप्रयोगविधातृतया इतोऽस्माभिर्नामार्थानुसारिणीं क्रियां प्रतिपाद-यस्वेति ।

पारिपार्श्विकः । तदनुकारी कतमः प्रबन्धोऽनुसन्धीयते सनीर्थप्रतीक्षेण ।

सूत्रधारः । यादृक् समुचितोऽयं समावेशः ।

प्रेक्षावत्परितोषनिस्तुषमहाभाणिक्यरत्नाकरः
प्राक् सत्पूरुषपौरुषोत्करकथाश्लोकस्तनीभूधरः ।
दृष्यचारणचातुरीमधुकरीप्रागल्भ्यपुण्याकरः
श्रीमल्लक्ष्मणभूपतेरभिनवस्तादृक् प्रबन्धोत्तरः ॥

पारिपार्श्विकः । सानुमोदं । भाव

आश्रया यस्य राजानस्तस्य वीररसस्य चेत् ।
प्रबन्धो भूभुजा वक्तस्तिन्नौपयिकः श्रमः ॥

किञ्च । यद्यपि मद्दीमदनीयमस्मिन्ना तेनोपनिबद्धानि दृष्यकाव्यानि वक्तव्यनुवर्त्तन्ते । तथापि विशिष्टविशेषणैर्विज्ञानविजयं नाम नाटकं कण्ठोत्यमिव सम्भावितं भावस्य । इत्यादि ।

End. राजा । भगवन् युधिष्ठिरैकशरण ! किमतः परं प्रियमस्ति ।
आजन्मप्रतिकूलतां प्रथितयन् दुर्य्योधनः साम्प्रतं

प्रत्याशातविभङ्गनिश्चितमतिः शोकार्णवे मज्जितः ।
विख्यातो विजयः क्षितौ समजनि प्रौढ़प्रतीपक्षया-
दद्यैव द्विरदाङ्कयेऽस्मि भवता भद्रासने स्थापितः ॥
तथापीदमस्तु ।
लक्ष्मीनन्दनरेन्द्रनिर्म्मलनयैर्निर्मूलितोपप्लवा
स्तैण-स्तेन-क्षतघ्न-दुर्जन-गणैः शून्यास्तु सर्व्वंसहा ।
अश्रान्तं भुवि सत्प्रसङ्गवचनैराविश्वविध्वंसनात्
चित्तं चन्द्रकलाकिरीटचरणे स्थेयात् स्थिरं मादृशः ॥
ईदृक् काव्यं प्रणेतुः प्रतिक्षतरिपवः सन्तु गोचप्रसूताः
श्रोतॄणां पश्यताच्च प्रथयतु परमाह्लादिमर्द्धेन्दुचूड़ः ।
भूयात् कीर्त्तिर्धनाग्निर्दृढ़मभिनयतां प्रत्यहं नर्त्तकानां
आकल्पान्तं प्रबन्धः स्फुरतु कृतधियां कौमुदीवाननेन्दौ ॥
सर्व्वे एवमस्विति निष्क्रान्ताः ॥

Colophon. इति श्रीश्रीयुतलक्ष्मणमाणिक्यदेवविरचिते विख्यातविजयनामनाटके परम-महोत्सवो नाम षष्ठोऽङ्कः ॥ शुभमस्तु १४७७ ।

विषयः । अस्यस्मिन् विख्यातविजयनामनाटके परिस्फुटः कर्णस्य निधनवृत्तान्तः । तच्च प्रथमेऽङ्के सहदेवस्य श्रीकृष्णानयनाय द्वारकागमनं श्रीकृष्णानयनञ्च । द्वितीयेऽङ्के कर्णशल्ययो-र्वाग्विरोधः । नकुलेन सह कर्णस्य युद्धं नकुलस्य निग्रहश्च । तृतीयेऽङ्के कर्णवधाय पाण्ड-वानामुद्योगः । चतुर्थेऽङ्के कर्णार्জुनयोर्द्वैरथयुद्धारम्भः । पञ्चमेऽङ्के गाण्डीवनिन्दया युधिष्ठिरं प्रति धनञ्जयस्य क्रोधः श्रीकृष्णेन तस्योपशमनं कर्णनिधनञ्च । षष्ठेऽङ्के कर्णनिधनादान-न्दितानां पाण्डवानामानन्दप्रकाश इति ।

No. 187. विभक्तितत्त्वम् . Substance, country-made paper, 14 × 5 inches. Folia, 38. Lines, 12 on a page. Extent, 1,500 ślokas. Character, Bengali. Date, Sana. 1235. Place of deposit, District Ḍhākā, Vidgāṅ, Paṇḍita Īśānacandra Smṛtipañcānana. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
प्रणम्य गौरीमलात्मधाम्नीं
गुरुञ्च मोचैकनिदानमादौ ।

विभक्तितत्वार्थमिदं विचित्रं
तनोति हेतोः कृपया हि धातुः ॥
प्रथमा । व्याकरणं हि शक्तिग्राहकम् । इत्यादि ।

End. नामलक्षणं नाम्ना पदेनेति यत्र निर्देशस्तत्र पदेन च समास इति ॥ ० ॥

Colophon. इति विभक्तितत्वं समाप्तम् ॥ सन १२९५ ।

विषयः । प्रथमादिविभक्तीनामर्थादिनिरूपणम् ।

No. 188. विरुद्धजागदीशी. Substance, country-made paper, 18 × 3½ inches. Folia, 17. Lines, 9 on a page. Extent, 800 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Post Office Khaḍāra grāma Kurāna, Paṇḍita Ambikācaraṇa Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. श्रीदुर्गा । मणिकृन्मते सर्व्वमनित्यं प्रमेयत्वादित्यादेर्लक्ष्यत्वात् तत्रातिव्याप्त्यभिधानमसङ्गतमत आह सम्प्रदाय इति + × × सर्व्वमनित्यं प्रमेयत्वात् भूर्नित्या गन्धवत्त्वादित्यादावसाधारणानुपसंहारिणावित्यर्थः व्यधे सिद्धान्ते ननु निश्चितत्वं यदि साध्यवद्भिन्नेऽप्यन्वितं तदानुपसंहार्य्यो व्यावर्त्त इत्यादिनाग्रे सपक्षगतत्वांशस्य सार्थकत्वशङ्का विरुध्येत साध्यवद्भिन्नत्वनिश्चयाप्रसिद्धौ वानुपसंहारितादशायामतिव्याप्तिसम्भवादतस्तदनुरोधेन साध्यवन्मात्रान्वयितया निश्चितत्वं व्याचष्टे ॥ इत्यादि ।

End. विरुद्धस्थले बाधस्वरूपासिद्धेरन्यतरस्यावश्यकत्वात् तत्र क्वचित्कत्वासम्भवादाह बाधेति हेत्वविशेषणासिद्ध्यादिरपि क्वचित् साङ्कर्य्यसम्भवादाश्रयासिद्ध्यादिपदस्योपलक्षणपरत्वमित्याशयेनाह अन्यसङ्करस्त्विति । ननु विरुद्धहेतौ बाधासिद्धेरन्यतरस्यावश्यकत्वे तदेवास्तु दूषणं कृतं विरोधेनेत्यत आह ज्ञानेति ॥

श्रीकालीपदपङ्कजेऽस्तु सततं चेतो मदीयं मम
कायः क्लेशसहोऽस्तु तत्र परमे पूजाविधौ सन्ततम् ।
वाचस्तद्गुणराशिगानसलिले मग्नाः सदा सन्तु मे
सोऽहं तन्मकरन्दसुन्दरसुधां नित्यं पिबेयं मुदा ॥

Colophon. इति विरुद्धजागदीशी समाप्ता ॥ श्रीगुरुं वन्दे नित्यम् ।

विषयः । अनुमानचिन्तामण्यन्तर्गतदीधितिप्रकाशीयविरुद्धव्याख्यस्य जगदीशकृता टीका ॥

No. 189. विश्वामित्रसंहिता. Substance, country-made paper, 12 × 3 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 2,500 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Mānabhūma, Post Office Raghunāthapura Vēḍogrāma, Paṇḍita Veṇkaṭa, Varadācāryya Gosvāmī. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीहरिः । नमो गणेशाय ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवदेव जगन्नाथ सर्व्वज्ञ सकलेश्वर ।

भैरवानन्द विद्याज्ञ सर्व्वप्रिय महेश्वर ।

शीघ्रेण सर्व्वसिद्धिः स्यात् केनोपायेन भैरव ॥ इत्यादि ।

End. अजरे अमरे देवि ब्रह्मयोनि नमोऽस्तुते स्वाहा ।

नमस्कारं समर्पयामि । इति मूलमन्त्रं त्रिवारं जपित्वा इत्याह भगवान् बौधायनः ॥ ० ॥

Colophon. इति विश्वामित्रसंहितायां नानाप्रयोगयोगो नाम दशमोऽध्यायः ॥ ० ॥

विषयः । मन्त्रसाधनादिनिरूपणम् । विघ्नेश्वरादिस्तोत्रम् । प्राणप्रतिष्ठादिनिरूपणम् । मातृकान्यासादिनिरूपणम् । प्रयोगादिश्चेति ।

No. 190. विष्णुधर्म्मोत्तरम्. (काण्डत्रयात्मकम्). Substance, country-made paper, 12 × 7 inches. Folia, 495. Lines, 13 on a page. Extent, 16,000 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Generally correct.

प्रथमकाण्डस्य ।

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

नारायणं नमस्कृत्य नरञ्चैव नरोत्तमम् ।

देवीं सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत् ॥

ॐ क्षतवर्म्मा तथा भोजः श्वेतो माद्रियतीपतिः ।
कुलिन्दः सर्व्वदमनो मालुरिच्छन्द्रवर्धनः ॥
वत्सनाभः सुवाणश्च नन्दीशो दारसत्पतिः ।
अतिसारस्त्रिचधन्वा सर्व्वो वायुरथस्तथा ॥
द्रविड़ः कुसुमाधीड़ो + + + समरप्रियः ।
शम्भुः किरातराजश्च × × × नन्दिवर्द्धनः ॥
एते चान्ये च राजानः शतशो बज्रदक्षिणाः ।
सम्पूर्णचन्द्रवदना नागराजः पुरोरवः ॥
उपासाञ्चक्रिरे वज्रं सिंहासनगतं नृपाः ।
वज्रभिर्भूमिपालैश्च तथा वज्रेण भूभुजा ॥
युधिष्ठिरेण च सभा शोभिता शुशुभे सदा ।
राजानस्ते ततो दृष्ट्वा ऋषीन् दुर्ल्लभदर्शनान् ॥
ब्रह्मलोकस्थमात्मानममन्यन्त यशोभृतः ।
ऊचुस्ते प्रणयाद् वाक्यं वज्रं भूरिसहस्रदम् ॥
दुर्ल्लभं दर्शनं यच्च ऋषिसङ्घे महीक्षिताम् ।
तस्मात् त्वं राजशार्दूल प्रष्टुमर्हो द्विजोत्तमम् ॥
वैष्णवान् विविधान् धर्म्मान् सरहस्यान् ससङ्ग्रहान् ।
इत्येवमुक्तो वज्रस्तु त्यक्त्वा सिंहासनं तदा ॥
वज्रन्तु प्राञ्जलिं दृष्ट्वा सर्व्व एव नराधिपाः ।
वरासनान् विहायाधस्तस्थुः प्राञ्जलयस्तदा ॥

वज्र उवाच ।

भवद्भिर्नृपसिंहाश्च लर्थिता ये द्विजाः श्रुताः ।
अनुग्रहार्थं भूपानां जगतो हितकाम्यया ॥
भवन्तो वक्तुमर्हन्ति विष्णुधर्म्मान् सनातनान् ।
तस्मात् × + शुने नास्ति भवतां दर्शनं नृपैः ॥

ऋषय ऊचुः ।

उत्तिष्ठ त्वं महीपाल लभस्व स्वमासनम् ।
श्रवणेऽपि वयन्तस्य विशेषेणार्थिनो नृप ॥
वज्र ते संशयान् सर्व्वान् छेत्स्यत्येष महामुनिः ।
इत्येवमुक्ता वज्रन्ते ऋषयस्तपसि स्थिताः ॥

मार्कण्डेयमथोचुस्ते ब्रूहि धर्मान् महीपतेः ।
वैष्णवान् विविधान् धर्मान् लोका + पराधणाः ।
तथा पार्थिवसङ्घस्य संशयान् मनसि स्थितान् ॥ इत्यादि ।

द्वितीयकाण्डस्य प्रारम्भवाक्यम् ।

ॐ स्वस्ति प्रजाभ्यः । ॐ गणेशाय नमः ।
ॐ गुरवे नमः । ॐ ग्रन्थश्रीविष्णुधर्मोत्तरेषु द्वितीयकाण्डं लिख्यते ॥
ॐ नारायणं नमस्कृत्य नरञ्चैव नरोत्तमम् ।
देवीं सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत् ॥

ॐ वज्र उवाच ।

ॐ ब्रह्मो भगवता प्रोक्तो विजये भरतस्य मे ।
यच्छ्रुत्वा वेद्मि चात्मानं ब्रह्मन् विगतकल्मषम् ॥
सुख + ष च हृद्यश्च कथासारस्तु भार्गव ।
कथाश्च विविधाः प्रोक्तास्तत्प्रसङ्गात् तथा त्वया ॥ इत्यादि ।

तृतीयकाण्डस्य प्रारम्भवाक्यम् ।

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

वज्र उवाच ।

किं कर्त्तव्यं मनुष्येण किं कुर्व्वन् सुखमेधते ।
अस्मिन् लोके परे चैव केनायाति महत् सुखम् ॥

मार्कण्डेय उवाच ।

अन्तर्वेदि बहिर्वेदि पुरुषेण विजानता ।
देवतापूजनं कार्य्यं लोकद्वयमभीप्सता ॥ इत्यादि ।

End. प्रथमकाण्डस्य ।

एतत् तदुक्तं विजयं मया ते रणाजिरे राघवनन्दनस्य ।
श्रोतव्यमेतन्नियमेन पुंसां विज्ञानधर्म्मार्थयशोऽभिरामम् ॥

Colophon. इति श्रीविष्णुधर्म्मोत्तरेषु मार्कण्डेय-वज्रसंवादे श्रीरामचन्द्रभरतसमागमो नाम एकोनसप्ततितमोऽध्यायः । १६९ । समाप्तश्चायं प्रथमः काण्डः ।

End. द्वितीयकाण्डस्य ।

धन्विनो रक्षणार्थाय चर्म्मणोऽपि वियोजयेत् ।

कार्य्यं सर्व्वमसम्बाधं तथा तोरणरक्षणम् ॥
योजना च तथा कार्य्या यथा न स्याद् व्यतिक्रमः ।
सम्बाधश्च तथा राम न भवेच्च परस्परम् ।
तत्तव सर्व्वमुक्तं संक्षेपतो भार्गववंशप्रसूत्य ।
एतत्तु श्रुत्वापि नरः स युद्धे जयत्यवश्यं समुपार्जिते च ॥

Colophon. इति श्रीविष्णुधर्म्मोत्तरेषु मार्कण्डेय-वज्रसंवादे रामं प्रति पुष्करोपाख्याने धनुर्व्वेदे षष्ठोऽध्यायः । द्वितीयं काण्डं समाप्तम् ।

End. तृतीयकाण्डस्य ।

यथेष्टमूर्त्तिगं देवं सर्व्वकालमथार्च्चयेत् ।
तस्य सर्व्वा तिथि र्यस्मान्मह्याश्चक्रे जगद्गुरोः ॥
स सर्व्वशक्तिर्भगवान् महात्मा
पूज्यः सदा भक्तिमुपेत्य राजन् ।
सम्पूजनं देववरस्य तस्य
भक्तिः प्रधाना न हि कालयोगः ॥

Colophon. इति श्रीविष्णुधर्म्मोत्तरे मार्कण्डेय-वज्रसंवादे कालनियमपूजा समाप्ता ॥
तृतीयकाण्डः समाप्तः ।

विषयः । इति श्रीविष्णुधर्म्मोत्तरे मार्कण्डेय-वज्रसंवादे प्रथमकाण्डे कथाप्रस्तावनं नाम प्रथमोऽध्यायः । हिरण्यगर्भोत्पत्तिर्नाम २ योऽध्यायः । वराहप्रादुर्भावो नाम ३ । पातालवर्णनम् ४ । लोकवर्णनम् ५ । द्वीपविभागवर्णनम् ६ । जम्बूद्वीपवर्णनम् ७ । भारतवर्षवर्णनम् ८ । जनपदवर्णनम् ९ । सप्तगिर्य्युद्भवनदीवर्णनम् १० । हिमवन्नदीवर्णनम् ११ । कोशलवर्णनम् १२ । अयोध्यावर्णनम् १३ । इक्ष्वाकुवर्णनम् १४ । मधुकैटभवधोपाख्यानम् १५ । धुन्धुमारोपाख्यानम् १६ । सगरोपाख्यानम् १७, १८ । गङ्गावर्णनम् १९ । जह्नुकन्योपाख्यानम् २० । त्रिविक्रमोपाख्यानम् २१ । गङ्गाव्याप्तिर्नाम २२ । अर्जुनोपाख्यानम् २३ । हैहयवधोपाख्यानम् २४ । दत्तात्रेयोपाख्यानम् २५ । पृथ्वीप्राक्लोकगमनम् २६ । ब्रह्मलोकगमनम् २७ । हरेर्दर्शनम् २८ । मण्डलदर्शनम् २९ । आदित्यदर्शनम् ३० । वनदाहो नाम ३१ । वाडवाग्न्युत्पत्तिर्नाम ३२ । चतुर्विपर्य्यासो नाम ३३ । कुम्भिकवरप्रदानम् ३४ । रामोत्पत्तिर्नाम ३५ । रामस्य माहेश्वरादेशो नाम ३६ । औत्पातिकं नाम ३७ । शुकशाल्मसंवादः ३८ । खप्नाध्यायो नाम ३९ । समुद्रमथने लक्ष्मीसम्बोधनम् ४० । अमृतमथनम् ४१ । अमृतविभागो नाम ४२ । राहुवधो नाम ४३ ।

साल्ववाक्यं नाम ४४ । भार्गवरामयुद्धे साल्वनिर्व्याणम् ४५ । साल्वसेनादुर्निमित्तदर्शनम् ४६ । युद्धे भार्गवरामदर्शनम् ४७ । साल्वसैन्यवधो नाम ४८ । साल्ववधो नाम ४९ । अस्त्रप्राप्तिर्नाम ५० । परशुरामोपाख्याने शङ्करगीतासु रामप्रश्नः ५१ । भार्गवरामप्रश्ने शङ्करगीतासु विष्णुं प्रति शङ्करचिन्तनम् ५२ । रामं प्रति शङ्करगीतासु त्रैवराद्यप्रादुर्भावेहिरण्याक्षवधो नाम ५३ । हिरण्यकशिपुवधे नरसिंहप्रादुर्भावो नाम ५४ । रामं प्रति शङ्करगीतासु बलिबन्धने वामनप्रादुर्भावो नाम ५५ । शङ्करगीतासु विभूतिर्नाम ५६ । भक्तिफलं नाम ५७ । भक्तिलक्षणं नाम ५८ । उपवासफलं नाम ५९ । उपवासविधिर्नाम ६० । अभिगमनकालो नाम ६१ । उपादानकरणं नाम ६२ । इज्याकालविधिर्नाम ६३ । साध्यायकालो नाम ६४ । शङ्करगीता समाप्ता ६५ । रामं प्रति शङ्करानुशासनम् ६६ । वैष्णवधनुष्प्रादुर्भावो नाम ६७ । अश्मनगरदर्शनम् ६८ । वरुणादिदर्शनं नाम ६९ । अयःशङ्कुदानववधो नाम ७० । वरुणस्तोत्रं ७१ । अर्कादिमासवर्णनं नाम ७२ । कालसंख्यानम् ७३ । युगान्तवर्णनम् ७४ । जगदवस्थावर्णनम् ७५ । कल्पान्तवर्णनम् ७६ । महाकल्पवर्णनम् ७७ । बालप्रभाववर्णनम् ७८ । पद्मनाभोपाख्यानम् ७९ । यातकालवर्णनम् ८० । कल्पसादृश्यवर्णनम् ८१ । वृक्षाख्य (?) निर्देशो नाम ८२ । काष्ठावयवदैवतं नाम ८३ । षड्वर्गनिर्णयो नाम ८४ । ग्रहशुभाशुभनिर्णयो नाम ८५ । प्रतिदेशं पीठज्ञानं नाम ८६ । प्रतिपुरुषं शुभाशुभनिर्णयो नाम ८७ । ग्रहचक्रमण्डलनिर्देशो नाम ८८ । नवनक्षत्रज्ञानं नाम ८९ । ग्रहर्क्षपूजाविधिर्नाम ९० । ग्रहनक्षत्रज्ञानविधिर्नाम ९१ । अग्निकार्य्ये प्राक्तनोत्तरतन्त्रविधिर्नाम ९२ । ग्रहपूजाविधानम् ९३ । मण्डलकल्पना ९४ । ग्रहर्क्षवाहनमन्त्राध्यायो नाम ९५ । अनुलेपनं नाम ९६ । ग्रहर्क्षपुष्पदेयाध्यायो नाम ९७ । ग्रहर्क्षधूपदेयाध्यायो नाम ९८ । ग्रहनक्षत्रनैवेद्यदेयाध्यायो नाम ९९ । प्रतिग्रहर्क्षदेयादेशो नाम १०० । होमद्रव्यविभागो नाम १०१ । होममन्त्रकथनम् १०२ । दक्षिणाविधानम् १०३ । प्रति + + भाशीर्वादाध्यायो नाम १०४ । ग्रहशान्तिर्नाम १०५ । ग्रहसम्भवकथनम् १०६ । ग्रहर्क्षादिसम्भवो नाम १०७ । ध्रुवोद्भवो नाम १०८ । ध्रुवाभिषेको नाम १०९ । दाक्षायणुत्पत्तिर्नाम ११० । भृगुवंशकीर्त्तनं नाम १११ । अङ्गिरोवंशकीर्त्तनं नाम ११२ । अत्रिवंशानुकीर्त्तनं नाम ११३ । विश्वामित्रवंशानुकीर्त्तनं नाम ११४ । कश्यपवंशानुकीर्त्तनं नाम ११५ । वशिष्ठवंशानुकीर्त्तनं नाम ११६ । पराशरवंशानुकीर्त्तनं नाम ११७ । अगस्त्यवंशानुकीर्त्तनं नाम ११८ । धर्म्मवंशानुकीर्त्तनं नाम ११९ । आदित्योत्पत्तिर्नाम १२० । दिव्यवंशानुकीर्त्तनं नाम १२१ । अग्निस्तोत्रं नाम १२२ । वायुस्तोत्रं नाम १२३ । भगवद्दर्शनं नाम १२४ । कालनेमीवधो नाम १२५ । वराहप्रादुर्भावो नाम १२६ । मारुतोत्पत्तिर्नाम १२७ । कश्यपसर्गो नाम १२८ । उर्व्वशीसम्भवो नाम १२९ । उर्व्वशी-रम्भासंवादो नाम १३० । क्रीड़ावतारणं नाम १३१ । चन्द्रोदयवर्णनं नाम १३२ । उर्व्वशी-पुरूरवःसमागमो नाम १३३ । उर्व्वशीसम्भोगो नाम १३४ । पुरूरवःप्रलापो नाम १३५ । नेताग्न्युत्पत्तिर्नाम १३६ । पुरूरवःस्वर्गप्राप्तिर्नाम १३७ । पितृगण-

कीर्त्तनं १३८। श्राद्धोत्पत्तिर्नाम १३९। श्राद्धविधिः १४०। श्राद्धहविर्निर्णयः १४१। श्राद्धकाल-निर्णयः १४२। पात्रापात्रपरीक्षा १४३। श्राद्धदेशानुकीर्त्तनं १४५। दृषभलक्षणं नाम १४६। दृषोत्सर्गविधिः १४७। पुरूरवस्तपोवर्णनं १४८। ऐरावतीवर्णनं १४९। क्षिमवद्वर्णनं १५०। मद्दर्ध्यात्रमवर्णनं १५१। श्रायतनवर्णनं १५२। श्रप्सरोजलक्रीड़ावर्णनं १५३। पुरूरवसोऽनि-दर्शनं १५४। रूपसंचकरणं नाम १५५। पुरूरवश्चरितवर्णनं १५६। राज्यप्रदाद्वादशीविधिः १५७। प्रकामाद्वादशीविधिः १५८। शुक्लपक्षद्वादशीविधिः १५९। कृष्णपक्षद्वादशीविधिः १६०। श्रवणाद्वादशीप्रशंसा १६१। श्रवणाद्वादशीकथामाहात्म्यम् १६२। तिलद्वादशीप्रशंसा १६३। तिलद्वादशीकथा १६४। गायत्रीमाहात्म्यं १६५। दीपदानप्रशंसा १६६। दीपमाहात्म्ये ललित कोपाख्यानं १६७। पुष्याहरणफलं १६८। उपलेपनफलं १६९। मान्धाताख्यानं नाम २७०। पुरुषस्वरूपवर्णनं १७१। प्रादुर्भावस्वरूपवर्णनं १७२। अनन्तव्रतमाहात्म्यं १७३। मासनक्षत्रपूजनं १७४। श्रक्रचरिताख्यानं १७५। श्रक्रं प्रति शाम्बरायणीवाक्ये प्रथमं मन्वन्तरं नाम १७६। श्रक्रं प्रति शाम्बरायणुपाख्याने द्वितीयमन्वन्तरकथा नाम १७७। तृतीयमन्वन्तरं नाम १७८। चतुर्थ-नामसवर्णनं नाम १७९। इन्द्रशाम्बरायणीकथायां पञ्चमरैवतमन्वन्तरवर्णनं नाम १८०। षष्ठ-मन्वन्तरवर्णनं नाम १८१। सप्तमवैवस्वतमन्वन्तरं नाम १८२। श्रष्टममन्वन्तरवर्णनं नाम १८३। नवममन्वन्तरवर्णनं नाम १८४। दशममन्वन्तरवर्णनं नाम १८५। एकादश-द्वादश-त्रयोदश-चतुर्दशमन्वन्तरवर्णनं नाम १८६, १८७, १८८, १८९। श्रनेकविष्णुप्रादुर्भावो नाम १९०। श्रक्र-शाम्बरायणीकथासमाप्ता १९१। स्तुतिमाहात्म्यं १९२। गन्धर्व्वयोर्गंजनक्रीकरणं १९३। गजेन्द्र-मोक्षणं १९४। विष्णुपञ्जरस्तोत्रं १९५। सत्ववाधाप्रशमनस्तोत्रं १९६। यज्ञोत्पत्तिर्नाम १९७। क्षेत्रवंशवर्णनं १९८। श्रवनीत्पत्तिर्नाम १९९। प्रक्षेत्रवंशानुकीर्त्तनं २००। शैलूषपूजावर्णनं २०१। भरतप्रश्नानं नाम २०२। श्रनुयात्रिकं नाम २०३। भरतनिर्याणं नाम २०४। प्रयाणकवर्णनं नाम २०५। गङ्गोत्तारो नाम २०६। राजगृहागमनं नाम २०७। राजगृहप्रवेशो नाम २०८। श्राजत्रिकं नाम २०९। गन्धर्व्वसभाक्षोभो नाम २१०। गन्धर्व्वगर्जनं नाम २११। शैलूषं प्रति + + नुशासनं नाम २१२। श्रगस्त्यमाहात्म्यं २१३। समुद्रवर्णनं २१४। देवतायोजनं नाम २१५। राक्षससेनानिर्याणं २१६। साक्षिराक्षसवधः २१७। राक्षसपातालप्रवेशो नाम २१८। वैश्रव-णाख्यानं २१९। रावणवरप्राप्तिर्नाम २२०। रावणभूलोकविजयो नाम २२१। स्वर्गविजयो नाम २२२। चयोविंश-चतुर्व्विंशाध्यायौ खण्डितौ। त्रिपुरदाहवर्णनं २२५। श्रन्धकजयः २२६। मात्सवाधाप्रतिषेधो नाम २२७। क्षत्तिकापूजा नाम २२८। श्रष्टयष्टतीयमाहात्म्यं २२९। यज्ञो-त्पत्तिर्नाम २३०। यज्ञलिङ्गवर्णनं २३१। यज्ञवधप्रतिषेधो नाम २३२। महिषासुरवधः २३३। देवयज्ञविध्वंसो नाम २३४। दक्षयज्ञविध्वंसो नाम २३५। काश्यदाक्षो (?) नाम २३६। विष्णु-कवचं २३७। वलिरावणसमागमो नाम २३८। रावणमहापुरुषदर्शनं २३९। वसन्तवर्णनं २४०।

ग्रीष्मवर्णनं २४१। लवणवधे शत्रुघ्नं प्रति रामानुशासनं २४२। प्रावृट्-शरद्-हेमन्तवर्णनं २४३। २४४। २४५। शत्रुघ्नप्रस्थानं २४६। लवणवधः २४७। पुलस्त्यंशवर्णनं २४८। राजकीर्त्तनं २४९। शक्राभिषेकवर्णनं २५०। गजोत्पत्तिर्नाम २५१। वानरोत्पत्तिर्नाम २५२। गजवानरयुद्धं २५३। गन्धर्व्वप्रेषणं २५४। विरहिणीवर्णनं २५५। २५६। निशीथभीमवर्णनं २५७। गन्धर्व्वसैन्यनिर्याणं २५८। २५९। सङ्कुलयुद्धं नाम २६०। द्वन्द्वयुद्धं नाम २६१। तृतीयदिवसयुद्धं नाम २६२। चतुर्थदिवसयुद्धं नाम २६३। पञ्चमदिवसयुद्धं नाम २६४। षष्ठदिवसयुद्धवर्णनं २६५। श्रीशैलूषबधः २६६। रणभूमिवर्णनं २६७। गन्धर्व्वस्त्रीविलासो नाम २६८॥ ०॥ इति श्रीविष्णुधर्म्मोत्तरेषु मार्कण्डेय-वज्रसंवादे श्रीरामचन्द्र-भरतसमागमो नाम २६९ अध्यायः॥ इति प्रथमकाण्डस्य॥ इति श्रीविष्णुधर्म्मोत्तरेषु द्वितीयकाण्डे मार्कण्डेय वज्रसंवादे रामं प्रति पुष्कराद्गटहगमनं नाम प्रथमोऽध्यायः॥ रामं प्रति पुष्करवाक्येषु राजप्रशंसा नाम २ अः। राजलक्षणं नाम ३। सांवत्सरिकलक्षणं नाम ४। इति पञ्चमोऽध्यायः॥ मन्त्रिलक्षणं ६। महिषीलक्षणं ७ अः। पुरुषलक्षणं ८। स्त्रीलक्षणं ९। हस्तिलक्षणं १०। अश्वलक्षणं ११। चामरलक्षणं १२। छत्रलक्षणं १३। भद्रासनलक्षणं १४। रत्नलक्षणं १५। चापपाणलक्षणं १६। खड्गलक्षणं १७। राज्याभिषेककालो नाम १८। मन्त्रनिर्देशो नाम १९। वह्निलक्षणं २०। राज्ञोऽभिषेकविधिः २१। २२। तीर्थफलवर्णनं २३। २४। २५। षड्वर्गसम्पत्तिर्नाम २६। अगदङ्काराध्यायो नाम २७। राजरक्षाध्यायः २८। वास्तुविद्या २९। दृढदायुर्व्वेदो नाम ३०। सुरपूजादिमाहात्म्यं ३१। ब्राह्मणप्रशंसा ३२। साध्वीमाहात्म्यं ३३। स्त्रीधर्म्माध्यायः ३४। स्त्रीदेवतापूजनाध्यायः ३५। सावित्र्युपाख्यानम् ३६–४१। गोमाहात्म्यं ४२। गवां चिकित्सितं ४३, ४४। अश्वप्रशंसा ४५। अश्वचिकित्सा ४६। अश्वानां शान्तिकर्म्मविधानं ४७। गजप्रशंसा ४८, ४९। गजानां शान्तिकर्म्मविधिर्नाम ५०। पुरुषप्रशंसा ५१। बालतन्त्रं नाम ५२। रोहिणीस्नानं नाम ५३। पुत्रीयासप्तमीव्रतं ५४। पुत्रीयाष्टमीव्रतं ५५। ५६। अतभिषास्नानं नाम ५७। आरोग्यद्वितीया नाम ५८। आरोग्यप्रतिपन्नाम ५९। आरोग्यव्रतं ६०। राजधर्म्मः ६१। अन्तःपुरचिन्ता नाम ६२। भोज्यकल्पनं नाम ६३। गन्धयुक्तिर्नाम ६४। राजधर्म्माध्यायो नाम ६५। पुरुषकाराध्यायो नाम ६६। सामविधिर्नाम ६७। भेदविधिर्नाम ६८। दानविधिर्नाम ६९। उपायनचतुष्टये दण्डप्रशंसा ७०॥ ७१, ७२ अध्यायौ न दृष्टौ॥ प्रायश्चित्ताध्यायः ७३। रहस्यप्रायश्चित्ताध्यायः ७४। शौचविधिः ७५। (७६ अध्यायः खण्डितः) प्रेतक्रियाध्यायः ७७। वर्णधर्म्माध्यायः ८०। शङ्करधर्म्माध्यायः ८१। आपद्धर्म्माध्यायः ८२। पूर्व्वाषाढास्नानं नाम ८३। मूलास्नानं नाम ८४। संस्काराध्यायः ८५। ब्रह्मचर्य्याश्रमाध्यायः ८६। वर्णाध्यायः ८७। स्नानाध्यायः ८८। आचाराध्यायः ८९। देवकर्म्माध्यायः ९०। ९१। (९२। ९३। ९४ अध्यायाः खण्डिताः) गृहस्थधर्म्माध्यायः ९५। क्षत्रियास्नानं ९६। अनुलोमजकर्म्माध्यायः ९७। स्नानसाधारणं नाम ९८।

नक्षत्रस्नानं नाम ९९ । अभिजित्स्नानं नाम १०० । सृष्टिकारकश्रवणास्नानं नाम १०१ । जन्मर्क्षस्नानं नाम १०२ । वार्क्षस्नत्यस्नानं नाम १०३ । दिक्पालस्नानं नाम १०४ । विनायकस्नानं नाम १०५ । महेश्वरस्नानं नाम १०६ । भगवद्विष्णुचतुर्विधपुरुषरूपपादोदकस्नानं नाम १०७ । १०८ । मणिबन्धाध्यायः १०९ । काम्यफलाध्यायः ११० । पापनिश्चयो नाम १११ । गर्भसंक्रान्तिर्नाम । (इतः परमध्यायस्य संज्ञा नास्ति) भोगदेहवर्णनं नाम । सम्भवाध्यायः । शरीरविषयो नामाध्यायः । यममार्गवर्णनम् । निरयगामिवर्णनम् । नरकवर्णनम् । तिर्यग्योनिवर्णनम् । नारकिचिद्रुग (?) वर्णनम् । दुर्गतितरणम् । छन्दाध्यायः । छन्दविधानम् । यजुर्विधानम् । सामविधिः । अथर्ववविधिः । श्रीसूक्तमाहात्म्यम् । पुरुषसूक्तमाहात्म्यम् । वाणप्रस्थाध्यायः । चतुर्थाश्रमवर्णनम् । शान्तिकर्म्म । अर्चाविकारोपशमनं अग्निविक्षतं दग्धवैक्षतं दृष्टिवैक्षतं स्त्रीप्रसूतवैक्षतं नामाध्यायाः । अश्वादिप्रसूतिवैक्षतोपशमनम् । मृगपक्षिवैक्षतम् । उत्पातप्रशमनम् । मण्डलचिन्ताध्यायः । उपेक्षाध्यायः । इन्द्रजालाध्यायः । षड्गुणाध्यायः । आजस्रिकाध्यायः । साम्वत्सरिकाध्यायः । चातुर्म्मास्यविधिः । शक्रध्वजोत्पत्तिः । शक्रध्वजोत्सवः । इन्द्रध्वजगमनम् । शक्रस्तवः । भद्रकाल्यर्चा पूजा । अश्वमन्त्रः । छत्रमन्त्रः । ध्वजमन्त्रः । वस्त्रिमन्त्रः । चापमन्त्रः । घृतकाम्बल—साम्वत्सराभिषेक, माङ्गल्य—शकुन—अङ्गविद्या—शाखा—जातक—उपकरण-तिथिनक्षत्रप्रकरण-उदयास्तप्रकरणाध्यायाः । याचाधिकार—याचाविधि—साङ्गामिकाध्यायाः । इति द्वितीयं काण्डं समाप्तम् । चित्रसूत्रे प्रथमोऽध्यायः । इति श्रीविष्णुधर्म्मोत्तरेषु तृतीये काण्डे शब्दाध्यायः । इति छन्दोविधितन्त्रयुक्तिर्नामाध्यायः । इति अभिधानकोशे प्रथम—द्वितीय—तृतीयपरिच्छेदाः । इति अभिधानकोशे स्त्रीलिङ्गनिर्देशश्चतुर्थः परिच्छेदः । इति अभिधानकोशे पुंवर्गनिर्देशः पञ्चमः परिच्छेदः । इति अभिधानकोशे नपुंसकविधिर्नाम षष्ठः परिच्छेदः । इति श्रीविष्णुधर्म्मोत्तरेष्वलङ्काराध्यायः । इति महाकाव्यलक्षणं प्रहेलिकालक्षणम् । सामान्याध्यायः, शयनासनस्थानकाध्यायः, आसीनकाध्यायः, उत्थितस्थानकाध्यायः, आङ्गिकाध्यायः, उपाङ्गाभिनयाध्यायः, हस्ताध्यायः, + + अभिनयाध्यायः, सामान्याभिनयाध्यायः, प्रचारो नामाध्यायः, नाट्यरसो नामाध्यायः, रक्तस्मुद्राध्यायः, मुद्राध्यायः । इति श्रीविष्णुधर्म्मोत्तरेषु तृतीयकाण्डे नृत्यसूत्रं समाप्तम् । प्रमाणाध्यायः । चित्रसूत्रे सामान्यमानम् । प्रतिमालक्षणम् । रङ्गव्यतिकराध्यायः नर्त्तनाध्यायः, कूपाध्यायः । इति वज्रनारदसंवादे नासत्य + + निर्म्माणम् । इति यम रूप (?) निर्म्माणं नाम । इति वरुण + + निर्म्माणं नाम । इति वज्रवैश्रवण + + वर्णनं नाम । इति वज्रध्वज + + वर्णनं नाम । इति वज्रगौरीश्वर + + निर्म्माणं नाम । इति वज्र अग्नि + निर्म्माणं नाम । इति वज्र + + निर्म्माणं नाम । इति वज्रवायु + निर्म्माणं नाम । इति वज्र आकाशनिर्म्माणं—वज्रब्रह्म ... ... निर्म्माणं—वज्र आदित्य ... ... निर्म्माणं—वज्रदेवता ... ... निर्म्माणं—वज्रव्योमनिर्म्माणं—वज्रनरनारायणलक्ष्म + + वर्णनं

नामाध्यायः । इति श्रीरामं प्रति पुष्करोपाख्याने नृसिंहरूपनिर्म्माण–कपिलरूपनिर्म्माण–वराहरूपनिर्म्माण–हयग्रिरोरूपनिर्म्माण–पद्मरूपनिर्म्माण–लक्ष्मीरूपनिर्म्माण–विश्वरूपनिर्म्माण–देवरूपनिर्म्माणं नामाध्यायाः । इति श्रीरामं प्रति पुष्करोपाख्याने प्रासादलक्षण–सर्व्वतोभद्रप्रासादलक्षण–सामान्यप्रासादलक्षण–दारुपरीक्षा–शिलापरीक्षा-इष्टकपरीक्षा नामाध्यायाः । इति वज्रलेप–भूमिपरीक्षा–ब्रह्मशिलान्यास-ध्वजविधाननामाध्यायाः । इति प्रतिष्ठाकल्पे ग्रन्थोद्धारः । इति कालनिर्द्देशनामाध्यायः । इति प्रतिष्ठाकल्पे दीक्षाध्यायः । तोरणाध्यायः । + + पञ्चगव्यविधानाध्यायः । शौचाध्यायः । इति प्रतिष्ठाकल्पे अधिवासाध्यायः । इति आवाहनविधानं नाम । इति श्रीविष्णुबोधनं नाम । इति श्रीविष्णोरावाहनप्रयोजनं नाम । इति प्रतिष्ठाध्यायः । इति भोगाङ्गनाध्यायः । इति सात्वतेज्याध्यायः । इति तोरणोच्छ्रायविधिर्नामाध्यायः । इति यात्राविधिर्नाम । इति कामप्रादुर्भावपूजनम् । इति कार्य्यारम्भप्रादुर्भावपूजा नाम । इति श्रीकालनियमपूजा समाप्ता ।

इति तृतीयकाण्डः समाप्तः ॥ * ॥

No. 191. विष्णुसहस्रनामस्तोत्रम् . (केशवभट्टकृत-विष्णुनामार्थ-दर्शनाख्य-टीका-सहितम् .) Substance, country-made paper, 14×7. Folia, 32. Lines, 10 on a page. Extent, 1,000 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1936. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. The text in verse, the comm. in prose. Generally correct.

Beginning. श्रीगोपालाय नमः ।
सर्व्वेश्वरं नमस्कृत्य निस्वादित्यश्च भक्तितः ।
संक्षिप्तं क्रियतेऽस्माभिर्विष्णुनामार्थदर्शनम् ॥
विशिष्टः सर्व्वधर्म्मेभ्यः सर्व्वधर्म्मशिरोमणिः ।
सर्व्ववेदेतिहासानां ह्यहीऽर्थोऽयं निगद्यते ॥
वैशम्पायन उवाचेति स्तुतोऽभिः । इत्यादि ।

End. एवंभूतस्य धर्म्मपक्षपातिनः श्रीविष्णोः पुनरसाधारणान् गुणानाह ऋषय इति भिभिः १३८ । १३९ । १४० । शास्त्रस्याचार्य्यमनुवन्धचतुष्टयं च वदन् शास्त्रमुपसंहरति इमभिति १४१ । पुनर्भजनीयं तद्भजनं च भजनफलं च दर्शीकरोति विश्वेश्वरमिति । विश्वस्य सर्व्वस्य ईश्वरं सर्व्वेश्वरं १४२ ।

श्रीकेशवपदद्वन्द्वकल्पद्रुमनिवासिना ।
केशवेन कृतं श्रीमद्विष्णुनामार्थदर्शनम् ॥
श्रीनिम्बार्कपदाम्भोजस्मरणोद्भवबुद्धिना ।
यदुतः शास्त्रसारोऽयं व्याकरेभ्यः समाहृतः ॥

Colophon. इति श्रीमत्-काश्मीरिकेशवभट्टविरचितं श्रीमद्विष्णुनामार्थदर्शनं समाप्तम् । श्रीराधावल्लभाय नमः । श्रीकृष्णाय नमः । श्रीरामचन्द्राय नमः । शुभसंवत् १९३१ । ज्यैष्ठ । ८ ।

No. 192. वृन्दावनयमकटीका. By रामकान्तः. Substance, country-made paper, 18 × 2½ inches. Folia, 8. Lines, 8 on a page. Extent, 375 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1734. Place of deposit, District Bariçāla, Mānapāsā, Paṇḍita Govindacandra Çiromaṇi. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीकृष्णाय । दृष्ट खलु निर्व्विघ्नाभिलषितसिद्धिकामः कविरयं अखिल-कविकुल-सम्मत-निखिल-विघ्नोत्पादन-कारण-कृष्णनमस्काररूप-मङ्गलमग्रतः समारभते वरदायेत्यादि ॥ इत्यादि ।

End. हसितानां कौदृशानां लीलाजानां लीलया क्रीड़या जातानामुत्पन्नानाम् । लाजाः पुंभूम्नि चाचतमित्यमरः । छाया सूर्य्यप्रिया कान्तिः प्रतिबिम्बमनातप इति च ॥ * ॥

Colophon. इति विश्वम्भरादेवश्रीरामकान्तनिर्म्मिता ।
वृन्दावनयमकाख्यकाव्यटीकासमर्थिता ॥
शाके ब्रह्मास्याब्धि-क्षितिधर-मही(वत्सरमिते ॥ ० ॥

विषयः । वृन्दावनयमकाख्यस्य मानाङ्कविलसितस्य काव्यस्य व्याख्यानम् ॥

No. 193. वेदान्ततत्वबोधः. Substance, country-made paper, 12½ × 6½ inches. Folia, 17. Lines, 14 on a page. Extent, 600 çlokas. Character. Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuā, Bābu Girīndranātha Datta, Appearance, new. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीकृष्णाय नमः ।

यच्चिन्तितो हरति ध्वान्तमशेषमन्त-
र्बोधप्रदस्तरणिकोटिसमप्रभो वै ।
योऽज्ञानवाद्प्रभवं च्छि दद्याच्च ...
तं श्रीसुदर्शनमहं हृदि चिन्तयामि ॥

किं वेदान्ततत्त्वमिति प्रश्ने उच्यते । सार्व्व ... नन्तकगुणाब्धिरनन्तशक्ति-र्जगतो जन्माद्यभिन्ननिमित्तोपादानकारणं चेतनाचेतनवस्तुस्वाभाविकभेदा-भेदसंबन्धाश्रयः परब्रह्मपरमात्मपुरुषोत्तमादिशब्दाभिधेयः श्रीकृष्ण एवेति सर्व्ववेदान्तार्थः । इत्यादि ।

End. इति भगवतः सर्व्वत्रावस्थितिरेव सर्व्वभेदव्यपदेशहेतुरित्युक्तं अतो न भेदा-भेदव्यपदेशयोर्विरोध इति प्रतिपादितं एवञ्च केवलभेदे केवलाभेदयोः शास्त्रविरुद्धत्वेन निरस्तत्वाच्चिदचितोर्ब्रह्मणा सह स्वाभाविकभेदाभेदस्यैवाङ्गी-कारो निश्चितो भवति । अन्यथा शास्त्रे संबन्धान्तराभावेन पूर्व्वोक्तेष्वेक-तराङ्गीकारे तत्र स्वमुखोक्तदूषणानां सिद्धान्त एवापातादतो नान्यः पक्षः परिग्रहीतुं शक्यते तस्मादकामैरपि चिदचिदीश्वराणां स्वाभाविकभेदाभेद-मेव संबन्धमङ्गीकृत्य पुनर्विशिष्टत्वाङ्गीकारे गौरवादोऽप्यनुपपन्नोऽपि स्वसम्प्र-दायस्य स्वातन्त्र्यसिद्ध्यर्थं इति सिद्धमलमिति विस्तरेण ।

Colophon. इति श्रीसनत्कुमार-नारदसम्प्रदायप्रवर्त्तकाद्याचार्य्य-श्रीभगवन्निम्बादानु-यायिनां वेदान्ततत्त्वबोधः समाप्तः ॥ शुभमस्तु ॥

विषयः । निम्बार्कमतानुसारेण ब्रह्मणोऽद्वयत्वासर्व्वव्यापकत्वादिनिरूपकवेदान्तस्य मर्म्मो द्घाटनम् ॥ ० ॥

No. 194. वेदान्ततत्त्वमञ्जरी. By शङ्कराचार्य्यः. Substance, country-made paper, 13 × 1½ inches. Folia, 14. Lines, 6 on a page. Extent, 600 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1667. Place of deposit, District Medinīpura, Post Office Rādhānagara, grāma Amarapura, Pandita Guruprasanna Vidyāratna. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।

अखण्डं सच्चिदानन्दमवाङ्मनसगोचरम् ।
आत्मानमखिलाधारमाश्रयेऽभीष्टसिद्धये ॥

चत्वारः खलु पुरुषार्था धर्म्मादयः । तत्र चरमः परमपुरुषार्थोऽविनाशित्वात् त्रयाणां प्रकृतिसाध्यत्वेन विनाशित्वात् । न च मुक्तिः प्रकृतिसाध्या, विवक्षितविवेकेन साध्याया अविद्यानिवृत्तिरूपायास्तस्या ज्ञानैकसाध्यत्वात् । न हि शतशः क्रियमाणेऽपि यत्ने शुक्तिविषयाविद्यायाः शुक्तिविषयकज्ञानमन्तरेण नाशो दृष्टः । मुक्तिसाधनज्ञानन्तु पदार्थज्ञानसाध्यम् । इत्यादि ।

End. अथ ब्रह्मापि जगदिव न सद्रूपमस्तु ततश्चायातं शून्यवादेनेति चेत् न । यद्वस्तु नास्तीति व्यपदेशेनापि सिध्यति तत् कथमसद्रूपं । न हि प्रकाशमन्तरा नास्तीत्यपि प्रकाशः सम्भवति । ततश्च शून्यवादोऽपि विफलः × × शून्यस्य सद्रूपत्वासद्रूपत्वाभ्यां व्याघातः । आद्ये शून्येति नामधेयमात्रेणायातं नत्वर्थभेदेन । द्वितीये शून्यस्यासिद्धा तन्मतासिद्धिः । अपि च, कल्पनाधिष्ठानस्यासद्रूपमेवाधिष्ठानं वाच्यमिति सिद्धं सद्द्वैतवादेनेति संक्षेपः ।

Colophon. इति परमहंस श्रीशङ्कराचार्य्यकृता वेदान्ततत्वमञ्जरी समाप्ता । श्रीकृष्णाय नमः ।
शाके मुनिरसाब्धीन्दुसंख्याते शुचिमासके ।
लिखितेयं स्वपाठार्थं वेदान्ततत्वमञ्जरी ॥

विषयः । पदार्थनिरूपणम् । प्रकृतिनिरूपणम् । मुक्तिनिरूपणम् । प्रातीतिक-व्यावहारिक-पारमार्थिकरूपत्रिविधसत्तानिरूपणञ्च ।

No. 195. वेदान्ततात्पर्य्यनिवेदनम्. By गोविन्दः. Substance, country-made paper, $10 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 83. Lines, 8 on a page. Extent, 1,411 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sk. 1710. Place of deposit, Benares City, Paṇḍita Vāmanācāryya Çāstrī. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
सार्व्वात्म्यं सर्व्वकामाप्तिः सार्व्वज्ञ्यं शुद्धबुद्धता ।
यज्ज्ञानायत्तमीशन्तं प्रत्यक्षं कारणं नुमः ॥
गोपालसंचिन्तनवीतदोषः
प्रबोधितः श्रीगुरुलक्ष्मणेन ।
वेदान्ततात्पर्य्यनिवेदनेन
स्वबोधशुद्धिं करवाणि सत्सु ॥ इत्यादि ।

End. श्रीमल्लक्ष्मणपण्डितैरधिष्ठितो वेदान्तविद्यापदे ।
गोविन्दो बुधनीलकण्ठतनयो भोगावतीगर्भजो ।
वेदान्तानुगतं विमत्सरबुधप्रेष्ठं प्रबन्धं व्यधात् ॥

Colophon. इति वेदान्ततात्पर्य्यनिवेदनमिदं समाप्तम् ॥ शकाब्दाः १७१० ।

विषयः । अद्वैतमतमाश्रित्य भाष्यतात्पर्य्यवर्णनम् ॥

No. 196. वेदान्तरत्नमाला. By अनन्तभट्टः. Substance, country-made paper, $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 49. Lines, 10 on a page. Extent, 900 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuā, Pailādeyoyā Maṭha. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीराधासर्व्वेश्वरौ विजयेताम् । श्रीमद्भगवन्निम्बार्काय नमः ।
ब्रह्मादिसेव्यचरणं जगतश्च हेतुं
स्तुत्यं मुनीश्वरविबुधैः खजनार्त्तिहारम् ।
कल्याणरूप-गुणमौश्वरमहं भजामि
... ... ॥
आनन्दसंज्ञकमुनिं नियमोक्तिपूर्व्व
माचार्य्यमाद्यमहमाश्रय ईशचक्रम् ।
पाञ्चजन्यावतारञ्च कृष्णाज्ञापरिपालकम् ।
श्रीश्रीनिवासमाचार्य्यं भाष्यकारं नमाम्यहम् ॥
वेदान्तरत्नमालाख्यो ग्रन्थस्तेषामनुग्रहात् ।
तदुक्तेनैव मार्गेण क्रियते शास्त्रमानतः ॥
प्रत्यक्चैतन्यतत्त्वाचेतनाख्यं ततः परम् ।
परब्रह्मादिसंज्ञञ्च भण्यतेऽस्मिन् समासतः ॥
साधनादिफलञ्चापि तद्विरोधिनिरूपणम् ।
तत्रादौ चेतना ज्ञेया वैष्णवैः साम्प्रदायिकैः ॥ इत्यादि ।

End. वेदान्तगेयं यदिमं जगतश्च हेतुं
तर्काद्यमेयमभिवन्द्यमजादिदेवैः ।
ध्यातो ह्यनन्यशरणैर्निजभावदस्तं
गोपीपतिं हरिमहं शरणं प्रपद्ये ॥

Colophon. इति श्रीभगवत्सनत्कुमारसन्ततिप्रवर्त्तक-श्रीमद्भगवन्नियमानन्दपादसरोजाश्रितानुगकाश्मीरि-श्रीकेशवभट्टचरणारविन्दानुजेनानन्ताभिधेयेन विरचित-वेदान्तरत्नमाला समाप्ता ॥ ० ॥ श्रीरस्तु । सम्वत् १९२९ ।

विषयः । निम्बार्कमतानुसारेण प्रत्यक्चैतन्यादिनिरूपणम् । परब्रह्मादिसंज्ञानिरूपणम् । साधनाफलादिकथनम् । साधनाविरोधिनिरूपणञ्च ।

No. 197. वेदान्तसंज्ञाप्रक्रिया. Substance, country-made paper, $11\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 19. Lines, 8 on a page. Extent, 260 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuā, Babu Girīndranātha Datta. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ ... ... पादयुगं नत्वा तस्य प्रसादतः ।

वेदान्तसंज्ञाः प्रत्येकं निरूप्यन्ते यथामति ॥

अध्यारोपापवादाभ्यां निष्प्रपञ्चं प्रपञ्च्यते ॥ इति बृद्धवचनम् ।

अत्राध्यारोपो नाम वस्तुन्यवस्त्वारोपः अध्यारोपः । वस्तु सच्चिदानन्दात्मकं ब्रह्म । अवस्तु अज्ञानादिसकलजगत्समुदायस्वरूपमत्राप्रपञ्चः । प्रपञ्चद्वयं अज्ञानद्वयं सूक्ष्मशरीरद्वयं स्थूलशरीरद्वयं शक्तिद्वयं निःश्रेयसद्वयं संशयद्वयं असम्भावनाद्वयं विपरीतभावनाद्वयं प्रज्ञाद्वयं ... ...

विषयः । प्रपञ्चाज्ञान-स्थूलसूक्ष्मशरीर-मुक्ति-निःश्रेयस-संशयासम्भावना-विपरीतभावना-प्रज्ञा-समाधीनां द्विप्रकाराणां ब्रह्म-जीव-शरीरावस्थाकरण-कर्म्म पुण्यकर्म्म-पापकर्म्म मिश्रकर्म्म-प्रारब्ध-प्रतिबन्ध-सम्बन्ध ताप अधिभूतादिकारणगुण-काल-मूर्त्ति-क्षत्रादिप्रपञ्च लोकवासना ज्ञान-प्रतिबन्धक-अवनादि-ज्ञानादि-हेत्वादि-प्राणापान-आन्ध्यादितादात्म्य-एषणा-सुषुप्त्यादीनां त्रि-प्रकाराणां वर्त्तमानप्रतिबन्ध-पुरुषार्थ शब्द वर्ण-आश्रमसाधन-अनुबन्ध-अन्तःकरण-संकल्पादि-वेद-प्रमाण-मैत्र्यादि-भूतग्राम ब्रह्मविदादीनां चतुःप्रकाराणां श्लोक-ज्ञानेन्द्रिय-शब्दादि-कर्म्मेन्द्रिय-वचनादि—प्राणादि—उपवायुकर्म्मसूक्ष्मभूत—यम-नियम-भूमिका-प्रलय भ्रमनिवर्त्तकदृष्टान्तख्यातीनां पञ्चप्रकाराणां समाधि-भावविकार-कोश-ऊर्म्मि-लिङ्ग-अवस्था-शास्त्र-सूत्र-अङ्ग-कर्म्मप्रमाणानां षट्-प्रकाराणां अवस्था—चैतन्यादि-भूम्यादि-अतलादि-भूमिकादीनां सप्तप्रकाराणां पुरी-प्रकृति-अङ्गादीनामष्टप्रकाराणां नवविधसंसारस्य लिङ्गद्वयाहङ्कारद्वयानन्द-कर्म्म स्वप्न-सुषुप्ति-जाग्र-दात्मत्रयाणां भूमिका-युक्तिचतुष्टयानां नाड़िका-नाड़ीदेवतादशक-अष्टान्तरङ्ग मद-षट्वर्हिमद—अष्टमूर्त्तिमद—अष्टपाश-सप्तधातु—सप्तव्यसन-षड्भ्रम पञ्चक्लेश-आध्यात्मिकतापत्रय स्वर्गक्लेशतापत्रय-पञ्चसप्तगुण-रूपषट्क-स्वर्गचतुष्टय-शब्दद्वय-रसषट्क-नववर्ण—ऐश्वर्य्यादिषट्क-उत्पत्त्यादिषट्क—नादादित्रयाणाञ्च वेदान्तसंज्ञानां लक्षणनिरूपणम् ॥

No. 198. वेदान्तसिद्धान्तमुक्तावलीटीका (मूलसहिता) By नानादीक्षितः । Substance, country-made paper, $13\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 128. Lines, 12 on a page. Extent, 5,000 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1920. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Beginning. मूलस्य । ॐ नमः परमात्मने ।
अद्वैतद्वयमानन्दमात्मानं ज्योतिरव्ययम् ।
विनिश्चित्य श्रुतेः साक्षाद् युक्तिसत्त्वाभिधीयते ॥ इत्यादि ।

टीकायाः । ॐ नमः परमात्मने पुरुषोत्तमाय ।
विश्वेशं ढुण्ढिराजं जगदुदयकृतं शारदां सूत्रकारं
व्यासञ्चाचार्य्यवर्य्यं त्रिभुवनविदितं शङ्करं भाष्यकारम् ।
आनन्दान्तःप्रकाशानुभवपदपदं सद्गुरुं श्रीन्नृसिंहं
वन्दे विद्यानिधानं शमदमनिरतं राघवेन्द्रं यतीन्द्रम् ॥
यच्छिष्यशिष्यसन्दोहव्याप्ता भारतभूमयः ।
वन्दे तं यतिभिर्वन्द्यं प्रकाशानन्दमीश्वरम् ॥

सिद्धान्तमौक्तिकश्रेणीप्रकाशाय प्रदीपिका ।
क्रियते परपक्षौघध्वान्तध्वंसप्रवर्त्तिनी ॥
शिष्टाचारप्राप्तं मङ्गलमाचरन् निरूपणीयं प्रतिजानीते श्रुतिद्वयमिति ।
इत्यादि ।

End. मूलस्य ।
स्नातं तेन समस्ततीर्थसलिले सर्व्वापि दत्तावनि-
र्यज्ञानाञ्च कृतं सहस्रमखिला देवाश्च सम्पूजिताः ।
संसाराच्च समुद्धृताः स्वपितरस्त्रैलोक्यपूज्योऽयसौ
यस्य ब्रह्मविचारणे क्षणमपि स्थैर्य्यं मनः प्राप्नुयात् ॥

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीज्ञानानन्दपूज्यपादशिष्य प्रकाशानन्दविरचिता सिद्धान्तमुक्तावली समाप्ता ।

टीकायाः । यदज्ञानादिदं भाति यज्ज्ञानाच्च प्रलीयते ।
ब्रह्म + तदहं नित्यं नित्यसम्वित्सुखाद्वयम् ॥
अधिकाश्युपविश्वेशमियं सिद्धान्तदीपिका ।
निर्म्मिता राजतां शश्वत् सदानन्दप्रदायिनी ॥
इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीप्रकाशानन्दपूज्यपादशिष्य-श्रीनाथा
दीक्षितविरचिता सिद्धान्तमुक्तावलीटीका समाप्ता ।

विषयः । प्रकाशनन्दकृतस्य वेदान्तसिद्धान्तमुक्तावलीग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 199. वैद्यनाथपूजाविधिः. Substance, country-made paper, $14 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 6 on a page. Extent, 90 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Āḍāihājār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ नमः परमदेवतायै । अथ स्कन्दपुराणोक्त वैद्यनाथपूजाविधिः । तत्र चतुर्दश्यलाभेऽलाभे वा उपवासं कृत्वा सोमवासरे प्रदोषसमये शुक्ल वाससी परिधाय सायंसन्ध्यामुपास्य पूजामारभेत् । तत्राचम्य स्वस्तिवाचनं कृत्वा अर्घ्यपात्रं संस्थाप्य गणपत्यादिनानादेवताः संपूज्य तत्रादिपात्रे

रक्तचन्दनेनाष्टदलपद्मं निर्म्माय लिङ्गं संस्थाप्य संकल्पं कुर्य्यात् विष्णुरो-
मित्यादि ममायुरारोग्यपूर्व्वकचतुर्व्वर्गफलप्राप्तिकामः सोमवाराधिकरणकप्रदोष
समये पार्थिववैद्यनाथशिवलिङ्गपूजनमहं करिष्ये इति संकल्प्य पीठपूजां
कुर्य्यात् । इत्यादि ।

End. ममास्तु नित्यमानन्दं प्रसादात् तव शङ्कर ।
सर्व्वपापाः क्षयं यान्तु प्रसीद मम शङ्कर ॥
नश्यन्तु दस्यवो राष्ट्रे जनाः सन्तु निरापदः ।
दुर्भिक्षमारीसन्तापाः शमं यान्तु रसातले ॥
सर्व्वशस्यसमृद्धिश्च भूयात् शम्भोः प्रसादतः ।
दुर्गायाश्च चतुर्व्वर्गप्रदात्र्याः प्रसादतः ॥
इति श्रुत्वा गालवाक्यं श्रुत्वा संहारमुद्रया ।
पुष्पमानीय चाघ्राय क्षमस्वेति विसर्जयेत् ॥
ततो दक्षिणाक्ष्णिं श्रुत्वा ब्राह्मणं भोजयित्वा यथाशक्ति हविष्यान्नादिक-
माचरेत् ॥

Colophon. इति स्कन्दपुराणोक्त-वैद्यनाथपूजापद्धतिः समाप्ता ॥
सुवर्णे रजते चैव जपपूजादिकर्म्मसु ।
एष एव कुशः प्रोक्तो न दर्भो वनसम्भवः ॥
ॐ उमासहितवैद्यनाथशिवाय नमः ।

विषयः । वैद्यनाथसंज्ञक-पार्थिवलिङ्गस्य पूजाविधानम् ।

No. 200. व्याससूत्रवृत्तिः. By रङ्गनाथः, Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 68. Lines, 8 on a page. Extent, 3,200 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Mānabhūma, Post Office Raghunāthapura, Vĕḍogrāma, Paṇḍita Veṇkaṭa Varadācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीहरये नमः ।
नित्यं निजानन्दसदद्वितीयं
शुद्धं विभुं सत्यमनिखनन्तम् ।
सूक्ष्मं निरस्ताखिलदृश्यभेदं

प्रत्यञ्चमात्मानमजं भजामि ॥
शङ्करं शङ्कराचार्य्यं केशवं बादरायणम् ।
सूत्रभाष्यकृतौ वन्दे भगवन्तौ पुनः पुनः ॥
सत्यज्ञानानन्दात्मकमद्वितीयं ब्रह्मैव शुद्धसत्वप्रधानमायोपाधिकं सदीश्वर-
भावं मलिनसत्वप्रधानाविद्योपाधिकं जीवभावञ्च जगाम । इत्यादि ।

End. नन्वेवं सातिशयत्वादन्तरत्वमप्यैश्वर्य्यस्य स्यात्तथाचानावृत्तिबोधकश्रुतिविरो-धस्तत्राह । अनावृत्तिः शब्दादनावृत्तिः शब्दात् । अर्चिरादिमार्गेण ब्रह्मणो-ऽध्यगतस्य सातिशयैश्वर्य्यत्वेऽपि नावृत्तिर्भवति । एतेन प्रतिपद्यमाना इमं मानवमावर्त्तं नावर्त्तन्त इति श्रुतिः । सूत्राभ्यासः शास्त्रसमाप्तिद्योतनार्थः ।
गुरूणां चरणाम्भोजकृपया लिखिता मया ।
वृत्तिः श्रीव्याससूत्राणां प्रीत्यै सास्तु जगद्गुरोः ॥ ० ॥

Colophon. इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीमदानन्दाश्रमचरणारविन्दसेवापरायणेन रङ्गनाथेन लिखितायां व्याससूत्रवृत्तौ चतुर्थोऽध्यायः समाप्तः ॥ श्रीरामः ।
श्रीमच्छङ्कराचार्य्येण रचिता व्याख्या श्रीमद्रङ्गनाथेन संक्षिप्य लिखिता ॥

विषयः । संक्षेपात् शाङ्करभाष्यानुसारेण व्याससूत्रस्य व्याख्यानम् ।

No. 201. व्रतकालनिष्कर्षः. By **मधुसूदनवाचस्पतिः**. Substance, country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 11. Lines, 5 on a page. Extent, 400 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Dhātrīgrāma, Paṇḍita Ṣaṣṭhīdāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. नमो गणपतये ।
प्रणम्य कारणं कृष्णं ज्ञानानन्दस्वरूपिणम् ।
व्रतादिकालनिष्कर्षं करोति मधुसूदनः ॥
तत्रादौ तिथिनिरूपणम् । इत्यादि ।

End. चतुर्थ्यङ्गारवारे च अष्टमी च बृहस्पतौ ।
अत्र यत् क्रियते पापमथवा पुण्यसञ्चयः ॥
षष्टिजन्मसहस्राणि प्रतिजन्म तदक्षयं ॥ इत्यत्रया

Colophon. इति श्रीमधुसूदनवाचस्पतिविरचितं व्रतादिकालनिरूपणं समाप्तम् ॥ ० ॥

विषयः । व्रतकालव्यवस्थादिः ।

No. 202. व्रतबोधवृत्तिः . Substance, country-made paper, $15\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 19. Lines, 13 on a page. Extent, 1,000 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Mohanta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीरामचन्द्राय नमः ।

नत्वा हृदिस्थं जगदेकरूपं रामं परं ब्रह्म विशुद्धबोधम् ।
विस्तारशास्त्रश्रवणासहानां बोधाय कुर्व्वे व्रतबोधवृत्तिम् ॥
अथ तिथिनिर्णयः । तत्र तिथिर्द्विधा शुद्धा विद्धा च एकस्मिन् दिने तिथ्यन्तरसम्बन्धरहिता शुद्धा तद्विपरीता विद्धा तत्र शुद्धायामसन्देहाद् विद्धा निर्णीयते । तत्र सामान्यतो वेधमाह माधवीये ।
पक्षद्वयेऽपि तिथयस्त्रिंधिं पूर्व्वां तथोत्तराम् ।
त्रिभिर्मूहूर्त्तैर्विध्यन्ति सामान्योऽयं विधिः स्मृतः ॥
हेमाद्रिमदनरत्नादौ तु द्विमुहूर्त्तोऽप्युक्तः—
उदिते दैवतं भानौ पैत्र्यं चास्तमिते रवौ ।
द्विमुहूर्त्तस्त्रि + + सा तिथिर्हव्यकव्ययोरिति ॥ इत्यादि ।

End. एवं चकाराखिलशास्त्रदृष्टिः
कालस्य तत्त्वं गहनं विलोक्य ।
संक्षेपतः संव्यवहारमात्रं
यत्किञ्चिदन्यत् परिमार्गणीयम् ॥

Colophon. इति श्रीव्रतबोधनीसंग्रहे वैष्णवक्षत्ये सम्वत्सरक्षत्यनिरूपणं नाम पञ्चमः परिच्छेदः ॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः । ॐ तत्सत् ।

विषयः । तिथिनिरूपणम् । व्रतारम्भकालादिनिरूपणम् । अष्टमश्चाद्वादशीनिरूपणम् । वैशाखादिस्नाने फलकथनम् । रामनवम्यादिव्रतकालनिरूपणम् । मासनिरूपणम् । वैशाखादि-चैत्रान्तमासक्षत्यनिरूपणञ्च ।

No. 203. शक्तिवादवृत्तिः . By माधवसिद्धान्तः . Substance, country-made paper, 18 × 3 inches. Folia, 33. Lines, 8 on a page. Extent, 1,500 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Barisāla, Post Office Kalasakāṭi, Gāḍure, Paṇḍita Durgācaraṇa Nyāyaratna. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

आराध्य यां गिरिसुतां वरदां सुधीरै-
र्लब्धं फलं समधिकं प्रथितैरभीष्टात् ।
संसारसागरतरीं भजनैकपात्रीं
दुर्गां नमामि भवभीतिविनाशनाय ।
ख्यातः पूतकुलार्णवेन्दुसदृशो यश्चक्रपाणिः स्वयं
तद्वंश्यो नदराजभैरवमहावेगान्यथाकारकः ।
यो राजेन्द्रकृती तदीयकुलजो विख्यातविश्वेश्वर-
सत्पुत्रोऽहमिमां करोति विवृतिं श्रीमाधवस्तार्किकः ।
टीकां विज्ञजनप्रमोदजननीं सिद्धान्तसिद्धां शुभां
श्रीमन्माधवनामकेन रचितां यत्नेन धीभिः शुभैः ।
काषायैः परिमृज्य चित्ततरणिं संश्रित्य पारं परं
धीरो गच्छतु सत्पदार्थकुतुकी सत्शक्तिवादार्णवे ॥
शिष्यजिज्ञासया वृत्तिं विभजते सङ्केत इति । अर्थनिष्ठा पदवृत्तिः पदनिरूपिता वृत्तिः वृत्तिः शाब्दबोधौपयिकसम्बन्ध इत्यर्थः ॥ इत्यादि ।

End. लक्ष्यार्थोपस्थितेः स्वातन्त्र्येण हेतुत्वमेव वाच्यमिति तन्न गौरवं स्फुटमेव शक्तिग्रहस्यैव इति समवायसम्बन्धे गोत्वप्रकारकज्ञानसत्त्वं पदमित्याकारक-ज्ञानस्यैवेत्यर्थः । तादृशबोधहेतुत्वात् समवायसम्बन्धेन गोत्वप्रकारकशाब्द-बोधहेतुत्वादित्यर्थः ।

Colophon. इति श्रीमन्महामहोपाध्यायमाधवसिद्धान्तभट्टाचार्यविरचिता शक्तिवादटीका समाप्ता ॥ * । ० ।

विषयः । गदाधरभट्टाचार्यकृतस्य शक्तिवादाख्यग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 204. शतदूषणी. By श्रीनिवासदासः. Substance, country-made paper, 12×6 inches. Folia, 7. Lines, 15 on a page. Extent, 350 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Mohānta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीमद्रामचन्द्राय नमः ।

श्रीमल्लक्षणदेशिको गुणनिधि र्वादीभपञ्चाननः
संसारार्णवतारकश्च कृपया स्वाङ्घ्रिप्रपन्नान् जनान् ।
सद्विद्यापगजन्मभूमिगिरिवरी पाषण्डनैशोल्लगु- ?
र्मायावादद्दवाग्नि रात्तैशरणो वर्वर्त्ति सर्व्वोपरि ॥
श्रीश्रीनिवासदासेन नत्वा श्रीवेङ्कटं गुरुं ।
मायावादनिरासार्थं क्रियते शतदूषणी ॥
स देव सोम्येदमग्र आसीदेकमेवाद्वितीयमित्यत्र आवादिना सजातीयादिभेदशून्यं सन्मात्रमेवासीदिति सिद्धान्तितम् ॥ इत्यादि ।

End. अतो ब्रह्मविद्ब्रह्मैवेति श्रुते र्मुक्तस्य ब्रह्मसाम्यएव स्वारस्यमित्यलं दिष्टदन्तमुद्गराघातेनेति ॥

एवं सप्तत्रावधि दूषणानि × + + + + न्यायेनदिङ्मात्र मुक्तं ।
× × × × ईषिकाग्रन्यात् विचार्य्य च पुनः पुनः ।
दूषणानां शतं दत्तं केवलाद्वैतदर्शने ॥

Colophon. इति श्रीमन्नारायणचरणनलिनद्विरेफाणां वादीभकेशरिणां श्रीमद्वेङ्कटाचार्य्याणां चरणारविन्दमधुपेन श्रीनिवासदासेन रचिता शतदूषणी समाप्ता ॥

विषयः । मायावादनिरासक शतसंख्याकदोषप्रख्यापनम् ।

No. 205. शब्दरत्नं (कलापस्य). By श्रीजनार्द्दनशर्म्मा. Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 89. Lines, 4 on a page. Extent, 1,200 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1726. Place of deposit, District Ḍhākā, Post Office Rāyapurā, grāma Pirijerkāḍi. Paṇḍita Raghunātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ॥

प्रणम्य परमात्मानं श्रीजनार्द्दनशर्म्मणा ।
कलापाब्धेः शब्दरत्नं बालप्रीत्यै प्रकाश्यते ॥

पुंसि ॥ इच्चः इच्चौ इच्चाः । इच्चं इच्चौ इच्चान् । इच्चेण इच्चाभ्यां इच्चैः । इच्चाय इच्चाभ्यां इच्चेभ्यः । इच्चात् इच्चाभ्यां इच्चेभ्यः । इच्चस्य इच्चयोः इच्चाणां । इच्चे इच्चयोः इच्चेषु । हे इच्च । एवमकारान्तः पुंसि देवादि-शब्दोऽपि । पुंसि दारशब्दो भूम्नि देववत् । स्त्रियां देवी नदीवत् । इत्यादि ।

End. एवमन्यासां । सर्व्वेषातिक्रान्तवज्रवीच्चोरपि वाच्यलिङ्गमित्यर्थः ॥ * ॥ * ॥

Colophon. इति शब्दरत्ने चतुर्थप्रकरणं समाप्तं ॥ ४ ॥ ४ ॥ श्रीभोलानाथदेवशर्म्मणः स्वाचरं पुस्तकञ्च ॥ शुभमस्तु शकाब्दाः १७२६ ॥ श्रीहरिः श्रीगोविन्दः श्रीमाधवः श्रीगुरवे नमः ॐ वाग्देव्यै नमः ॥

विषयः । अस्ति शब्दरत्नं नाम एवंविधं पुस्तकान्तरम् । इदन्तु तस्मादुत्कृष्टम् । सुवच्चनि शब्दान्यत्र साधितरूपाणि विद्यन्ते ।

No. 206. शब्दसाधनं. By **रामकान्तः.** Substance, foolscap paper, 14×4 inches. Folia, 73. Lines, 8 on a page. Extent, 1,800 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1798. Place of deposit, District Ḍhākā, Uthuli, Paṇḍita Dinabandhu Gosvāmī. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।

नत्वा भवानीश्वरपादपङ्कजं विज्ञाय दुर्गादिकचन्द्रकन्मतं ।
बालावबोधाय वितन्यते मया श्रीरामकान्तेन तु शब्दसाधनं ॥
यानन्त्यादेव कार्त्स्न्येन शब्दान् वक्तुं न कोऽप्यलं ।
इत्यत्र कतिचिद्वाच्याः सर्व्वशब्दावबुद्धये ॥
शब्दोऽव्ययोऽनव्ययश्च । लिङ्गसङ्कारेण विभक्तिकृतसंस्कारः साधनम् ।
इत्यादि ।

End. इति ऋकारस्य रत्वं एवं ऋदुमाचष्टे चदित्यादि । अन्येऽपि शिष्टप्रयोगानुसारादूहनीयाः । दिङ्मात्रमेतदुक्तं शब्दानामनन्तत्वात् ।

Colophon. इति शब्दसाधनं समाप्तम् ॥ शक १७९८ ॥

विषयः । कातन्त्रव्याकरणानुसारेण नानाविधशब्दानां साधनम् ।

No. 207. शरभपूजापद्धतिः. Substance, country-made paper, 11×7 inches. Folia, 9. Lines, 12 on a page. Extent, 325 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

अथ शरभमन्त्रः ।

ॐ देवदेव महाभाग गिरीश गिरिजापते ।

त्राहि मां दयया नाथ सच्चिदानन्द शाश्वत ॥ इत्यादि ।

End. भर्गेन्दुकेवलेवाद्यौ दृतषष्ठस्वरान्वितौ ।

कायद्वयं समालिख्य वक्त्रेन्दुजायै कचत्वारिंशदक्षरो मनुरिति ॥

Colophon. इति श्री त्राकाशभैरवतन्त्रे उमामहेश्वरसम्वादे शरभपक्षिराजनित्यपूजा पद्धतिः समाप्ता ॥

विषयः । शरभपक्षिराजस्य पूजाप्रकारादिकथनम् ।

No. 208. शरभेशकवचम्. Substance, country-made paper, 11×7 inches. Folia, 5. Lines, 12 on a page. Extent, 200 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

ईश्वर उवाच ।

वक्ष्यामि शृणु देवेशि सर्व्वरक्षणमुत्तमम् । इत्यादि ।

End. प्रायश्चित्तं शिव तव नामाक्षरद्वयोच्चरितं ।

Colophon. इति श्री त्राकाशभैरवकल्पे प्रत्यक्षसिद्धिप्रदे उमामहेश्वरसम्वादे शरभेश कवचं समाप्तम् ।

विषयः । शरभेशकवचम् यत्भूतप्रेतादिभ्यो भीतिनिवारणाय श्रियते ।

No. 209. शालग्रामलक्षणम् वा शिलामाहात्म्यम् . Substance, country-made paper, 13 × 4 inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Extent, 150 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1662. Place of deposit, District Ḍhākā, Post Office Rūpagañja, grāma Naorā, Paṇḍita Çivacandra Bhaṭṭā-cāryya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

द्वारदेशे समे चक्रे दृश्येते यस्य शोभने ।
वासुदेवः स विज्ञेयः शुक्लाभः सर्व्वकामदः ॥ १ ॥
प्रद्युम्नः सूक्ष्मचक्रन्तु नीलजीतसमन्वितः । (?)
शुशिरच्छिद्रं वर्त्तुलं दीर्घचक्रन्तु तद्भवेत् ॥ २ ॥
द्वे चक्रे एकलग्ने तु पूर्व्वभागे तु पुष्कलं ।
सङ्कर्षणः स विज्ञेयो रक्ताभस्थातिशोभनः ॥ ३ ॥ इत्यादि ।

End. कृष्णस्य स्निग्धवर्णस्य दृष्टे चक्रं सुशोभनं ।
शिवदस्तु स विज्ञेयो महासम्पत्फलप्रदः ॥ २२ ॥
पीताम्बरः स विज्ञेय ऊर्द्धरेखा तथाम्बुजः ।
पीताम्बरद्वारदेशो रेखावयविभूषितः ॥ २४ ॥
विष्णुना कथितं सम्यक् शिलामाहात्म्यमुत्तमम् ।
अष्टादशपुराणेभ्यो मन्वादिधर्म्मशास्त्रतः ॥
साङ्ख्ययोगात् समाहृत्य वेदवेदाङ्गसम्मतं ।
एतत्ते तु समाख्यातं ब्रह्मन् सत्यः समागतः ॥
यः पठेत् प्रयतो नित्यं शिलामाहात्म्यमुत्तमं ।
महापापानि सर्व्वाणि हत्वा कर्म्म निरन्तरम् ॥
ऐश्वर्य्यं विजयं याति शालग्रामशिलार्च्चनात् ।
अचलां श्रियमाप्नोति चिरायुर्विगतज्वरः ॥
अक्षयं लभते पुण्यं विमुक्तः पापराशिभिः ।
यत् हत्वा मुनयः सर्व्वे शालग्रामशिलार्च्चनम् ॥
सर्व्वे ते मोक्षमापन्ना विष्णुलोकं गताः सुखम् ॥

Colophon. इति शालग्रामलक्षणं समाप्तं ॥ ० ॥ शकाब्दाः १६६१ ।
श्रीरुद्रमणिदेवशर्म्मणः स्वाक्षरमिदं स्वकीयपुस्तकञ्चेति ॥
यथा दृष्टं तथा लिखितं लेखके नास्ति दूषणम् ॥ ० ॥

विषयः। वासुदेवादिचतुर्व्यूहप्रकार-शास्त्रग्रामशिखालक्षणम्। अष्टादशपुराण-मन्वादि-प्रणीतधर्मशास्त्रेभ्यः साङ्ख्ययोगाच्च समाहृत्य प्रथममेतच्छिखामाहात्म्यं भगवता विष्णुना कथितमासीत्। अनन्तरं वेदवेदाङ्गसम्मतमेनं कोऽपि कश्चिद्ब्राह्मणं कथयामास।

No. 210. शास्त्रप्रकाशिका (सुरेश्वरवार्त्तिकटीका) (समूला) By भगवदानन्दः. Substance, country-made paper, $13\frac{1}{2} \times 7$ inches. Folia, 1,616. Lines, 15 on a page. Extent, 65,000 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः। श्रीगुरुभ्यो नमः।

ॐ खाज्ञानोद्भूतभेदप्रसुखबऊसुखद्वैतदेहद्वयो ×
मात्मत्वादिप्रपञ्चप्रचयपरिचयप्राप्तसंसारपाशम्।
नित्याभ्यासप्रसूतप्रवलमतिबलप्राप्तमोक्षप्रभाव-
प्रोत्यप्रत्यर्थिसार्थद्युतिकथमकथं धाम कामं प्रपद्ये॥ (?)
मानत्वेनोऽस्मि भवतीमथचार्थये त्वां
चेतः सरस्वति सुरेश्वरवार्त्तिके मे।
वाचा सहैव सदनुग्रहसंप्रसन्न
मेकाग्रमस्तु परिहाय पराङ्मुखार्थम्॥
श्रीमद्व्यासपयोनिधिर्निधिरसौ सत्सूक्तिपद्मैःस्फुरन्-
मुक्तानामनवद्यहृद्यविपुलप्रोद्योतविद्यासुनिः।
शान्तिः शान्तिधृती दयेति सरितामेकान्तविश्रान्तिभू
र्भूयान्नः सततं मुनीन्द्रमकरश्रेणीश्रयः श्रेयसे॥
सम्प्रदायविदासुत्तीरनुहृत्य प्रणीयते।
शास्त्रप्रकाशिका सेयं सुरेश्वरवचोऽनुगा॥
इह खलु निखिलाम्नायार्थपरिशोधनार्थं काण्वोपनिषद्भाष्यं व्याचिकीर्षुराचार्य्यश्चिकीर्षितपरिसमाप्त्यादिपरिपन्थिदुरितनिर्वर्हणसिद्धये इष्टाचार-प्रमाणकमिष्टदेवताप्रणतिलक्षणं मङ्गलाचरणं × × × समाचरन्नर्थं + + व्याचिख्यासितभाष्यार्थसुखप्रतिपत्त्यर्थं संक्षिपति। खाविद्येत्यादिना। इत्यादि।

मूलस्य प्रारम्भवाक्य । ॐ नमः श्रीदुण्ढिराजाय ।

स्वाविद्याविभवप्रसूतविपुलद्वैतप्रपञ्चार्दित-
स्वप्नभ्रान्तिनिरोधितात्ममतयो यं भागशो मन्वते ।
निर्भागे सकलाभिधानमननव्यापारदूरस्थितं
वन्दे नन्दितविश्वमव्ययमजं भक्त्या तमेकं विभुम् ॥ इत्यादि ।

End. **टीकायाः** ।

श्रौतस्मार्त्तविचारनीरनिधयो नीता न योगी दृढं
श्लोकग्रन्थिमहाप्रपञ्चस्फुटनव्यापाररत्नाकरः ।
प्रत्यग्बोधसुदा विभूतिविभवप्रौढ़ा सुसुच्चैकभूः
सोयं वार्त्तिकवारिधिर्विजयते यस्यन्त (?) चूड़ामणिः ॥
विहिता निहिता सेयं सुरेश्वरवचोऽनुगा ।
शास्त्रप्रकाशिकाऽस्माभिरर्पिता पुरुषोत्तमम् ॥
इति वार्त्तिकपीयूषसुरसास्वादनेच्छवः ।
शास्त्रप्रकाशिकाव्याख्यासमुत्पादं समुच्चयः ॥

Colophon. इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य्यश्रीमच्छुद्धानन्दपूज्यपादशिष्य—श्रीमद्भगवदानन्दकृतायां सुरेश्वरवार्त्तिकटीकायां शास्त्रप्रकाशिकायामष्टमोध्यायः ॥
समाप्तोयं सर्व्ववार्त्तिकग्रन्थः ॥

End. **मूलस्य** । आशैलादुदयात् तथास्तगिरितो भास्वद्द्युशोरश्मिभि-
र्व्याप्तं विश्वमनन्धकारमभवद् यस्य + शिष्येरिदं ।
धारा + न गभस्तिभिः प्रतिहतश्चन्द्रायते भास्कर-
स्तस्मै शङ्करभानवे तनुमनोवाग्भि र्नमः स्तात् सदा।

Colophon. इति श्रीदृग्प्रसादश्रीवार्त्तिकाम्रतमीरितं ।
काण्वारण्यकभाष्यस्य शाङ्करस्य समासतः ॥
अष्टमाध्यायवार्त्तिकं समाप्तम् ।

विषयः । काण्वशाखीयोपनिषदां शाङ्करभाष्यस्य सुरेश्वराचार्य्यकृतं यद्वार्त्तिकं तस्य टीकेयम् अष्टाध्यायात्मकोऽयमतिदृढग्रन्थः ॥

No. 211. शिवगीताटीका (समूला). By कलदिवेङ्कटाद्रिनायकः. Substance, country-made paper, $11\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 130. Lines, 12 on a page. Extent, 2,200 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ शुद्धाद्वैतसमर्थने पटुमते यैस्य प्रतापं सदा
शुत्वाप्येक्यसचिं (?) सदा विदधते त्यक्तैषणाभेदधः ।
यद्द्रव्येषु गणेषु कर्म्मसु तथा ज्ञानो विशेषेषु च
प्रौढ़ाद्वैतयोद्यतैः सह निणं सम्बन्धमदास्यत ॥ (?)
यक्षीलां श्रवणातिथिं कृतवतः कल्पद्रुमस्याभवत्
कम्यः क्षुभ्भरक्षया समभवत् शेषस्य गां विभ्रतः ।
शक्रस्याक्षिमिषात् समस्तदिविषत्सौभाग्यलोपाशङ्की
वक्षच्छिद्रभरः परस्य मिषतो दारानकामानपि ॥
यत्कीर्त्तिं कलहंसकुन्दधवलां शुत्वा मरुद्रादयो
ऽवज्ञामात्मनि सन्तं विदधते लज्जाभरैर्मन्यराः ।
शुत्वा देवगुरोर्मनीषसमना यद्वैखरी जायते
सोऽयं × कदलीशवेङ्कटविभु र्वैवर्त्ति सर्व्वोपरि ॥
सोऽयं पद्मपुराणस्य षोड़शाध्यायनिर्म्मिताम् ।
शिवगीतां शिवप्रीत्या विवेचयति सादरम् । शृत ऊवाचेत्यादि ।

End. अस्याशयाशयः यद्यपि बहिरेव सन्न्यासयं प्रशस्तं तथापि यदा विहरणाद्यङ्गलोपप्रसक्तिः तदा श्रौतस्य विहरणस्य प्राबल्यात् तदनुरोधेन द्वे सन्ध्ये गृहेऽप्यनुलेये इति स्फुटमेदं माधवादिप्रन्थेष्वितिदिक् ।

Colophon. इति शिवगीतासूपनिषत्सु शुद्धाद्वैतसिद्धान्तप्रतिष्ठापनैकधुरन्धरिककलदि-
वेङ्कटाद्रिनायकविरचितायां शिवगीताव्याख्यायां षोड़शोध्यायः ।
इति शिवगीताटीका सम्पूर्णा ।

विषयः । पद्मपुराणीय शिवगीताया व्याख्यानम् ।

No. 212. शिवतत्त्वसुधानिधिः. Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folia, 104. Lines, 7 on a page. Extent, 1,800 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीस्कन्दपुराणान्तर्गतशिवतत्त्वसुधानिधिप्रारम्भः । अध्यायसंख्या २० । ग्रन्थसंख्या १५०० । श्लोकसंख्या १८०० । पद्यसंख्या १२७ ॥ ॐ ढुण्ढिराजान्नपूर्णाम्बादिसमस्तपरिवारसमेतं श्रीकाशीविश्वनाथं सगुरुचरणारविन्दाभ्यां नमोनमः ।

शङ्करेन्द्रगुरुं नत्वा शैवेन्द्रं शिवरूपिणं ।
लिखामीश्वरतुष्ट्यर्थं शिवतत्त्वसुधानिधिं ॥
यं प्रणम्य सुरेन्द्राद्या भवन्ति सुखशालिनः ।
सर्व्वविघ्नोपशान्त्यर्थं तं वन्दे शङ्करात्मजं ॥

श्रीसूत उवाच ।

शिवं हरिं विधातारं तत्पत्नीस्तत्सुतान् गुरून् ।
नत्वा समस्तप्रत्यूहशान्तये मङ्गलाय च ॥
वर्णे शृणुध्वं सर्व्वज्ञाः शिवतत्त्वसुधानिधिं ।
नैमीषीयास्तु मुनयः शौनकाद्या महर्षयः ॥
सत्रावसाने संहृष्टाः सूतं पप्रच्छुरादरात् ॥ इत्यादि ।

End. एतत् पुण्यं समाख्यानं श्रावयेद्वा शृणोति वा ।
अपुत्रो लभते पुत्रं दरिद्रो लभते धनं ॥
ज्ञानं लब्ध्वा परां शान्तिमचिरेणाधिगच्छति ।
सर्व्वान् कामानवाप्नोति सत्यमेतन्न संशयः ॥ ॐ तत्सत्

Colophon. इति श्रीमत्स्कान्दे महापुराणे सनत्कुमारसंहितायां अन्तिमखण्डे शिवतत्त्वसुधानिधौ सूतऋषिसम्वादे सकलाध्यायमहिमानुवर्णनं नाम विंशोऽध्यायः । अन्तिमखण्डस्य पूर्व्वभागः समाप्तः ॥

विषयः । श्रीस्कान्दे महापुराणे सनत्कुमारसंहितायां शिवतत्त्वसुधानिधौ प्रथमोऽध्यायः । सनत्कुमारप्रश्नवर्णनं नाम २ अः । शिवतत्त्वनिरूपणं नाम ३ अः । मायानिरूपणं नाम ४ अः । जगच्चैतन्यनिरूपणं नाम ५ अः । पञ्चकोशाख्यदुर्गाभरणं नाम ६ अः । जीवन्मुक्तिस्वरूपवर्णनं नाम ७ अः । विदेहकैवल्यस्वरूपवर्णनं नाम ८ अः । स्कन्दसनत्कुमारसंवादे महावाक्यविवरणं नाम ९ अः । षण्मुखसनत्कुमारसंवादे शिवानन्दानुभवो नाम १० अः । षण्मुखसनत्कुमारसंवादे संसारदूषणं नाम ११ अः । षण्मुखसनत्कुमारसंवादे सगुणाध्यानयोगनिरूपणं नाम १२ अः । स्कन्दसनत्कुमारसंवादे १३ अः । स्कन्दसनत्कुमारसंवादे शिवार्च्चनभस्ममहिमानुवर्णनं नाम १४ अः । कार्त्तिकेयसनत्कुमारसंवादे रुद्राक्ष-विल्वपत्र-रुद्राध्याय महिमानुवर्णनं

१५ अः । भिक्षाटनवर्णनं नाम १६ अः । महालिङ्गप्रादुर्भावो नाम १७ अः । ब्रह्मविष्णुसनत्कुमारसंवादे शिवनामस्मरणदर्शनमहिमानुवर्णनं नाम १८ अः । शिवपूजा-शिवस्तुति-महिमानुवर्णनं नाम १९ अः । श्रीस्कान्दे महापुराणे सनत्कुमारसंहितायां अन्तिमखण्डे शिवतत्त्वसुधानिधौ सूतऋषिसंवादे सकलाध्यायमहिमानुवर्णनं नाम विंशोऽध्यायः ।

No. 213. शिवरहस्यम् . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 46. Lines, 13 on a page. Extent, 1,256 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।
विघ्नाद्रिभङ्गकुलिशाकृतिचारुशुण्डा
दन्ताग्रधारि + + + द्विरदेन्द्रवक्त्रं ।
कर्णान्तरालसितराजितचामरौघ-
संवीजनप्रहृतदानकटं नमामि ॥
सूत उवाच । इत्यादि ।
× × × × ×

End. त्यक्त्वा मानुषमप्रुवं जनयत्नो(?) यात्येव शम्भौ पदं ।
तारानाथसहोदरा पतिहता पादारविन्दार्चन–
द्वारा तुष्टहृदन्तरं पुरहरं विश्वेश्वरं शङ्करं ॥

Colophon. इति श्रीशिवरहस्ये एकादशांशे भक्तिमहिमा नाम पञ्चाशोऽध्यायः । भाद्रपद शुक्लाष्टमीया रविवारे लेखनं समाप्तं । राक्षसनामसम्वत्सरे ॥ * ।

विषयः । शिवस्य माहात्म्यादिवर्णनम् ।

No. 214. शिवसंहिता . Substance, foolscap paper, 10×3 inches. Folia, 24. Lines, 8 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Rājasāhi, Post Office Pākuḍe Keḍogrāma, Paṇḍita Kālidāsa Ṭhākura. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ तत् सत् अथ शिवसंहिता ।
एकं ज्ञानं नित्यमाद्यन्तशून्यं ।
नान्यत् किञ्चित् वर्त्तते वस्तु सत्यं । इत्यादि ।

End. गेचे स्थित्वा पुचदारादिपूर्णः
सङ्गं त्यक्त्वा चान्तरे योगमार्गे ।
सिद्धेश्चिह्नं वीक्ष्य पश्चात् प्रचस्थः
क्रीड़ेत् सो वै सन्ततं साधयित्वा ॥

Colophon. इतीश्वरविरचितायां शिवसंहितां समाप्ता ॥ * ॥

विषयः । प्रथमपटले योगशास्त्रकथनमुखेन लयप्रकरणकथनम् । २ ये ज्ञानोपदेशः । ३ ये योगाभ्यासतत्फलकथनम् । ४ र्थे मुद्राकथनम् । ५ मे साधकलक्षण-प्रतीकोपासनादि-निरूपणञ्च

No. 215. शिवसहस्रनामस्तोत्रम् (रुद्रयामलीयम्) . Substance, country-made paper, 15 × 3 inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent, 200 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Post Office Demḍā Bārapāḍā, Paṇḍita Ādinātha Tarkabhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । ॐ महादेवाय नमः ।

श्रीपार्व्वत्युवाच ।

केनोपायेन देवेश सर्व्वदा त्वं प्रसीदसि ।
यज्ज्ञातां सिद्धिमाप्नोति नरो यस्य प्रसादतः ॥
तन्मे कथय देवेश यदि मे विद्यते दया ॥

श्रीशिव उवाच ।

शृणु पार्व्वति वक्ष्यामि मन्त्राणां हितकाम्यया ।
महास्तोत्रं महापुण्यं मम वक्त्रविनिर्गतम् ॥
सहस्रनामस्तोत्रं मे दुर्ल्लभं दैवतैरपि ।
विना पूजां विना ध्यानं विनाचारं विना जपम् ॥
लभते येन कल्याणं तन्मे निगदितं शृणु ॥ इत्यादि ।

End. स्तोत्रं सहस्रनामाख्यं मम वक्त्रविनिर्गतं ।
गोपितव्यं त्वया भद्रे स्वयोनिरिव चापरे ॥
स्तोत्रं नाम समन्तं प्रतिदिनं भक्त्या पठेन्मानवः
स स्याद्वाक्पतिसन्निभो वसुमता देवी स्वयं यक्षराट् । (?)

सौन्दर्य्येन च मूर्त्तिमान् मनसिज ... ... क्षणोपमः
श्रद्धया सत्सदृशो जवे पवनजस्याग्रे लभेच्छङ्करम् ॥

Colophon. इति रुद्रयामले हरगौरीसम्वादे शिवसहस्रनामस्तोत्रं समाप्तम् ॥

विषयः। भगवतः शङ्करस्य सहस्रनामकथनम् ।

No. 216. शिवसूत्रविमर्शिनी. By श्रीक्षेमराजः. Substance, country-made paper, $9\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 14. Lines, 6 on a page. Extent, 600 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuā Mahārājā's Library. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

Beginning. ॐ नमः शिवाय । ॐ गणाधिपतये । ॐ नमः ।
ॐ रुद्रः चेतश्चवर्गः समुदयति यतो यत्र विश्रान्तिमच्छेद्
यत्र लं यस्य विश्वस्फुरितमयमियद्दृश्यजन्मायं विश्वमेतत् ।
स्वाच्छन्द्यानन्दहन्दे स्फुलमदतमयानुत्तरस्यन्दतत्वं
चैतन्यं शाङ्करं तद् जयति यदखिले द्वैतभासाद्वयात्मा ॥
आसमं जगदालोक्य दृष्टीनामिह तत्वतः ।
शिवसूत्रं व्याकरोमि गुर्व्वाम्नायविचारतः ॥

End. तरत तरसा संसाराब्धिं विशन्तु परे पदे
पदमविचलं नित्यालोकप्रमोदसुनिर्भरे ।
विदधत शिवप्रोक्तं सूत्रं रहस्यसमुज्ज्वलं
प्रसभविलसत् + + + समुत्सवदायि तत् ॥

Colophon. इति श्रीशिवसूत्रविमर्शिनी समाप्ता ॥ कृतिर्मेचामाक्षेश्वरराजानक-श्रीमदभिनवगुप्तपादपद्मोपजीविनो राजानकश्रीक्षेमराजस्येति शिवम् ॥ श्रीभास्करो जयति । ॐ ।
श्रीगोविन्दपदारविन्दमकरन्दास्वादशुद्धाशयाः
संसाराम्बुधिमुत्तरन्ति सहसा पश्यन्ति पूर्णं महः ।
वेदान्तैरवधारयन्ति परमं श्रेयस्त्यजन्ति भ्रमं
द्वैतं स्वप्नसमं विदन्ति विमलां विन्दन्ति चानन्दताम् ॥ ॐ रामः ॐ ।

विषयः। शिवसूत्रस्य व्याख्यानम् ।

No. 217. शिवाद्वैततरङ्गिणी. By महादेवतीर्थः. Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 191. Lines, 8 on a page. Extent, 4,000 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Royāil, District Ḍhākā, Bābu Yogindramohana Rāya. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

नत्वा गुरुपदद्वन्द्वं ब्रह्माद्यैरपि पूजितम् ।
संगृह्यते मया यत्नात् शिवाद्वैततरङ्गिणी ॥
नानापुराणादाहृत्य स्वचित्तपरिशुद्धये ।
शिवविष्ण्वाद्यभेदोऽत्र चिन्त्यते शास्त्रसम्मतः ॥
तत्रादावादित्यपुराणे ॐ
शुद्धस्फटिकसङ्काशं देवं निष्कलमक्षरम् ।
कारणं सर्व्वलोकानां सर्व्वलोकमयं परम् ॥ इत्यादि ॥

End. मायानिरसनात् सद्यो नश्यते च गुणत्रयम् ।
यदा गुणत्रयातीतो भवतीति स मुक्तिभाक् ॥
तस्माल्लिङ्गार्चनं भाव्यं सर्व्वेषामिव देहिनाम् ।
लिङ्गरूपी शिवो भूत्वा चार्यते सचराचरम् ॥
पुरा भवद्भिः पृष्टोऽहं लिङ्गरूपी कथं शिवः ।
तत्सर्व्वं कथितं विप्रा यथातथ्येन सम्प्रति ॥ * ।

Colophon. इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रील-श्रीमहादेवतीर्थस्वामिना विरचितायां श्रीशिवाद्वैततरङ्गिण्यां नवमस्तरङ्गः समाप्तः ॥ श्रीश्रीहरिः ॥ * ।

विषयः । । १ म २ य तरङ्गयोः शिवपूजाविधिः । शिवपूजामाहात्म्यादिकथनम् । हरिहरादीनामभेदकथनम् । शिवलिङ्गपूजनविध्यादिः । शिवस्य मानसिकस्नानादिकथनञ्च । ३ ये तरङ्गे ईश्वरगीता योगशास्त्रादिञ्च । ४ र्थे तरङ्गे शिवपूजाया नित्यत्वादिकथनम् । निर्माल्यग्रहणविध्यादिञ्च । ५ मे तरङ्गे देव्या अद्वैतादिकथनम् । दुर्गापूजामाहात्म्यादिकथनञ्च । ६ ष्ठे तरङ्गे मोक्षप्राधान्यादिकथनम् । ७ मे तरङ्गे मोक्षस्वरूपादिनिरूपणम् । ८ मे तरङ्गे गङ्गामाहात्म्यादिकथनम् । ९ मे तरङ्गे शिवस्य माहात्म्यादिकथनम् ।

No. 218. शुद्धिकारिका. By नारायणवन्द्योपाध्यायः. Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 18. Lines, 7 on a page. Extent, 350 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1774. Place of deposit, District Hugli, Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Dharmmadāsa Çiromaṇi. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीरामः ।

सर्व्वस्वरूपं श्रीरामं प्रणम्य भक्तवत्सलं ।
सम्प्रदे शुद्धितत्त्वस्य कश्चित् करोति कारिकाम् ॥
शुध्येद्विप्रो दशाहेन द्वादशाहेन भूमिपः ।
वैश्यः पञ्चदशाहेन शूद्रस्तु चिंशता दिनैः ॥
सजात्युक्ताशौचमेतत् पूर्णाशौचञ्च कथ्यते ।
खण्डाशौचमतो न्यूनं न खण्डे खण्डमिष्यते ॥
अथ शौचाशौचयोर्लक्षणम् ।
शौचाभावो नचाशौचं वैपरीत्यं नवा तयोः ।
योगपद्यविरोधाच्च घटतन्नाग्नयोर्यथा ॥
तस्मात् संस्काररूपत्वं धर्म्माधर्म्मवदिष्यते ।
अशौचं विहिते कार्य्येऽनर्हताप्रतिपादकम् ॥
शुद्धिस्तु तादृशे कार्य्ये योग्यताप्रतिपादिका ॥ इत्यादि ।

End. अथ पुष्करयोगः ।

पुनर्व्वसूत्तराषाढा कृत्तिकोत्तरफल्गुनी ।
पूर्वभाद्रं विशाखा च रविभौमशनैश्चराः ॥
द्वितीया सप्तमी चैव द्वादशी तिथिरेवच ।
एतेषामेकदा योगे भवतीति त्रिपुष्करः ॥
+ + + + + + + +
अन्यच पूजाहोमकर्म्माणी करिष्ये इति विशेषः ।
इति सर्वमशौचेऽपि कर्त्तव्यं । यथा दक्षः —
शुद्धकालेलिदं सर्व्वं सूतकं परिकीर्त्तितं ।
आपद्यातस्य सर्वस्य सूतकेऽपि न सूतकम् ॥
गयायां सर्वकालन्तु पिण्डं दद्याद्विचक्षणः ॥
इति वचनात् प्रेतपदोल्लेखेन प्रेतस्य गयायां पिण्डदानं कुर्य्यात् । यस्य सपिण्डीकरणान्तं प्रेतश्राद्धं न कृतं तस्य वर्षात् परं तर्पणं न कार्य्यं एकादश्यादौ चेत् श्राद्धं क्रियते प्रेतपदोल्लेखेनेति भद्रम् ।

Colophon. इति श्रीनारायणवन्द्योपाध्यायविरचिता शुद्धिकारिका समाप्ता ॥ ॐ नमो नारायणाय ॐ रामः । शकाब्दाः १७७४ । श्रीमधुसूदनवन्द्योपाध्यायस्य स्वाक्षरमिदम् ॥

विषयः। शौचाशौचयोर्लक्षणम्। स्त्र्यशौचनिरूपणम्। सपिण्डाद्यशौचनिरूपणम्। विदेशस्थाशौचनिरूपणम्। अथाङ्गास्पृश्यत्वाचारत्वणाग्नित्वाग्नौचसङ्करसङ्गमनाशौचादिव्यवस्थाकथनम्। प्रेतक्रियाद्यधिकारिनिरूपणम्। पुष्करादियोगादिनिरूपणञ्च॥

No. 219. शुद्धितत्वकारिका. By रामभद्रन्यायालङ्कारः. Substance, country-made paper, 17×3 inches. Folia, 11. Lines, 6 on a page. Extent, 250 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1714. Place of deposit, District Hugli, Mollāigrāma, Paṇḍita Gopālacandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय।
सर्व्वस्वरूपं श्रीरामं प्रणम्य भक्तवत्सलम्।
कारिकां शुद्धितत्वस्य वितनोति यथामति॥
शुध्येद्विप्रो दशाहेन इत्यादि।

End. किन्तु एकादश्यादौ चेत् श्राद्धं क्रियते तदा प्रेतपदोल्लेखेन इति शिवं॥

Colophon. इति श्रीरामभद्रन्यायालङ्कारविरचिता शुद्धितत्वकारिका समाप्ता॥ * ॥
शकाब्दाः १७१४॥

विषयः। ब्राह्मणक्षत्रियादीनामशौचव्यवस्थादिकथनम्।

No. 220. शुद्धिप्रकाशः. By श्रीकृष्णशर्म्मचक्रवर्त्ती. Substance, country-made paper, 20½×3½ inches. Folia, 26. Lines, 7 on a page. Extent, 600 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Post Office Kāligañja, grāma Dakṣiṇabhāga, Paṇḍita Rakṣākara Nyāyapañcānana. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय॥
श्रीछोटरायवचनादतियत्नतोऽयम्।
ज्ञात्वा मतं विविधतन्त्रलतां मुनीनाम्॥
श्रीकृष्णशर्म्मकृतिभिः क्रियते प्रकाशः।
शुद्धेः शिशोर्भवति बोधि इति क्षमध्वम्॥
अथ निर्गुणाशौचनिर्णयः॥ तच्च कूर्म्मपुराणे।
दशाहं प्राकृताशौचं सपिण्डेषु विधीयते।
मृतेषु वाथ जातेषु ब्राह्मणानां द्विजोत्तमाः॥

तथा मनुः । ब्राह्मोद्विप्रो दशाहेन द्वादशाहेन भूमिपः ।
वैश्यः पञ्चदशाहेन शूद्रो मासेन शुद्ध्यति ॥
ब्रह्मपुराणे । शौचाशौचं प्रकुर्व्वीरन् शूद्रवद्वर्णसङ्कराः । वर्णसङ्करा अपकृष्ट-वर्णेन उत्कृष्टवर्णस्त्रीषु जाता इति रुद्रधरः । एतेन जननमरणाशौचे ब्राह्मणानां दशाहेन शौचं शूद्राणां मासाशौचं वर्णसङ्कराणामपि मासाशौचं बोद्धव्यं ॥ शुद्धिस्तावद्खिलविहितधर्म्माधिकारोपपादको धर्म्मविशेषः । अशुद्धिस्तु तद्विरोधी धर्म्मविशेषः । सपिण्डजन्मादिनिमित्तक इति रुद्रधरः । तन्न महापातकादौ क्षत्रादिजन्याशौचे चातिव्याप्तिः । नच उभयसाधारणाशौचलक्षणन्तु स्वनिमित्तव्यधिकरणत्वे सति सन्ध्याद्युपयोगविरोधिधर्म्मत्व मिति गुरवः । निमित्तव्यधिकरणत्वं निमित्तसम्बन्धिशरीरान्यशरीरावच्छिन्नाधिकरणत्वमिति । अतो न पातकिस्पर्शजन्यसंस्कारनिमित्ताधिकरणशरीरानधिकरणेऽतिव्याप्तिः । नापि महापातके क्षते चातिव्याप्तिरिति । इत्यादि॥

End. ननु सूतकान्नादित्यत्र सूतकानामशौचानामन्नो दिवस इति वा सूतकस्यान्नो विनाशो यस्मादिति वा सूतकस्यान्नो वा यस्मिन्नित्यर्थः । आद्ये सूतकप्रथमदिनाप्रसिद्धान्नत्वात् निरूपणात् सद्यः शौचदिनासंग्रहः । द्वितीयेऽपि तथा सद्यःशौचे तद्दिन एवाशौचनाशोत्पत्तिः न तत्परदिने । यतस्तृतीये दशमदिनाद्यसंग्रहः । सद्यःशौचेऽपि तद्दिन एव चौरादितत्कर्म्मविधावव्याप्तिः । न चैवं स्वार्थेत्वानेरावश्यकत्वात् सूतकान्नाद्द्वितीयेऽह्नीत्यनेन अशौचव्यपगम एवोपलक्ष्यतामिति वाच्यं । द्वितीयेऽह्नि इत्यत्र मुख्यार्थस्य मयाभ्युपगमात् सूतकान्न इति क्षते सिद्धेऽधिकवैयर्थ्याच्च । अथ कथमनग्नौचिनामाद्यश्राद्धाधिकार इति चेन्नैषां तदर्थं सद्यःशौचाङ्गीकारादित्यचेति ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीधीरश्रीनरसिंहात्मजचक्रवर्त्ति श्रीकृष्णशर्म्मविरचितोऽयं शुद्धिप्रकाशः सम्पूर्ण इति ॥ * ॥

विषयः । निर्गुणाशौचनिर्णयः । अङ्गास्पर्शः । जननाङ्गास्पर्शः । अशौचे विधिनिषेधौ । बालाद्यशौचम् । विदेशस्थाशौचम् । स्त्र्यशौचम् । अशौचसङ्करः । अघट्टिमदशौचम् । गर्भस्रावाशौचम् । सपिण्डाद्यशौचम् । सद्यः शौचादिकथनम् । श्रवसत्क्रिया । उदकदानादिकथनम् । अचारलक्षणादिनिरूपणम् । अधिकारिकथनम् । उदकानर्हनिरूपणम् । सद्यः शौचेऽपि परदिन एवाद्यश्राद्धस्य कर्त्तव्यत्वकथनम् । अन्येऽस्मिन्नेते विषया वादार्थरीत्या सम्बद्धाः ।

No. 221. शुद्धिप्रदीपिका. By कृष्णदेवस्मार्त्तवागीशभट्टाचार्य्यः. Substance, country-made paper, $17\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 50. Lines, 7 on a page. Extent, 1,200 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1773. Place of deposit, District Medinīpura, Post Office Rādhānagara, Amarapura, Paṇḍita Guruprasanna Vidyāratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीहरिः । अथ गर्भस्रावाशौचं ।
गर्भस्रावस्य कालस्तु मासानामष्टमावधि ।
तच्च षन्मासपर्य्यन्तं मासषट्कं दिनं + + ॥
अधिकं वैदिके कार्य्ये विप्राणां दिनमेककं ।
शूद्राणां षड्दिनानि स्युः क्षत्रकानामिदं स्मृतम् ॥
सप्तमाष्टमयोस्तासां खजात्युक्तमशौचकं ।
अहोरात्रं सपिण्डानां गर्भस्रावे भवेत्तथा ॥
गर्भस्य जीवदुत्पत्तौ जन्माहे मरणेऽप्यदः ।
जन्माहात्परमृत्यौ च जीवने नवमादिवत् ॥
जननमरणाशौचे कार्य्ये स्त्रीपुंसभेदतः ।
कन्यामृत्यौ तेन स्पृष्टं सद्यः शौचं भवेत्तथा ॥
बालमृत्यौ तु जन्माहं तत्पितोरेव केवलम् ॥
अशौचे दिनमासादिकं सावनमेव ग्राह्यं । तच्च सावनदिनं सूर्य्योदयादपर-सूर्य्योदयपर्य्यन्तं । मासश्च तत्त्रिंशत्तमेवेति । इत्यादि ।

End. मुक्तिस्तु आत्यन्तिकी दुःखनिवृत्तिः । तथाच स्वसमानाधिकरणदुःख-प्रागभावासमानकालीनदुःखध्वंसो मोक्षः । अथ श्रुतक्रिया । श्रुतस्वामि-कत्वेन आरोपात्मकक्रिया श्रुतक्रिया तास्तु त्रिविधा भवन्ति आद्या मध्यमा उत्तरा च । तत्राद्या दाहादिजलायुधादिस्मशानान्ता । मध्यमा आद्यश्राद्धादि-सपिण्डीकरणान्ता । पितृदेवताकपार्वणसाम्वत्सरिकादय उत्तरा । तत्र पूर्व्वार्थां परापेक्षया पूर्व्वाधिकारिणः प्राशस्त्यमतः पूर्व्वाधिकारिसत्त्वेऽपि पराधिकृताः सिध्यन्ति न तु स्त्रीवादिकृते वा सिद्धा । तेन पूर्व्वाधि-कारिणा पुनः पर्णनरदाहादिकं न करणीयं । तत्र पूर्व्वाः सर्व्वेऽधि-कारिणोऽवश्यं कुर्य्युः ॥

Colophon. श्रीमद्बन्द्यघटीय-महामहोपाध्याय-श्रीयुतकृष्णदेवस्मार्त्तवागीशभट्टाचार्य्यकृता शुद्धिदीपिका समाप्ता ॥

शाकेऽग्निसप्तमुनिचन्द्रमिते दिनेशे-
यूकं गते क्षतविधुप्रमितेऽब्धि जीवे ।
श्रीक्षण्णदेवकृतशुद्धिप्रदीपिकां श्री-
वेचादिरामकुसुरो व्यलिखन्मनोज्ञाम् ॥

विषयः । गर्भस्रावाद्यशौचनिरूपणम् । बाल्याद्यशौचनिरूपणम् । स्त्र्यशौचनिरूपणम् । सपिण्डाद्यशौचनिरूपणम् । मातामह्यादिमरणेऽशौचनिरूपणम् । अग्निविषाद्यिजनितमृत्युविशेषाशौचनिरूपणम् । पतितमृतानां वर्णभेदेन प्रायश्चित्तभेदकथनम् । श्वानुगमनाद्यशौचनिरूपणम् । अथाशौचसङ्करव्यवस्था । स्त्रीपुंसयोर्दाहकनिर्देशः । अथाशौचमध्ये वर्ज्यावर्ज्यकर्मनिरूपणम् । चलाशौचव्यवस्थानिरूपणम् मृतकृत्यनिरूपणम् । प्रेतश्राद्धादिनिरूपणम् । अशौचान्तकृत्यनिरूपणम् । अथ मृद्दादिदानव्यवस्था । मासिकादिश्राद्धव्यवस्था । सपिण्डीकरणव्यवस्था । अथ मृतक्रियानिरूपणञ्च ॥

No. 222. शूद्राह्नः कृत्यतत्वप्रयोगः . By रघुनन्दनभट्टाचार्य्यः . Substance, country-made paper, 17×3½ inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent, 225 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1735. Place of deposit, Royāil District, Ḍhāka, Babu Yogīndramohana Rāya. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
प्रणम्य सच्चिदानन्दं शूद्राणां न्यायवर्त्तिनां ।
शूद्राह्नःकृत्यतत्वञ्च वक्ष्ये श्रीरघुनन्दनः ॥
अथाह्निककृत्यं । प्रमाणमाह्निकतत्वेऽनुसन्धेयं । तच प्रयोगः । ब्राह्मे मूहूर्त्ते इत्यादि ।

End. रात्रौ एकशय्यायां न शयीयातां अष्टावपि गर्भवत्त्वेऽपि कामुकीमुपेयात् ॥ ० ॥

Colophon. इति श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्य्यविरचितः शूद्राह्नःकृत्यतत्वप्रयोगः समाप्तः ॥ * ।
शाके शराग्न्यद्रिरसाप्रमाणे ।

विषयः । शूद्राणां आह्निककृत्यनिरूपणम् । आचमनप्रयोगः । दन्तधावनप्रयोगः । तर्पणप्रयोगादिः । वैश्वदेवादिवलिकर्म्मनिरूपणम् । भोजनविधिः । रात्रिकृत्यादिनिरूपणञ्च ।

No. 223. शुद्धिमुक्तावली ., By महामहोपाध्यायः भीमः . Substance, country-made paper, 15 × 3 inches. Folia, 12. Lines, 8 on a page. Extent, 400 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Amarapura, District Medinīpura, Post Office, Rādhānagara; Paṇḍita Guruprasanna Vidyāratna. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो विघ्नेश्वराय ।

संसारवासनाबन्धग्रन्थिच्छित्तिविधायिनौ ।
योगिचित्तसरःकेलिराजहंसौ श्रियेऽस्तां वः ॥
ईदृशानां हि संक्षेपान्निर्गुणानामियं मया ।
चतुर्णामपि वर्णानां शुद्धिमुक्तावली कृता ॥
व्युत्पत्तिं कुरुतां कण्ठे मन्दानामर्पिता सती ।
मनोहरा च मन्वादिवचनादपि भूषिता ॥
प्रथमं सामान्येन वर्णचतुष्टयेष्वपि शौचविधायकं पारिजातकं वचनमाह ।
शुध्येद् विप्रो दशाहेन द्वादशाहेन भूमिपः ।
वैश्यः पञ्चदशाहेन शूद्रो मासेन शुध्यति ॥
सामान्येनाभिधाय विशेषेण जन्मप्रभृति × × × × पर्य्यन्तमशौचमाह ।
दन्तजातेऽजाते च क्षतचूडे च संस्थिते ।
अशुद्धा बान्धवाः सर्वे सूतके च तथोच्यते ॥ अस्यार्थः ।
दन्तजाते बाले अजातदन्ते वा क्षतचूडे क्षतोपनयने च संस्थिते सर्वे सपिण्डबान्धवाः समानोदकाश्चाशुद्धा अशौचिनो भवन्ति सूतके प्रसवे तथा अशुद्धाः सर्वे इत्यर्थः ॥ इत्यादि ॥

End. सपिण्डानान्तु अशौचिनामन्नभोजने न दोष एव भिन्नकुलजानां तदन्नभोजने अशौचमेव अशौचे सति पार्वणश्राद्धादौ पतिते सति अशौचान्ते तस्य कर्त्तव्यता नास्ति एकोद्दिष्टं यदि अशौचे पतितं तदा अशौचान्तदिने कर्त्तव्यमित्याह ।

दैवे पितृणां श्राद्धे तु अशौचं जायते यदि ।
अशौचे तु व्यतीते वै तेषां श्राद्धं विधीयते ॥
शुचीभूतेन दातव्यं या तिथिः प्रतिपद्यते ।
सा तिथिस्तस्य कर्त्तव्या नान्या वै कदाचन ॥

पितृणां श्राद्धे देये देयकाले यद्यशौचं पतितं तदा तच्छ्राद्धं अशौचे व्यतीते कर्त्तव्यं । तच्छ्राद्धं केन देयमित्याकाङ्क्षायामाह शुचीभूतेनेति । सैव तिथिरस्य तेन श्राद्धेन × × × × भवतीत्यर्थः नलन्येति पतितत्वेन लक्ष्मणैकादश्यां तिथिविधानमस्मिन्नेव विवीदति ॥

Colophon. इति काञ्जिविल्लीयकुलाब्धौ + + मट्टोपाध्याय श्रीमद्भीमभट्टता शुद्धि-मुक्तावल्ली समाप्ता ॥

रवौ दुःखं सुखं सोमे भौमे मृत्युर्बुधे धनम् ।
मानं चन्द्रि गुरोर्वारे शुक्रे शुक्रत्वयो भवेत् ॥
शनैश्चरे सर्वदोषी नराणां चौरकर्म्मणि ।
शुद्धिमुक्तावलीं सारां व्यलिखद्भुवनेश्वरः ॥

विषयः । सर्ववर्णानामशौचव्यवस्था । जननाशौचनिरूपणम् । मृत्यशौचनिरूपणम् । अशौचसङ्कर्य्यनिरूपणम् । सत्यशौचे कार्य्याणां विधिनिषेधकथनञ्चेति ।

No. 224. श्यामासपर्य्याविधिः. By काशीनाथ भट्टाचार्य्यः. Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 248. Lines, 9 on a page. Extent, 6,000 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Boḍiyāgrāma, Post Office Pākuḍiyā, District Rājasāhi, Paṇḍita Caçibhūṣana Ṭhākura. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

साष्टाङ्गं नमनं विधाय पदयोर्हंसाख्यपीठे गुरो-
श्चिन्मय्याश्चरणाम्बुजे विजयदे मोक्षास्पदे चाद्भुते ।
श्रुत्वा तन्त्रचयं विचार्य्य बहुधा वन्द्योदितः श्रीयुतः
काशीनाथवरामरः प्रतनुते श्यामासपर्य्याविधिम् । इत्यादि ।

End. विष्णोर्नामसहस्राणां विराट्तेन यत् फलम् ।
तत् फलं लभते मर्त्यः कालीति सकृदुच्चरन् ॥ शिवरहस्ये ।
तथापि ते विचारः कः कालो कात्यायनीश्वरी ।
कालो कालीति कालीति स्मरन्मुर्वैर्जयं लभेत् ॥
शाकेऽङ्कप्रहसम्मिते रसयुते चन्द्रे दिने भास्करे
मार्गे माघि सितेतरे स्मरतिथौ स्वार्थं सतां तुष्टये ।

काशीस्थाखिलतन्त्रमन्त्रविदुषामालोच्य सिद्धं मतं
श्यामार्चाविधिमद्भुतं सुकृतवान् सर्व्वार्थसम्पादकम् ॥

Colophon. इति निगमागमविद्याविद्योतितश्रीकाशीनाथभट्टाचार्य्यविरचिते सिद्धान्त सारात्मके श्यामासपर्य्याविधौ विद्यामाद्यात्म्यकथनं नाम सप्तमो विभागः समाप्तः ॥ * ॥ ॐ शुभमस्तु ॥

विषयः । १ मे विभागे प्रातःकृत्यादिविवरणम् । २ ये विभागे अन्तर्यजनादिकथनम् । ३ ये विभागे बहिर्यागादिविवरणम् । ४ र्थे विभागे महापीठपूजादिकथनम् । ५ मे विभागे कुलाचारादिविवरणम् । ६ ष्ठे विभागे नैमित्तिकार्च्चनकाम्यसाधनादिनिरूपणम् । ७ मे विभागे विद्यामाद्यात्म्यादिकथनञ्चेति ॥

No. 225. श्राद्धकालनिरूपणम् . By मधुसूदनवाचस्पतिः . Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page. Extent, 140 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Dhātrigrāma, Paṇḍita Ṣaṣṭhīdāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ।
नत्वा गुरुपदद्वन्द्वं तथा देवीं सरस्वतीम् ।
पार्व्वणादिक्रियाकालं वक्ति श्रीमधुसूदनः ।
पिण्डान्वाहार्य्यकं श्राद्धं चीर्णे राजनि मस्यते ॥ इत्यादि ।

End. तस्मिन् वर्षे न श्राद्धान्तरं कर्त्तव्यं । तेनैव च सपिण्डत्वं तेनैवाब्दिकमिष्यते इति वचनात् ।

Colophon. इति श्रीमधुसूदनवाचस्पति-भट्टाचार्य्यविरचितं श्राद्धकालनिरूपणं समाप्तम् ॥ ॐ गुरवे नमः ।

विषयः । पार्व्वणकालादिनिरूपणम् ॥

No. 226. श्राद्धतत्वविवृतिः . By काशीरामवाचस्पतिः . Substance, country-made paper, 17×3½ inches. Folia, 39. Lines, 8 on a page. Extent, 1,150 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Amarapura, District Medinīpura, Post Office Rādhānagara, Paṇḍita Guruprasanna Vidyāratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गोपालाय ।

नत्वा गुरोश्चरणपङ्कजरजांसि मूर्द्धा
श्रीकान्तकान्तचरणञ्च निधाय चित्ते ।
श्रीकाशिरामसुकृती कृतिनां हिताय
सुश्राद्धतत्त्वविवृतिं विवनोति यत्नात् ॥
स्मृतिशास्त्राम्बुधौ लीलाकृतसेतुं जगद्गुरुम् ।
विदितं विष्णु लोकेषु नमामि रघुनन्दनम् ॥
स्वकर्त्तव्यग्रन्थसमाप्तिप्रतिबन्धकविघ्नसम्भावनास्ति अतः सम्भावितनादृश्यविघ्ननाशार्थं ग्रन्थकारः परमेश्वरप्रणामरूपमङ्गलं कृतवान् तच्च शिष्यशिक्षार्थमादौ निबध्नाति प्रणम्येति । सच्चिदानन्दं कर्म्मधारयसमासाश्रयणात् सत्यज्ञानसुखरूपमित्यर्थः एतच्च वेदान्तिमते नैयायिकमते तु सन्तौ चिदानन्दौ ज्ञानसुखे यस्य तं । वेदान्तविवृतं वेदान्तशास्त्रप्रकाशितं अनेन कृष्णस्य सच्चिदानन्दत्वं स्वीकृतं नमस्यत्वञ्च सूचितम् । इत्यादि ॥

End. उभौ यदि व्रतीनौ तु जीवेच्च प्रपितामहः ।
पिण्डौ निष्टृणुयात् पूर्व्वौ भोजयेत् प्रपितामहम् ॥
निष्टृणुयात् निर्व्वपेत् । विष्णुश्च —
मातामह्यानामप्येवं श्राद्धं कुर्य्याद्विचक्षणः ॥
इत्येवं जीवत्पितृकश्राद्धे नानापक्षाः । छन्दोगपरिशिष्टं —
सपिण्डः पितृकृत्येषु अधिकारो न विद्यते ।
न जीवन्तमतिक्रम्य किञ्चिदद्यादिति श्रुतिः ॥
सपिण्डः जीवत्पितृकस्य ।
जीवन्तमतिदद्याद्वा प्रेतायान्नोदके द्विजः ।
पितुः पित्र्यो वा दद्यात् स पितेत्यपरा श्रुतिः ॥

Colophon. (अतःपरं खण्डितम्) ।

विषयः । रघुनन्दनभट्टाचार्य्यकृतश्राद्धतत्त्वग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 227. श्राद्धप्रकरणम् . By **नरोत्तमशर्म्मा .** Substance, country-made paper, $13 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Royāil-grāma, District Ḍhākā, Bābu Yogīndramohana Rāya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ शिवललनार्थै नमः ।

आदौ संज्ञां विनिर्णीय ततो राशिस्थनिर्णयम् ।

व्यवस्थानिर्णयं पश्चात् करिष्यामि समासतः ॥ इत्यादि ।

End. तर्पणात् प्राक् वस्त्रनिष्पीड़नेन पितृलोकात् परास्तो भवति इत्यादि-ग्रन्थगौरवभयान्न लिखितम् ॥ * ॥

Colophon. इति नरोत्तमदेवशर्म्मणा विरचिते चूर्णके श्राद्धप्रकरणं समाप्तम् ॥ * ॥

विषयः । संक्रान्तिव्यवस्थादिनिरूपणमुखेन श्राद्धादिव्यवस्थाकथनम् ।

No. 228. श्राद्धविवेकव्याख्या . By रामकृष्णतर्कपञ्चाननः . Substance, palm-leaf, 18 × 2 inches. Folia, 28. Lines, 7 on a page. Extent, 1,400 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vēḍagrāma, Post Office Raghunāthapura, District Mānabhūma, Paṇḍita Veṇkaṭa Varadācāryya Gosvāmī. Appearance, old. Prose. Generally Correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।

कृष्णे मनः सन्निवेश्य हव्यकव्यार्थभोक्तरि ।

व्याख्या श्राद्धविवेकस्य रामकृष्णेन तन्यते ॥

प्रेक्षावत्प्रवृत्त्यङ्गमभिधेयज्ञानं तदर्थमादावभिधेयनिरूपणं प्रतिजानीते । विलोक्येति । यद्यपि सर्व्वैरादौ मङ्गलं क्रियते तथाप्यनेन तन्न कृतं । विघ्नविरहनिश्चयात् कृतं वा न लिखितं । शिष्यशिक्षार्थत्वाल्लिखनस्य । प्रकारान्तरेण ज्ञास्यन्तीति । इत्यादि ॥

End. य एवं वेत्तीति श्राद्धविधिज्ञाने श्राद्धापदेशे श्राद्धकरणानुमतौ च श्राद्धफलं भवतीत्यर्थः । गभीरं बकानुसन्धानज्ञेयार्थकं तन्त्रं स्मृतिशास्त्रं तदेवार्णवः दुष्प्रवेशः तस्य पारदृश्वना तात्पर्य्यज्ञानवता । उल्लासयता हर्षयता सतां स्मृतिशास्त्रव्युत्पत्तिमतां । चारम्भश्लोकेऽस्यष्टीकृतं ग्रन्थनाम स्मरयति श्राद्धविवेकेति श्राद्धविवेकाख्यः संग्रह इत्यर्थः ॥ * ॥

Colophon. इति रामकृष्णतर्कपञ्चानन-भट्टाचार्य्यविरचिता श्राद्धविवेकटीका समाप्ता ॥ ॥ * ॥ श्रीकृष्ण प्रसीद ॥

विषयः । संक्षेपेण शूलपाणिकृतस्य श्राद्धविवेकाख्यग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 229. श्रीसूक्तभाष्यम्. By रामचन्द्रः. Substance, country-made paper, 7×3 inches. Folia, 5. Lines, 14 on a page. Extent, 60 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
श्रुतिकञ्जार्थलक्ष्मीं यो विकासयति हृन्नतः ।
स पायात् सच्चिदानन्दः सूर्य्यमण्डलगो हरिः । इत्यादि ।

End. अथ पञ्चदशी तां सखावचेति । इयद्भग्व्याख्यातचरा । एतावांस्तु विशेषः ॥

Colophon. इति श्रीसूक्ते तृतीयो वर्गः ॥ इति श्रीमद्विगोचोद्भूत-रामचन्द्रविरचितं वैदिकपाठानुकारि-श्रीसूक्तभाष्यं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । श्रीसूक्तस्य व्याख्यानम् ।

No. 230. सङ्केतसारावली. By शिवरामशर्म्मा. Substance, palm-leaf, 15×1½ inches. Folia, 12. Lines, 3 on a page. Extent, 100 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Vikramapura Vidgā, Paṇḍita Ānandacandra Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः परमदेवतायै ।
प्राचीनतन्त्राण्यवलोक्य यत्नाद्-
गुरूपदेशं हृदये निधाय ।
संक्षेपतः शीशिवरामशर्म्मा
सङ्केतसारावलिमातनोति ॥
सप्तविंशतिभेद्यौतिश्चक्रं स्त्रिमितवायुगम् ।
तदर्कांशो भवेद्राशिर्नवर्क्षचरणाङ्कितः ॥ इत्यादि ।

End. खण्डितत्वात् शेषो नास्ति ।

विषयः । राशिस्वरूपकथनम् । राशीनां कालबलादिकथनम् । कालवेलादिकथनञ्चेति ।

No. 231. संक्षिप्तसारव्याख्या (सुवन्तपादः) (भावार्थदीपिकानाम्नी). By महेशपञ्चाननः. Substance, country-made paper, 16×3 inches. Folia, 17. Lines, 10 on a page. Extent, 700 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1812. Place of deposit, Dakṣiṇakhaṇḍa, District Bardhamāna, Post Office Ukhaḍā, Çrī Gauraguṇānanda Ṭhākura. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीकृष्णचैतन्यः । ननु षट् इत्यादिसिद्धपदे षकारटकारौ × × × × ककारादिवर्णा न स्थिताः किं ... ... । प्रकृतिप्रत्यये च स्थितम् । इत्यादि ।

End. समास एतद्विधानमित्यस्य फलमाह असमासे त्वित्यादि । ननु पञ्चमी चेत्यत्र स्वरांशपत्या(?) थथक्करणं स्वीकृतं तर्हि पञ्चमी भवति कथं सप्तमीत्यत-आह अथवेत्यादि ।

Colophon. इति श्रीविद्यार्णवात्मजश्रीमहेशपञ्चाननविरचितायां संक्षिप्तसारटीकाभावार्थदीपिकायां सुवन्तपादटीका भावार्थदीपिका समाप्ता ॥ शकाब्दाः १८१२ ।

विषयः । संक्षिप्तसारव्याकरणस्य सुवन्तपादस्य व्याख्यानम् ।

No. 232. संक्षिप्तसारटीका (सन्धिपादः) (सारार्थदीपिकानाम्नी). By गोपालचक्रवर्त्ती. Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 29. Lines, 8 on a page. Extent, 750 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dakṣiṇakhaṇḍa, District Bardhamāna, Post Office Ukhaḍā, Çrī Gauraguṇānanda Ṭhākura. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. ❦ श्रीकृष्णचैतन्यः ।

यः सर्व्वेषां मतमनुसरन् भाति तत्तत्स्वरूपो
दूरे वाचामपि च मनसां योऽन्तिकस्थोऽपि नित्यम् ।
यस्माद्विश्वं जगदपि च स सच्चिदानन्दमूर्त्ति-
र्विश्वग्गतिर्जयति निरतां सर्व्वदो माधवः सः ॥
श्रभ्रोर्बद्धवपु र्विरिञ्चिजननी वचःस्थस्था चरे-
र्यां सर्व्वैरपि वन्दिताङ्घ्रियुगला स्तुते लग्नेषं जगत् ।
वाणी वाङ्मयदेवताखिलमयी सर्व्वैरगम्यापि या
तां वन्दे निजभक्तकल्पलतिकां सच्चिन्मयीमम्बिकाम् ॥

आक्रम्य टिप्पनीसारं विज्ञाय गौरवं मतम् ।
गोपालसनुते सूरिसुदे सारार्थदीपिकाम् ॥
इन्दारकवृन्दपरिवन्दितपादारविन्दद्वन्द्वश्रीमत्त्रिपुरहरनमस्कार एव परम-
मङ्गलमिति श्रीशिवप्रणामरूपमङ्गलं ग्रन्थप्रदाचरति शिवमित्यादि ।

End. खण्डितत्वात् शेषो नास्ति ।

विषयः । संक्षिप्तसारव्याकरणस्य सन्धिपादव्याख्यानम् ।

No. 233. संक्षेपज्योतिराकरः. By **रामगोविन्दचक्रवर्त्ती.** Substance, palm-leaf, 14×2 inches. Folia, 42. Lines, 3 on a page. Extent, 550 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1715. Place of deposit, Vidgā, District Ḍhākā, Vikramapura, Paṇḍita Ānandacandra Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

देवतायाः पदद्वन्द्वं प्रकृतेः पुरुषस्य च ।
श्रीगुरोः पादपद्मञ्च नत्वा श्रीरामकृष्णजः ॥
भूदेवो रामगोविन्दः शिष्टनामाग्रबुद्धये ।
शास्त्रं वीच्यातिसंक्षेपात् तनोति ज्योतिराकरम् ॥

अथ दिननिर्णयः ।

रविः सोमः कुजश्चैव बुधो जीवः सितः शनिः ।
एतेषां नामतो वाराः सप्तैव कथिताः क्रमात् ॥ इत्यादि ।

End. यात्रां विपच्चसप्ताद्यात् पुनर्भद्रेण योजयेत् ।
केचिदिष्टं कलावाप्तौ यात्रा परिसमाप्यते ॥
इति यात्राविधिः ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीरामगोविन्दचक्रवर्त्तिविरचितः अतिसंक्षेपज्योतिराकरः समाप्तः ॥ * ॥
वाणेन्द्वब्धौ तथा चन्द्रे शाकेऽनीते सुनिश्चितम् ।
कालीनाथद्विजेनेदं सश्रीकेनैव लिख्यते ॥ * ॥

विषयः । दिनकथनम् । तिथिनिरूपणम् । पापयोगादिकथनम् । विष्टिभद्रादिकथनम् । रविशुद्ध्यादिकथनम् । विवाहादिविहितनिष्यादिकथनम् । जलाशयारम्भादिनादिकथनम् । रविसंक्रान्त्यादिनिरूपणम् । पताकीरिष्टादिकथनम् । नाक्षत्रिकदशादिनिरूपणम् । यात्राविध्यादिकथनञ्चेति ॥

No. 234. सङ्गीतसारसङ्ग्रहः. Substance, country-made paper, 8×5 inches. Folia, 43. Lines, 8 on a page. Extent, 550 ślokas. Character, Bāngālā. Date, ? Place of deposit, Seyāḍasol, District Bardhamāna, Śrī Candrānanda Ṭhākura. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीराधाकृष्णाय नमः ।
श्रीगोविन्दं प्रणम्यादौ गीतज्ञसुखहेतवे ।
संक्षेपादच वक्ष्येऽहं सङ्गीतसारसंग्रहम् ॥
अथ सङ्गीतोत्पत्तिमाह ।
पुरा चतुर्णां वेदानां सारमाकृष्य पद्मभूः ।
ददन्तु पञ्चमं वेदं सङ्गीताख्यमकल्पयत् ॥ इत्यादि ।

End.

उत्तमो मध्यमः प्रोक्तो गुणैः कतिपयैरिति ।
गुणयुक्तोऽपि दोषोऽस्तु उच्यते सोऽपि पञ्चधा ॥
अतःपरं खण्डितम् ।

विषयः । सङ्गीतोत्पत्तिनिरूपणम् । मूर्च्छनादिनिरूपणम् । रागादिनिरूपणम् । गायकलक्षणादिकथनम् । भाषादिनिरूपणम् । वाद्यादिनिरूपणम् । अतःपरं खण्डितम् ।

No. 235. सत्क्रियासारदीपिका. By गोपालभट्टः. Substance, foolscap paper, 13×4½ inches. Folia, 72. Lines, 8 on a page. Extent, 2,300 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm.1949. Place of deposit, Lohajaṅga, District Ḍhākā, Vikramapura, Bābu Mukunda Lāla Pāla Caudhurī. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीराधारमणो जयति ।
प्रणम्य सच्चिदानन्दं जगतां सेव्यमीश्वरम् ।
श्रीकृष्णं परमानन्दमनन्याभीष्टदायकम् ॥
वक्ति यद्दिद्विजातीनामनन्यानां विशेषतः ।
पद्धतिं तां विवाहादेः सत्क्रियासारदीपिकाम् ॥
श्रीमद्गोपालभट्टोऽयं साधूनामाज्ञया भृशम् ।
भगवद्धर्मरक्षार्थं भक्तानां वैदिकी तु या ॥
हृता याज्ञिकरूढेन भीमभट्टेन या हृता ।
... ... ॥

सङ्करान्त्यजादीनां गृहस्थभक्तानां पितृदेवार्चनादिकं क्वापि वेदे लोके धर्मशास्त्रागमस्मृतिपुराणादौ च नास्ति तेषामेतत्कृत्ये सत्यपि सेवानामोऽपराधो जायते तत्र प्रथमं अथर्ववेदः श्रीनारायणोपनिषत् प्रमाणमाह । ॐ अथ पुरुषो वै नारायणोऽकामयत इत्यादि ।

End. तदा कर्म्मकारः पितृब्राह्मणाय दक्षिणां दद्यात् । अपरब्राह्मणेभ्यश्च दक्षिणां दद्यात् । तथा कार्ष्णादिवैष्णवसेवा जीवसन्तर्पणञ्च कुर्य्यात् । अथवा अन्य आचार्य्यः । तदा तस्मै दक्षिणां दद्यात् ।

Colophon. इति श्रीसमावर्त्तनक्रमः समाप्तः ॥ संवत् १९४९ ॥
किशोरीलालकायस्थ वृन्दावननिवासी ॥

विषयः । द्विजगुरुदीनां विवाहादिविधिस्तत्प्रयोगादिनिरूपणञ्च ।

No. 236. सत्स्मृतिसारः. By **जानकीरामसार्व्वभौमः.** Substance, country-made paper, 10×6 inches. Folia, 7. Lines, 14 on a page. Extent, 125 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Puṭhiyā, District Rājasāhi; Paṇḍita Guruprasāda Çiromaṇi. Appearance, old. Prose. Correct.

ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।
आनन्दकन्दं दिविषद्विवन्द्यं
विवन्द्य गोविन्दपदारविन्दम् ।
श्रीजानकीराम × सार्व्वभौमः
समग्रहीत् सत्स्मृतिसारमेतम् ॥

End. खण्डितत्वात् शेषो नास्ति ।

विषयः । तिथि-गोवधप्रायश्चित्तादेर्व्यवस्थानिरूपणम् ।

No. 237. सनत्कुमारसंहिता (शिवपुराणीया). Substance, country-made paper, 14×5½ inches. Folia, 101. Lines, 11 on a page. Extent, 3,500 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणपतये नमः । अथ सनत्कुमारसंहिता लिख्यते ।
प्रपद्ये देवमीशानं सर्व्वज्ञमपराजितम् ।
सम्भवं सर्व्वभूतानामनादिं विश्वतोमुखम् ॥

वेदादौ यः स्वरः प्रोक्त ओकाराख्यो महेश्वरः ।
सृजते सर्व्वभूतानि पञ्चभूतैः सदाशिवः ॥
तस्य चिन्नाप्रभावेण ब्रह्मणा विहितं जगत् ।
तद्भक्त्या सम्प्रवक्ष्यामि पुराणं शिवभाषितम् ॥
नैमिशाख्याश्रमपदे पुण्ये पूर्व्वं मयोदिते ।
पराशरस्य दायादः श्रीमान् सत्यवतीसुतः ॥
ब्रह्मर्षिः स च धर्म्मात्मा काले योगविदांवरः ।
गुरुलोकस्य धर्म्मात्मा ब्रह्मचारी तपोनिधिः ॥
ऋषिसङ्घैः परिवृतः श्रुत्यर्थं योऽवदत् पुरा ।
भारते शतसाहस्र्यां संहितायां कवीश्वरः ॥
तेषां सुखोपविष्टानां कथां कथयतां पराम् ।
तत्राजगाम धर्म्मात्मा ब्रह्मपुत्रनयः शुभः ॥
... ... ।
दृष्ट्वा तु ऋषिभिस्तत्र ब्रह्मपुत्रो महामुनिः ॥
लिङ्गार्चनविधिञ्चैव देवदेवस्य पूजनम् ।
प्रसादस्य च यत् पुण्यं देवदेवस्य धीमतः ॥
संवत्सरस्य यत् पुण्यं शिवस्य परमं सुखम् ।
आवर्त्तनविधिञ्चैव पुनरावर्त्तिकं तथा ॥
मूर्त्तीनां प्रविभागस्य मन्त्रस्य परमं विधिम् ।
... ... रुद्रस्य तु महात्मनः ॥ इत्यादि ।

End. पितॄणामृत्तिदं (?) श्राद्धे पठ्यमानमिदं शुभम् ।
दुष्ट + + दुष्कर्म्मकलि + + + नाशनम् ॥
अथ + + श्लोकं श्लोकार्द्धं वा समाहितः ।
श्रद्धया भक्तियुक्तो वा तस्य प्रीतो भवेत् शिवः ॥
ॐ शङ्कर + + + सदम् ।

Colophon. इति श्रीसनत्कुमारप्रोक्तं शिवपुराणं समाप्तम् ॥

विषयः । इति श्रीशिवमहापुराणे चतुर्विंशतिसाहस्र्यां संहितायां सनत्कुमारसंहितायां प्रथमोऽध्यायः । द्वितीयोऽध्यायः । सप्तद्वीपवर्णनं नाम तृतीयोऽध्यायः । चतुर्थोऽध्यायः । भुवनकोशवर्णनं नाम पञ्चमोऽध्यायः । ब्रह्मगीतोपाख्यानं नाम षष्ठोऽध्यायः । सप्तमोऽध्यायः । अष्टमोऽध्यायः । नवमोऽध्यायः । शिववर्णने दशमोऽध्यायः । एकादशोऽध्यायः । शिवमाहात्म्ये द्वादशो-

ऽध्यायः । चयोदशोऽध्यायः । शिविभीषणसंवादे चतुर्दशोऽध्यायः । लिङ्गभूती नाम । (अध्याय संख्या नास्ति) पुष्पदानमाहात्म्यम् । पुष्पादिदानसमावेशः । उपवासविधिर्नाम । अष्टमीविधिः । अष्टमीव्रतम् । दानधर्म्मः । नियमोपदेशः । चञ्जनकीर्त्तनं नाम (?) भूतिकीर्त्तनं नाम । लिङ्गार्चनफलकं नाम । दुर्वाससोपनिषत् । नाड़ीसंवादः । दण्डपाणिवरदानं नाम । पञ्चायतनवर्णनं नाम । अविमुक्तमाहात्म्य नाम । नन्युपाख्यानम् । नन्यभिषेको नाम । नन्युपाख्याने नन्दिविवादः । नीलकण्ठोपाख्यानम् । त्रिपुरवधोपाख्यानम् । त्रिपुरदाहो नाम । ब्राह्मणमाहात्म्यम् । योगविधिकथनं नाम । इति श्रीसनत्कुमारप्रोक्तं समाप्तम् ।

No. 238. सनत्कुमारसंहिता. Substance, country-made paper, 10 × 3 inches. Folia, 84. Lines, 5 on a page. Extent, 550 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1935. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । अथ श्रीसनत्कुमारसंहितायां पटल लिख्यते (?) ।

श्रीसनत्कुमार उवाच ।

भो ब्रह्मन् ब्रह्मतत्त्वज्ञ ब्रह्मज्ञानविशारद ।

त्वत्तोऽहं श्रोतुमिच्छामि रहस्यं परमाद्भुतम् ॥ इत्यादि ।

End. युष्माकं चैव संसिद्धिर्भविष्यति न संशयः ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीसनत्कुमारसंहितायां सदाशिवसनकसंवादे पञ्चविंशः पटलः ॥ * ॥ संवत् १९३५ ॥

विषयः । अत्र पटलाः पञ्च वर्त्तन्ते तद्यथा ॥ १ ॥ इति श्रीसनत्कुमारसंहितायां शौनकसदाशिवसंवादे १९ शः पटलः ॥ २ ॥ इति श्रीस० सं० सदाशिवसनत्कुमारसंवादे २२ शः पटलः ॥ ३ ॥ इति श्रीस० सं० सदाशिवसनकसंवादे २३ शः पटलः ॥ ४ ॥ इति श्रीस० सं० २४ शः पटलः ॥ ५ ॥ इति श्रीसनत्कुमारसंहितायां सदाशिवसनकसंवादे पञ्चविंशः पटलः ॥

No. 239. सन्धिटीका (संक्षिप्तसारीया). By वंशीवदनः. Substance, country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 16. Lines, 13 on a page. Extent, 1,000 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kājoḍā *vid* Aṇḍāl Çrī Muṛā i Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Proso. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो विघ्नेश्वराय ।

रामं नत्वा गुरुं तेषां मतान्यालोक्य यत्नतः ।
संक्षिप्तसारटीकार्थो नवकार्थं प्रकाश्यते ॥
ग्रन्थारम्भे सकलशिष्टैकवाक्यतया विधेयत्वेन परिप्राप्तम् । इत्यादि ।

End. सर्व्वमनुकरणेनेति सन्धिः अन्यथा सन्देहः स्यात् । नित्यसन्धिर्बहुलसिद्धत्वात् विकल्पोदाहरणमाह किं धनेन इत्यादि ॥ ० ॥

Colophon. श्रीवंशीवदनं विशिष्टनयनं विद्वज्जनप्रीणनं
कृते रायमती सती मतिमती श्रीमान् वशिष्ठः स्वयम् ।
व्याकारे क्रमदीश्वरेण रचिते श्रीनन्दिना शोधिते
गोपीचन्द्रकृते तु तद्विरचिते पादोऽयमादिर्गतः ॥
श्रीराधाकृष्णः ॥ * ॥

विषयः । संक्षिप्तसारव्याकरणस्य सन्धिपादस्य व्याख्यानम् ।

No. 240. सभाकौस्तुभः. By रामनारायणमिश्रदासः. Substance, country-made paper, 14×4 inches. Folia, 143. Lines, 9 on a page. Extent, 4,500 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Royāil, District Ḍhākā, Bābu Yogindramohana Rāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. या शब्दशक्तिरत वाचकवाच्यरूपा
ज्योतिर्मयी त्रिगुणया विदधाति मूर्त्या ।
श्रीरामनारायणमिश्रदासः
सानन्दमुन्मथ्य सुकाव्यसिन्धुम् ।
स्फुरत् सभाकौस्तुभमुत्तमं मुदा
सतां मुदे स प्रकटीकरोति ॥
नानाकाव्यविचारचारुचतुरैर्धीरैरुदारैः समम्
सत्काव्यानि विचार्य्य पद्यनिचयैः प्रोद्यत्सभाकौस्तुभः ।
विश्वामित्रकुलोद्भवेन सहसा सन्नीतिविस्फूर्जित-
स्नेनायञ्च मया कयापिच हरौ भक्त्या समुन्नीयते ॥
आदिष्टोऽस्मि सकलजलधिवेलावलयितेनावलये तिलकायमाननिखिल-

भूपालमौलिमालाभिलन्मुकुटतटनटन्मणिमरीचिमञ्जरीपुञ्जपिञ्जरितमञ्जुपादाम्बुज दिल्लीश्वरालमगीरश्रीमदोरङ्गजेवसाक्षा-देव-गौड़राज्यसाम्राज्याभिषिक्तेन करालकलिकालकालकरालकवलितदैन्यदावानलदह्यमानजगतीपीयूषधाराधरेण प्रचण्डभुजदण्डचण्डिमाकर्णकुण्डलितकोदण्डदिण्ड्यमानकाण्डप्रकाण्डताण्डवसमुत्पादितवैरिनिकरेण शौर्य्यौदार्य्यधैर्य्यदयादाक्षिण्यविनयाद्यनेकगुणगरिमसमुपचितसत्कौर्त्तिकर्पूरपूरपूरिताखिलदिङ्मण्डलेन विचिचचित्रगुप्तादिविविधानवद्यविद्याविद्याधरीविहारागारोत्तरराढ़ीय-कायस्थकुलतिलकातिशयसहृदयहृदयकुशेशयप्रकाशनमित्र-मित्रवंशसदृशपवित्रविश्वामित्रगोत्रप्रवरवङ्गेश्वरश्रीमत्श्रीहरिनारायणरायसदीश्वरेण यथावत् सामात्यवरानवरतश्रुतिस्मृतीतिहासपुराणादिसकलशास्त्रव्याख्याविचक्षणानुक्षणपरीक्षणनिपुणा ... ... तेषां भवतीति नीतिप्रभृतिसकलशास्त्राणां सारमाकलय्य सभाप्रस्तावोपयोगिसंग्रहमेकं विरचयेति मङ्गलादिमयूखैः मया सभाकौस्तुभः समुन्नीयते ॥ इत्यादि

End. प्राणः प्राणभृतामन्नमन्नं लोकोऽभिधावति ।
अन्नप्रसादात् सौकर्य्यं जीवितं प्रतिभा सुखम् ॥
तुष्टिः पुष्टिर्बलं मेधा सर्व्वमन्ने प्रतिष्ठितम् ।
लौकिकं कर्म्म यद्दृष्टौ स्वर्गतौ यच्च वैदिकम् ॥
कर्म्मापवर्गे यच्चोक्तं तच्चान्ने प्रतिष्ठितम् ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीदर्पनारायणरायसमुन्नीतसभाकौस्तुभे द्रव्यगुणमयूखः समाप्तः ॥ श्रीरस्तु शाकेन्दुखाभ्रसप्ततुरगै(?)र्मासे तुलाराशिके नत्वा शम्भोः पदद्वयं लिपिरियम् ॥

विषयः । मङ्गलादिनिरूपणम् । धर्म्मादिनिरूपणम् । पातकादिनिरूपणम् । पण्डितादिप्रशंसा । गुणप्रशंसा । दुर्जनादीनां निन्दा । याचकनिन्दा । दरिद्रनिन्दा । मूर्खादीनां निन्दा । सदाचारादिनिरूपणम् । उपदेशादिकथनम् । रसादिनिरूपणम् । अलङ्कारनिरूपणम् । सम्भोगशृङ्गारादिकथनम् । तथा विप्रलम्भशृङ्गारादिकथनम् । राशिनक्षत्रादिनिरूपणम् । ऋत्युयोगादिकथनम् । द्रव्यगुणादिनिरूपणञ्चेति ।

No. 241. समयाचारतन्त्रम् . Substance, country-made paper, 18×4 inches. Folia, 30. Lines, 7 on a page. Extent, 900 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Pākuḍiyā, District Rājsāhi, Paṇḍita Kālidāsa Ṭhākura. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ परदेवतायै नमः । श्रीदेव्युवाच ।
भगवन् सर्व्वदेवेश चित्स्वरूप सदाशिव ।
कथितं सर्व्वतन्त्रेषु त्रैपुरं ज्ञानमुत्तमम् ॥
शिवशक्त्यात्मकं यत्तु समयाख्यं परात्परम् ।
परं ब्रह्मेति विख्यातं सर्व्वशास्त्रेषु गोपितम् ॥
अन्यत् किञ्चित्ततो नास्ति निश्चितं मनसि प्रभो । इत्यादि ।

End. खण्डितत्वात् शेषो नास्ति ।

विषयः । १ मे पटले नित्यानन्दज्ञानादिकथनम् । २ ये रहस्ययोगादिकथनम् । ३ ये परमविद्याबीजादिकथनम् । ४ र्थे विद्यासाधनादिप्रकारः । ५ मे पूजारहस्यादिकथनम् । ६ छे मुद्रादिकथनम् । ७ मे कुण्डहोमसाधनादिप्रकारः । ८ मे बीजादिसाधनप्रकारः । ९ मे भावनिर्णयश्च । अतःपरं खण्डितम् ।

No. 242. सर्व्वसाधारणप्रमाणतत्त्वम् . Substance, palm-leaf, $10 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 34. Lines, 3 on a page. Extent, 350 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Āḍāihājār, District Ḍhākā, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkārā. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । अथ सर्व्वसाधारणप्रमाणतत्त्वम् ।
मरणादेरकर्त्तव्ये संयोगो यस्य नाग्निना ।
दाहादूर्द्ध्वमशौचं स्याद् यस्य वैतानिको विधिः ॥
प्रक्षिप्याग्निं स्वदारेषु परिकल्प्य द्विजं तथा ।
प्रविशेत् कार्य्यवान् ... ... व्यर्थेव न चिरं क्वचित् ॥
राजावेव समुत्पन्ने मृते ... ... सूतके ।
पूर्व्वमेव दिनं ग्राह्यं यावन्नैवोदितो रविः ॥
उदिते तु यदा सूर्य्ये नारीणां दृश्यते रजः ।
जननं वा विपत्तिर्व्वा यस्या ... ... गर्व्वरी ॥ इत्यादि ।

End. नोपतिष्ठति यः पूर्व्वां नोपास्ते यश्च पश्चिमाम् ।
स शूद्रवत् बहिष्कार्य्यः सर्व्वस्माद् द्विजकर्म्मणः ॥
अर्द्धास्तयो हि यो विप्रः चालयेच्चरणद्वयम् ।
तज्जलं पितृमुखे दद्यात् आत्मानं नरकं व्रजेत् ॥ (?)
सन्ध्या येन न विज्ञाता सन्ध्यां येनाप्युपासते ।

जीवन्नेव भवेच्छूद्रो मृतः स चाभिजायते ॥
ॐकारोच्चारणाद्दोषात् शालग्रामशिलार्चनात् ।
ब्राह्मणीगमनाच्चैव शूद्रश्चाण्डालतां व्रजेत् ॥
... ... ।
सङ्कल्पो नैव कर्त्तव्यो मन्त्रये च कदाचन ॥
यष्टीलोदुम्बरं पात्रं वारिपूर्णं गुणान्वितम् ।
दर्भत्रयं साग्रलूनं फलपुष्पसमन्वितम् ।
जलाशयारामकूपे संकल्पः पूर्व्वदिङ्मुखः ॥

Colophon. (समाप्तिसूचकं वाक्यं नास्ति ।)

विषयः । चूड़ोपनयनकालनिरूपणम् । पिण्डदानकाले रज्जसल्लायाः कर्त्तव्यनिरूपणम् । श्राद्धविघ्नप्रमाणकथनम् । सपिण्डीकरणात् परं मासिकानामकर्त्तव्यत्वकथनम् । तिलदानविधिः । सौरसावनादिकालनिरूपणम् । पक्षश्राद्धादिविधिः । तिथिविशेषे कुष्माण्डादिनिषिद्धवस्तुनिरूपणम् । आचमनादिनिरूपणम् । क्षौरकर्म्मविधिः । भूम्यादिदाने फलविशेषकथनम् । रविसंक्रमणादिनिरूपणम् । नवान्नकालनिरूपणम् । सापिण्ड्यविचारः गोत्रप्रवरपितृमातृबन्धुनिरूपणम् । पूजाविधानम् । अग्नेर्नामकरणम् । चरणक्षालनविधिः । शूद्राणां शालग्रामादिपूजानिषेधकथनम् । सङ्कल्पपात्रनिर्णयश्चेति ॥

No. 243. सर्व्वानुक्रमणीवृत्तिः. By षड्गुरुशिष्यः. Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 102. Lines, 13 on a page. Extent, 3,340 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1830. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । अथ ऋग्वेदाम्नाये शाकलके सूक्तप्रतीक ऋक्संख्या ऋषिदेवतच्छन्दांस्यनुक्रमिष्यामो यथोपदेशम् । अथेति मङ्गले प्रस्तावे वा ऋगंशब्दाच्छ्यादृग्वेदः । इत्यादि !

End. ब्राह्मणारण्यकसूक्तर्ग्यजुर्ऋचतुर्थारण्यकेषु तु । प्रत्यध्यायसमाप्तावपि द्विर्वचनं दृष्टं वागुदिता भवति भवतीत्यादि ।

Colophon. इति षड्गुरुशिष्यविरचिता सर्व्वानुक्रमणीवृत्तिः समाप्ता ॥ शुभमस्तु । संवत् १८३० ।

विषयः । ऋग्वेदीयसर्व्वानुक्रमव्याख्या ।

No. 244. साङ्कर्षकाण्डभाष्यम् . Substance, country-made paper, 10 × 3 inches. Folia, 87. Lines, 9 on a page. Extent, 1,957 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1864. Place of deposit, Benares City, Gobinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

एवं द्वादशभिरध्यायैः प्रकृतिविकृतिभेदेन कतिपयान् न्यायान् संशोध्य तैरेव न्यायैरितस्ततो विप्रकीर्णान् वेदवाक्यार्थानिदम्परेण सम्यङ्निष्कृष्य निर्णेतुमेषा चतुरध्याय्यारभ्यते । इत्यादि ।

End. जैमिनेर्विमलसूक्तितटिन्यां
मग्नमाप शुचितां मम चेतः ।
तेन खेलतु पिनाकिपदाब्जे
येन जन्मनिवहो न पुनः स्यात् ॥

Colophon. इति श्रीसाङ्कर्षे भट्टदीपिकायां षोड़शस्याध्यायस्य चतुर्थः पादः ॥ * ॥ संवत् १८६४ ।

विषयः । भाट्टदीपिकाख्य मीमांसाग्रन्थस्य साङ्कर्षकाण्डस्य व्याख्यानम् ।

No. 245. सारावली, By नारायणवन्द्योपाध्यायः . Substance, country-made paper, 16 × 3½ inches. Folia, 152. Lines, 6 on a page. Extent, 3,200 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Huglī, Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Bramhanārāyaṇa Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीरामः शरणम् ।

श्रीरामं जगतामीशं प्रणम्य तस्य तुष्टये ।
सारावलीं प्रतनुते श्रीलनारायणः सुधीः ॥
वृद्धिरादैजारालैजैचोऽचः । अचः स्थाने यात् ऐच् आर् आल् एच् ऐच् इत्येते आदेशा वृद्धिः परिभाष्यन्ते । अ इ उ ण ऋ ऌ क ए ओ ङ ऐ औ च प्रत्याहारार्थोऽयं निर्देश स्तेनाजित्यनेन अ इ उ ऋ ऌ ए ऐ ओ औ ऐजि × × एवमन्ये। प्रत्याहारेषु च ऋलोत्या दीर्घोऽपि गृह्यते । इत्यादि ।

End. धातोस्तु । सुनायिका सुपादिका
त्यतनोस्तु । इहत्यिका दाक्षिणात्यिका

स्त्रीनियतस्याच । खट्विका खट्टाका ।

Colophon. इति श्रीनारायण-वन्द्योपाध्यायकृतौ सारावल्यां नद्धितपादः समाप्तः ॥

No. 246. साहित्यरत्नाकरः. Substance, country-made paper, 13 × 2½ inches. Folia, 30. Lines, 7 on a page. Extent, 850 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kājoḍā grāma *viâ* Aṇḍāl, Bābu Yatīndranātha Nāyek. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ श्रीरामचन्द्राय नमः ।

आलिङ्ग्य गाढ़मुदरं पितुरर्द्धजाने
रत्यङ्गवर्त्यवतु वालगजाननो नः ।
यत्कुम्भयोर्गिरिसुताकुचपार्श्वभाजोः
स्वन्यं पिपासति गुहस्त्रिभिराननाद्यैः ॥
श्रेयो मे विदधातु शारदशशिश्रीभासुरा भासुरा
धारासारनिवासकारिमधुरव्याहारिणी हारिणी ।
मुक्ताभूषणपोषणस्मितलवश्रीसाधुना साधुना
लावण्येन निजेन निर्जितवनी रम्भावसौ भारती ॥
नुमः सुमः कर्द्दमदुर्द्दमाम्बुधिप्रनष्टचेष्टाखिलजन्तुसन्ततिम् ।
सोयं स्वप्रतिभादृष्ट्यिकषणप्रोद्दीप्तषड्दर्शनी-
रत्नषड्मयकम्भरो यदनुजो रामाक्रयः पण्डितः ।
तस्मात् पर्व्वतनाथसूरिजलधेः श्रीमल्लमम्बोवियः-
इङ्गासङ्गजुषो लसद्गुणमणेर्यस्योदयचन्द्रवत् ॥
सोऽहं धर्म्मसुधीर्गवां विलसितैः कर्त्तुं रसालंक्रियां
संस्फुर्त्तिं समुदञ्चयेयमधुना साहित्यरत्नाकरम् । इत्यादि ।

End. अत्र निजकुलकूटस्थस्य मार्त्तण्डस्य पुनःपुनर्मण्डलभेदो माभूदित्यभिसन्धानात्म-
कस्यामरद्विषद्मारणकारणस्यार्थस्य गूढ़त्वाद्गाम्भीर्य्यम् । उक्तोदाहरणान्येव
सौश्लष्ट्यस्योदाहरणानि द्रष्टव्यानि ।
एवं सूक्ष्मधियां मार्गमाश्रित्योदाहृतं मया ।
माधुर्य्यौजःप्रसादास्तु सौश्लष्ट्येन समन्विताः ॥
गुणाश्चत्वार एवैते मम सूक्ष्मतरेक्षितुः ।
अय स्वेति वात्यर्थं मनसे सेवते मतम् ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीमल्लिभुवनपवित्रचरितगोत्रावतंस-वाराणसीवंशपद्माकरप्रभातभानुना पर्व्वनाथसूनुना सकलकलाविज्ञानवता धर्म्मसंस्थावता विरचिते श्रीरघुकुल-तिलकगुणमणिधामनि साहित्यरत्नाकरनामन्यलङ्कारशास्त्रे गुणनिरूपणं नाम पञ्चमस्तरङ्गः ॥ अतः परं खण्डितम् ।

विषयः । १ मे तरङ्गे ग्रन्थारम्भसमर्थनादिः । २ ये तरङ्गे वाचकशब्दार्थादिनिरूपणम् । ३ ये तरङ्गे लक्ष्यशब्दादिनिरूपणम् । ४ र्थे तरङ्गे व्यञ्जकशब्दार्थादिनिरूपणम् । ५ मे तरङ्गे गुणनिरूपणम् ॥

No. 247. सिद्धिखण्डः (मन्त्रसारोयः) . By नित्यनाथसिद्धः . Substance, country-made paper, 17×6 inches. Folia, 13. Lines, 12 on a page. Extent, 325 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1876. Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Mahānta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Prose. Incorrect.

Beginning. श्रीरामाय नमः । अथ गुटिका लिख्यते ।

सर्व्वविद्यासाधनं । अथ सकलजनवश्य होइ ऐकचित्त मन्त्र जपिए वीसइ जारवार देवदार चन्दन वरकी जर पानीसी वाटिए विभूति सेंा संयुक्त के माथे तिलक करे तो सर्व्वजन वश्य होय । पथरसगाकी जर पुष्यनक्षत्रमो लिजे अरुणद्रवन्ती लीजे अरुजीकी जर लीजे ॥ इत्यादि ॥

End. ॐ नमः ह्रूं ह्रां ह्रीं टः ठः फ ढ़ स्वाहा जहा को चले तहा को यह मन्त्र पढ़ी लेइ । श्रीनित्यनाथो जयति ।

Colophon. इति श्रीपार्व्वतीपुत्र-नित्यनाथ-विरचिते सिद्धिखण्डे मन्त्रसारे अमृतसञ्जीवनीनाम सप्तम उपदेशः सम्पूर्णः । समाप्तम् । शुभमस्तु मङ्गलं दद्यात् । संवत् १८७६ ।

विषयः । आकर्षणी-वशीकरणी-मोहकारिण्यमृतसञ्जारिण्यादिमन्त्राः । तत्तन्मन्त्रसाध-कद्रव्यादिनिरूपणञ्च ।

No. 248. सुभाषितम् . Substance, country-made paper, 7×4½ inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent, 150 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Mahānta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीमते रामानुजाय नमः ।

ध्येयं सदा परिभवघ्नमभीष्टदोहं
तीर्थास्पदं शिवविरिञ्चिनुतं शरण्यम् ।
भृत्यार्त्तिहं प्रणतपालभवाब्धिपोतं
वन्दे मद्गापुरुष ते चरणारविन्दम् ॥
यतो यतो निवर्त्तन्ते विमुच्येत ततस्ततः ।
एकधर्म्मो नृणां चेमश्लोकमोहभयापहः ॥
अध्यापनं ब्रह्मयज्ञः पित्र्यज्ञस्य तर्पणम् ।
दैवहोमं बलि × × × पूजनम् ॥ इत्यादि ॥

End. ताम्बूलं कटुतिक्तमिष्टमधुरं चारं कषायान्वितम्
वातघ्नं कफनाशनं क्षमिहरं दुर्गन्धि × नाशनम् ।
× × × × × कामाग्निसन्दीपनं
ताम्बूलस्य चयोदश गुणा स्वर्गेऽपि ते दुर्लभाः ॥ (?)
× × × × ×
त्यक्त्वा सुदुस्त्यजसुरेप्सितराज्यलक्ष्मीम्
धर्म्मिष्ठ आर्य्यवचसा यदगादरण्यम् ।
मायामृगं दयितयेप्सितमन्वधावत्
वन्दे मद्गापुरुष ते चरणारविन्दम् ॥

Colophon. इति श्रीसुभाषितम् सम्पूर्णम् । श्रीमते रामानुजाय नमः । रामः ।

विषयः । नानाविषयकश्लोकसङ्ग्रहः ।

No. 249. सुभाषितसारसङ्ग्रहः. Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 16. Lines, 15 on a page. Extent, 576 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ सुभाषितसारसंग्रहारम्भः । तत्रादौ मङ्गलम् ।
चलत्कर्णानिलोद्भूतसिन्दूरारुणिताम्बरः ।
जयत्यकाले विघ्नज्ञ सन्ध्यामिव गजाननः ॥
वामाङ्गीकृतवामाङ्गः कुण्डलीकृतकुण्डलिः ।

आविरस्तु पुरोवास्तु भूतिभूत्यम्बराम्बरम् । इत्यादि ।

End. दशमद्वारमार्गेण लक्ष्यं प्राप्य ततः परम् ।
द्वाविंशत्तत्त्वसंयुक्तः परमात्मनि लीयते ।

Colophon. इति सुभाषितसारसंग्रहः समाप्तः ।

विषयः । प्रसङ्गोपक्रान्तश्लोकानां सारसंग्रहः ॥

No. 250. सूक्तप्रतीकम् . Substance, country-made paper, 11 × 4 inches. Folia, 56. Lines, 15 on a page. Extent, 1,640 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
अग्निमीड़े इति नवर्चस्य सूक्तस्य वैश्वामित्रो मधुच्छन्दा ऋषिः ॥ अग्निर्देवता गायत्रीच्छन्दः ॥ इत्यादि ।

End. तृतीयायास्त्रिष्टुप् शिष्टानां तिसृणामनुष्टुप् ।

Colophon. इति अष्टमाष्टके अष्टमोध्यायः ॥ इति दशमं मण्डलम् ।

विषयः । ऋग्वेदोक्त ऋचां प्रतीकादिनिरूपणम् ।

No. 251. सूर्य्यपञ्चाङ्गम् . Substance, country-made paper, 7 × 4 inches. Folia, 156. Lines, 5 on a page. Extent, 700 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः ।
ॐ श्रीशैलशिखरासीनं भैरवीपतिमीश्वरम् ।
भैरवं चन्द्रमुकुटं गणगन्धर्व्वसेवितम् ॥
पन्नगाभरणोपेतं जटामुकुटमण्डितम् ।
भस्माङ्गरागधवलं सूर्य्य ++++ ॥
\+ + + + +
गङ्गाधरं प्रसन्नास्यं हसिताननपङ्कजम् ।
नन्दिरुद्रार्चितं शम्भुं दृष्ट्वा प्रोवाच भैरवी ॥

श्रीदेव्युवाच ।

देवदेव महादेव भक्तानामभयप्रद ।
त्वं शिवः परमेशानस्त्वं विष्णुस्त्वं प्रजापतिः ॥
+ + + +
वद शीघ्रं दयासिन्धो पञ्चाङ्गं पूर्व्वसूचितम् ।
देवदेवस्य सूर्य्यस्य + + + + + ॥ इत्यादि ।

End. अदातव्यमभक्ताय दातव्यञ्च महामुनिम् ।
गुह्याद्गुह्यगोप्त्रीत्वं सूर्य्यपञ्चाङ्गमुत्तमम् ॥
सर्व्वदा सर्व्वथा गोप्यं गोपनीयं स्वयोनिवत् ॥

Colophon. इति श्री रुद्रयामले तन्त्रे देवीरहस्ये परमादीपिकायां श्रीभगवत्सूर्य्यपञ्चाङ्गं समाप्तम् ॥

विषयः । रुद्रयामालतन्त्रीय-देवीरहस्यान्तर्गतम् श्रीसूर्य्यदेवस्य पटल-पूजापद्धति-सहस्र-नाम-कवच स्तवराजात्मकपञ्चाङ्गम् ।

No. 252. सूर्य्याथर्व्वशीर्षम् . Substance, country-made paper, 4 × 2 inches. Folia, 5. Lines, 7 on a page. Extent, 35 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ ॐ ॥
सूर्य्याथर्व्वशीर्षं व्याख्यास्यामः ॥ ब्रह्मा ऋषिः । गायत्रीच्छन्दः । आदित्यो-देवता हंसाद्यग्निनारायणयुक्तं बीजम् ॥ इत्यादि ।

End. चिकालं जप्त्वा ऋतुशतफलं प्राप्नोति हस्र आदित्यो जपति । स महामृत्युं तरति स महामृत्युं तरति य एवं वेद इत्युपनिषत् ॥

Colophon. श्री सूर्य्याथर्व्वशीर्षं समाप्तम् ।

विषयः । श्रीसूर्य्यनारायणस्तुतिः ॥

No. 253. सौरसूक्तम् . Substance, country-made paper, 5 × 3 inches. Folia, 11. Lines, 7 on a page. Extent, 88 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्री गणेशाय नमः ॥

उदुत्यमिति चयोदशर्चस्य सूक्तस्य कण्वः प्रस्कण्व ऋषिः सूर्य्योदेवता नवाद्या गायत्र्योऽन्त्यास्त्वतस्रोऽनुष्टुभः ॥ इत्यादि ।

End. सूर्य्यस्यैव सायुज्यं स्वरूपतां सलोकतामश्नुते । नमः शौनकाय । नमः शौनकाय । सौरः समाप्तः ।

विषयः । भगवत्सूर्य्यनारायणस्तुतिविषयकं सूक्तम् ।

No. 254. स्तवामृतलहरी . By विश्वनाथचक्रवर्त्ती . Substance, country-made paper, 12 x 6 inches. Folia, 37. Lines, 12 on a page. Extent, 1,300 clokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna Seyāḍasol. Çrī Candrānanda Ṭhākura. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीराधाकृष्णाभ्यां नमः ।

संसारदावानलल्लीढ़लोक-
त्राणाय कारुण्यघनाघनत्वम् ।
प्राप्तस्य कल्याणगुणार्णवस्य
वन्दे गुरोः श्रीचरणारविन्दम् ॥
मद्दाप्रभोः कीर्त्तन-नृत्य गीत-
वादित्रमाद्यन्मनसो रसेन ।
रोमाञ्च-कम्पाश्रु तरङ्ग-भाजो
वन्दे गुरोः श्रीचरणारविन्दम् । इत्यादि ।

End. नन्दसूनो कृष्ण गोविन्द दृग मयि दिश मयि ।
निजकृपया मां जीवय मन्दस्मितसुधया ॥
पीतवसन मम कलय मनो
नवनीलनलिनकमनीयतनो ।
वल्लवनगरावतंस विभो
वल्लभं मामुररीकुरु भोः ॥ * ॥

Colophon. समाप्तेयं स्तवामृतलहरी ।

विषयः । गुरुदेवाष्टकादिः । गुरुचरणस्मरणाष्टकम् । नरोत्तमप्रभोरष्टकम् । लोकनाथ प्रभोरष्टकम् । शचीनन्दनविजयाष्टकम् । स्वरूपविलासामृतम् । मदनगोपालदेवाष्टकम् ।

अनुरागवल्ली । राधिकाध्यानाद्भुतम् । रूपचिन्तामणिनि रूपणम् । सङ्कल्पकल्पद्रुमकथनम् । सुरतकथाद्भुतकथनम् । इत्यादिखेति ।

No. 255. स्नेहमालिका. Substance, English paper, 16×4 inches. Folia, 30. Lines, 8 on a page. Extent, 750 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ḍhākā Paṭuāṭuli, Bābu Yādavānanda Gupta. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

अथ ज्वरस्य स्नेहमाह ।

अगुर्व्वेला हरिद्रे द्वे मुर्व्वा मुस्तकरेणुकम् ।

कटुकं मधुकं रास्ना चन्दनं मतपुष्पकम् ॥ इत्यादि ।

End. अग्निञ्च कुरुते दीप्तिं स्त्रीणां सन्यविशेषणम् । भद्रोत्कटाद्यं घृतम् ॥

Colophon. इति स्नेहमालिकायां वालरोगाधिकारः ।

समाप्तेयमायुर्व्वेदसंग्रहीता स्नेहमालिकानाम्नी पुस्तिका ॥ * ॥

विषयः । नानाविध घृततैलादिकरणप्रकारादिकथनम् ॥

No. 256. स्मृतिकल्पद्रुमः राधावल्लभ कविवागीशस्य. Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 56. Lines, 6 on a page. Extent, 1,000 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1712. Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Ukhaḍā grāma Dakṣiṇakhaṇḍa, Çrī Gauraguṇānanda Ṭhākura. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीरामः ।

स्मृतिकल्पद्रुमाख्यानं ग्रन्थं प्राक्तनभाषया

कुरुते कविवागीशो राधावल्लभसंज्ञकः ॥

सर्व्वत्र शुचि तत्कालजीवी पुरुषादि कर्म्माधिकारी हय । अतएव प्रथमे शुद्धि निर्णय करितेछि ।

End. अपर असमान जातिर तर्पण ना करिवेक । किन्तु भीष्मेर तर्पण करिवेक ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीमुकुन्दमिश्रतनूद्भव-कविवागीश-श्रीराधावल्लभशर्म्मविरचिते स्मृतिकल्पे श्राद्धमञ्जरी समाप्ता ॥ * ॥

द्वादशाब्धीन्दुशकाब्दे मिते भानौ गते शुचौ ।
श्रीमद्द्विजो उमाकान्तशर्म्मा प्राखिखच्छ्राद्धमञ्जरीं ॥

विषयः । प्रथमा शुद्धिमञ्जरी । तत्र शुद्ध्यादिव्यवस्था । द्वितीया प्रायश्चित्तमञ्जरी । तत्र प्रायश्चित्तादिव्यवस्था । तृतीया तिथिमञ्जरी । तत्र तिथ्यादिव्यवस्था । चतुर्थी श्राद्धमञ्जरी । तत्र श्राद्धव्यवस्थादिश्चेति ।

No. 257. स्मृतिसंक्षेपः . By **नरोत्तमदेवशर्म्मा .** Substance, country-made paper, 12×2½ inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent, 140 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Royāil grāma, Bābu Yogīndramohana Rāya. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः परदेवतायैः ।
अज्ञानतिमिरध्वंसि संसारार्णवतारकम् ।
मुक्तिप्रदं पदं यस्य नत्वा संगृह्यते मया ॥
चूर्णकेन सुबोधेन नरोत्तमद्विजेन वै ।
कथ्यते स्मृतिसंक्षेपो गृह्यन्तु द्विजसत्तमाः ॥ अथाशौचसंक्षेपः । इत्यादि ।

End. कुलटा-षण्ढातिरिक्तदुष्कृतकर्म्मणोऽपि अयाचिताहृतं ग्राह्यं ॥ * ॥

Colophon. इति स्मृतिसंक्षेपेऽशौचव्यवस्था समाप्ता ॥ * ॥

विषयः । संक्षेपेणाशौचव्यवस्थादिकथनं ।

No. 258. स्मृतिसंक्षेपसारः . By **रमाकान्तचक्रवर्त्ती .** Substance, country-made paper, 17×3 inches. Folia, 15. Lines, 6 on a page. Extent, 375 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Āḍāihājār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
प्रणत्य कालीचरणारविन्दम्
ज्ञात्वाच तत्त्वस्य स्मृतेर्विशेषम् ।
वक्ष्यामि पुत्रस्य सुबोधहेतुम्
संक्षेपसारं खलु बालबोध्यम् ॥
अथोद्वाहस्मृतिसंक्षेपसारो निरूप्यते । अथोद्वाहलक्षणं यथा ॥

भार्य्यात्वसम्पादकग्रहणं विवाहः । तद्ग्रहणञ्च उत्सर्गानन्तरं वरस्य ममेयमिति ज्ञानरूपम् । तस्य समवायविषयतास्यां सम्बन्धाभ्यां वरकन्ययोः सत्त्वाद् वरकन्ययोर्विवाह इति प्रतीतिरुपपद्यते । तस्य स्वीकाररूपज्ञानविशेषस्य समवायविषयतयोर्भेदाद्वरकन्ययोर्विवाहकर्त्तृत्वकर्म्मत्वे । अतएव कन्यापुत्र-विवाहेष्विति संगच्छते । इत्यादि ॥

End. मातृबन्धुसन्निपातव्यवस्था । एकतो मातृ-मातामही-तत्पितृ पितामह-प्रपितामहाः । अन्यतोऽपुत्रा मातामहीभगिनी तदा तत्पुत्रयोग्यतामवलम्ब्य तन्मातामह-प्रमातामह वृद्धप्रमातामहानां प्रत्येकं सन्ततिः पञ्चमीपर्य्यन्ता बन्धुकन्यादिकाः पञ्च वाधस्तना त्रिगोत्रान्तरिता नोद्वाह्याः ।

... ...

यदा तु पितामहीभ्रातापि नास्ति तदा तयोर्योग्यतामवलम्ब्य बन्धुपितामह-प्रपितामहानां प्रत्येकं सन्ततिः × × पर्य्यन्ता बन्धुभगिन्यादयः पञ्च वा त्रिगोत्रान्तरिता नोद्वाह्याः ॥

Colophon. इति मधुसूदनभट्टाचार्य्यात्मज श्रीरमाकान्तचक्रवर्त्ति-निरूपिते स्मृतिसंक्षेप-सारे सम्बन्धः पञ्चविध इत्यादि बन्धुसन्निपातान्तविवेचनं समाप्तम् ॥

विषयः । उद्वाहलक्षणम् । तच्च कन्यादानाधिकारिक्रमकथनम् । कन्याविवाहकालनिरूपणम् । गोत्रनिरूपणम् । कन्योत्सर्गवाक्ये प्रवराद्युल्लेखस्य कर्त्तव्यत्वकथनम् । यजुर्वेदिनां सामगेय-कन्यादानोत्सर्गपूर्व्वकमग्निस्थापनादिविवेचनम् । सपिण्ड-समानोदक-सगोत्र समानप्रवर-बान्धवभेदात् पञ्चविधसम्बन्धनिरूपणञ्च ।

No. 259. स्वत्वविचारः . Substance, country-made paper, 18 × 3½ inches. Folia, 13. Lines, 10 on a page. Extent, 300 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Post Office Khaḍāra-grāma Kurāṇa, Paṇḍita Ambikācaraṇa Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. श्रीहरिः पातु ।

स्वं तावत् स्वत्सुत्पन्नं विनष्टं तवस्वं ममस्वं देवस्वं ब्रह्मस्वमित्यादि-प्रतीतिसिद्धं पदार्थान्तरम् । तच्च दृत्तिनियामकविशेषेण सुवर्णादिनिष्ठं स्वर्ण-स्वमिति प्रत्ययात् निरूपकत्वाख्यविशेषणताविशेषेण च स्वामिनिष्ठम् । अचास्य पुरुषस्य स्वमिति प्रत्ययात् । नचैवमस्मिन् एतद्द्रव्यस्वामित्वमेतद्द्रव्यपति-त्वमिति कथं स्यात् निरूपकत्वासम्बन्धस्य वृत्त्यनियामकत्वात् । निरूपकता

सम्बन्धस्यापि प्रकृतिदृत्तिनियामकताभ्युपगमे यस्मिन् पुरुषे एतद्द्रव्यस्वामित्वमिति प्रतीतेर्दुर्व्वारत्वादिति वाच्यं। इत्यादि ॥

End. केचित्तु जलप्रक्षेपप्रतिपत्तिरूपपिण्डपितृयज्ञवत् सर्व्वमेव श्राद्धं होमरूपमेव अग्नौ करणहोमस्यान्नोत्सर्गादेश्च तदङ्गत्वादित्याहुः। तदसत् अन्नोत्सर्गस्यैव श्राद्धत्वस्य सकलतान्त्रिकसिद्धस्यासति बाधके त्यागानौचित्यादिति दिक् ॥

Colophon. इति त्यागस्वरूपनिरूपणम्। स्वत्वविचारः समाप्तः।

हेरम्ब-सूर-कमलापति-शङ्करोमा-वाणी-रमाभयवरप्रदकालिकानाम्।
पादाम्बुजानि सुरदानवसेवितानि कुर्व्वन्तु शं प्रणमतो मम दैन्यभाजः ॥
यास्यति जलधरसमय स्वापि च सम्वर्द्धिर्लघीयसी भविता।
तटिनि तटद्रुमपातनपातकमेकं चिरस्थायि ॥
सुरहर रम्भनसमये मा रण सुरलोमहो मधुराम्।
नीरसमेध्ये रसतनुतां ह्रशतनुतां ह्रशानुरेति ॥

विषयः। स्वत्वस्य विचारः। पुत्रस्वत्वकथनम्। दम्पत्योः पारस्परिकस्वत्वकथनम्। विषयादीनाञ्च स्वत्वकथनं त्यागस्वरूपकीर्त्तनञ्च।

No. 260. स्वधर्म्मामृतसिन्धुः By श्रीयुक्तसुधीः. Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 245. Lines, 10 on a page. Extent, 4,500 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1934. Place of deposit, Hātuā, Koyeladeva Maṭha. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीमन्निम्बार्काय नमः।

श्रीनिम्बार्कं नमस्कृत्य सम्प्रदायानुसारतः।
स्वधर्म्मामृतसिन्धुर्वै क्रियते शास्त्रमानतः ॥

शब्दानुमानोपमानप्रत्यक्षैतिह्यार्थापत्त्याख्यानि षट् प्रमाणानि। तत्रार्थापत्त्युपमानयोरनुमाने ऐतिह्यवाक्यस्य चाप्तवचनत्वाच्छब्देऽन्तर्भावः। प्रत्यक्षानुमानयोः क्वचिद्व्यभिचारदर्शनेन स्वतन्त्रप्रमाणत्वाभावाच्छब्दानुसारित्वांशेन प्रमाणत्वेऽपि मुख्यं प्रमाणं शब्दः। अतएव भाष्यकारेण वेदान्तकौस्तुभे वेदैकप्रमाणकं ब्रह्मेति सुदृढं स्थापितम्। ब्रह्मप्राप्त्युपायभूतस्वधर्म्मनिश्चयोऽपि वेदात् तदर्थप्रतिपादकाच्च शास्त्रात् कर्त्तव्यः।

तस्माच्छास्त्रं प्रमाणं ते कार्य्याकार्य्यव्यवस्थितौ।
ज्ञात्वा शास्त्रविधानोक्तं कर्म्म कर्त्तुमिहार्हसीति भगवद्वचनात् ॥

मूलस्कन्धमया वेदा पञ्चरात्रञ्च यत्परं ।
अन्यच्च यत्परं ग्राह्यं शास्त्रं नान्यद्दृढं पुनरितिभारद्वाजसंहितोक्तेः ॥
ऋग्यजुःसामाथर्वणश्च भारतं पञ्चरात्रकं ।
मूलरामायणञ्चैव शास्त्रमित्यभिधीयते ॥ इत्यादि ।
इति प्रमाणनिर्णयः । इति स्वधर्म्मामृतसिन्धौ प्रथमस्तरङ्गः ॥

End. एवं धर्म्मैर्मनुष्याणामु ... चात्मनिवेदिनाम् ।
मयि संजायते भक्तिः कोऽन्योऽर्थोऽस्यावशिष्यते ॥ इति
अर्चितो वन्दितो ध्यातः कीर्त्तितो वा श्रुतोऽपि वा ।
विशिष्टैरविशिष्टैश्च सर्व्वैः प्राप्तो मया श्रुतः ॥
मामपि मत्तां वेषां रहस्ये संनियोजय ।
गतिर्भव दयासिन्धो दासोऽस्मि तव केशव ॥
श्रीराधां रुक्मिणीं सत्यां गुरुं गुरुपरम्पराम् ।
तदङ्घ्रिदास्यलाभाय भूयो भूयो नमाम्यहम् ॥

Colophon. श्रीमत्परमवैष्णवाचार्य्य श्रीमद्भगवत्सनत्कुमारसन्ततिप्रवर्त्तक-श्रीमद्भगवन्निम्बार्क-चरणचिन्तक-श्रीशुकसुधीसंगृहीते स्वधर्म्मामृतसिन्धौ पञ्चविंशस्तरङ्गः ॥
तच भाद्रशुक्ला २ रविवासरे संवत् १९३४ शुभं भवतु श्रीहरिगुरुचरण कमलेभ्यो नमः ॥

विषयः । पञ्चविंशतरङ्गात्मकं प्रधानतः श्रीकृष्णस्यैव पूजाप्रवर्त्तकं वैष्णवं शास्त्रमिदम् । तच्च प्रथमे शब्दानुमानोपमानप्रत्यक्षैतिह्यार्थापत्त्याख्यषट्प्रमाणेषु शब्दात्मकं शास्त्रमेव मुख्यं प्रमाणमिति कथनम् । द्वितीये वेदनिदिध्यासनोपासनलक्षणाद्भगवद्ज्ञानात् सर्व्वदुःखनिवृत्तिर्भवतीत्यस्य प्रमाणकथनं गुरुभक्तिनिर्णयश्च । तृतीये दीक्षाया ग्राह्यलक्षणं । शिक्षायाः परीक्षायाश्च कालकथनं । अष्टाक्षरादिमन्त्रकथनं । ललाटादिद्वादशस्थानेषु शङ्खचक्राद्यवयवकतिलकधारणविधिश्च । चतुर्थे षट्साधननिरूपणं । वैराग्यस्य लक्षणकथनं प्रकारकथनञ्च । उपाध्यायशिष्ययोरुपाख्यानच्छलेन भक्तिमाहात्म्यकथनञ्च । पञ्चमे भगवद्भजने अधिकारिनिर्णयः । षष्ठे सप्तमे च बाह्याभ्यन्तरशुचित्वप्रकारकथनम् । अष्टमे नवमे मुद्रान्यासादिप्रकारनिरूपणम् । पीठादिपूजाविधानञ्च । दशमे वैष्णवस्य कर्त्तव्यनिरूपणम् । एकादशे वैष्णवस्य लक्षणकथनम् । द्वादशे सदाचारविशेषकथनम् । त्रयोदशे चतुर्दशे च एकादश्यादिव्रतविधिः । एकादशीमाहात्म्यकीर्त्तनं । एकादश्यादिव्रतानां कालनिर्णयश्च । पञ्चदशे षोड़शे च मासव्रतनिरूपणं । अधिकारिनिरूपणञ्च । सप्तदशात् पञ्चविंशपर्य्यन्ते वैशाखादि-चैत्रपर्य्यन्त-द्वादशमासेषु श्रीरामनवमी-जन्माष्टमीप्रभृतिव्रतनिरूपणम् । व्रतानां कालनिरूपणञ्च । तच्च दामोदराष्टकम् ।

अमावस्याकृत्यम् । गोपूजामन्त्रः । यमद्वितीयाकृत्यम् । श्रीकृष्णप्रबोधनादिपूजनविधिः । श्रीराधिकोपाख्यानादिकीर्त्तनञ्चेति ।

No. 261. स्वर्गवादः . Substance, country-made paper, 17×4 inches. Folia, 2. Lines, 8 on a page. Extent, 50 çlokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Gāḍuriā, District Barisāla, Paṇḍita Durgācaraṇa Nyāyaratna. Appearance tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।
अथ दुःखासंभिन्नादिसुखत्वं स्वर्गत्वं इत्यादि ।

End. प्रेतत्वविमुक्तिं प्रति हेतुत्वमित्येक एव कार्य्यकारणभावो वाच्य इति नव्याः ॥
इति ॥

विषयः । अत्र त्रयो वादार्थाः सन्ति । स्वर्गवादः प्रतिष्ठावादः सपिण्डीकरणवादश्चेति । एषु च स्वर्गनिरूपणं । प्रतिष्ठाविध्यादिकथनं । सपिण्डीकरणविध्यादिकथनञ्च ।

No. 262. हंसदूतटीका . By श्रीरामशङ्करवन्द्यः . Substance, country-made paper, 12½×3½ inches. Folia, 28. Lines, 9 on a page. Extent, 1,200 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Huglī, Khānākula, Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Brahma Nārāyaṇa Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगुरुभ्यो नमः ।
श्रीराम-गुरु-तातांघ्रिनतः श्रीरामशङ्करः ।
तनोति हंसदूतस्य टीकां श्रीरामसम्मुदे ॥
तत्र धीरपरम्परापरिप्राप्तं मङ्गलमाचरति । दुकूलमित्यादि । दलितहरितालद्युतिहरं दलितं मर्द्दितं च तत् हरितालं चेति दलितहरितालं तस्य द्युतिं शोभां हरतीति वाक्ये हृञोऽच्चने इत्यङ् गुणस्तत् दुकूलं पट्टवस्त्रं बिभ्राणो धृतः । भृञ्जो धृतिपुष्टोः कर्त्तरि-क्रियाफले ल्युनः । इत्यादि ॥

End. मुरारातिक्रीड़ानिविड़घटनारूपसहितः मुरारेतिः श्रीकृष्णस्य यत् क्रीड़ानिविड़ं क्रीड़ातिशयः तस्य घटनारूपेण प्रकाशकरूपेण महितः पूजितः

अयं प्रबन्धः अर्थात् मत्कृतः प्रबन्धः अखिलजगतां वन्द्यः । हितकारिणस्तस्य श्रीकृष्णस्य प्रभोः स्वामिनः अन्तःस्यन्दां अन्तःकरणे निविड़ां प्रमोदलहरीं सन्तोषलहरीं स्रवयतु वर्धयतु । १४९ ।

Colophon. श्रीरामगुरुनाताङ्घ्रिस्मर्त्ता श्रीरामशङ्करः ।
वन्द्यो व्याख्यातवान् हंसदूताख्यं रामसम्मुदे ॥
गोस्वामि श्रीरूपनामा तत्कृतिः प्रेमभक्तिदा ।
सा कृष्णनगरस्थस्य गिरा मया सुबोधिका ॥

विषयः । श्रीरूपगोस्वामिकृतस्य हंसदूताख्यभक्तिरसात्मककाव्यस्य व्याख्यानम् ।

No. 263. हनुमत्सहस्रनामस्तोत्रम् . (ब्रह्माण्डपुराणोत्तरखण्डीयम्) Substance, country-made paper, $3\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 18. Lines, 7 on a page. Extent, 200 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1818. Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Mahānta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीरामचन्द्राय नमः ।

ऋषय ऊचुः ।

ऋष्यमूकं गिरिं प्राप्य सीताविरहकातरः ।
भगवन् किं + + रामस्तत्सर्व्वं ब्रूहि विस्तरम् ॥

श्रीवाल्मीकिरुवाच ।

मायामनुष्यदेहोऽयं ददर्शाग्रे कपीश्वरं ।
हनूमन्तं जगत्स्वामी बालार्कसमतेजसं ॥
सत्वरञ्च समागम्य साष्टाङ्गं प्रणिपत्य च ।
कृताञ्जलिपुटो भूत्वा हनूमान् राममब्रवीत् ॥

हनूमानुवाच ।

धन्योऽस्मि कृतकृत्योऽस्मि + + + + ।
योगिनामप्यगम्यञ्च संसारभयनाशनम् ॥ इत्यादि

End. ब्राह्मे मुहूर्त्ते चोत्थाय प्रत्यहं यः पठेन्नरः ।
ऐहिकामुष्मिकं सोऽपि लभते नात्रसंशयः ॥
साराज्य + + सम्पत्तिदायकं जपतां नृणां ॥

य इदं पठते नित्यं पाठयेद्वा समाहितः ।
सर्व्वान् कामानवाप्नोति वायुपुत्रप्रसादतः ।

Colophon. इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे उत्तरखण्डे श्रीरामचन्द्रप्रोक्तं हनूमत्सहस्रनामस्तोत्रं सम्पूर्णम् ॥
मात्राहीनं पदभ्रष्टं यदक्षरसमन्वितम् ।
तत्सर्व्वं क्षम्यतां देव प्रसीद परमेश्वर ॥
संवत् १८१८ शकाब्द १६८३ ।

विषयः । देवस्य हनूमतः सहस्रनामकीर्त्तनम् ।

No. 264. हनुमद्दुर्गः . Substance, country-made paper, 80×3 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 60 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sk. 1697. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । हनुमद्दुर्गा लिख्यते ॥
अस्य श्री अनन्तघोरप्रलयज्वालाग्निरौद्रस्य वीरहनूमतो असाध्यसाधन-अघोरास्त्रमूलमन्त्रस्य ॥ इत्यादि ।

End. हिं हिं सर्व्वमन्त्रार्थसिद्धिं कुरु कुरु स्वाहा ॥

Colophon. इत्यथर्व्ववेदोक्तं हनुमत्दुर्गं समाप्तम् ॥ गोदातटविलसत्पुण्यसम्भपुरे तुलापुरकारीपनामक-विनायकस्यात्मज-पण्डुरङ्गेण लिखितम् ॥ १६९७ शाके ॥

विषयः । वीरत्वसाधनं हनुमतो मन्त्रादिकथनम् ।

No. 265. हरिभक्तिसुधोदयः . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 95. Lines, 7 on a page. Extent, 2,000 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Post Office Royāil, Raghunāthapura grāma, Babu Gouramohaṇa Rāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीकृष्णाय नमः ।
एकं यज्जनयत्यनेकतनुभृत् प्रख्यान्यजस्रं मिथो ।
भिन्नाकारगुणानि कैश्चिदपि वा नोप्तं न सिक्तं जनैः ॥ इत्यादि

End. य इमं शृणुयाद्भक्त्या हरिभक्तिसुधोदयं ।
कथयेत् सर्व्वपापौघान्मुक्तो मोक्षं स गच्छति ॥

Colophon. इति श्रीनारदीयपुराणे हरिभक्तिसुधोदये विंशतितमोऽध्यायः ॥ समाप्तश्चायं हरिभक्तिसुधोदयः ॥

विषयः। हरिभक्तिमाहात्म्यम् हरिकथाश्रवणादिफलकथनञ्च ।

No. 266. हेमाद्रिटीका. Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 253. Lines, 10 on a page. Extent, 4,554 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sk. 1704. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीमद्भवान्यै नमः ।

पृष्ठे कूर्म्मतया चतुर्भुजतया दोर्भण्डले मन्दरं
रुद्धा क्षीरसमुद्रमोषधिभृतं निर्म्मथ्य निष्पादितैः ।
यानीतैरमृतैर्भिषक्तमतया योषित्तया पायितैः
देवानामजरामरत्वमकरोत्तस्मै नमो विष्णवे ॥
हेमाद्रिणा चतुर्वर्गचिन्तामणिविधायिना ॥ इत्यादि

End. क्लेशेति । भृशतरमत्यर्थं । तुशब्दान्न केवलं भृशतरत्वं प्रलेपादि किन्तु पूर्व्वोक्तमपि यथा योजयेत् ॥ स्वचस्थानमुपसंहरति समाप्य इति ॥

Colophon. इति हेमाद्रिटीकायामायुर्व्वेदरसायने क्षाराग्निप्रकरणं समाप्तम् । न निरूपितम् । शकाब्दाः १७०४ ॥

विषयः। हेमाद्रिकृतस्य आयुर्व्वेदरसायनाख्य-वैद्यग्रन्थस्य व्याख्यानं ॥

INDEX OF AUTHORS.

नामानि ।	पत्रे ।
अनन्तदेवः (आमदेवसुतः)	१२६
अनन्तभट्टः	५१
अनन्तभट्टः (काश्मीरिकेशवभट्टानुजः)	१७६
आनन्दज्ञानः (अच्युतानन्दस्य शिष्यः)	११७
उवटः (वज्रटपुत्रः)	११४
कमलाकरभट्टः (नारायणभट्टस्य पौत्रः, रामकृष्ण-भट्टस्य पुत्रः)	४५
कलदिवेङ्कटाद्रिनायकः	१६०
कविकर्णपूरः	४६
कालीचरणः	८२
कालिदासचक्रवर्त्ती	८७
काश्मीनाथः	११०
काश्मीनाथभट्टाचार्य्यः	२०२
काश्मीरामवाचस्पतिः ७१, २०३
कृपारामः	६२
कृष्णचन्द्रतर्कालङ्कारः (गोपीकान्तभट्टाचार्य्यस्य पुत्रः)	५०
कृष्णदेवसार्व्वभौमः (महामहोपाध्यायः) ५८, १६६
कृष्णमोहनः	३१
कृष्णानन्दाचलः (कैलासाचलस्य शिष्यः)	३२
केशवकाश्मीरीभट्टः १२२, १७२
केशवतर्कपञ्चाननः	५८
क्षेमराजः	१६४
खगहोरायपण्डितः (काश्मीराजधर्म्माधिकारि-नारायणपण्डितात्मजः, नीलकण्ठस्यानुजस्य)	१०

नामानि ।	पत्रे ।
गदाधरभट्टाचार्य्यः	६, १३
गर्गाचार्य्यः	३७
गोपालचक्रवर्त्ती	६०, २०७
गोपालभट्टः	२०६
गोविन्दः (नीलकण्ठतनयः)	१७५
गोविन्दपण्डितः	२४
गोविन्दरामसिद्धान्तवागीशः	८३
चन्द्रशेखरशर्म्मा	२८, १०५, १३८
चैतन्यदासगोस्वामी	४३
जगदीशपञ्चाननभट्टाचार्य्यः	१४२
जनार्द्दनशर्म्मा	१८४
जानकीरामसार्व्वभौमः	२१०
ताजकाचार्य्यः	११२
दयालुशर्म्मा (भूदेवशर्म्मशिष्यः)	४७
दामोदरः	१५७
दैवकीनन्दनः	८५
धनञ्जयः	३३, ४६
धर्म्मसंख्यावान् (वाराणसीवंशोत्पन्नस्य पर्व्वनाथस्य सूनुः)	२१६
नरहरिठक्कुरः	१२६
नरहरिशर्म्मा	१०३
नरोत्तमशर्म्मा	२०४, २२५
नागदीक्षितः (प्रकाशानन्दस्य शिष्यः)	१७८
नारायणः	६५
नारायणमुनिः	१२१
नारायणवन्द्योपाध्यायः	१६५, २१७
नाञ्चिदत्तः	११५
नित्यनाथसिद्धः	२१६

नामानि ।	पत्रे ।
नीलकण्ठः	१५६
परमानन्दवेदान्तवाचस्पतिः (महामहोपाध्यायः)	८१
पुरुषोत्तमपण्डितः	११८
प्रकाशानन्दः (ज्ञानानन्दस्य शिष्यः)	१७६
प्रबोधानन्दसरस्वतीगोस्वामी	५३
भगवदानन्दः (शुद्धानन्दस्य शिष्यः)	१८८
भगवदानन्दसरस्वती (स्वयंप्रकाशानन्दसरस्वती-शिष्यः)	६३
भगवद्गोस्वामी	६४
भरतसेनः (गौराङ्गमल्लिकात्मजः) २१, ३४, १५२	
भवानीशङ्करवन्द्योपाध्यायः	६७
भीमः (महामहोपाध्यायः)	२०१
भीमसेनाचार्य्यः	८७
मथुरानाथतर्कवागीशः	८
मधुसूदनवाचस्पतिः ८१, १८१, २०३	
महादेवतीर्थस्वामी	१६५
महादेवानन्दसरस्वती (स्वयंप्रकाशानन्द-सरस्वतीशिष्यः)	६२
महेशपञ्चाननः	६०
महेशपञ्चाननः (विद्यार्णवात्मजः)	२०७
माधवकविचन्द्रः	१५४
माधवसिद्धान्तः (महामहोपाध्यायः)	१८३
मोहनानन्दाचार्य्यः	१५४
यामुनाचार्य्यः	१३
रघुनन्दनभट्टाचार्य्यः ७७, २००	
रघुनन्दनवैद्यः	१४६
रघुनाथचक्रवर्त्ती	८४
रघुवीरवन्द्योपाध्यायः	२६

नामानि ।	पत्रे ।
रघूत्तमतर्कांग्निरोमणिः	७५
रङ्गनाथः	१८०
रङ्गराजभट्टकविः	४४
रत्नभूषणवैद्यः	२७
रत्नेश्वरवन्द्योपाध्यायः (रमानाथस्य पुत्रः)	५
रमाकान्तचक्रवर्त्ती (मधुसूदनभट्टाचार्य्यस्य पुत्रः)	२२५
राजेन्द्रशर्म्मा (वेदगर्भवंशीय-महामहोपाध्याय-किशोरात्मजः)	६९
राधामोहनः	७६
राधावल्लभकविवागीशः	२२४
रामकान्तः	१७३, १८५
रामकृष्णतर्कपञ्चाननः	२०५
रामकृष्णतर्कावतंसभट्टाचार्य्यः	९७
रामकृष्णशर्म्मा	५
रामगोपालशर्म्मा	६५
रामगोविन्दचक्रवर्त्ती	२०८
रामचन्द्रः (ऋचिगोत्रजः)	२०६
रामचन्द्रेन्द्रः	७
रामचरणविद्यावाचस्पतिः	७२
रामनाथविद्यावाचस्पतिः	१५८
रामनारायणमिश्रः	२१३
रामभद्रन्यायालङ्कारः	१९७
राममाणिक्यकविराजः	२९
रामशङ्करचूड़ामणिः	१४
रामशङ्करवन्द्योपाध्यायः	१२४, २२९
रामानुजाचार्य्यः	४५
रामेश्वरसेनः	१५९

नामानि ।	पत्रे ।
रङ्गन्यायवाचस्पतिः	१०४, १३३
लक्ष्मणमाणिक्यदेवः	१६०
वंशीवदनः	३०, ६५, २१२
वाचस्पतिमिश्रः	६८
वामनमिश्रः	२१
विजयरामाचार्य्यः	१५६
विज्ञानभिक्षुः	११८
विद्यार्णवः	५५, ८६
विद्यासागरः	२३
विल्वेश्वरतर्काचार्य्यः (महामहोपाध्यायः)	६
विश्वनाथचक्रवर्त्ती	२२३
विश्वामित्रः	४२
विश्वेश्वरभट्टः (चेदिभट्टात्मजः)	१३६
वेङ्कटनाथवेदान्ताचार्य्यः	३, ६६, १५३
शङ्कराचार्य्यः	७६, १०७, १७४
शिवरामशर्म्मा	२०६
शुकसुधीः (निम्बार्कशिष्यः)	२२७
शूलपाणिः (महामहोपाध्यायः)	७२
शौनकाचार्य्यः	२२
श्रीकान्तभट्टः	१७
श्रीकृष्णचक्रवर्त्ती (नरसिंहात्मजः)	१६७
श्रीनाथाचार्य्यचूड़ामणिः (महामहोपाध्याय श्रीकराचार्य्यस्य पुत्रः)	७३
श्रीनिवासदासः	१८४
श्रीरामशर्म्मा	११२
षड्गुरुशिष्यः	२१६
सच्चिदानन्दमहान्तठाकुरः	६४

नामानि ।	पत्रे ।
सच्चिदानन्दयोगी	७८
सदाशिवभट्टः (नारायणभट्टस्य पौत्रः, माणीकभट्टस्य पुत्रः)	३३
सनातनतर्काचार्य्यः	६७
सिद्धान्तपञ्चाननभट्टाचार्य्यः	१६०
हरिनारायणशर्म्मा	१६, ११५
हरिशङ्करद्विजः	४३
हर्य्याचार्य्यः	५६
हेमाद्रिः	२३२